

ΑΝ. ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Δύο συμπλέγματα δήμευ στην πρωτεύουσα

Ναι στη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, λέει ο δήμαρχος Στροβόλου. Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Ανδρέας Παπαχαράλμπος θεωρεί πως το ιδανικό σενάριο για τη Λευκωσία είναι η δημιουργία δύο μεγάλων δήμων ή τριών τουλάχιστον. Θεωρεί πως η μεγαλύτερη πρόκληση για την τοπική αυτοδιοίκηση της Μείζονος Λευκωσίας είναι η διαχείριση των αποβλήτων με το κυκλοφοριακό να ακολουθεί. Τάσσεται υπέρ της δημιουργίας τραμ, ενώ δεν εμφανίζεται αρνητικός οι δήμοι να δημιουργήσουν τοπικό δίκτυο διακίνησης επιβατών. Ο κ. Παπαχαράλμπος μιλάει και για τα έργα στη Λεωφ. Τσερίου, καθώς και για την ανάληψη του ιστορικού κέντρου της πόλης. **Σελ. 8**

Ο ΑΚΡ. ΤΣΟΛΑΚΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν είδα τρυφερότητα από τους συγγενείς

Δεκατέσσερα χρόνια μετά την τραγωδία της Ηλίας ο Ακριβός Τσολάκης ανοίγει την καρδιά του στην «Κ». Θυμάται τις πρώτες ώρες του τραγικού συμβάντος, ενώ με αφοπλιστική ειλικρίνεια απαντά πως το πολιτικό αεροσκάφος θα κατέρριπταν τα ελληνικά F-16 εάν δεν συντρίβόταν στο Γραμματικό. Ο άνθρωπος, που αναζήτησε τα αίτια συντρίβής του αεροσκάφους, εκφράζει και ένα παράπονο για τους συγγενείς των θυμάτων. **Σελ. 7**

ΔΗΜ. ΚΟΥΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η μαγευτική γοντεία των μαθηματικών

«**Η ανάγνωση** μιας μαθηματικής απόδειξης μπορεί να παρομοιαστεί με το άκουσμα μιας μουσικής συμφωνίας», λέει στην «Κ» ο 35χρονος αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ Δημήτρης Κουκουλόπουλος, ο οποίος απέδειξε, μαζί με τον Τζέιμς Μένιαντ της Οξφόρδης, την Εικασία Duffin-Schaeffer. **Σελ. 23**

ΠΑΙΔΕΙΑ

Προχωράνε ομαλά οι σχολ. περιφράξεις

Οι σχολικές περιφράξεις είναι ένα από τα σημαντικότερα μέτρα από αποφασίστηκαν από το Υπουργείο Παιδείας και το ποσό που έχει διατεθεί ανέρχεται στα δέκα εκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με τον κ. Ντίνο Έλληνα, πρόεδρο της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Σχολικών Εφορειών το έργο των περιφράξεων έχει ολοκληρωθεί γύρω στο 90%. **Σελ. 10**

Εν αρχή συμφωνία στους όρους αναφοράς

Το υλικό που τη συνθέτει είναι στο τραπέζι, το κείμενο είναι λιτό και πριν εκπνεύσει ο Αύγουστος βγαίνει στο φως

Νίκος Αναστασιάδης και Μουσταφά Ακιντζί έχουν μπει σε παλιούς καλούς ρυθμούς σύμπραξης, τότε που χέρι-χέρι υπερηπιδούσαν το ένα εμπόδιο μετά το άλλο στο πεδίο των διαπραγματεύσεων. Τώρα, αυτό τους έχει επιβληθεί και από το τελευταίο ψήφισμα

του Σ.Α., αφού εκτός από τους Όρους Αναφοράς που θα συμφωνηθούν τώρα, τον Νοέμβριο θα πρέπει να γράψουν και από μια έκθεση ο καθένας προς τον γ.γ. των ΗΕ. Οι Όροι Αναφοράς είναι ήδη διαμορφωμένοι από τις δύο πλευρές στη βάση τριών αξόνων

και με την έλευση της Τζέιν Χολ Λουτ, με την εκπνοή του τρέχοντος μηνός, θα έχουν διά χειρός Ηνωμένων Εθνών διατυπωθεί στο χαρτί. Το πρώτο στην ουσία από μια σειρά εγγράφων που, όπως δρομολογούνται από το Σ.Α., θα οδηγήσουν εκτός απροόπτου

στην τριμερή της Νέας Υόρκης 28 Σεπτεμβρίου, στην άτυπη πενταμερή για την οποία πληροφορίες λένε ότι αδημονεί η Άγκυρα και στην τελική Διάσκεψη-ολοκλήρωση εκείνης του Κραν Μοντάνα, εκτός απροόπτου το πρώτο ήμισυ του 2020. **Σελ. 4**

Τον έσωσε από του Χάρου τα δόντια!

Ηταν 15 Αυγούστου του 1974 στη Μια Μηλιά, τον 16χρονο τότε Κώστα Γιάννακα τον είχανβάλει Τ/κ παραστρατιωτικοί σε μια μαύρη μερσεντές που μαζί με άλλους θα τον πήγαινε λίγο πιο κάτω για εκτέλεση. Ο δεκανέας του τουρκικού στρατού τότε Μεχμέτ Μερτζάν (με κουστούμι) τον κατέβασε και τον έστειλε να καθίσει δίπλα από τον τραυματία πατέρα του σε λεωφορείο που ήταν δίπλα στη μερσεντές. Η επόμενη συνάντηση των δύο είναι μια ιστορία συγκλονιστική και ανεπανάληπτη, την οποία επαναφέρουμε σήμερα στη δημοσιότητα. **Σελ. 16**

ΘΕΜΙΑΔΑ

«Ασθενούσα» η Ν. Υπηρεσία, σε κρίση η Δικαιοσύνη

Οι απανωτές αποτυχίες της Νομικής Υπηρεσίας να πετύχει καταδίκη προσώπων σε μεγάλες ποινικές υποθέσεις των τραπέζων δημιουργεί πολλά ερωτηματικά για το επιτελούμενο έργο. Οι αστοχίες δεν είναι το μοναδικό θέμα που ταλανίζει τον νομικό σύμβουλο του κράτους. **Σελ. 5**

• Χάσμα και έλλειψη εμπιστοσύνης

Η σύγκρουση γενικού εισαγγελέα με πρόεδρο της Δημοκρατίας έχει συμβάλει στην εικόνα που υπάρχει για τη Νομική Υπηρεσία.

• Λανθασμένοι χειρισμοί σε ποινικές

Σε νομικά λάθη και λανθασμένους χειρισμούς αποδίδονται οι αποτυχίες της Νομικής Υπηρεσίας να πετύχουν καταδίκη σε ποινικές για τράπεζες.

• Ευθύνες για την κρίση

Ευθύνες αποδίδονται στον γενικό εισαγγελέα με το σκεπτικό ότι ο ίδιος συνέβαλε στην απαξίωση δικαστών.

Υφυπ. Καινοτομίας αποκτά η Κύπρος

Συνέντευξη Κυριάκου Κόκκινου

Με γοργούς ρυθμούς προχωρά η διαδικασία για δημιουργία Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Ο επικεφαλής επιστήμονας Κυριάκος Κόκκινος επισημαίνει ότι ήδη έχει υποβληθεί το νομοσχέδιο στη Νομική Υπηρεσία και έχουν αποφασιστεί οι πρώτες λεπτομέρειες στέγασης. **Οικονομική, σελ. 4.**

Χιλιάδες θεωρίες συνωμοσίας

Υπόθεση χρηματιστή Εποταϊν

Ο θάνατος του Εποταϊν, το περασμένο Σάββατο, μία μόλις ημέρα αφότου ήρθη το απόρρητο των δικαστικών εγγράφων που αφορούσαν έναν από τους κατηγορούς του, αμέσως γέμισε με υποψίες δημοσιογράφους, πολιτικούς και, φυσικά, τους συνήθεις συνωμοσιολόγους. **Σελ. 16**

Προς συμφωνία για το Venus Rock

Το διεκδικούν από κοινού Invel-Atterbury και ασιάτης επενδυτής

Πολύ κοντά σε συμφωνία με την Τράπεζα Κύπρου για απόκτηση από κοινού του Venus Rock βρίσκονται οι Χριστόφορος Παπαχριστοφόρου, ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Invel, και ο κυπριακής καταγωγής συνέταγος στην επένδυση με τον Νοτιοαφρικανικό κολοσσό Atterbury, Τάκνς Χριστοδούλου. Το έδαφος

για απόκτηση του Venus Rock από τα δύο αυτά ονόματα είναι γόνιμο, ωστόσο, όπως διαρρέει, το ύψος της προσφοράς θα κρίνει το μέλλον των συζητήσεων. Ενδιαφέρον έχει επιδειχθεί επίσης από επενδυτή ασιατικής καταγωγής, το όνομα του οποίου δεν έχει γίνει γνωστό μέχρι στιγμής. **Οικονομική, σελ. 3**

Σκληραίνει τη στάση της η Αγκυρα

«Παράθυρο ευκαιρίας» η διεξαγωγή άτυπης Πενταμερούς

Ο Σεπτέμβριος θα είναι κρίσιμος μήνας για το Κυπριακό, αλλά και τον γενικότερο ενεργειακό σχεδιασμό της Άγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο. Στη Λευκωσία υπάρχει ανησυχία ότι η Άγκυρα θα στείλει πλωτό γεωτρήπανο στα νότια της κυπριακής ΑΟΖ, σε τμήμα που δεν έχει ακόμη αδειοδοτηθεί. Εξ ου και το «πα-

ράθυρο ευκαιρίας» που βλέπουν αρκετοί στη Λευκωσία για κάποια επί της αρχής συμφωνία διεξαγωγής άτυπης Πενταμερούς για το Κυπριακό, προτού οι Τούρκοι κλιμακώσουν τις πιέσεις τους. Σε επιφυλακή για τις επόμενες κινήσεις της Άγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο βρίσκεται και η Αθήνα. **Σελ. 18**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΘΕΑΤΡΟ

3ο υπαίθριο θεατρικό φεστιβάλ Αντί-Σκηνο

Για τρίτη χρονιά διοργανώνεται στο κοινωτικό πάρκο Κάτω Πύργου το υπαίθριο θεατρικό φεστιβάλ Αντί-Σκηνο με πολλές θεατρικές και όχι μόνο προτάσεις. Στην «Κ» μιλάει ο Στέλιος Θεοχάρους από την ομάδα διοργάνωσης, που φέρνει κοντά στον επισκέπτη θέατρο και φύση. **Ζωή, σελ. 1**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο Αλέξης Κάσινος στον σωστό τόπο και χρόνο

Ο νεαρός μουσικός Αλέξης Κάσινος, ο οποίος πρόσφατα κυκλοφόρησε τον πρώτο του δίσκο με τίτλο «Right Place, Right Time», μιλάει στην «Κ» για την επιλογή του να επιστρέψει στην Κύπρο και για τη μουσική του. **Ζωή, σελ. 3**

ΒΙΒΛΙΟ

Η Αικατερίνη Κορνάρο δεν έχει πια μυστικά

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας πριν από λίγους μήνες δημοσίευσε τον τόμο «The Secrets of a Royal Portrait», στον οποίο περιλαμβάνονται όλες οι επιστημονικές πληροφορίες για την ιστορία και την αποκάλυψη των μυστικών του πορτρέτου της Αικατερίνης Κορνάρο. **Ζωή, σελ. 5**

Δίνεις κάρτα; Παιρνεις πίσω μετρητά!

Πιστωτικές Κάρτες Alpha Bank

3% CASHBACK ΣΤΑ ΠΡΑΤΗΡΙΑ BENZINΗΣ

Από 1 Αυγούστου έως και 30 Σεπτεμβρίου 2019
Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ALPHA BANK

ZENITH
SWISS WATCH MANUFACTURE SINCE 1865

ZENITH, THE FUTURE OF SWISS WATCHMAKING

DEFY | El Primero 21
1/100th of a second chronograph

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Μαχαλεπί και πρόβα τζενεράλε

Η αντίστροφη μέτρηση της τελικής προσπάθειας για λύση ΔΔΟ έχει ήδη αρχίσει. Η πρώτη δοκιμή είναι η συνομιλίωση των Όρων Αναφοράς τους οποίους το Σ.Α., μέσω του τελευταίου ψηφίσματος ζήτησε από τους δύο ηγέτες να συμφωνήσουν και ομού μετά των Η.Ε. να βάλουν στο χαρτί, πράγμα που ήδη συμβαίνει. Μάλιστα, σε μερικές μέρες που θα είναι εδώ η απεσταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ Τζέιν Χολ Λουτ, θα το δούμε να αποκαλύπτεται. Επειδή, όμως, δεν είμαστε μόνοι μας ξυπνιοι οι Κύπριοι και διότι τα Η.Ε. έχουν πολλές καί στο κυλό εξαιτίας μας, τώρα φυσάνε και το γιαούρτι. Έτσι Γκουτιέρες και Σ.Α. έχουν ήδη φυτέψει τις γραμμές του τρένου που οδηγεί στην τελική Διάσκεψη για το Κυπριακό, που είναι η συνέχεια εκείνης του Κραν Μοντάνα κι έχουν προνοήσει και για τους σταθμούς της αμαξοστοικίας. Αυτό που χθες ξέραμε ότι ήταν πολύ δύσκολο να γίνει, δηλαδή Αναστασιάδης και Ακιντζί να συμφωνήσουν στους Όρους Αναφοράς και βγήκε η πίστη της καμμένης της Λουτ στο πήγαινε-έλα, όλος αιφνιδίως έγινε πανεύκολο και μάλιστα χωρίς τη «βλοσυρή κυρία». Το ψήφισμα ήταν σαφές: Κύριοι, συμφωνήστε στους Όρους Αναφοράς και να μας γράψετε και έκθεση πώς το κάνατε που θα επισυνάψει στη δική του ο γ.γ. στις 15/11/2019. Και για να μην έχετε αμφιβολία για τα υλικά των Όρων, σας δίνουμε τη συνταγή: Το Κοινό Ανακοινωθέν του 2014, τις μέχρι το Κραν Μοντάνα συγκλίσεις και το Πλαίσιο Γκουτιέρες. Αυτός είναι ο πρώτος σταθμός του τρένου μας. Κι ο δεύτερος σταθμός έχει καθοριστεί. Είναι η Νέα Υόρκη, όπου οι ηγέτες μας θα συναντήσουν χωριστά τον γ.γ. του ΟΗΕ στο περιθώριο της Γ.Σ. τον Σεπτέμβρη και μετά θα τον συναντήσουν στο πλαίσιο τριμερούς συνάντησης. Αν πριν από τρεις μήνες έλεγε κάποιος ότι κάτι τέτοιο θα πρέπει να γίνει για να βγει από το τέλμα η διαδικασία του Κυπριακού, θα τον έπιναν από τα μού-

τρα οι περισπούδαστοι ειδήμονες των κομματικών ταίστρών και θα μιλούσαν για υποχωρήσεις άχρι εξευτελισμού. Τώρα, που το είπε το Σ.Α., δεν άκουσα κανένα από τους τσάμπα μάγκες, αρχηγούς, υπαρχηγούς και τομεάρχες κομμάτων να διακηρύξουν ότι ενόσω οι Τούρκοι βρίσκονται στις θάλασσες μας ο πρόεδρος Αναστασιάδης δεν πρέπει ούτε να συνομιλεί, ούτε να συνυπογράφει, ούτε και να συναντάται με τον Ακιντζί κατά μόνας ή με πολλούς. Ούτε και να λένε ότι το Σ.Α. μας πουλάει στην Τουρκία, διότι και το Σ.Α. και οι ίδιοι γνωρίζουν πολύ καλά ποιои μας έφεραν μέχρι σημείου εξευτελισμού. Γι' αυτό και όλοι έχουν αφήσει τον πατριωτικό τσαμπουκά για μετά το δροσιστικό μαχαλεπί και τα παπουτσόσκα της θερινής ανάπαυλας. Μετά την τριμερή του Σεπτεμβρίου, μάλλον θα γίνει το Σάββατο 28 του μήνα, τα Η.Ε., παρακούοντας τα κόμματα του κυπριακού Κέντρου, θα ετοιμάσουν την άτυπη διάσκεψη. Τι χρεία υπάρχει για άτυπη διάσκεψη, θα ρωτήσει κάποιος, αφού οι δύο πλευρές συμφώνησαν στους Όρους Αναφοράς; Είπαμε, τα Η.Ε. δεν θα αφήσουν ούτε την παραμικρή λεπτομέρεια στην τύχη αυτή τη φορά. Έτσι θα μαζέψουν όλους τους εμπλεκόμενους στο Κυπριακό σε μια πρόβα τζενεράλε, για να δεσμευτούν άπαντες ότι την ώρα που όλοι θα πρέπει να πουν αλήθειες και να τις υπογράψουν θα είναι εκεί και θα το πράξουν. Έτσι μέχρι την έκθεση που θα υποβάλει ο Αντόνιο Γκουτιέρες στο Σ.Α. στις 15/11/2019, όλο το σενάριο της άτυπης θα έχει τσεκαριστεί και στο ραντεβού του γ.γ. με το Σώμα στις 10/01/2020 θα ξέρουμε όλοι πότε θα γίνει η τελική Διάσκεψη, αφού προηγηθεί η προετοιμασία του κόσμου. Πόσο χρόνο θέλετε, κύριοι; Δύο μήνες; Τρεις; Πείτε στους πολίτες σας τα πλεονεκτήματα της λύσης και πείτε τους ακόμα ότι δεν δεχόμαστε το όχι ως απάντηση. Σε περίπτωση απόρριψης της προτεινόμενης λύσης η άλλη πλευρά θα έχει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα από τα Ηνωμένα Έθνη...

paraschos@kathimerini.com.cy

Η επιστροφή στο Προεδρικό και ο αινιγματικός Σεπτέμβρης

Στο Προεδρικό του Τροόδου κάνει διακοπές, αλλά και προετοιμασία, ο Healthy. Όπως με πληροφορεί ο αξιόπιστος κύριος Πάμπος που για δεκαετίες παρακολουθεί τα πάντα όλα που γίνονται, λέγονται ή ψιθυρίζονται στο Προεδρικό, ο Healthy «δεν προετοιμάζεται μόνο για την άφιξη της κας Λουτ, αλλά και για το Υπουργικό Συμβούλιο που θα γίνει την Τετάρτη στη δροσιά του Τροόδου μαζί με την τσίκνα της σούβλας. Επιπλέον προετοιμάζει την επόμενη σύνοδο του Εθνικού Συμβουλίου, η οποία δεν αποκλείεται να γίνει και αυτή στο Τρόδος».

Όπως με πληροφορήσε ο κ. Πάμπος, ο Healthy επιστρέφει στον... θρόνο του λίγο πριν από το τέλος Αυγούστου «σηματοδοτώντας έτσι την επιστροφή στην κανονικότητα», ό,τι και να σημαίνει αυτό. Ο ίδιος πάντως έχει μεγάλη έγνοια για την συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου «η οποία δεν προβλέπεται να είναι τόσο ήρεμη όσο η προηγούμενη», όπως μου ανέφερε.

Η συνάντηση που είχε ο Healthy με τον Μουσταφά Ακιντζί και οι εξελίξεις στο ενεργειακό, η αναμενόμενη έλευση της Τζέιν Χολ Λουτ την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου και βεβαίως οι επαφές στη Νέα Υόρκη στα τέλη Σεπτεμβρίου, θα είναι τα θέματα για τα οποία θα ενημερώσει τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου. Κάποιοι αρχηγοί του έχουν ήδη δώσει τις απόψεις και εισηγήσεις τους, οι οποίες δεν συμπίπτουν πλήρως «ούτε με τις προτεραιότητες του προέδρου, ούτε με τις εξελίξεις που σημειώνονται», όπως έλεγε άτομο που γνωρίζει.

Μια πληροφορία που έφθασε κοντά μου από την μάνταμ του Φούλη, λέει ότι ο μεγάλος αρχηγός «έδωσε ήδη τα φώτα του» στον Healthy μαζί με πιθανά σενάρια χειρισμού των αντιδράσεων στο Εθνικό Συμβούλιο «και όχι μόνο»...

Αν' όσα πληροφορούμαι τρία κόμματα θα επιμείνουν στη θέση πως δεν πρέπει να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις, εάν η Τουρκία δεν αποσύρει τα πλοία της από την ΑΟΖ και τεματίσει τις προκλήσεις στην Αμμόχωστο.

Το ότι ο Σεπτέμβριος θεωρείται κομβικής σημασίας για τις εξελίξεις στο Κυπριακό φαίνεται να το έχουν «κυνέψει» όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί, οι οποίοι επιστρέφουν από τις διακοπές τους ετοιμοπόλεμοι για τις μεγάλες μάχες που θα δοθούν. «Κάποιες από αυτές τις μάχες ενδεχεται να είναι καθαρά εμφύλιες», έλεγε προχθές, με νόημα, στέλεχος μεγάλου κόμματος.

«**Η Άντρη** και εγώ επιστρέφουμε πιο δυναμικοί για τη νέα σεζόν».

Το ανέκδοτο του Δεκαπενταύγουστου κατάντησε το Πόθεν Έσχες των κρατικών αξιωματούχων. Όπως έλεγε, ευρισκόμενος στις διακοπές του, γνωστός πολιτικός: «Τελικά η δημοσιοποίηση του Πόθεν Έσχες, όπως γίνεται, μόνο σε κανιβαλισμό των πολιτικών προσώπων οδηγεί». Χρησιμοποίησε μάλιστα και τα λόγια του Σωκράτη Χάσιου, από την πρόσφατη ανάρτησή του στο Facebook για να επιβεβαιώσει πως το Πόθεν Έσχες έγινε ουσιαστικά μπουμερανγκ για όλα τα πολιτικά πρόσωπα. «Δεν υπάρχει ούτε ένας που να μην πιστεύει ότι οι πολιτικοί μπορούν να κλέβουν, αλλά να τα γράφουν στις συζύγους και τα παιδιά τους, όπως υποστηρίζει ο Χάσιος. Πρόκειται για ένα νόμο που αντί για διαφάνεια προκαλεί σκιάς, ερωτηματικά, κουτσομπολιά και κλευσισμό».

Αληθεύει ότι ομάδα βουλευτών προσπαθούν να πιέσουν για να ανοίξει ξανά το κεφάλαιο Πόθεν Έσχες και να τροποποιηθεί ο νόμος, χωρίς όμως να είναι και οι ίδιοι αισιόδοξοι για την έκβαση της προσπάθειας;

Αχλωμένος είναι ένας πολιτικός αρχηγός μεγάλου κόμματος για τις εκλογές της 25ης Αυγούστου για τον νέο δήμαρχο Αμμοχώστου. Όπως ακούστηκε να λέει κατά τη διάρκεια των διακοπών του σε πηγαδάκι φίλων, «η προσέλευση ψηφοφόρων μέσα στο κατακάκοιρο προβλέπεται να είναι πιο χαμηλή και από το σχεδόν 40% που ψήφισε στις τελευταίες δημοτικές εκλογές στην Αμμόχωστο». Σε δύο κόμματα πάντως ο προεκλογικός συνεχίστηκε αμειώτως ακόμα και μέσα στις διακοπές, ιδιαίτερα στη Λεμεσό όπου βρίσκονται οι περισσότεροι πρόσφυγες Αμμοχωστianoί.

ΚΟΥΙΖ: Ποιος αρχηγός μεγάλου κόμματος ανησυχεί από πληροφορίες που διαρρέουν ότι παλιό στέλεχος του κόμματός του, το οποίο βρίσκεται πια εκτός ηγετικής πυραμίδας, ίσως και εκτός κόμματος, ετοιμάζεται να δραστηριοποιηθεί πολιτικά; Σε περίπτωση που αυτό γίνει σε άλλο κόμμα, υπάρχει ο φόβος ότι ίσως απορροφήσει μέχρι και 2% των ψηφοφόρων του μεγάλου κόμματος...

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

18 - 8 - 1939

«**ΠΕΝΤΕ ΛΕΠΤΩΝ ΚΑΙΡΟΣ**»: Αι ιταλικαί εφημερίδες [...] συνιστούν εις την Πολωνίαν να ενδόση εις τας δικαίας αξιώσεις του Ράιχ, τας οποίας εμπνέει η αντίληψις περί της τιμής του γερμανικού έθνους, μη δυνάμενου να βλέπη

αταχώς τον πόθον του γερμανικού πληθυσμού του Ντάντσιχ. Ο κ. Ανσάλντο, διευθυντής του «Τηλεγράφου», οργάνου της οικογενείας Τσιάνο, ο οποίος παρηκολούθησε τας συνομιλίας του Μπερχτεσγκάντεν, βεβαιού ότι διά ν' αποφευχθή η

παγκόσμιος καταστροφή «δεν απομένει πλέον παρά 5 λεπτόν καιρός...». Διότι, προσέθετε, δεν πρόκειται πλέον περί του Ντάντσιχ, αλλά περί του όλου κυκλωτικού συστήματος το οποίον ο Άξων είναι υποχρεωμένος να διασπάσει [φωτ. Γερμανοπολωνικά σύντορα].

ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ: Και το μεν φορητόν «Φωτεινή Καρρά» είχε το ατύχημα να βυθισθή εις τας εξωτικές θαλάσσας των Κορσικίων νήσων, εις τας οποίας υπερέφρανος [...] κυματίζει η ελληνική ναυτική σημαία. Αλλ' οι ναυτικοί όλου του κόσμου είχαν το ευτύχημα να πληροφορηθούν από το ελληνικόν πάθημα την ύπαρξιν δύο αγνώστων εις τους χάρτας, υφάλων και μιας νηίδος. Αι άγνωστοι αιταί υφάλοι προεκάλεσαν την καταστροφήν του πλοίου, η δε νηΐς ευρέθη και εχρησίμευσεν ως σανάς σωτηρίας. Ευτυχώς το πλῆρωμα της «Φωτεινής» εσώθη διά να αφιγηθή την περιπέτειάν του και διά να υποδείξη την θέσιν των υφάλων και των νηϊδών.

«Ζωντανεύει» ξανά το ιστορικό ξενοδοχείο «Βιέννη» στη Θεσσαλονίκη

Ένα από τα πλέον εμβληματικά κτίρια στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, με αναφορά στη γερμανική Κατοχή αγοράστηκε από όμιλο Ισραηλινών επιχειρηματιών για να γίνει ξενοδοχείο πολυτελείας. Πρόκειται για το ιστορικό ξενοδοχείο «Βιέννη» επί της Εγνατίας Οδού 2-4, στην περιοχή Βαρδαρίου (Πλατεία Δημοκρατίας σήμερα), το οποίο είχε επιταχθεί από τις γερμανικές αρχές, οι οποίες εγκατέστησαν τμήματα των υπηρεσιών τους στους χώρους του. Ο ιδιοκτήτης του ανέφερε στην «Κ» ότι στα υπόγεια του κτιρίου γίνονταν από τους Γερμανούς ανακρίσεις και στην ταράσσα του βρήκε αντιαεροπορικό πολυβολείο και σειρήνες των Γερμανών που προειδοποιούσαν για επιθέσεις συμμαχικών αεροπλάνων. Η συμφωνία για το «Βιέννη», όπου σήμερα στεγάζεται ιδιωτικό κολέγιο, έχει ήδη υπογραφεί ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη ισραηλινό ενδιαφέρον για την αγορά και ενός άλλου κτιρίου, με επίσης βαρύ ιστορικό φορτίο σχετιζόμενο με το Ολοκαύτωμα, του νεοκλασικού της πρώην Ιονικής Τράπεζας (νυν Alpha) στην πλατεία Ελευθερίας, το οποίο στην Κατοχή στέγασε την «καρδιά» της γερμανικής εξουσίας στη Θεσσαλονίκη, το φρουραρχείο της Βέρμαχτ. Σε αυτό το κτίριο, της πλατείας Ελευθερίας, ελήφθη από τους Γερμανούς το πρώτο μαζικό μέτρο εναντίον της εβραϊκής κοινότητας, που ήταν η καταγραφή των μελών της που εστάλσαν στα καταναγκαστικά έργα και στα κρεματόρια του Αουσβιτς.

«Μπροστά από το Φρουραρχείο, στην

Στα υπόγεια του κτιρίου γίνονταν από τους Γερμανούς ανακρίσεις και στην ταράσσα του βρέθηκαν αντιαεροπορικό πολυβολείο και σειρήνες των Γερμανών, που προειδοποιούσαν για επιθέσεις συμμαχικών αεροπλάνων.

ανοικτή πλατεία Ελευθερίας έγινε η αναγκαστική συγκέντρωση των Εβραίων στις 11 Ιουλίου 1942, για την επιλογή ανδρών για καταναγκαστικά έργα, η οποία λόγω της σκληρότητας και των βασανιστηρίων που υπέστησαν ονομάστηκε «Μαύρο Σάββατο». Αυτή η μαρτυρική συγκέντρωση μπροσικόνισε τον αφανισμό της εβραϊκής κοινότητας Θεσσαλονίκης από τους ναζί», λέει στην «Κ» ο συγγραφέας και ιστορικός κ. Χρίστος Ζαφείρης.

Κατασκευασμένο στα τέλη της δεκαετίας του '20 το Βιέννη, υπήρξε στον Μεσοπόλεμο, ως ξενοδοχείο, πόλος έλξης και συνάθροισης, προσωπικότητων της πολιτικής, του επιχειρείν,

της τέχνης και του πνεύματος και με την κατάληψη της πόλης το 1941 από τους Γερμανούς επιτάχθηκε, μαζί με άλλα κτίρια, για τη στέγαση των μηχανισμών διοίκησης και καταστολής και με την απελευθέρωση φιλοξένησε για μερικούς μήνες το αρχηγείο του ΕΛΑΣ στη Θεσσαλονίκη. Ο κ. Θανάσης Μαντάς, ο οποίος μετά τον πόλεμο αγόρασε το ξενοδοχείο από τους τότε ιδιοκτήτες, αφηγήθηκε στην «Κ».

«Το ξενοδοχείο είχε επιταχθεί και είχαν εγκαταστήσει εδώ οι Γερμανοί τμήματα των υπηρεσιών της Κομαντατούρ. Στο υπόγειο λειτουργούσαν φυλακές υψίστης ασφαλείας, στις οποίες κρατούσαν και ανέκριναν οι Γερμανοί

χριστιανούς αλλά και Εβραίους. Κάποιοι από αυτούς που επέζησαν ήρθαν και με βρήκαν στο ξενοδοχείο και μου μίλησαν, τώρα όμως δεν ζουν πλέον».

Επί του παρόντος δεν προκύπτει ότι το ισραηλινό επιχειρηματικό ενδιαφέρον για τη Θεσσαλονίκη επικεντρώνεται στη διάσωση και ανάδειξη χώρων συνδεμένων με την παρουσία και, κυρίως, την εξόντωση του εβραϊσμού της πόλης και μόνο. Δεν υπολείπεται, ωστόσο, συμβολισμών, δεδομένης της υψηλής θέσης που κατέχει η πόλη στη συλλογική εβραϊκή συνείδηση.

Ο δικηγόρος κ. Θάνος Χαριστός, που εκπροσωπεί ομίλους ισραηλινών συμφερόντων λέει ότι στις κινήσεις των πελατών του υπάρχει και η λογική «να σώσουμε ό,τι μπορούμε» όσον αφορά σε ακίνητα με ιστορία, και ειδικά όσων σχετίζονται με την εβραϊκή παρουσία στην πόλη, αλλά πρτανεύει το επιχειρηματικό κίνητρο.

Πληροφορίες αναφέρουν ότι εκτός από το ξενοδοχείο «Βιέννη», οι Ισραηλινοί έχουν αγοράσει, έως τώρα, στη Θεσσαλονίκη το γνωστό ξενοδοχείο «Νεφέλη» στο Πανόραμα, το οποίο σχεδιάζουν να μετατρέψουν σε πολυτελείς κατοικίες προς πώληση, το μεγάλο κτίριο επί της οδού Αλεξάνδρου Παπαναστασίου που στεγάζει υπηρεσίες της ΔΕΗ και πρόκειται να το μετατρέψουν σε ιδιωτική φοιτητική εστία, μια ιστορική καπναποθήκη στην περιοχή Βαρδαρίου, ενώ συζητούν και την αγορά του κτιρίου του παλαιού δημαρχείου (Καραβάν Σαράι), στην οδό Ελευθερίου Βενιζέλου, στο κέντρο της πόλης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Άλλος για Τρόοδος τράβηξε, κι άλλος στα νησιά

Πολιτειακοί αξιωματούχοι, πρόεδροι κομμάτων και λοιπό προσωπικό διάλεξαν κατά κύριο λόγο την Κύπρο για τις διακοπές τους

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Δεν ξέρω κατά πόσο είναι ορθό ότι ο Αύγουστος είναι ο μήνας χωρίς ειδήσεις. Πολλές φορές οι ειδήσεις επωάζονται κατά τον μήνα αυτό και γεννούνται το φθινόπωρο ή αν θέλετε μπορεί να μοιάζουν με το κρασί. Τον Αύγουστο ο τρύγος, τον Σεπτέμβριο ο οίνος. Έτσι και με τις διακοπές του Αυγούστου για τους πολιτικούς, κυβέρνησες και κοιμμάτων, οι οποίοι λόγω της θερινής ραστώνης στα πράγματα εν γένει, συνήθως το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου επιλέγουν να αποτραβηχτούν, για ξεκούραση, ενδοσκόπηση και φυσικά χαλάρωση. Η αλήθεια είναι ο Σεπτέμβριος θα είναι πολιτικά και κοινοβουλευτικά έντονος, με τις προετοιμασίες να γίνονται στη θερινή προεδρική κατοικία στο Τρόοδος, όπου θα συγκληθεί Εθνικό Συμβούλιο την επόμενη Τετάρτη. Ωστόσο, οι πολιτικοί αρχηγοί και οι κομματάρχες, όπως όλοι οι πολίτες, που έχουν τη δυνατότητα, θα πάνε έστω και για λίγες ημέρες κάπου, άλλοι μακριά και άλλοι πιο κοντά.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης θα παραμείνει στην Κύπρο, στην προεδρική θερινή κατοικία στο Τρόοδος, εξαιτίας και του ατυχήματος που είχε προμηνός στη Λεμεσό και τον υποχρέωσε σε νοσηλεία και ακινησία, αλλά και λόγω των υποχρεώσεων του με τις προσπάθειες επανέναρξης των συνομιλιών και της συνάντησής με τον ηγέτη της τουρκοκυπριακής κοινότητας Μουσταφά Ακιντζί. Εκεί θα συνέλθει και το Εθνικό Συμβούλιο την Τετάρτη, οπότε και οι πολιτικοί αρχηγοί και συνεργάτες του προέδρου θα ανηφορίσουν για να συζητήσουν περί του δέον γενέσθαι στο Κυπριακό.

Θερμός ο Αύγουστος, οπωσδήποτε, θερμότερο, όμως, αναμένεται και το φθινόπωρο για όλους.

Ο κυβερνητικός Εκπρόσωπος Πρόδρομος Προδρόμου έμεινε στην Κύπρο, έχοντας να διαχειριστεί και τη συνάντηση του προέδρου Αναστασιάδη με τον Τ/κ ηγέτη Μ. Ακιντζί, αλλά και τα μετά αυτής. Ο κ. Προδρόμου θα παραμείνει στο νησί και την επόμενη εβδομάδα. Άλλωστε, οι μηχανές του Κυπριακού ζεσταίνονται για τα καλά, το θέμα της Αμμοχώστου είναι ψηλά στην ατζέντα του Προεδρικού, άρα και ο κ. Προδρόμου θα πρέπει να έχει καθαρό μυαλό για να μπορέσει

Η Πάφος είχε την τιμητική της, αφού την επέλεξαν λόγω καταγωγής και όχι μόνο οι περισσότεροι πολιτικοί αρχηγοί.

να επιτελέσει τα θεσμικά του καθήκοντα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Μετά από τη σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου, ο κ. Προδρόμου θα έχει τη δυνατότητα για ολιγοήμερες διακοπές, ώστε να ξεκουραστεί και να φορτίσει τις μπαταρίες του στα ελληνικά νησιά, πιθανόν στη Σάμο, έναν προσφιλή προορισμό, απ’ όπου έλκει την καταγωγή της η μητέρα του. Στην Κύπρο και στην περιοχή του Τρόοδους, τόπος καταγωγής άλλωστε, κινείται και η αναπληρώτρια κυβερνητική Εκπρόσωπος, Κλέλια Βασιλείου. Έτσι, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, επικοινωνιακά τουλάχιστον, χρειαν δεν έχει καμία.

Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης, παίρνοντας μερικές ημέρες ξεκούρασης, επισκέ-

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέμεινε στη θερινή προεδρική κατοικία, μιας και το ατύχημά του, αλλά και οι πολλές και σοβαρές εξελίξεις στο Κυπριακό δεν του επέτρεψαν να βγει εκτός.

φθηκε τους Παξούς, νοτίως της Κέρκυρας. Μία επιλογή, ομολογούμενως, σοφή, αφού η ηρεμία του τόπου είναι ό,τι πρέπει για τον υπουργό, ο οποίος θα κληθεί πολύ σύντομα να αντιμετωπίσει σοβαρά ζητήματα, με την υπουργική ατζέν-

τα του να είναι γεμάτη από σημαντικά ραντεβού τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ευρώπη και τη Νέα Υόρκη.

Όσον αφορά τους αρχηγούς των κομμάτων κανείς τους δεν θα λείπει ή δεν έλειψε για πολύ, ούτε και θα

πάνε πολύ μακριά. Μέχρι την Ελλάδα, σε κάποιο ήσυχο μέρος. Κατά τα άλλα η Κύπρος αποδεικνύεται ο μόνος δρόμος διακοπών, για τους περισσότερους. Είναι και ευκαιρία να δουν φίλους, συγγενείς και φυσικά ψηφοφόρους σε ένα πιο χαλαρό πλαίσιο. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος έκανε ολιγοήμερες διακοπές στην Ελλάδα, επέστρεψε το Σάββατο στην Κύπρο. Οι επόμενοι μήνες θα χρειαστούν πολλή ενέργεια, αλλά και βραχυπρόθεσμα ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει μπροστά του μία εκλογική αναμέτρηση, στις 25 Αυγούστου, αυτή της ανάδειξης του νέου δημάρχου Αμμοχώστου, που μπορεί να φαίνεται αθώα και καθημερινή εκλογική υπόθεση, αλλά μπορεί να εξελιχθεί σε λυδία λίθο για τον κ. Νεοφύτου. Ίσως ο κ. Νεοφύτου να επισκεφθεί τη γενέτειρά του Αργάκα στην Πάφο, για να είναι και κοντά στους Αμμοχωστιανούς εκλογείς που διαμένουν στη Λεμεσό. Άλλωστε, οι παραλίες της Αργάκας μια χαρά είναι, το τερπνόν μετά του ωφελίμου, λοιπόν.

Ο κ. Άντρος Κυπριανού, γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ, πιστός στην παράδοση, θα περάσει τις μέρες ξεκούρασής του στη Λευκωσία, αλλά και στο σπίτι του στις Αρόδες της Πάφου. Σε εκείνο το σπίτι που το 2017 είχε γίνει τεθεί στο στόχαστρο, με τον κ. Κυπριανού τελικά να αποδεικνύει ότι άνθρωκες ο θησαυρός που έψαχναν κάποιοι. Το ΑΚΕΛ για τον Σεπτέμβριο θα πρέπει να είναι έτοιμο τόσο για το Κυπριακό, όσο και για άλλα κοινοβουλευτικά θέματα που θα το απασχολήσουν έντονα, όπως τα της οικονομίας, αλλά και για την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία προβλέπεται ότι θα απασχολήσει έντονα το εσωτερικό μέτωπο. Ο πρόεδρος του

ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος, αφού έκανε μερικές ημέρες διακοπές τον Ιούλιο στο Λονδίνο με την οικογένειά του, τον Αύγουστο θα το περάσει στην Πάφο. Στην επαρχία Πάφου θα ξεκουραστούν και ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος και ο πρόεδρος της Συμμαχίας Πολιτών Γιώργος Λιλλήκας. Θα είχε ενδιαφέρον, πάντως, μια συνάντηση των Αβέρωφ Νεοφύτου –αν τελικά πάει– Γιώργου Λιλλήκα και Μαρίνου Σιζόπουλου στην Πάφο. Σαν ένα άτυπο Συμβούλιο, καμιά φορά μεταξύ τυριού και αχλαδιού παίρνονται και σωστές αποφάσεις. Η πρόεδρος του Κινήματος Αλληλεγγύης θα ξεκουραστεί με την οικογένειά της στη Λεμεσό, και ο Γιώργος Περδίκης των Οικολόγων την εβδομάδα που μας πέρασε παρέμεινε στην πρωτεύουσα Λευκωσία, ενώ για την επόμενη, μετά το Εθνικό προγραμματίζει τουρνέ στην Πελοπόννησο, στην Ελλάδα.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι περισσότεροι πολιτικοί απόλαυσαν τις ομορφιές της Κύπρου, και ελπίζουμε να είδαν ότι το τουριστικό μας προϊόν είναι κάτι περισσότερο από ήλιο και θάλασσα. Όσοι υπουργοί ή άλλοι κρατικοί αξιωματούχοι περιηγήθηκαν στην ενδοχώρα ή κολύμπησαν στις παραλίες του νησιού να έχουν καταγράψει τα προβλήματα που εντόπισαν, αλλά και όσα θα πρέπει να αναδείξουμε για να αποκτήσουμε το μερίδιο τουρισμού που μας αξίζει. Ο υφυπουργός Τουρισμού κ. Περδίδης θα πρέπει, αν συγκληθεί Υπουργικό Συμβούλιο, να ζητήσει αρμοδίως έκθεση ιδεών από τους συμμετέχοντες υπουργούς, με θέμα «Πώς πέρασα το καλοκαίρι» και να τις συζητήσουν στη σουβλα που θα ακολουθήσει, είπαμε οι καλές ιδέες έρχονται μεταξύ τυριού και αχλαδιού.

Θες να είναι η τελευταία φορά που ταξιδεύεις «ελεύθερος»;

ΤΙΠΡΙΝ ΤΠΙΑΣΕΙΣ
ΤΙΜΟΝΙ
ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΟΥ

-ΣΚΕΨΟΥ-

Με την αμέριστη στήριξη

ΟΠΑΠ
ΚΥΠΡΟΥ

50
ΧΡΟΝΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ

Ετοιμη η συμφωνία στους όρους αναφοράς

Ενα λιτό κείμενο συνομολογείται από τους
δύο ηγέτες διά χειρός Ηνωμένων Εθνών

Των **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**
και **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Με την εκπνοή του τρέχοντος μηνός, οι Νίκος Αναστασιάδης και Μουσταφά Ακιντζί θα πρέπει να έχουν μπει στους παλιούς καλούς ρυθμούς συνεργασίας, τότε που χέρι-χέρι υπερπηδούσαν το ένα εμπόδιο μετά τα άλλο στο πεδίο των διαπραγματεύσεων με στόχο την κατάληξη σε λύση Διζωνικής Δικονομικής Ομοσπονδίας (ΔΔΟ). Τουλάχιστον αυτό το τελευταίο, δηλ. ότι ο στόχος είναι λύση ΔΔΟ, ήταν που ξεκαθάρισε σύμφωνα με διπλωματική πηγή στη συνάντηση της 9ης Αυγούστου μεταξύ των δύο. Τώρα οι δύο πλευρές, έχοντας διαβάσει καλά τις οδηγίες του Συμβουλίου Ασφαλείας (ΣΑ) στο τελευταίο ψήφισμα για ανανέωση της θητείας της ΟΥΝΦΙΚΥΠ της 27ης Ιουλίου 2019, έχουν βάλει κάτω τα δεδομένα και φτιάχνουν το κείμενο των όρων αναφοράς που θα γνωστοποιηθεί μάλλον τέλη Αυγούστου. Εν πρώτοις, το κείμενο των Όρων Αναφοράς θα είναι λιτό και θα στηρίζεται σε τρεις άξονες:

Το Κοινό Ανακοινωθέν του 2014, τις συγκλίσεις μέχρι το Κραν Μοντάνα και το Πλαίσιο Γκουτέρες. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ΣΑ δεν αφήνει περιθώρια παρανοήσεων ή ερμηνειών στους Νίκο Αναστασιάδη και Μουσταφά Ακιντζί καθώς στο ψήφισμα της 27ης Ιουλίου 2019 αναφέρεται ρη-

τώς: «ενθαρρύνει τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να παρέχουν γραπτές ενημερώσεις στην Αποστολή Καλών Υπηρεσιών του Γ.Γ. σχετικά με τις ενέργειες που έχουν αναλάβει για τη στήριξη των σχετικών τμημάτων του παρόντος ψηφίσματος με σκοπό την επίτευξη βιώσιμης και συνολικής διευθέ-

Αν και ο Μ. Ακιντζί θεωρεί ότι μετά τις 9 Αυγούστου έχει αναδυθεί ένας οδικός χάρτης για το Κυπριακό, που οδηγεί σε λύση ΔΔΟ, η Αγκυρα δεν φαίνεται να συμφωνεί.

τησης και ζητεί περαιτέρω από τον Γ.Γ. να συμπεριλάβει τα περιεχόμενα αυτών των ενημερώσεων στην έκθεση Καλών Υπηρεσιών» (10.01.2020).

Όμως ήταν στο προσχέδιο του ψηφίσματος που οι δύο ηγέτες διάβασαν αυτό που απερίφραστα διεμήνυε το Σώμα: «(Το ΣΑ) ζητεί από τον Γ.Γ. να υποβάλει, έως τις 15 Νοεμβρίου 2019, έκθεση σχετικά με τις καλές του υπηρεσίες, ιδίως όσον αφορά την πρόοδο για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τους όρους αναφοράς, προκειμένου να καταστεί δυνατό οι διαπραγματεύσεις με γνώμονα τα αποτελέ-

Με το τέλος Αυγούστου, οι Νίκος Αναστασιάδης και Μουσταφά Ακιντζί θα πρέπει να έχουν μπει σε παλιούς καλούς ρυθμούς σύμπραξης, τότε που χέρι-χέρι υπερπηδούσαν το ένα εμπόδιο μετά τα άλλο στο πεδίο των διαπραγματεύσεων. Τώρα, αυτό τους έχει επιβληθεί και από το τελευταίο ψήφισμα του ΣΑ, αφού εκτός από τους Όρους Αναφοράς που θα συμφωνηθούν, τον Νοέμβριο θα πρέπει να γράψουν και από μία έκθεση ο καθένας προς τον γ.γ. των ΗΕ.

σματα να οδηγήσουν σε διευθέτηση. Επιπρόσθετα ζητεί η έκθεση αυτή να συμπεριλαμβάνει γραπτές ενημερώσεις από κάθε έναν από τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων σχετικά με τις ενέργειες που έχουν αναλάβει για τη διευκόλυνση της εκπλήρωσης του παρόντος ψηφίσματος, οι οποίες θα υποβάλλονται στον Γ.Γ. πριν από την έκθεσή του και θα προσαρτώνται (ως παράρτημα) στην έκθεσή του».

Τι λένε οι πλευρές

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», στη συνάντηση Αναστασιάδη-Ακιντζί, ξεκαθάρισε, όπως μας

λέχθηκε, ότι ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η ΔΔΟ. Οι δύο ηγέτες συμφώνησαν σε λιτό κείμενο στους Όρους Αναφοράς και όχι σε εκτενή κείμενα «στα οποία στόχευε κάποτε η Τζέιν Χολ Λουτ», όπως αφήνει να νοηθεί πηγή στη Λευκωσία. Ξεκαθαρίζεται ότι οι βάσεις ή οι άξονες των Όρων θα είναι, το Κοινό Ανακοινωθέν του Φεβρουαρίου του 2014, οι Συγκλίσεις μέχρι πριν το Κραν Μοντάνα (του Χάρτη Ακιντζί περιλαμβανομένου) συν το Πλαίσιο Γκουτέρες σε τίτλους. Αυτό το τελευταίο συνιστά μια λεπτομέρεια (βλ. εμπόδιο) διότι η ε/κ πλευρά μιλά για αναφορά στο Πλαίσιο Γκου-

Για το τουρκικό ΥΠΕΞ, «δεν έχουν νόημα στην απόφαση για παράταση της θητείας της UNFICYP εκφράσεις που προδικάζουν τι θα ακολουθήσει την επόμενη περίοδο». Πάντως πληροφορίες συνηγορούν στο ότι η Άγκυρα «ανυπομονεί» για την άτυπη πενταμερή διάσκεψη, για τους δικούς της, ιδιαίτερους λόγους.

τέρες σε τίτλους, διότι θεωρεί ότι οι πλευρές έχουν διαφορετική αντίληψη του Πλασίου και θα πρέπει αυτό να τύχει διαπραγματεύσεως ενώ η τ/κ πλευρά αναφέρεται σε «Πλαίσιο Γκουτέρες, με ημερομηνία 30 Ιουνίου 2017».

Την ίδια ώρα το Προεδρικό φαίνεται να ανησυχεί για τον τρόπο αντίδρασης της Άγκυρας, που σύμφωνα με την σχετική εκτίμηση, «δεν ήθελε θετικό αποτέλεσμα αφού και πριν από τη συνάντηση της 9ης Αυγούστου, σε διεθνές επίπεδο αυτός που εμφανιζόταν αρνητικός ήταν ο Αναστασιάδης». Όπως και να έχουν τα πράγματα, οι ίδιες πηγές εκτιμούν ότι η συμφωνία στους Όρους Αναφοράς, θα κλείσει τέλη Αυγούστου.

Ξεκάθαροι για Ακιντζί

«Γρήγορη πρόοδος εντός των επόμενων δύο εβδομάδων στο επίμαχο ζήτημα των Όρων Αναφοράς» είναι αυτό που αναμένουν, μετά και τη συνάντηση των δύο ηγετών στις 9 Αυγούστου, και από το περιβάλλον του Μουσταφά Ακιντζί. Σύμφωνα με πηγή της «Κ», ο «σκελετός» του ζητήματος των Όρων Αναφοράς για τον κ. Ακιντζί είναι ξεκάθαρος εδώ και καιρό. Αυτό που απομένει είναι το τελικό, ενδεχο-

μένως λιτό κείμενο, το οποίο θα δοθεί στην δημοσιότητα την περίοδο που διαμεσολαβεί από την επιστροφή της Τζέιν Χολ Λουτ στην Κύπρο τέλη Αυγούστου -και αν χρειαστεί, μέχρι και τη συνάντηση των δύο ηγετών με τον Γ.Γ. του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη.

Τα τρία θεμέλια

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από την τουρκοκυπριακή ηγεσία, οι Όροι Αναφοράς στηρίζονται πάνω σε «τρία θεμέλια» και όσοι σπεύδουν να αμφισβητήσουν ή να παραφράσουμε αυτή την πραγματικότητα δεν κάνουν τίποτα άλλο παρά να εξωτερικεύουν την πραγματική τους πρόθεση στο Κυπριακό, η οποία δεν είναι άλλη παρά η καθυστέρηση της λύσης.

1. Κοινό Ανακοινωθέν του 2014
2. Οι Συγκλίσεις που επιτεύχθηκαν στις διαπραγματεύσεις κατά το προηγούμενο διάστημα
3. Το Πλαίσιο Γκουτέρες με ημερομηνία 30 Ιουνίου 2017.
Η αντίληψη της τ/κ πλευράς είναι ότι με βάση αυτά τα τρία κεφάλαια, τα Η.Ε., τις επόμενες μέρες θα έχουν ετοιμάσει -ίσως να είναι και έτοιμο, ένα λιτό και σύντομο κείμενο, το οποίο θα ανοίγει τον δρόμο για αλυσιδωτές εξελίξεις στο Κυπριακό.

Η τριμερής συνάντηση, η άτυπη διάσκεψη και ο οδικός χάρτης

Ένα λογικό ερώτημα που προκύπτει από τη στιγμή που θα έχουν συμφωνηθεί οι Όροι Αναφοράς μεταξύ των δύο ηγετών και στο οποίο απαντούν τόσο η Λευκωσία όσο και άλλοι άμεσα εμπλεκόμενοι είναι: Γιατί τότε να χρειαστεί μια άτυπη διάσκεψη τύπου ΚρανΜοντάνα;

Η απάντηση που δίνεται είναι: Για να δεσμευτούν όλοι οι άμεσα αναμεμιγμένοι στο Κυπριακό.

Της άτυπης θα προηγηθεί η τριμερής συνάντηση Γκουτέρες-Αναστασιάδη-Ακιντζί στη Νέα Υόρκη, εκτός απροόπτου το Σάββατο 28 Σεπτεμβρίου, ημερομηνία που θα επισημοποιηθεί μετά από την επίσκεψη Λουτ στη Λευκωσία.

Από την πλευρά της η τ/κ πλευρά επιμένει στο ότι από το μεσημέρι της 9ης Αυγούστου, στο Κυπριακό έχει δημιουργηθεί ένας νέος οδικός χάρτης και ένα είδος άτυπου χρονοδιαγράμματος. Πρώτος σταθμός είναι η άφιξη της κ. Λουτ στο νησί. Σε αυτήν την φάση θα εντατικοποιηθεί η προσπάθεια για τους Όρους Αναφοράς. Στην συνέχεια οι δύο ηγέτες θα μεταβούν στην Νέα Υόρκη όπου αρχικά θα έχουν χωριστές συναντήσεις με τον ΓΓ

Παρόλο που θα υπάρξει συμφωνία στους Όρους Αναφοράς, μια άτυπη διάσκεψη θα χρειαστεί για να δεσμευτούν όλοι οι άμεσα εμπλεκόμενοι στο Κυπριακό.

του ΟΗΕ. Στην συνέχεια θα ακολουθήσει η Τριμερής συνάντηση. Μετά την συνάντηση των Γκουτέρες-Αναστασιάδη-Ακιντζί, τις τελευταίες μέρες Σεπτεμβρίου, θα καθοριστεί ημερομηνία για την άτυπη πενταμερή διάσκεψη, για την οποία, σύμφωνα με τελευταίες πληροφορίες, «ανυπομονεί» η Άγκυρα για τους δικούς της, ιδιαίτερους λόγους.

Σε κάθε περίπτωση, η τ/κ ηγεσία

αναμένει ότι κατά τις τελευταίες εβδομάδες του 2019 θα έχει ξεκαθαρίσει συνολικά το τοπίο στο Κυπριακό και όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές θα γνωρίζουν αν η Κύπρος είναι έτοιμη να προχωρήσει σε λύση διζωνικής δικονομικής ομοσπονδίας ή όχι. Κι αυτό γιατί όπως είπε στην «Κ» με πολύ χαρακτηριστικό τρόπο, πηγή προσκείμενη στον Τ/κ ηγέτη, «εμείς δεν είμαστε

μάντεις, ούτε διαβάζουμε σημεία καπνού, διαβάζουμε τις εκθέσεις και τα ψηφίσματα των Η.Ε. και στο τελευταίο ψήφισμα συγκεκριμένα λέει ότι το Σ.Α: «Ζητεί περαιτέρω από τον Γενικό Γραμματέα να υποβάλει μέχρι τις 10 Ιανουαρίου 2020 έκθεση για την εφαρμογή του παρόντος ψηφίσματος και να ενημερώνει το Συμβούλιο Ασφαλείας σχετικά με τα γεγονότα,

όπως απαιτείται». Και το ψήφισμα ζητά, όπως είδατε, οι δύο ηγέτες να υποβάλουν γραπτώς εκθέσεις για το πώς έχουν συμβάλει στους Όρους Αναφοράς δηλαδή, σε αυτά που λέει το Ανακοινωθέν του 2014, οι Συγκλίσεις και το Πλαίσιο Γκουτέρες. Τόσο απλά».

Τι λέει η Αγκυρα

Αν και ο Μουσταφά Ακιντζί θεωρεί ότι μετά τις 9 Αυγούστου έχει αναδυθεί ένας οδικός χάρτης για το Κυπριακό, η Άγκυρα δεν φαίνεται να συμφωνεί καθότι σε ανακοίνωσή του το τουρκικό ΥΠΕΞ, μια μέρα μετά την έγκριση του ψηφίσματος στο ΣΑ, βγήκε επίσημως και είπε ότι «Δεν έχουν νόημα εκφράσεις στο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για την παράταση της θητείας της Ειρηνοποιητικής Δύναμης στην Κύπρο (ΟΥΝΦΙΚΥΠ), οι οποίες προδικάζουν τι θα ακολουθήσει την επόμενη περίοδο», υπενθυμίζοντας ότι νωρίτερα ο ΓΓ του ΟΗΕ είχε καλέσει τα μέρη να σκεφθούν σοβαρά για την πορεία της διαδικασίας από δω και πέρα. Σημειώνεται σε εκείνη την ανακοίνωση ότι «Η

Διάσκεψη για την Κύπρο ολοκληρώθηκε χωρίς κανένα αποτέλεσμα στις 7 Ιουλίου 2017, όπως ξεκάθαρα ανακοίνωσε και ο Γ. Γ. των ΗΕ. Στην περιοδική του έκθεση για την UNFICYP, με ημερομηνία 10 Ιουλίου, ο ΓΓ του ΟΗΕ κάλεσε τα μέρη, και ειδικά τους δύο ηγέτες στο νησί, να σκεφτούν σοβαρά όσον αφορά το αποτέλεσμα αλλά και την πορεία της διαδικασίας από εδώ και πέρα». Έτσι, συνεχίζει, «δεν έχουν νόημα στην απόφαση για παράταση της θητείας της UNFICYP εκφράσεις που προδικάζουν τι θα ακολουθήσει την επόμενη περίοδο. Λαμβάνοντας υπόψη τη σύσταση του Γ.Γ. του ΟΗΕ, η Τουρκία θα συνεχίσει και από δω και πέρα να εξετάζει τα βήματα για τη λύση του Κυπριακού με οδηγό τη βούλησή της για εξεύρεση μιας μόνιμης λύσης στο Κυπριακό και τις παρατηρήσεις της σχετικά με την πορεία της διαδικασίας μέχρι σήμερα». Ίσως μάλλον γι' αυτό τελευταίες πληροφορίες της «Κ», θέλουν την Άγκυρα να «ανυπομονεί» για την άτυπη πενταμερή διάσκεψη, για τους δικούς της, ιδιαίτερους λόγους.

... κάνουν τις συναλλαγές τους με χρεωστικές κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας ή της πρώην Συνεργατικής.

Αυτό το καλοκαίρι, κάθε εβδομάδα για 8 εβδομάδες:

- 50 τυχεροί κερδίζουν από €200
- 1 μεγάλος τυχερός κερδίζει €2500

Διάρκεια διαγωνισμού: 08/07/19 έως 01/09/19
1 συναλλαγή = 1 συμμετοχή στην κλήρωση
Όροι και προϋποθέσεις στο www.hellenicbank.com/summerwin

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Οι τυχεροί του καλοκαιριού...

Σε κρίση η Δικαιοσύνη ασθενής η Ν. Υπηρεσία

Ελλειψη εμπιστοσύνης, αναταραχή στον χώρο Δικαστηρίων και ποινικές αστοχίες

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η τελευταία εξέλιξη στην ποινική υπόθεση της Focus με την απαλλαγή δυο εκ των οκτώ κατηγορουμένων, θα είχε προκαλέσει σάλο εάν δεν είχαν προηγηθεί τέσσερις άλλες σοβαρές ποινικές υποθέσεις, η κατάληξη των οποίων δεν ήταν η προσδοκώμενη για τη Γενική Εισαγγελία. Η διαπίστωση του Κακουργιοδικείου Λευκωσίας για λανθασμένους χειρισμούς από πλευράς κατηγορούσας αρχής, ήλθε να εδραιώσει την αντίληψη που έχει δημιουργηθεί αλλά και να εντείνει τα ερωτηματικά στην κοινή γνώμη για το έργο που επιτελείται στη Νομική Υπηρεσία. Μια εικόνα η οποία δεν περιρίζεται μόνο στο καθαρά νομικό έργο, αλλά σχετίζεται με την εικόνα που εκπέμπει τα τελευταία χρόνια η Νομική Υπηρεσία, με τη δημόσια σύγκρουση του Γενικού Εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη, αλλά και την πρόσφατη αναταραχή στο χώρο της Δικαιοσύνης. Η δημιουργηθείσα κατάσταση εν πολλοίς ευθύνεται, όπως υποστηρίζεται εντόνως, και για τα μειωμένα ποσοστά εμπιστοσύνης των πολιτών σε ένα ανεξάρτητο θεσμό όπως η Νομική Υπηρεσία αλλά και γενικότερα του δικαστικού συστήματος. Ειδικά στο τελευταίο τα όσα διημείφθησαν σε κοινή θέα, μεταξύ του Γενικού Εισαγγελέα, του Ανώτατου Δικαστηρίου αλλά και δικηγόρου, έχουν πληγώσει το κύρος της Δικαιοσύνης στην Κύπρο, λένε πρόσωπα που ζουν καθημερινά το παλμό του δικαστικού συστήματος. «Παλιά όταν χανόταν μια υπόθεση, μέσα στο καφενείο των Δικαστηρίων αυτός που έχανε την υπόθεση τα έριχνε πάνω στο δικηγόρο του, στον μάρτυρα. Μπορούσε να πει ότι ο Δικαστής έκανε λάθος αλλά ποτέ δεν έλεγε ότι ο Δικαστής αποφάσισε με αλλότρια κίνητρα», μας έλεγε παλιός δικηγόρος της Λευκωσίας.

Κλίμα αναταραχής

Ένα ζήτημα που απασχολεί ευρέως το δικηγορικό κόσμο είναι το βαρύ κλίμα που επικρατεί στα Δικαστήρια, μετά την κρίση που ξεσπασε στο χώρο της Δικαιοσύνης. Μια κρίση για την οποία ευθύνες καταλογίζονται και στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Στο νομικό κόσμο της πρωτεύουσας επικρατεί η άποψη πως η έκρηξη που παρατηρήθηκε με τις δημόσιες αντιπαραθέσεις είχαν ως αφετηρία την κατάληξη που είχαν οι δυο πρώτες υποθέσεις της τράπεζας Κύπρου. Υποστηρίζεται εντόνως πως αυτό ήταν το εφαλτήριο για την γνωστή επιστολή του Νίκου Κληρίδη, αδελφού του Γενικού Εισαγγελέα, για κλίμα οικογενειοκρατίας στο Ανώτατο. «Για να σώσει το δικό του

γόπτρο και υπόσταση, στην αρχή παρουσίαζε αυτές τις υποθέσεις ότι αφορούσαν την κατάρρευση της οικονομίας που δεν ήταν, και το είπε και το Κακουργιοδικείο στην πρώτη υπόθεση της Τράπεζας Κύπρου, και μετά όταν τις έχανε προσπάθησε να τα ρίξει πάνω στο Δικαστήριο, χωρίς να λογαριάζει ότι αυτό έβαζε βόμβα στα θεμέλια της Δικαιοσύνης», είναι η άποψη που επικρατεί σε μια μερίδα του δικηγορικού κόσμου της Λευκωσίας.

Οι προσδοκίες

Τον Σεπτέμβριο του 2013 ο Κώστας Κληρίδης ανέλαβε το πόστο του Γενικού Εισαγγελέα με επιτακτική την ανάγκη να ικανοποιήσει το έντονο τότε, λόγω της οικονομικής καταστροφής, λαϊκό αίσθημα για απόδοση δικαιοσύνης. Έξι χρόνια μετά τα αποτελέσματα δεν έχουν δικαιώσει τις αρχικές προσδοκίες του ίδιου του κ. Κληρίδη έτσι όπως ο ίδιος τις αποκάλυπτε στην πρώτη συνέντευξή του στην «Κ», τον Οκτώβριο του 2013. «Το αίσθημα της ατιμωρησίας είναι κάτι που μας απασχολεί ιδιαίτερα, διότι η ατιμωρησία η ίδια δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ότι ενθαρρύνει τη διάπραξη αδικημάτων. Οποιοσδήποτε βλέπει ένα πρόσωπο το οποίο φαίνεται ότι έχει διαπράξει ένα αδίκημα και παραμένει ατιμώρητο και ιδιαίτερα αδικήματα που αφορούν τη δημόσια ζωή, αυτό είναι κάτι το οποίο τείνει να ενθαρρύνει τη διάπραξη παρόμοιων αδικημάτων και σίγουρα να μην επενεργεί ως αποτρεπτικός παράγοντας». Ωστόσο αν κάποιος επιχειρήσει να αποτιμήσει με πραγματικά δεδομένα την προσπάθεια αυτή, θα καταλήξει σε αρνητικά συμπεράσματα.

Οικονομικές υποθέσεις

Ένα θέμα όπου υπάρχει έντονη αμφισβήτηση για το έργο της Νομικής Υπηρεσίας, έτσι όπως κατά καιρούς εκφράζεται από τον επικεφαλής της, είναι για την παραπομπή ενώπιον της Δικαιοσύνης υποθέσεων που είχαν σχέση με την οικονομική καταστροφή. Πέρα από τις όποιες απόψεις υπάρχουν για τον χαρακτήρα των υποθέσεων, στο χώρο της Δικαιοσύνης υποστηρίζεται εντόνως πως η Νομική Υπηρεσία μέχρι σήμερα δεν κατάφερε να ολοκληρώσει φάκελο με υπόθεση που να σχετίζεται με τα όσα οδήγησαν στο Μάρτιο του 2013. Επί του προκειμένου, οι απόψεις που διατυπώνονται από πηγές που ζήτησαν να μιλήσουν στην «Κ» υπό καθεστώς ανωνυμίας είναι έντονες, σε βαθμό τέτοιο που να τις χαρακτηρίζουν «ούτω καλού-μενες» υποθέσεις για την οικονομία. Αποφύκη που υιοθετούν και το Κακουργιοδικείο Λευκωσίας, στην πρώτη ποινική της Τράπεζας Κύπρου, με την πρόεδρο του, Λένα Δημητρίου να εκφράζει την απορία της. «Πολύ

αποκορύφωμα την δημόσια τοποθέτηση του Κώστα Κληρίδη κατά του Νίκου Αναστασιάδη, από τις πρώτες μέρες παρουσίας του, στη Νομική Υπηρεσία. «Με τη συνδρομή και υποθαλή του Ανώτατου Άρχοντα της χώρας οι κατηγορούμενοι μετατρέπονται σε κατηγορούς, κατά τρόπο που προκαλεί ντροπή». Οι βαρύτατες κατηγορίες κατά του Νίκου Αναστασιάδη ήλθαν ως απάντηση, στη λύπη και προβληματισμό που είχε εκφράσει προηγουμένως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για

Αρνητικές εντυπώσεις συνεχίζει να προκαλεί η αδυναμία της Νομικής Υπηρεσίας να πετύχει καταδίκη σε ποινικές υποθέσεις κυρίως τραπεζικής φύσεως. Το κλίμα που επικρατεί έχει επιπτώσεις και στο χώρο των Δικαστηρίων με τον Γενικό Εισαγγελέα να υποστηρίζει πως η Νομική Υπηρεσία και ο ίδιος έκαναν και κάνουν το καθήκον τους στο έπακρον.

Γ. Εισαγγελέας: Κάνουμε το καθήκον μας

Από πλευράς Γενικού Εισαγγελέα δεν γίνονται αποδεκτές οι απόψεις ή οι θέσεις που εκφράζονται για τις αστοχίες. «Η Νομική Υπηρεσία και ο Γενικός Εισαγγελέας έκαναν και κάνουν το καθήκον τους στο έπακρον. Εκεί όπου, ως αποτέλεσμα των αστυνομικών ερευνών και ανακρίσεων προέκυψαν υποθέσεις με ποινική πτυχή, τις στείλαμε χωρίς δισταγμό στο Δικαστήριο. Κάποιοι πρώην ανώτατοι τραπεζίτες καταδικάστηκαν, επιβλήθηκαν ποινές και φυλάκισης και ψηλών προσίμων. Άλλοι αθωώθηκαν τελικά ή αρχικά με τις γνωστές αποφάσεις και με δεδομένο ότι τελικός κριτής είναι πάντα το δικαστήριο. Εκείνο που έχει σημασία, είναι να δοθεί, και δόθηκε πιστεύω, το μήνυμα ότι κανείς δεν είναι στο απαυρόβλητο και επιλήψιμες συμπεριφορές αυτού του είδους θα διώκονται» ήταν η επίσημη αντίδραση στην «Κ».

Από τις τέσσερις ποινικές υποθέσεις που αφορούσαν τις τράπεζες οι δυο είχαν τελεσίδικα αρνητικό αποτέλεσμα για τη Νομική Υπηρεσία. Στις άλλες δυο το αποτέλεσμα θα κριθεί από τις εφέσεις που έχουν ασκηθεί.

λανθασμένα δίδεται η εντύπωση στον κόσμο. Αυτό το πράγμα πρέπει να γίνει αντιληπτό σε όλους». Νομθεία η οποία δεν αφορούσε μόνο τα Μέσα Ενημέρωσης. Αλλά και στο χώρο του Δικαστηρίων εκφράζονται ανάλογες απόψεις που θέλουν τη Νομική Υπηρεσία και κατ' επέκταση τον Γενικό Εισαγγελέα να παρουσιάζουν υποθέσεις που υποστηρίζεται ότι δεν αφορούν την κατάρρευση της οικονομίας, μιας και όπως επισημαίνουν πρόσωπα με εμπλοκή μέχρι σήμερα λειτουργοί της εποπτικής αρχής αλλά και πολιτικά πρόσωπα όπως υπουργοί Οικονομικών έμειναν εκτός. «Πήρε μόνο στελέχη τραπεζών», σημείωσαν οι ίδιες πηγές.

Οι αστοχίες

Από τον Σεπτέμβριο του 2013 μέχρι σήμερα, ενώπιον της Δικαιοσύνης έχουν παρουσιαστεί τέσσερις ποινικές υποθέσεις οι οποίες συσχετίστηκαν με την οικονομία. Και στις τέσσερις το αποτέλεσμα είναι σχεδόν αρνητικό για τη Νομική

Υπηρεσία. Στο ερώτημα γιατί η κατηγορούσα αρχή δεν μπόρεσε να πετύχει καταδίκη, όσων παρουσίασε μέχρι σήμερα ενώπιον της Δικαιοσύνης, οι απόψεις που υπάρχουν επικεντρώνονται σε δυο λόγους που αφορούν άμεσα τον ίδιο τον Γενικό Εισαγγελέα. «Ο ένας λόγος είναι ότι δεν υπάρχουν ποινικά αδικήματα, εάν υπάρχουν είναι διοικητικά και ο Γενικός Εισαγγελέας έκανε το νομικό λάθος να πάρει διοικητικά παραπτώματα τα οποία εξίσωσε με ποινικά. Αυτό συνέβη στις τρεις ποινικές υποθέσεις της Τράπεζας Κύπρου. Άρα μιλάμε για καθαρά λάθη χειρισμών». Όπως διευκρινίζεται, στη δεύτερη ποινική της Τράπεζας Κύπρου ήταν λανθασμένο το κατηγορητήριο, ενώ στην τρίτη της Τράπεζας Κύπρου, για τους Ανδρέα Ηλιάδη και Γιάννη Κυπρή, έγινε λανθασμένος χειρισμός διότι ενώ η κατηγορούσα αρχή γνώριζε τα δεδομένα για τους δυο και αντί να συμπεριλάβει τις κατηγορίες στις δυο προηγούμενες ποινικές το έκανε στην τρίτη. «Τόσο το Κακουργιοδικείο όσο και το Εφετείο θεώρησαν ότι αυτό είναι καταδίκη, δεν είναι δίωξη και τους αθώωσε. Άρα στην δεύτερη και την τρίτη ήταν λάθος χειρισμού ενώ στην πρώτη ήταν νομικό λάθος».

1η ΒΟC

Η αυλαία των μεγάλων ποινικών υποθέσεων ενώπιον της Δικαιοσύνης ανοίγει με την πρώτη της Τράπεζας Κύπρου και κατηγορούμενους τους: Θεόδωρο Αριστοδήμου και Ανδρέα Αρτέμην, πρώην προέδρων ΔΣ της τράπεζας, Ανδρέα

Ηλιάδη Εκτελεστικό Διευθυντή, Γιάννη Πεκλιβανίδη και Γιάννη Κυπρή, πρώην στελέχη και την τράπεζα ως νομικό πρόσωπο. Το Κακουργιοδικείο Λευκωσίας αθώωσε του κατηγορούμενους εκτός του Ανδρέα Ηλιάδη και της Τράπεζας Κύπρου ως νομικό πρόσωπο. Η ποινή φυλάκισης που επιβλήθηκε στον Ανδρέα Ηλιάδη ανατράπηκε στο Εφετείο, όπου προσέφυγε ο Ηλιάδης με το Δικαστήριο να ακυρώνει τις κατηγορίες. Από τις υποθέσεις που αφορούν την τράπεζα Κύπρου είναι η μόνη που τελεσιδίκησε.

2η ΒΟC

Η δεύτερη ποινική υπόθεση αφορούσε και πάλι την Τράπεζα Κύπρου. Από τα έξι πρόσωπα που κατηγορήθηκαν, τα τρία ήταν στο κατηγορητήριο της πρώτης υπόθεσης. Ο Ανδρέας Ηλιάδης που καταδικάσθηκε, ο Γιάννης Κυπρή και ο Ανδρέας Αρτέμην που αθωώθηκαν. Η εκδίκαση της συγκεκριμένης υπόθεσης δεν ολοκληρώθηκε ποτέ. Συγκεκριμένα η υπεράσπιση των κατηγορουμένων σε ένστασή της, ήγειρε θέμα πως το κατηγορητήριο της υπόθεσης δεν απεκάλυπτε αδικήματα, ότι ήταν ελλατωματικό στην φρασολογία των Δικαστηρίων. Το Κακουργιοδικείο Λευκωσίας δεν συμφώνησε με την υπεράσπιση η οποία προσέφυγε στο Ανώτατο για έκδοση διατάγματος certiorari. Το μονομελές Εφετείο ακύρωσε την απόφαση του Κακουργιοδικείου Λευκωσίας και συμφώνησε ότι το κατηγορητήριο έπασχε. Η έφεση που έγινε από πλευράς Γενικού Εισαγγελέα εκδικάστηκε από πενταμελές Εφετείο το οποίο επικύρωσε την απόφαση του μονομελούς με αποτέλεσμα την απαλλαγή όλων των κατηγορουμένων.

Της Λαϊκής

Μετά τις δυο πρώτες της τράπεζας Κύπρου και στο ενδιαμέσο της τρίτης, στη Δικαιοσύνη κατέληξε η τρίτη ποινική για τραπεζικά θέματα, αυτή τη φορά της πρώην Λαϊκής. Κατηγορούμενοι υψηλόβαθμα στελέχη της τράπεζας της περιόδου Βγενόπουλου. Ευθύμιος Μπουλούτας, Μάρκος Φόρος, Παναγιώτης Κουννής και Νεοκλής Λυσάνδρου κρίθηκαν ένοχοι από

το Κακουργιοδικείο Λευκωσία, ωστόσο το Δικαστήριο δεν επέβαλε ποινές φυλάκισης αλλά πρόστιμα. Η συγκεκριμένη υπόθεση βρίσκεται στο Ανώτατο μετά από έφεση των καταδικασθέντων, στην πρωτόδικη απόφαση. Η εκδίκαση της έφεσης εκκρεμεί.

3η ΒΟC

Η τέταρτη ποινική, με αιχμή τις τράπεζες, αφορούσε και πάλι την Τράπεζα Κύπρου. Το κατηγορητήριο αποτελείται μόνο από εκτελεστικούς της τράπεζας. Ανάμεσα σε αυτούς για τρίτη υπόθεση, οι Ανδρέας Ηλιάδης και Γιάννης Κυπρή οι οποίοι χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η δικαστική διαδικασία, αθωώθηκαν και πάλι. Συγκεκριμένα η υπεράσπιση των δυο υπέβαλε ένσταση για κατάχρηση της πρώτης υπόθεσης, το αιτιολογικό ότι το αντικείμενο της δίκης ήταν γνωστό εις τον Γενικό Εισαγγελέα, από την πρώτη υπόθεση της Τράπεζας Κύπρου, και έπρεπε να συμπεριλάβει τις κατηγορίες είτε στην πρώτη είτε στην δεύτερη υπόθεση της Τράπεζας Κύπρου. Το Δικαστήριο συμφώνησε με τη θέση της υπεράσπισης ότι είναι κατάχρηση διαδικασίας, εκφράζοντας απορίες για τον χειρισμό της Νομικής Υπηρεσίας. «Εκείνο το οποίο δεν κατανοούμε είναι, γιατί, αφού ο κοινός παρονομαστής ήταν εξαρχής γνωστός, καταχωρίσθηκε εσπευσμένα η πρώτη υπόθεση εναντίον των κατηγορουμένων χωρίς να ολοκληρωθούν οι αστυνομικές εξετάσεις», με το Δικαστήριο να επισημαίνει πως «το προαναφερθέν ερώτημα γίνεται πολύ πιο βασανιστικό μετά την καταχώριση και της δεύτερης υπόθεσης», με τους δικαστές να συνεχίζουν και να κάνουν αναφορά και στην κατάχρηση της τρίτης ποινικής με την επισήμανση «έχοντας πάντα τον ίδιο κοινό παρονομαστή». Η έφεση που ασκήθηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα δεν είχε τύχη στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η υπόθεση στο σύνολό της θα κριθεί τον επόμενο μήνα (17 και 18 Σεπτεμβρίου 2019) που έχει οριστεί η εκδίκαση της ένστασης τους για κατάχρηση διαδικασίας, επιχείρημα με το οποίο αππλάγησαν από το ίδιο Δικαστήριο, οι Ηλιάδης και Κυπρή.

Σπασμένο τηλέφωνο Γενικού Εισαγγελέα και εκτελεστικής εξουσίας

Η κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η Νομική Υπηρεσία, στους πάνω ορόφους της, εν πολλοίς έχει να κάνει και με τις σχέσεις του Γενικού Εισαγγελέα με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η δημόσια αντιπαράθεση του Κώστα Κληρίδη με τον Νίκο Αναστασιάδη, κατά το πρώτο διάστημα της θητείας του Γενικού Εισαγγελέα, έχει δημιουργήσει μια πρωτοφανή, όπως τη χαρακτηρίζουν πολιτικά πρόσωπα, κατάσταση παρόμοια της οποίας δεν ενθυμούνται και που είχε ως

αποκορύφωμα την δημόσια τοποθέτηση του Κώστα Κληρίδη κατά του Νίκου Αναστασιάδη, από τις πρώτες μέρες παρουσίας του, στη Νομική Υπηρεσία. «Με τη συνδρομή και υποθαλή του Ανώτατου Άρχοντα της χώρας οι κατηγορούμενοι μετατρέπονται σε κατηγορούς, κατά τρόπο που προκαλεί ντροπή». Οι βαρύτατες κατηγορίες κατά του Νίκου Αναστασιάδη ήλθαν ως απάντηση, στη λύπη και προβληματισμό που είχε εκφράσει προηγουμένως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για

Εκτός από το ποινικό σκέλος αλλά και την κατάσταση που φαίνεται να έχει δημιουργηθεί στο χώρο των Δικαστηρίων, κλίμα έλλειψης εμπιστοσύνης καταγράφεται μεταξύ Γ. Εισαγγελέα και εκτελεστικής εξουσίας,

τη Νομική Υπηρεσία, με αφορμή την κατάληξη των ερευνών στην υπόθεση Ρίκκου Ερωτοκρίτου.

Θέμα εμπιστοσύνης

Το χάσμα που υπάρχει μεταξύ Νομικού Συμβούλου του κράτους και εκτελεστικής εξουσίας δεν φαίνεται να έχει σμικρυνθεί, παρά το κλίμα νηνεμίας που επικρατεί το τελευταίο διάστημα. Γνωστός νομικός μας εκμυστηρευόταν πως μέλη της κυβέρνησης δεν επιπτεύονται τις νομικές συμβουλές

του Γενικού Εισαγγελέα, ειδικά σε υποθέσεις που εμπλοκή έχει και ο Γενικός Ελεγκτής. «Αυτό είναι γεγονός. Δυο υπουργοί με συμβουλευόταν διότι δεν έχουν εμπιστοσύνη να πάρουν συμβουλή από Γενικό Εισαγγελέα, έχουν την συναισθηση ότι η συμβουλή που παίρνουν είναι κατευθυνόμενη και από τον Γενικό Ελεγκτή. Δεν υπάρχει προηγούμενο» μας είπε χαρακτηριστικά. Επί του προκειμένου έγκριτος συνταγματολόγος, καθηγητής νομικής σχολής μας ανέφερε

ότι η συνθήκη πρακτική, εξάλλου, του Γενικού Ελεγκτή να ζητά γνωμοδοτήσεις από τον Γενικό Εισαγγελέα είναι αντισυνταγματική και παράτυπη αφού ως ανεξάρτητος αξιωματούχος που είναι και ελέγχει τα οικονομικά πεπραγμένα της Νομικής Υπηρεσίας, που προΐσταται ο Γενικός Εισαγγελέας, υπέχει σχέση ελεγκτή με ελεγχόμενο, άρα δεν δύναται να υπάρχει άλλη σχέση του πελάτη με τον δικηγόρο του. Βασικότερη αρχή της λειτουργίας του κράτους δικαίου.

Ευνοείται η υποψηφιότητα Μουσταφά Ακιντζί

Στα ύψη έχει ανέβει μεταξύ των κοιμμάτων το πολιτικό θερμόμετρο στην τ/κ κοινότητα για την ανάδειξη των διεκδικητών της «προεδρίας»

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

«Όταν βλέπεις να εμφανίζονται στις τουρκοκυπριακές εφημερίδες δημοσκοπήσεις, οι οποίες μάλιστα φαίνεται πως ευνοούν κάποιους υποψήφιους, να έχεις υπόψη σου ότι έχουμε πλέον εισέλθει σε προεκλογική περίοδο». Αυτό μας επισήμανε πριν από λίγα εικοσιτετράωρα υψηλόβαθμο στέλεχος της τουρκοκυπριακή κεντροαριστεράς, τη στιγμή που στα Κατεχόμενα η κοινή γνώμη έστρεψε την προσοχή της σε δύο εξελίξεις: Στη νέα διαδικασία στο Κυπριακό και στις επικείμενες «προεδρικές εκλογές». Με τα μέχρι στιγμής δεδομένα, η πολιτική εικόνα που εκπέμπει η τ/κ κοινότητα, οι εξελίξεις στο τουρκοκυπριακό πολιτικό προσκήνιο και οι υφιστάμενες πολιτικές ισοροπίες ευνοούν την υποψηφιότητα του Μουσταφά Ακιντζί, ο οποίος δεν βιάζεται για να ανοίξει τα χαρτιά του. Ωστόσο, όλοι οι έμπειροι τ/κ αναλυτές και δημοσιογράφοι καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο κ. Ακιντζί χρειάζεται μια θετική εξέλιξη στο Κυπριακό, αν όχι την ανανεωμένη προοπτική της άμεσης, τελικής λύσης, για να «κλειδώσει» την επιτυχία του στη νέα αναμέτρηση.

Την ίδια ώρα, στους κόλπους όλων των κομμάτων, με εξαίρεση το Δημοκρατικό Κόμμα του Σερντάρ Ντενκτάς και το Κόμμα της Αναγέννησης που υποστηρίζουν οι έποικοι, επικρατεί κλίμα σύγχυσης και πόλωσης. Οι ηγεσίες των κομμάτων αναμένουν τα τέλη αυτού του έτους για να ξεκαθαρίσει η τελική εικόνα και το ζήτημα των υποψηφιοτήτων στις «προεδρικές» του 2020.

Τι χρειάζεται ο Μ. Ακιντζί
«Ο κ. Ακιντζί έχει καταφέρει να χτίσει το προφίλ ενός αξιόπιστου ηγέτη, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να επικοινωνήσει με ολόκληρη την κοινότητα. Το γεγονός ότι τα τελευταία πέντε χρόνια, με εξαίρεση τον Τουφάν Έρκιουρμαν δεν εμφανίστηκε στο προσκήνιο ένας δυναμικός, νέος πολιτικός ηγέτης, ενίσχυσε την θέση του στο τ/κ πολιτικό προσκήνιο», αναφέρει η πηγή

Στους κόλπους όλων των κομμάτων, με εξαίρεση το Δημοκρατικό Κόμμα του Σερντάρ Ντενκτάς και το Κόμμα της Αναγέννησης που υποστηρίζουν οι έποικοι, επικρατεί κλίμα σύγχυσης και πόλωσης.

της «Κ», η οποία παρακολουθεί τις πολιτικές εξελίξεις στην τ/κ κοινότητα από κοντά. Σύμφωνα με την πηγή μας, τα θετικά στοιχεία που έχει σήμερα η ηγεσία του κ. Ακιντζί, από μόνα τους δεν αρκούν για την εξασφάλιση της παραμονής του στο «Προεδρικό». Για μια νέα νίκη, ο κ. Ακιντζί έχει ανάγκη οπωσδήποτε ένα θετικό, ελπιδοφόρο μήνυμα στο Κυπριακό, και αυτό το γνωρίζει πολύ καλά ο έμπειρος πολιτικός άνδρας. «Δίκως προοπτική λύσης, δίκως θετικές εξελίξεις που θα μας οδηγήουν σε ένα προκαθορισμένο χρονικό σημείο στην λύση και κυρίως στην ένταξη της τ/κ κοινότητας στην διεθνή κοινότητα, η υποψηφιότητα του κ. Ακιντζί δεν θα έχει βάση νομιμοποίησης», συμπεραίνει η πηγή μας. Η πηγή μας προσθέτει τα εξής: «Ο κ. Ακιντζί γνωρίζει πολύ καλά

Η χαώδης κατάσταση στην τ/κ Δεξιά και Αριστερά και η νέα διαδικασία στο Κυπριακό δίνουν πόντους στον νυν Τ/κ ηγέτη.

αυτήν την πραγματικότητα και γι' αυτόν τον λόγο σήμερα έχει επιλέξει να δώσει μια τελευταία ευκαιρία στην προοπτική της λύσης. Προχωρά σε συναντήσεις με τον Ε/κ ηγέτη, τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ και ετοιμάζεται για μια νέα πενταμερή διάσκεψη. Τι ζητάει ο ίδιος; Αν όχι την άμεση λύση του Κυπριακού, σίγουρα μια θετική, «απτή» πρόοδο στη νέα διαδικασία, τουλάχιστον ένα είδος ενδιάμεσης λύσης με ξεκάθαρο χρονοδιάγραμ-

μα». Σε περίπτωση, λοιπόν, που μέχρι τα τέλη αυτού του έτους ο κ. Ακιντζί σημειώσει επιτυχία στο μέτωπο του Κυπριακού θα έχουν εμφανιστεί όλες οι κατάλληλες συνθήκες για την ανακοίνωση της υποψηφιότητας του από θέση ισχύος.

Εμφύλιος στην τ/κ Δεξιά
Σε αντίθεση με το «Προεδρικό» του κ. Ακιντζί, τα πράγματα δεν είναι τόσο ξεκάθαρο στο στρατόπεδο της τ/κ Δεξιάς. Και αυτό διότι, διάφορες εθνικιστικές ομάδες και ομάδες συμφερόντων δίνουν αγώνα δρόμου για να προβάλλουν τον δικό τους υποψήφιο ως κοινό υποψήφιο της τ/κ Δεξιάς στις «προεδρικές». Εντός του μεγαλύτερου κόμματος της τ/κ Δεξιάς έχει ξεσπάσει εμφύλια σύρραξη, με μια μερίδα της κοιμματικής βάσης να μην αποδέχεται την ηγεσία του Ερσίν Τα-

τάρ. Αυτή η μερίδα επιθυμεί είτε να στείλει τον κ. Τατάρ στο «Προεδρικό» για να αδειάσει η καρέκλα του ηγέτη της τ/κ Δεξιάς είτε να ξεκινήσει διαδικασίες για ανάδειξη νέου ηγέτη της παράταξης. Την ίδια ώρα, ο τέως «πρωθυπουργός» Χουσεΐν Όζγκιουργκιουν ζει στην κυριολεξία τη δική του, ιδιαίτερη «πολιτική ανάσταση», και εν μέσω πολιτικής καταιγίδας και φακέλων διαφθοράς, στους οποίους το όνομά του πρωταγωνιστεί, ετοιμάζεται να επιστρέψει στο πολιτικό προσκήνιο. Και σαν δεν έφταναν όλα αυτά, το πολιτικό διαζύγιο της οικογένειας του Ντερβίς Έρογλου με τη νέα ηγεσία του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) αρχίζει να υλοποιείται, με την ηγεσία του κόμματος να επιχειρεί να πλῆξει την οικογένεια Έρογλου, διαρρέοντας στον αντιπολιτευόμενο Τύπο προσωπικά στοιχεία και ευαίσθητες

πληροφορίες που αφορούν συγγενικά πρόσωπα του τέως Τ/κ ηγέτη. Όλα τα προαναφερόμενα συμβαίνουν σε μια στιγμή που κορυφαία στελέχη του εθνικιστικού κινήματος καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια για να εκπροσωπήσουν το ΚΕΕ στις «προεδρικές». Ο Ταχσίν Ερτουγρούλογλου και ο Ζορλού Τορέ εμφανίζονται αποφασισμένοι για να εξαντλήσουν όλα τα περιθώρια για αυτόν τον στόχο. Παρόμοια αποφασιστικότητα ξεκινά να προβάλλει και ένας άλλος εκπρόσωπος της τ/κ Δεξιάς, ο Σερντάρ Ντενκτάς, ο οποίος αυτό το διάστημα συνομιλεί με το κόμμα του και μερίδες της τ/κ Δεξιάς για το ενδεχόμενο της υποψηφιότητάς του. Στην παράταξη της τ/κ Δεξιάς ξεχωρίζουν και τα ονόματα των Κουντρέτ Οζερόα και Ερχάν Αρίκλι. Ο πρώτος πλέον δεν κρύβει τις προθέσεις του για τις «προεδρικές» και ο δεύτερος ετοιμάζεται να εκπροσωπήσει το κόμμα των εποίκων στις επικείμενες εκλογές.

Η κεντροαριστερά αναζητεί
Όπως στην περίπτωση της τ/κ Δεξιάς έτσι και στην περίπτωση της τ/κ Αριστεράς αυτήν την στιγμή δεν έχει ξεκαθαρίσει το ζήτημα του υποψηφίου στις «προεδρικές». Αυτήν την περίοδο στο Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα (ΡΤΚ) έχουν πέσει στο τραπέζι τρεις ιδέες: Η υποψηφιότητα του κ. Έρκιουρμαν, η υποστήριξη της υποψηφιότητας του κ. Ακιντζί και η ιδέα μιας τρίτης, «κοιμματικής» υποψηφιότητας. Το σίγουρο είναι ότι η τελική απόφαση του ΡΤΚ θα ληφθεί στη σκιά του μεγάλου αναβρασμού που επικρατεί στην κοιματική βάση και του συγκεκριμένου ερωτήματος: Ποιος θα αναλάβει την ηγεσία του κινήματος σε περίπτωση που ο κ. Έρκιουρμαν αναδειχθεί στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας; Σε αντίθεση με το ΡΤΚ, με μικρές εξαιρέσεις στα άλλα κόμματα της τ/κ Αριστεράς η εικόνα έχει ξεκαθαρίσει προ πολλού, με όλες τις παρατάξεις, τα συνδικάτα και κινήματα να εμφανίζονται έτοιμα για να υποστηρίξουν την υποψηφιότητα του κ. Ακιντζί.

ΑΡΘΡΟ / Της ΖΗΝΑΣ ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΔΗ

Γίναμε πρόσφυγες στις 14 Αυγούστου 1974

Πόσο συγκινούμαι, βλέποντας συνέχεια στο γραφείο μου το πετσετάκι που μου έφτιαξε με πολλή αγάπη μια αγαπημένη μου φίλη, συνδημότισσά μου, με το βελονάκι, και γράφει «Γίναμε πρόσφυγες στις 14 Αυγούστου 1974».

Μας ρωτάνε αν φέραμε μαζί μας πράγματα από το σπίτι μας. Μα αν ξέραμε τι θα γινόταν, θα ξεσπώναμε ολόκληρο σπίτι. Στο σπίτι μας, ξέραμε αυτοκίνητο τρία άτομα, ο παπάς μου, ο αδελφός μου και εγώ, έστω και χωρίς άδεια, και θα μπορούσαμε να γεμίσουμε τα αυτοκίνητα που είχαμε και να φύγουμε, αν υποψιαζόμασταν ότι θα υπήρχε τέτοια πιθανότητα. Εμείς, όμως, φύγαμε από τα χαράματα από το σπίτι μας, μόλις άρχισαν να πετούν τα αεροπλάνα από πάνω μας, για να αποφύγουμε τους βομβαρδισμούς, αφού είχαμε άσχημη εμπειρία από την πρώτη εισβολή. Πήγαμε μαζί με πολλούς άλλους στο περιβόλι του μ. του Πανα-

γιώτη Χαραλάμπους, του άρχοντα του Λευκονοίκου, στη Μπλιά, κάτω από τα δέντρα. Πήραμε μαζί μας καρπούζι, καλλούμι και ψωμί για να περάσουμε τη μέρα μας και να γυρίσουμε αργά το απόγευμα. Φύγαμε, όπως οι πιο πολλοί, με τις σαγιονάρες. Θυμάμαι ότι φορούσα ένα λουλουδένιο φόρεμα με τιράντες.

Το απόγευμα, ξεκινήσαμε για να πάμε στα σπίτια μας, αφού το βράδυ δεν μπορούσαν να βομβαρδίσουν. Έξω από τη Μπλιά, μας σταμάτησαν οι στρατιώτες, θυμάμαι τον Βασίλη τον Κυρλιτσιά, που μας είπαν ότι έρχονται οι Τούρκοι στο Λευκόνειο, γιατί έσπασε η γραμμή της Μίας Μπλιάς και οι Αττίλες ξεκύθηκαν στη Μεσαορία μας. Δεν περιμέναμε τέτοια εξέλιξη. Κάποιες Λευκονοικιάτισσες που ζούσαν στη Λευκωσία, έφεραν όλα τα τιμαλφή τους στο πατρικό τους για να τα σώσουν, αφού πίστευαν ότι δεν ήταν ποτέ δυνατόν να φτάσουν μέχρι την κω-

μόπολή μας. Υπήρχαν, βέβαια, ελάχιστες προνοητικές, που ετοίμασαν, από το προηγούμενο βράδυ, μια βαλίτσα με ό,τι πολύτιμο είχαν. Νωπές οι ιστορίες με τις θηριώδεις, τις ωμόντες και τις φρικαλεότητες που διέπραξαν οι «ειρηνο-

ποιοί» στην Κερύνεια μας. Πού να πάμε στα σπίτια μας; Έτσι, πήραμε τον δρόμο της προσφυγιάς. Ένα μεγάλο καραβάνι με τροχοφόρα γεμάτα κόσμο, και τα αεροπλάνα από πάνω μας να μας παρακολουθούν. Αν ήθε- λαν, μας σκότωναν όλους...Κι εμείς

αλαφιασμένοι, φοβισμένοι, τρομοκρατημένοι. Επαναλαβάνω στις γυναίκες του Λευκονοίκου ότι είμαστε πολύ τυχερές που δεν είχαμε μπροστά μας αυτά τα ανθρωπομόρφα τέρατα. Που φύγαμε, προτού πλησιάσουν. Αν τώρα δεν επουλώ- νεται η πληγή της προσφυγιάς, δεν μπορώ να φανταστώ πώς περνούν τις μέρες τους οι κοπέλες που βίωσαν τον ευτελισμό, την ντροπή και την ατιμωση!

Πρώτος σταθμός μας η Άχνα. Σε σπίτι φίλων, του μ. του Τσοφάλλη, του Χριστόφορου Κωνσταντινίδη, που μας περιποιήθηκε η μ. Χλόη. Γύρω στις 10 μ.μ., ακούστηκε η κραυγή ότι έρχονται οι Τούρκοι στην Άχνα. Ξανά στο αυτοκίνητο με προορισμό τις Βάσεις των Άγγλων στη Δεκέλεια. Κοιμηθήκαμε το βράδυ στο αυτοκίνητο, έξω από έναν σταθμό βενζίνης στην Ξυλοτύμπου. Ξαν ξεμάρωσα η μέρα της Παναγίας μας, είχαμε όλους σχεδόν τους γείτονές

μας σε άσχημη ψυχολογική διάθεση, απελπισμένους, χαμένους, όπως κι εμείς. Μα είναι εύκολο να είσαι αφέντης στο σπίτι σου και στα καλά σου, και να σε αναγκάζουν να φύγεις προς το άγνωστο, χωρίς τίποτα; Ευτυχώς, που είχαμε χρήματα μαζί μας για τις πρώτες ανάγκες μας. Πώς πέρασαν όσοι άνθρωποι δεν έφεραν τίποτα μαζί τους ή, ακόμα χειρότερα, έθαψαν τα χρήματά τους στην αυλή τους, για να μην τα χάσουν;

Δόξα τω Θεώ, επιβιώσαμε, αλλά δεν ξεχάσαμε. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε τι περάσαμε τον πρώτο καιρό της προσφυγιάς μας, τα πρώτα δισεκατο χρόνια. Πέρασε τα πάντα ο κόσμος μας. Βεβαίως, μόνο, άμα βιώσεις κάτι, το καταλαβαίνεις. Η φωθιά τζει που ππέφτει καύφκει!

Η κ. Ζήνα Λυσάνδρου Παναγίδη είναι Δήμαρχος Λευκονοίκου.

ΠC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Ο ΑΚΡΙΒΟΣ ΤΣΟΛΑΚΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Τα F-16 θα κατέρριπταν το αεροπλάνο της Helios

Ο άνθρωπος που διερεύνησε την τραγωδία θυμάται, 14 χρόνια μετά τα όσα έζησε και τους εφιάλτες που τον ακολουθούν

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ήταν το πρόσωπο στο οποίο οι συγγενείς των θυμάτων της τραγωδίας της Helios, εναπόθεσαν όλες τις ελπίδες τους για απόδοση δικαιοσύνης και τιμωρίας των υπευθύνων. Ο Ακριβός Τσολάκης, 14 χρόνια μετά την πτώση του αεροπλάνου στο Γραμματικό, επιστρέφει νοερά στις ημέρες εκείνες και θυμάται τα όσα τον έχουν στοιχειώσει μέχρι σήμερα, όπως λέει στην «Κ». Είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικός για το τι θα συνέβαινε εάν το πολιτικό αεροσκάφος δεν συντρίβεται στο Γραμματικό, ενώ εκφράζει ένα παράπονο για τους συγγενείς των θυμάτων.

-Δεκατέσσερα χρόνια μετά το αεροπορικό της Helios, θυμάστε τα γεγονότα του 2005;

-Έχω μπροστά μου όλο το σενάριο της υποθέσεως αυτής.

-Ποια ήταν η πρώτη εμπλοκή σας μόλις έπεσε το αεροπλάνο στο Γραμματικό;

-Είδαμε το σήμα ότι ένα αεροπλάνο μπήκε στο ελληνικό σύστημα αεράμυνας, χωρίς να δώσει σήμα και πήραμε τα μέτρα που έπρεπε να παρθούν σε τέτοιες περιπτώσεις.

-Αναφέρεστε στην ενεργοποίηση του σχεδίου Renegade;

-Μπήκε το αεροπλάνο στο ελληνικό FIR και η ελληνική αεράμυνα

“

Τα F16 δεν σηκώθηκαν για παιχνίδι. Αρχικώς σηκώθηκαν για να πιστοποιήσουν την κατάσταση εάν το αεροπλάνο είχε κάποια ζημιά εξωτερικά, που θα μπορούσε να την παρατηρήσουν και να δικαιολογήσει τη μη ανταπόκρισή του στα καλέσματα των αρμοδίων αρχών.

έστειλε πολεμικά αεροσκάφη να πιστοποιήσουν την ταυτότητά του, γιατί το αεροπλάνο δεν έδινε κανένα σημείο ζωής.

-Μέχρι να συντριβεί το αεροπλάνο στο Γραμματικό, τις ελληνικές αρχές της απασχόλησε το ενδεχόμενο κατέρριψης του αεροσκάφους επειδή δεν ανταποκρινόταν;

-Οι ελληνικές αρχές εφάρμοζαν τον διεθνή κανονισμό, με λήψη συγκεκριμένων μέτρων όταν ένας στόχος εισέρχεται σε περιοχή χωρίς να δίνει την ταυτότητά του και κατευθύνεται προς κατοικήσιμη περιοχή, στην οποία εάν πέσει θα προκαλέσει καταστροφές και αν-

Ο Ακριβός Τσολάκης εκφράζει στη συνέντευξή του στην «Κ» και το παράπονό του για τη στάση κάποιων εκ των συγγενών πριν και μετά την ολοκλήρωση των ερευνών για την αεροπορική τραγωδία.

θρώπινες απώλειες. Συνεπώς το έσχατο μέσω στο οποίο μπορεί να προβεί οποιοδήποτε κράτος είναι να εμποδίζει αυτό το αεροπλάνο να προκαλέσει καταστροφή. Και να το εμποδίζει σημαίνει να το καταρρίψει.

-Αρα οι πληροφορίες που υπάρχουν ότι δυο ελληνικά F16 ήταν έτοιμα να προχωρήσουν σε μια τέτοια ενέργεια μόλις τους δινόταν η διαταγή έχουν βάση.

-Τα F16 δεν σηκώθηκαν για παιχνίδι. Αρχικώς σηκώθηκαν για να πιστοποιήσουν την κατάσταση εάν το αεροπλάνο είχε κάποια ζημιά εξωτερικά, που θα μπορούσε να την παρατηρήσουν και να δικαιολογήσει τη μη ανταπόκρισή του στα καλέσματα των αρμοδίων αρχών. Δεύτερον εάν μπορούσαν να αντιληφθούν (οι χειριστές των F-16) τι συνέβαινε μέσα στο αεροπλάνο. Και στα δυο απέτυχαν. Είδαν πως εξωτερικά δεν υπήρχε κάποια ζημιά και πως μέσα στο αεροπλάνο, δεν υπήρχε ζωή. Αυτά ανέφεραν και ακολουθούσαν την πορεία του.

-Στο πλαίσιο της διερεύνησης είδατε και ακούσατε τις προσπάθειες των πιλότων των δυο F16 να επικοινωνήσουν με το πολιτικό αεροσκάφος;

-Όλα όσα συνέβησαν στον αέρα, όλα όσα δήλωσαν οι χειριστές των πολεμικών αεροσκαφών τα έχω

λογήσει τη μη ανταπόκρισή του στα καλέσματα των αρμοδίων αρχών. Δεύτερον εάν μπορούσαν να αντιληφθούν (οι χειριστές των F-16) τι συνέβαινε μέσα στο αεροπλάνο. Και στα δυο απέτυχαν. Είδαν πως εξωτερικά δεν υπήρχε κάποια ζημιά και πως μέσα στο αεροπλάνο, δεν υπήρχε ζωή. Αυτά ανέφεραν και ακολουθούσαν την πορεία του.

-Είδατε και ακούσατε τις προσπάθειες των πιλότων των δυο F16 να επικοινωνήσουν με το πολιτικό αεροσκάφος;

-Όλα όσα συνέβησαν στον αέρα, όλα όσα δήλωσαν οι χειριστές των πολεμικών αεροσκαφών τα έχω

υπόψη μου, υπό τύπο έγγραφης αναφοράς καθώς και το βίντεο που τράβηξαν οι χειριστές.

-Δεκατέσσερα χρόνια μετά μπορείτε να μας πείτε τις είδατε στο βίντεο;

-Τίποτα περισσότερο από αυτό που έβλεπαν οι χειριστές των δυο πολεμικών αεροσκαφών.

-Κύριε Τσολάκη, εάν το αεροπλάνο δεν έπεφτε στο Γραμματικό θα είχε καταρριφτεί;

-Δεν αποφεύγω να απαντήσω. Εάν το αεροπλάνο κατευθυνόταν στην κατεύθυνση που θα δημιουργούσε ανεπανόληπτη καταστροφή, είμαι βέβαιο πως ο άνθρωπος που εκείνες τις στιγμές αποφάσιζε θα

αποφάσιζε το μη χειρόν βέλτιστο, δηλαδή το να καταρριφθεί το αεροπλάνο.

-Από την εξέταση του οπτικού και ηχητικού υλικού για επικοινωνία με το αεροσκάφος τι εντύπωση αποκομίσατε;

-Η εντύπωση που είχαμε ήταν αυτή την οποία συνάντησαν οι χειριστές και συγκεκριμένα ο αρχηγός του ζεύγους ο οποίος, συγκεκριμένα, πήγε πολύ κοντά στην καμπίνα επιβατών και το θάλαμο διακυβέρνησης και διαπίστωσε πως οι επιβαίνοντες είχαν μια στάση που δήλωνε ότι είναι σε μια κατάσταση εκτός αισθήσεων. Κάτι τους είχε στερήσει το οξυγόνο.

-Αρα ο κυβερνήτης και ο κυβερνήτης είχαν υποστεί υποξία;

-Είχαν υποστεί υποξία οπωσδήποτε.

-Τι ήταν αυτό που τους έφερε σε μια τέτοια κατάσταση.

-Αρχικώς ήταν η θέση του διακόπτη επιλογής λειτουργίας συμπίεσης στο εσωτερικό του αεροπλάνου. Τον διακόπτη τον βρήκαμε την πέμπτη μέρα μετά την πτώση του αεροσκάφους της Helios. Βρήκαμε το πάνελ του αεροσκάφους που ήταν ο διακόπτης αυτός και ήταν σε εσφαλμένη θέση.

-Αρα από την πέμπτη μέρα είχατε μια κατεύθυνση προς τα που πρέπει να ερευνήσετε;

-Μαζί με άλλες καταστάσεις που ενδεχομένως να είχαν επηρεάσει την πίεση, αυτό που βρήκαμε είχε πρωτεύουσα θέση.

-Θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί ένα ανάλογο αεροπορικό περιστατικό;

-Σαφέστατα. Και παλαιότερα υπήρχαν περιστατικά που την τελευταία στιγμή έγιναν αντιληπτά από το πλήρωμα διακυβέρνησης και η καταστροφική πορεία σταμάτησε στο σημείο εκείνο.

-Γιατί το πλήρωμα δεν εντόπισε εγκαίρως τη θέση του διακόπτη;

-Αυτό είναι γεγονός και είναι υποχρέωση των δυο χειριστών, η θέση του διακόπτη. Είναι υποχρέωση την οποία πρέπει να ελέγξουν κατά την διάρκεια του Check List που λέει ο κανονισμός του συγκεκριμένου αεροσκάφους. Από εκεί και πέρα, ό,τι έχει συμβεί και ό,τι έχει παραλειφθεί είναι μέσα στο πόρισμα που δώσαμε.

-Ήταν το πιο συγκλονιστικό περιστατικό που διερευνήσατε στην καριέρα σας;

-Κάθε απόλεια ζωής είναι κάτι που συγκλονίζει και επειδή είμαι και εγώ ένας κοινός άνθρωπος συγκλονίσθηκα κάθε φορά που ήλθα σε επαφή με την απώλεια ζωών. Για το περιστατικό της Helios ήταν το πιο πολύπλοκο το οποίο παρά του ό,τι περιμένα να συναντήσουμε δυσκολίες είχαμε βοήθεια από τα ευρήματα πολύ γρήγορα και έτσι μπορέσαμε και εκδώσαμε το πόρισμα σε χρόνο μικρό, σύμφωνα με την διεθνή πρακτική.

Δεν διαπίστωσα τρυφερότητα από τους συγγενείς

-Τι σχέσεις είχατε αναπτύξει με τους συγγενείς των θυμάτων;

-Θα σας πω για τις σχέσεις πριν και μετά την διερεύνηση. Τις πρώτες μέρες που έπεσε το αεροπλάνο πήρα μια επιστολή από τους συγγενείς που μου έλεγαν με ευγενικό τρόπο ότι έπρεπε να ανταποκριθώ στα καθήκοντά μου και στην αποκάλυψη της αλήθειας. Αυτή ήταν κατά κάποιο τρόπο μια προειδοποιητική επιστολή. Όταν ολοκληρώθηκε η έρευνα και βγήκε το πόρισμα πήρα και πάλι μια εξίσου ευγενική επιστολή από τον κ. Προδρόμου, ο οποίος εκπροσωπούσε τους συγγενείς, και με την οποία με ευχαριστούσαν θερμότατα.

-Συνεχίζετε ακόμα να έχετε σχέσεις με κάποιους στην Κύπρο;

-Δεν έχω. Δεν διαπίστωσα καμία τρυφερότητα σχεδόν από κανένα, να πει «είσαι καλά; Εσύ μας ευεργέτησες με την επιτροπή σου». Δεν μου είπε κανένας για την αποζημίωση που εισέπραξαν εξαιτίας του πορίσματος του δικού μου και ειλικρινά δεν μπορώ να σας πω, έτσι για να λέω την αλήθεια, ότι είμαι και πολύ ευτυχής με την στάση αυτών των ανθρώπων, την απώλεια των οποίων αναγνωρίζω και σέβομαι και την υπηρετήσα κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

-Μιλάτε για τους συγγενείς;

-Ναι για τους συγγενείς, πλην εξαιρέσεων. Όταν ήλθα στην Κύπρο πριν χρόνια για τα βιβλία μου, που μέσα είχαν και το περιστατικό της Helios, ήλθα με πρόθεση να έλθουν και οι συγγενείς να τους αφιερώσω στον καθένα από ένα βιβλίο για την ιστορία. Δεν εμφανίσθηκε κανένας εκτός από έναν. Πίσω από αυτό δεν κρυβόταν κανένα οικονομικό όφελος. Θα τους έδινα από ένα βιβλίο με μια αφιέρωση για να με θυμούνται και για να θυμούνται το γεγονός.

-Η ιστορία της Helios σας έχει επηρεάσει;

-Μου έχει στοιχίσει στην υγεία μου. Κάθομαι τις νύχτες άγρυπνος, για αυτό δεν μπορεί κανένας να με αποζημιώσει. Το μόνο που με αποζημιώνει είναι πως λόγω των συστάσεων που έκανα, μετά την διερεύνηση, σας διαβεβαιώ ότι δεν πρόκειται να πέσει αεροπλάνο για τον ίδιο λόγο.

Ογδόντα χιλιάδες ευρώ για 121 ψυχές

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Πέρασαν 14 χρόνια από τις 14 Αυγούστου 2005. Τότε που το αεροπλάνο της Helios ήλθε να επιβεβαιώσει πως στα καλοκαίρια της Κύπρου η χαρά, η ευτυχία δεν έχουν θέση. Λες και δεν μας έφταναν τα όσα μας κατατρέχουν, από το 1974 και μετά. Παραμονή της Παναγίας, 121 ψυχές οδηγήθηκαν στον θάνατο. Η κλισέ φράση «σκηνές αρχαίας τραγωδίας» δεν μπορεί να αποτυπώσει τα όσα βίωσε ένας απλός θεατής, όχι κάποιο προσφιλέ πρόσωπο, χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά από τον τόπο του εγκλήματος. Το παλαιό αεροδρόμιο Λάρνακας είχε μετατραπεί σε τόπο μαρτυρίου, με αλαφιασμένα πρόσωπα να αρνούνται να πιστέψουν αυτό που είχε συμβεί. Γυναίκες στα μαύρα να ρωτούν με αγωνία, όποιον

Ακόμα στα αυτιά ηχούν οι υποσχέσεις για την στοργή αυτού του κράτους απέναντι στα ορφανά. Ποιος ξέρει άραγε αν το κράτος αποδείχθηκε πράγματι στοργικό;

έβρισκαν μπροστά τους: Για μου, ο γιόκας μου ζει; Τι να πεις στη μάνα αυτή τις ώρες εκείνες; Θέλεις να της απαντήσεις: Ζει, αλλά δεν μπορείς, γιατί δεν ξέρεις. Είσαι αναγκασμένος να μιλάς για όλο αυτό το κακό, αλλά δεν μπορείς να απαντήσεις, γιατί φοβάσαι μη στείλεις, την ίδια ώρα στον παράδεισο και την κόλαση, ένα φοβισμένο πρόσωπο που σε κοι-

Η ελπίδα θάφτηκε όπως το αεροπλάνο της Helios στο Γραμματικό.

τά στα κείλη. Και μετά το ξέσπασμα, η οργή. Η ελπίδα θάφτηκε όπως το αεροπλάνο της Helios στο Γραμματικό. Μετά ήλθε το μοιρολόγι, ακολουθούσε ο βουβός πόνος και οι σκληρές εικόνες με τα ατελείωτα φέρετρα σ' ένα C-130. Όσοι έμειναν πίσω θρήνησαν για το χαμό των αγαπημένων τους και δεν ήταν μόνοι τους. Μια ολόκληρη Κύπρος μέσα στα μαύρα, λες και ο εφιάλτης της Helios θα γινόταν μόνιμος κάτοικος. Πέρασαν 14 χρόνια, το έγκλημα, η δολοφονία 121 ψυχών δεν ξεχάστηκε. Μας το θυμίζουν τα μνημόσυνα κάθε χρόνο. Αυτό που ξεχάστηκε ήταν οι σύγχρονες τραγωδίες, όπου οικογένειες ξεκληρίστηκαν. Ακόμα στα αυτιά ηχούν οι υποσχέσεις για την στοργή αυτού του κράτους απέναντι στα ορφανά που έμειναν μόνοι τους. Ποιος ξέρει άραγε αν το κράτος

αποδείχθηκε, πράγματι στοργικό; Ποιος γνωρίζει αν όσοι έμειναν πίσω ζουν κάθε μέρα τη 14η Αυγούστου 2005; Αυτά ξεχάστηκαν, όπως ξεχάστηκε το τίμημα των ενόχων του εγκλήματος. Το Φεβρουάριο του 2013 το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων στην Αθήνα, επέβαλε δεκαετίς ποινές φυλάκισης, εξαγοράσιμες έναντι 80 χιλιάδες ευρώ εκάστη, σε τρεις από τους τέσσερις κατηγορουμένους. Ογδόντα χιλιάδες ευρώ, τόσο αποτιμήθηκε από την Δικαιοσύνη ο χαμός των 121 ψυχών. Και μείναν τα μνημόσυνα, τα κλειστά σπίτια και ο αμείλικτος χρόνος που θολώνει τη μνήμη των ανθρώπων. Πέρασαν 14 χρόνια και το έγκλημα πληρώθηκε με 80 χιλιάδες ευρώ, χωρίς να υπολογισθούν τα δεκάδες εγκλήματα, στις ψυχές όσων έμειναν πίσω.

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Δύο με τρία συμπλέγματα δήμων στη Λευκωσία είναι αρκετά

Υπέρ των μεταρρυθμίσεων τάσσεται ο δήμαρχος Στροβόλου με την προϋπόθεση οι δήμοι να αποφασίζουν για τα του οίκου τους

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Τη στήριξη του στη σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, δηλώνει ο δήμαρχος Στροβόλου στη συνέντευξή του στη «Κ». Ο Ανδρέας Παπαχαράλαμπος θεωρεί πως στη Λευκωσία δεν θα πρέπει να δημιουργηθούν πάνω από δύο ή τρία συμπλέγματα δήμων. Η λεωφόρος Τσερίου αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα του Δημοτικού Συμβουλίου, ενώ η διαχείριση των αποβλήτων είναι πρόσκληση για τις τοπικές αρχές της Μεϊζονος Λευκωσίας.

—Υπέρ ή κατά της μεταρρύθμισης στην τοπική αυτοδιοίκηση; Μπορεί να δώσει λύσεις;

—Υπέρ για χίλιους δυο λόγους και όχι υπέρ στα χαρτιά, γιατί εκεί είμαστε όλοι υπέρ. Πρέπει να γίνει σήμερα η μεταρρύθμιση. Οι δήμοι ασφυκτούν, πρέπει να γίνουν μεταρρυθμίσεις, να θεσμοθετηθεί διοικητική αυτοτέλεια, να είμαστε πραγματική αυτοδιοίκηση και όχι ετεροδιοίκηση, όπως είμαστε σήμερα. Να μπορούμε να αποφασίζουμε για τα του οίκου μας, και όχι για ένα κύρτωμα να χρειάζεται η εμπλοκή των Δημοσίων Έργων της Αστυνομίας. Ακόμα και για τα πιο μικρά δεν μπορούμε να αποφασίσουμε εμείς. Περισσότερες εξουσίες, το νομοσχέδιο προνοεί 30 νέες εξουσίες, πολύ σημαντικό να δοθούν και οι σχολικές εφορείες στους Δήμους, οικονομική αυτοτέλεια και σίγουρα πιο μεγάλα σχήματα. Επειδή επικεντρώνεται η συζήτηση στον αριθμό των δήμων, εγώ λέω ότι αυτό δεν είναι το μόνο. Να υπάρξει μια δραστητική μείωση του αριθμού των δήμων για να μπορέσουν να υπάρξουν οι οικονομίες κλίμακος. Να μπορούν να είναι πολεοδομικές αρχές, να ασκούν κοινωνική πολιτική να είναι πραγματικές τοπικές αυτοδιοικήσεις.

—Η Λευκωσία πόσους Δήμους πρέπει να έχει

—Όχι περισσότερους από τρεις. Μπορεί και δύο.

—Στα του οίκου σας. Η Τσερίου είναι η κορωνίδα των έργων του δήμου;

—Μπορεί κάποιος να δώσει αυτό τον χαρακτηρισμό, πολλά βέβαια τρέχουν, αλλά επειδή είναι το πλέον πολυσυζητημένο ζήτημα για τον δήμο μας, μας απασχολεί εδώ και τρεις δεκαετίες, είναι ένα θέμα που κορυφώθηκε τα τελευταία τρία χρόνια και ευτυχώς είμαστε στην ευχάριστη θέση να έχουμε ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Ήταν και είναι μια μεγάλη μάχη η Τσερίου, γιατί είχαμε να αντιμετωπίσουμε παγιωμένες αντιλήψεις. Εμείς επιμέναμε ότι ο προτεινόμενος σχεδιασμός ήταν αναχρονιστικός και καταφέραμε και αποδείξαμε, με τη μελέτη που ετοιμάσθηκε, ότι μπορούμε να σχεδιάσουμε έναν καλύτερο δρόμο, μια Τσερίου που να ενώνει και όχι να χωρίζει την κοινότητα και τους ανθρώπους, διαφυλάσσοντας τον τοπικό χαρακτήρα, προωθώντας την εμπορική,

κοινωνική, περιβαλλοντική βιωσιμότητα της πόλης. Η μελέτη βάσει στο επίκεντρο τον άνθρωπο και όχι το αυτοκίνητο.

—Πότε θα δοθεί σε χρήση;

—Το έργο είναι πολεοδομικό. Ο σχεδιασμός έτυχε θερμής υποδοχής από τους δημότες. Με τη σύμφωνη γνώμη όλων και συνεισφορά των αρμοδίων τμημάτων, θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε το συντομότερο. Ήδη είμαστε στη διαδικασία ετοιμασίας του ρυθμιστικού σχεδίου και τα κατασκευαστικά σχέδια για να μπορούμε εντός του 2020 να γίνει η προκήρυξη των προσφορών και να ξεκινήσουν τα έργα.

—Εκτός από την Τσερίου ποια άλλα έργα είναι κομβικής σημασίας;

—Μία ιδιαίτερα θετική εξέλιξη για τον δήμο μας, τις τελευταίες μέρες είναι ότι οριστικά έχει λήξει η δικαστική διαμάχη που είχαμε με τον ΚΟΑ σε ό,τι αφορά τον φόρο θεάματος. Το ΓΣΠ είναι στα όρια του δήμου. Υπήρχαν ποδοσφαιρικά σωματεία που δεν πλήρωναν το 5% που είναι ο φόρος θεάματος. Εμείς κινήσαμε νομικά εναντίον του ΚΟΑ, κερδίσαμε τη δικαστική διαμάχη, κερδίσαμε και την έφεση των 9 εκατ. ευρώ. Είχαμε συνάντηση με τον υπουργό Οικονομικών και τον ΚΟΑ και ο ΥΠΟΙΚ έδωσε τη λύση, μιας και ο ΚΟΑ αδυνατούσε να καταβάλει τα 9 εκατ. ευρώ. Ο δήμος αντιπρότεινε αντί των 9 εκατ. ευρώ να μας δοθεί περιουσία του Συνεργατισμού. Μετά από διαβουλεύσεις συμφωνήσαμε και να περάσει η συμφωνία από το Υπουργικό Συμβούλιο. Συγκεκριμένα ο δήμος θα πάρει ένα οικόπεδο παρόμοιας αξίας, απέναντι από την εκκλησία του Απόστολου Βαρνάβα στη Δασούπολη. Υπάρχουν διάφορες σκέψεις αξιοποίησής του. Παράλληλα, και είναι κάτι που χαιρετίζουμε, η παλιά Συνεργατική Στροβόλου θα δοθεί με τη μέθοδο της ενοικιαγοράς στον δήμο.

—Πώς θα αξιοποιηθεί;

—Αυτό είναι που μελετούμε. Η πρώτη σκέψη είναι η χρήση να είναι κοινωνικού χαρακτήρα. Ετοιμάσουμε ένα ερωτηματολόγιο με 12 προτεινόμενες χρήσεις, προς τους δημότες για να δούμε ποια χρήση προκρίνουν. Θα συζητήσουμε και με το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας για να ενσωματώσουμε και κοινωνικά προγράμματα. Άρα αυτό θα είναι ο πυρήνας της κοινωνικής μας προσφοράς και μάλιστα είναι σε ένα σημείο που είναι η καρδιά του Στροβόλου. Οπότε η ανάπτυξη του ιστορικού πυρήνα μαζί με την παραχώρηση του κτιρίου της ΣΠΕ, αλλά και ο προγραμματισμός η εκκίνηση της Παναγίας Χρυσελευσίνης να γίνει μουσείο του Εθνομάρτυρα Κυπριανού, έρχονται τα 200 χρόνια από την ελληνική επανάσταση που στην Κύπρο σημαίνει αρχιεπίσκοπος Κυπριανός. Ο προγραμματισμός μας είναι το 2021 να προλάβουμε. Θέλουμε να ζωντανέψουμε τον ιστορικό πυρήνα του Δήμου.

Η διαχείριση των αποβλήτων αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση για τους δήμους και τις κοινότητες της Λευκωσίας τονίζει στην «Κ» ο δήμαρχος Στροβόλου ο οποίος προειδοποιεί με πρόστιμα έως και 4 χιλιάδες ευρώ σε όσους ρυπαίνουν.

“

Χρειάζεται τραμ. Δηλαδή αν ο πολίτης ξέρει ότι θα χρησιμοποιήσει το τραμ από τη Λακατάμια και μέσα σε 10 λεπτά θα είναι στη Λευκωσία δεν θα το κάνει; Χρειάζεται δίκτυο, αλλά αυτά είναι του κεντρικού κράτους.

“

Πρέπει να αντιληφθεί ο κόσμος πως ο ρυπαίνων πληρώνει. Δεν μπορεί ο δημότης που μένει σε ένα διαμέρισμα να χρηματοδοτεί τον ιδιοκτήτη μιας μονοκατοικίας με κήπο και γρασίδι που χρειάζεται περιποίηση.

—Ποια είναι τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος Στροβόλου;

—Από έρευνα που κάναμε το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η πόλη της Λευκωσίας και ειδικά ο Στρόβολος, λόγω γεωγραφικής του θέσης, είναι το κυκλοφοριακό. Από τους δεκατέσσερις πολυσύχναστους δρόμους οι δέκα διέρχονται του Στροβόλου. Εμείς δεν θέλουμε ο Στρόβολος να είναι περιοχή διερχομένων αυτοκινήτων. Εμείς θέλουμε, όπως λέει και η μελέτη για την Τσερίου, να δημιουργηθεί μια κοινότητα σε κάθε δρόμο. Δυστυχώς οι πόλεις στην Κύπρο τίστηκαν άναρχα από τη δεκαετία του 1960 και μετά.

—Επίπεδο δημόσιων μεταφορών;

—Ποιο επίπεδο, δεν υπάρχει. Υπάρχουν δημόσιες μεταφορές με 3% των πολιτών να τις χρησιμοποιούν;

—Ο Δήμος Στροβόλου θα μπορούσε να δημιουργήσει ένα τοπικό σύστημα διακίνησης των δημότην του;

Μια τοπική αυτοδιοίκηση στα ευρωπαϊκά πρότυπα βεβαίως. Αλλά με τις δυνατός και όπως είναι δομημένη στην Κύπρο, βεβαίως είναι αδύνατο. Η λύση ο καθένας μας να έχει και ένα αυτοκίνητο δεν είναι λύση. Πρέπει να εξεταστεί πολύ σοβαρά και γνωρίζω πως το Υπουργείο Μεταφορών το μελετά, τη δημιουργία τραμ που να εξυπι-

ρετεί τις καθημερινές ανάγκες των πολιτών. Δηλαδή αν ο πολίτης ξέρει ότι θα χρησιμοποιήσει το τραμ από τη Λακατάμια και μέσα σε 10 λεπτά θα είναι στη Λευκωσία δεν θα το κάνει; Χρειάζεται δίκτυο, αλλά αυτά είναι του κεντρικού κράτους.

Τσουκερά πρόστιμα

—Ποια είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζετε;

—Η διαχείριση των αποβλήτων. Τυχάνει να είμαι πρόεδρος του Οργανισμού Εκμετάλλευσης Διαχείρισης Αποβλήτων της Λευκωσίας. Δυστυχώς με το κλείσιμο του Κοιτάστη, έπρεπε να γίνει και αργήσαμε, φάνηκε πως ήμασταν ανέτοιμοι να αντιμετωπίσουμε τα νέα δεδομένα. Εμείς ως Δήμοι της Μεϊζονος Λευκωσίας προειδοποιούσαμε. Δυστυχώς και μια κριτική προς το Υπουργείο Γεωργίας που είναι αρμόδιο, δεν έγιναν αυτά που έπρεπε να γίνουν. Πηγαίναμε στον Κοιτάστη και τα θάβαμε. Τι στοιχίζει αυτή η πρακτική στους Δήμους; Κοντά στα 8 ευρώ τον τόνο, τουλάχιστον 850 χιλιάδες ευρώ τον χρόνο. Δεν έπρεπε να γίνεται, αλλά τόσο στοιχίζει. Ήλθαμε στην νέα τάξη πραγμάτων όπου τα απόβλητα έπρεπε να πηγαίνουν στην Κόστη, όπου πρέπει να γίνεται διαλογή, που στοιχίζει στους Δήμους 6 εκατ. ευρώ. Αυτό το κόστος μετακυλίστηκε στους Δήμους και σε μεγάλο βαθμό στους δημότες. Δυστυχώς δεν υπάρ-

χει επιλογή τα επόμενα τρία χρόνια, δεν έχουμε άλλη επιλογή, τα τέλη θα αυξάνονται. Δημιουργήσαμε τα πράσινα σημεία όπου ο δημότης, όχι ο επαγγελματίας, να εναποθέτει τα οικιακά του απόβλητα (κλαδέματα, κρεβάτια μεγάλα αντικείμενα). Δυστυχώς και εδώ ελέγχεται το Υπουργείο, οι Δήμοι και οι κοινότητες δημιουργήθηκαν μόνο οκτώ πράσινα σημεία από τα οποία τα επτά στην ύπαιθρο και μόνο ένα στη μεϊζονα Λευκωσία, ενώ έπρεπε να υπάρχουν έξι. Το Υπουργείο ανταποκρίθηκε και προχωρούμε με τη δημιουργία τριών νέων πράσινων σημείων, Λακατάμια, Αγλαντζιά και Λατσιά, και παράλληλα από Σεπτέμβριο θα υπάρχει υπηρεσία με την οποία ο δημότης θα μπορεί να επικοινωνεί για συγκομιδή των οικιακών αποβλήτων. Πρέπει όμως να αντιληφθεί ο κόσμος πως ο ρυπαίνων πληρώνει. Δεν μπορεί ο δημότης που μένει σε ένα διαμέρισμα να χρηματοδοτεί τον ιδιοκτήτη μιας μονοκατοικίας με κήπο και γρασίδι που χρειάζεται περιποίηση. Δυστυχώς παρατηρείται ένα θλιβερό φαινόμενο το τελευταίο διάστημα που οι δήμοι δεν κάνουν συγκομιδή να πετούν τα απόβλητα δεξιά και αριστερά. Αυτό δεν μπορεί να συνεχισθεί. Το επόμενο διάστημα θα ξεκινήσουν έλεγχοι και οι εντολές είναι να επιβάλλονται πρόστιμα έως και 4 χιλιάδες ευρώ.

—Με τα οικονομικά σας πώς τα πάτε;

—Δεν πάμε... Το 2011 ο Δήμος Στροβόλου είχε προϋπολογισμό 21 εκατ. ευρώ. Από αυτά τα 10 εκατ. ευρώ ήταν κρατική χορηγία. Ενώ έχουμε εξέλθει του μνημονίου, οκτώ χρόνια μετά η κρατική χορηγία είναι στα 6,5 εκατ. ευρώ. Οι υποχρεώσεις αυξηθηκαν, ενώ οι πόροι μειώθηκαν. Είναι θετικό στο νομοσχέδιο για τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης να παραχωρηθεί σε Δήμους και κοινότητες οι άδειες κυκλοφορίας των αυτοκινήτων. Οι μειωμένοι πόροι έχουν επιπτώσεις στις υπηρεσίες που προσφέρονται στους πολίτες, όπως το οδικό δίκτυο, οι χώροι πρασίνου κ.ά.

—Έχετε χρέη;

—Έχουμε, αλλά είμαστε συνεπείς. Κάνουμε και κάνουμε συνετή διαχείριση, δεν κάνουμε ανοήματα. Πηγαίναμε μέχρι εκεί που είχαμε δυνατότητες. Σε άλλα ζητήματα που θέλουν δημιουργία - μεράκι όπως πολιτισμός, εθελοντισμός, περιβαλλοντικά πάμε πολύ καλά. Στον εθελοντισμό ειδικά ο Δήμος Στροβόλου μαζί με το Βερολίνο είναι οι τελικοί υποψήφιοι για την πρωτεύουσα εθελοντισμού 2020-2021.

—Οι δημότες Στροβόλου είναι συνεπείς με τις οικονομικές τους υποχρεώσεις;

—Σε ποσοστό 80% ναι. Υπάρχουν όμως και οι κακοπληρωτές, αυτοί που αντιμετωπίζουν δυσκολίες έννοια οικονομικής κρίσης, υπάρχουν οι ξένοι, τους κυνηγάμε. Σε γενικές γραμμές, όμως, η εισπραξιμότητα είναι σε καλά επίπεδα.

Διασπάται το κόμμα του προέδρου Ερντογάν

Πολιτική καταγίδα ξέσπασε στην Τουρκία μετά και τις τελευταίες εξελίξεις στο κυβερνών ΑΚΡ, που ίσως φέρει πρόωρες εκλογές

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Το **κυβερνών** κόμμα οδηγείται σε διάσπαση, την στιγμή που ο ισχυρός πολιτικός άνδρας της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν στηρίζεται όλο και περισσότερο στην υποστήριξη των Γκρίζων Λύκων για να κρατηθεί στην εξουσία. Το κυβερνών ΑΚΡ διανύει την πιο δύσκολη περίοδο της ιστορίας του, ακριβώς δύο δεκαετίες μετά την ίδρυσή του. Μερίδα των ιδρυτών και πρώην υψηλόβαθμων στελεχών του κόμματος χωρίζει τους δρόμους της με την κυβέρνηση Ερντογάν και προχωρά στη δημιουργία ενός νέου κεντρώου πολιτικού φορέα. Πρωταγωνιστικό ρόλο στις εξελίξεις διαδραματίζουν τρεις πολιτικοί άνδρες, ο τέως πρόεδρος της Τουρκίας, Αμπντούλάχ Γκιουλ, ο πρώην υπουργός Οικονομίας, Αλί Μπαμπάτζαν και ο πρώην πρωθυπουργός, Αχμέτ Νταβούτογλου, οι οποίοι εμφανίζονται

Μαύρα σύννεφα στον πολιτικό ορίζοντα της Άγκυρας. Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αντιμετωπίζει μία από τις μεγαλύτερες κρίσεις της πολιτικής του σταδιοδρομίας.

αποφασισμένοι για τη ρήξη με το ΑΚΡ. Ο κ. Νταβούτογλου δεν έχει ξεκαθαρίσει ακόμη δρόμο που θα ακολουθήσει στη νέα περίοδο αν και συνεχίζει να βρίσκεται σε διαβουλεύσεις με τους κ. Γκιουλ και κ. Μπαμπάτζαν, αφήνοντας ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα.

Την ίδια στιγμή, η αξιωματική αντιπολίτευση εξακολουθεί να παρουσιάζει σημάδια ανάκαμψης και ενίσχυσης. Ένα ορυχείο που επικειρεί να λειτουργήσει στην περιοχή των Δαρδανελίων από καναδική εταιρεία υπήρξε αφορμή για να προχωρήσει σε επίδειξη ισχύος η αντιπολίτευση. Με βασικό αίτημα την προστασία του περιβάλλοντος, χιλιάδες οπαδοί της αντιπολίτευσης βγήκαν στους δρόμους και ύψωσαν τη φωνή τους κατά των πολιτικών του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ).

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες, η ίδρυση του νέου κόμματος θα έρθει στα τέλη αυτού του έτους ή το αργότερο στις αρχές του 2020. Ση-

μαντικά στελέχη και βουλευτές του ΑΚΡ είναι έτοιμα να αλλάξουν στρατόπεδο και να αναλάβουν ρόλο στη νέα προσπάθεια που κυοφορείται. Σε περίπτωση που η συμμετοχή στο νέο κόμμα είναι μαζική, το ΑΚΡ ενδέχεται να αντιμετωπίσει σοβαρότατο πρόβλημα στο τουρκικό κοινοβούλιο, καθώς σε μια τέτοια περίπτωση δεν αποκλείεται να χάσει την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, και αυτό παρά την υποστήριξη που παρέχει το Κόμμα Εθνικιστικής Δράσης (ΜΗΡ) στην κυβέρνηση.

Ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών

Ο πρόεδρος της Τουρκίας στις τελευταίες δημόσιες εμφανίσεις του δείχνει ότι κατανοεί την σοβαρότητα της όλης κατάστασης. Ο κ. Ερντογάν και οι συνεργάτες του κατηγορούν την εσωκομματική αντιπολίτευση με το πρόσχημα της «προδοσίας» σε μια στιγμή που σύμφωνα πάντα με την ηγεσία του ΑΚΡ η Τουρκία δέχεται απειλές και επιθέσεις από τους εχθρούς της. Ο κ. Ερντογάν τις προηγούμενες ημέρες συναντήθηκε εκτάκτως με τον ηγέτη του ΜΗΡ, Ντεβλέτ Μπαχτσελί. Αυτή η συνάντηση πυροδότησε στην Άγκυρα σενάρια και φήμες. Πολιτικοί αναλυτές και δημοσιογράφοι δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο ότι οι κ. Ερντογάν και κ. Μπαχτσελί, στην έκτακτη συνάντησή τους, να εστίασαν στο ενδεχόμενο των πρόωγων εκλογών. Σε περίπτωση δηλαδή, που θαθεί η κοινοβουλευτική πλειοψηφία, το ΑΚΡ, σε συνεργασία με το ΜΗΡ θα οδηγήσει την Τουρκία σε πρόωρες προεδρικές και βουλευτικές εκλογές. Εναλλακτικά, ο κ. Ερντογάν θα μπορούσε να συνεχίσει την πορεία του με κυβέρνηση μειοψηφίας, η οποία θα ενισχυθεί με νέες προσωπικότητες που διατηρούν σχέσεις με το εθνικιστικό κίνημα της Τουρκίας.

Έμπειροι αναλυτές συνδυάζουν τις προαναφερόμενες πληροφορίες με τους σχεδιασμούς της τουρκικής κυβέρνησης για το βόρειο κομμάτι της Συρίας και τα μηνύματα που εκπέμπει η Άγκυρα σε ολόκληρη την περιοχή. «Με την πλάτη στον τοίχο στο εσωτερικό μέτωπο, η εθνικιστική ρητορική αποτελεί μονόδρομο», καταλήγουν οι πηγές της «Κ», οι οποίες προσθέτουν ότι μια «γρήγορη νίκη», κυρίως στο Κουρδικό, θα μπορούσε να παρέχει λύσεις σε πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η κυβέρνηση Ερντογάν.

Ο κ. Ερντογάν και οι συνεργάτες του κατηγορούν την εσωκομματική αντιπολίτευση με το πρόσχημα της «προδοσίας» σε μια στιγμή που σύμφωνα πάντα με την ηγεσία του ΑΚΡ η Τουρκία δέχεται απειλές και επιθέσεις από τους εχθρούς της.

Τούρκοι αναλυτές δεν αποκλείουν νέο πραξικόπημα

Μπορεί για πολλούς Τούρκους και ξένους αναλυτές το κεφάλαιο των στρατιωτικών πραξικοπημάτων να αποτελεί παρελθόν για την Τουρκία, ωστόσο το ίδιο δεν ισχύει για την περίπτωση μιας μερίδας Τούρκων αναλυτών που προσεγγίζουν διαφορετικά τις τελευταίες εξελίξεις στο τουρκικό πολιτικό προσκήνιο. Στο πλαίσιο, λοιπόν, μιας πολυδιάστατης ανάγνωσης των όσων συμβαίνουν στο εσωτερικό του ΑΚΡ και στο τουρκικό πολιτικό προσκήνιο, μερίδα Τούρκων αναλυτών εκφράζει έντονο προβλη-

ματισμό για ένα ενδεχόμενο κίνημα στις τάξεις του τουρκικού στρατού. Αυτή η απαισιόδοξη οπτική γωνία βρίσκει τις τελευταίες εβδομάδες αντίκτυπο στον τουρκικό Τύπο. Κατά την άποψη αυτών των αναλυτών υπάρχουν αυτήν τη στιγμή όλοι οι λόγοι και οι πρώτες ενδείξεις για μια τέτοια ανησυχητική εξέλιξη.

Οι σχέσεις της Τουρκίας με τη Δύση και τους συμμάχους της έχουν οδηγηθεί σε οριακό κομβικό σημείο. Στο Κουρδικό Ζήτημα οι εξελίξεις δεν είναι υπέρ της Τουρκίας. Αν δεν λη-

φθούν αντίμετρα η εξουσία των Κούρδων στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας τείνει να λάβει σάρκα και οστά, δηλαδή μόνιμο χαρακτήρα, με την τουρκική οικονομία να εξακολουθεί να διανύει περίοδο μεγάλων αναταράξεων.

Εν τω μεταξύ κύκλοι του τουρκικού στρατού, πρώην στελέχη των τριών σωμάτων, επανεμφανίζονται στο κοινωνικό και πολιτικό προσκήνιο και ασκούν κριτική σε διάφορες πρωτοβουλίες της κυβέρνησης, κυρίως στη νέα συμφωνία της Τουρκίας

με τις ΗΠΑ για το ζήτημα της Συρίας. Σύμφωνα, λοιπόν, με τα επίμαχα τουρκικά δημοσιεύματα και τις σχετικές αναλύσεις, όλες οι προαναφερόμενες εξελίξεις δημιουργούν ένα «εκρηκτικό μείγμα», το οποίο ανά πάσα στιγμή θα μπορούσε να οδηγήσει την Τουρκία σε αχαρτογράφητα νερά. Σε κάθε περίπτωση όλα δείχνουν ότι οι επόμενοι μήνες θα είναι κομβικής σημασίας για την ίδια την Τουρκία, και πιθανόν οι εσωτερικές τουρκικές έριδες να επηρεάσουν ολόκληρη την περιοχή.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΖΑΝΝΕΤΟΥ

Στις 25 Αυγούστου έχουμε επιλογή για την Αμμόχωστο

Μετά τον αδόκητο χαμό του αείμνηστου δημάρχου Αλέξη Γαλανού, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επικείμενη αναπληρωματική εκλογική διαδικασία για ανάδειξη Δημάρχου Αμμοχώστου, θα είναι ίσως η πιο κρίσιμη και καθοριστική στην μετά το 1974 περίοδο. Ο επόμενος Δήμαρχος Αμμοχώστου θα έχει να διαχειριστεί κρίσιμα και φλέγοντα ζητήματα, όποιες και αν είναι οι εξελίξεις. Όποια και να είναι η κατάληξη της διαπραγματευτικής διαδικασίας, που όλοι ελπίζουμε ότι σύντομα θα επαναρχίσει.

Είναι η πιο κρίσιμη και καθοριστική για το πού βρισκόμαστε σε περίοδο κατά την οποία ο Πρόεδρος Αναστασιάδης κρίνεται συνολικά για την πολιτική του στο Κυπριακό και που οι Βαρωσιώτες πρώτοι αισθάνονται πολύ καλά στο πετσί τους τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής. Γνωρίζουμε τι έγινε στο Κρανς Μοντανά και εντεύθεν. Γνωρίζουμε ποιοι επί δύο χρόνια αντί να εργάζονται για την επανέναρξη των συνομιλιών στη βάση του Πλαισίου Γκουτέρες και των συμφωνηθεισών συγκλίσεων, άφησαν το χρόνο να παρέρχεται άπρακτος και την Τουρκία να δημιουργεί νέα τετελεσμένα. Γνωρίζουμε ποιοι είναι αυτοί που διανοήθηκαν να συζητούν πίσω από κλειστές πόρτες τη λύση δύο κρατών και τη συνομοσπονδία.

Είναι επίσης η πιο κρίσιμη και καθοριστική εκλογή δημάρχου γιατί η κυβέρνηση και ο πρόεδρος Αναστασιάδης δεν μπόρεσαν να

«Ο επόμενος δήμαρχος της Αμμοχώστου θα κληθεί να δραστηριοποιηθεί μέσα σε ένα πολιτικό πλαίσιο, που ίσως θα είναι το πιο δύσκολο από το 1974. Οι ενέργειες ΟΖεράι-Τατάρ και οι απειλές για εποίκισμό του Βαρωσιού σε συνδυασμό με την επικίνδυνη φάση που βρίσκεται το Κυπριακό δημιουργούν τεράστια καθήκοντα και προκλήσεις για το Δήμο της Αμμοχώστου που ανέκαθεν ήταν μια έπαλξη του αγώνα ενάντια στην κατοχή και τη διχοτόμηση». Στη φωτογραφία, μια εικόνα από την περικλειστή πόλη των Βαρωσιών.

αντιληφθούν ότι οι ενέργειες τις οποίες απαρίθμησαν στους Βαρωσιώτες οι οποίοι συγκεντρώθηκαν τέλη Ιουνίου έξω από το Προεδρικό, είναι προφανές ότι δεν ήταν αρ-

κετές, ούτε ικανές να αποτρέψουν τη σημερινή οριακή κατάσταση και τη δημιουργία νέων τετελεσμένων στην πόλη μας.

Το κρίσιμο λοιπόν ερώτημα είναι

τι δήμαρχο χρειαζόμαστε μέσα στις σημερινές κρίσιμες συνθήκες και ποιος είναι ο καταλληλότερος για να ηγηθεί του κόσμου της Αμμοχώστου και να διαχειριστεί την

κρίσιμη περίοδο που επικείται; Ο επόμενος δήμαρχος της Αμμοχώστου θα κληθεί να δραστηριοποιηθεί μέσα σε ένα πολιτικό πλαίσιο που ίσως θα είναι το πιο δύσκολο από το 1974. Οι ενέργειες ΟΖεράι-Τατάρ και οι απειλές για εποίκισμό του Βαρωσιού σε συνδυασμό με την επικίνδυνη φάση που βρίσκεται το Κυπριακό δημιουργούν τεράστια καθήκοντα και προκλήσεις για το Δήμο της Αμμοχώστου που ανέκαθεν ήταν μια έπαλξη του αγώνα ενάντια στην κατοχή και τη διχοτόμηση.

Η Αμμόχωστος χρειάζεται ένα δήμαρχο που να πρωτοστατεί στον αγώνα για τη λύση του Κυπριακού, την επανένωση της πατρίδας και του λαού μας. Ένα δήμαρχο ο οποίος να είναι διατεθειμένος να συγκρουστεί με τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα στις ελεύθερες περιοχές που συμβιβάστηκαν με το στάτους κβο. Που θα αποκαλύπτει και όχι να συγκαλύπτει, όσους στην ελληνοκυπριακή κοινότητα σκέφτονται τη «λύση δύο κρατών». Ο επόμενος δήμαρχος της Αμμοχώστου πρέπει να ηγηθεί της προσπάθειας για να ξανατεθεί το θέμα της πόλης μας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο ως μια επιτακτική προτεραιότητα. Πρέπει, ακόμα, να είναι κάποιος που να μπορεί να απευθυνθεί πειστικά και στους Τουρκοκύπριους για να δυναμώσει ως δικονοτικό το αίτημα για επιστροφή της πόλης στους νόμιμους κατοίκους της.

Στις 25 Αυγούστου κρίνεται η

πορεία και το μέλλον της πόλης μας. Δεν μπορούμε να συμβιβαστούμε με τη στασιμότητα της τελευταίας δεκαετίας. Ούτε μπορούμε να συμβιβαστούμε με επιλογές που στο πίσω μέρος του μυαλού τους έχουν την ικανοποίηση προσωπικών συμφερόντων.

Στις 25 Αυγούστου, πρέπει όλοι οι πολίτες της Αμμοχώστου, να πάρουμε την Αμμόχωστο ξανά στα χέρια μας. Και έχουμε την επιλογή. Έναν άνθρωπο που το όνομα του είναι συνδεδεμένο με την πόλη, με τις λαϊκές συνοικίες, με τις λαϊκές γειτονιές. Τον Σίμο Ιωάννου. Ένα άνθρωπο τίμιο, προσίτο, ανθρώπινο, συλλογικό, δουλευτό. Ένα άνθρωπο που πραγματικά πιστεύει και αγωνίζεται για να κτίσουμε όλοι μαζί την Αμμόχωστο του μέλλοντος. Την Αμμόχωστο στην οποία θα ζήσουν, σε συνθήκες ειρήνης και ευημερίας, τα παιδιά μας και οι μελλοντικές γενιές. Την Αμμόχωστο της συνεργασίας και της ειρηνικής συνύπαρξης με τους συμπολίτες μας τουρκοκύπριους.

Στις 25 Αυγούστου έχουμε επιλογή. Για να γίνουν ξανά οι απλοί πολίτες πρωταγωνιστές. Ψηφίζουμε τον Σίμο Ιωάννου για να είναι ο επόμενος Δήμαρχος Αμμοχώστου. Για να είναι ο Δήμαρχος που θα ηγηθεί της επιστροφής στην αγαπημένη μας Αμμόχωστο.

Ο κ. Χρυσάνθος Ζαννέτος είναι μέλος του Πολιτικού Γραφείου της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ και Επαρχιακός Γραμματέας ΑΚΕΛ Αμμοχώστου.

Στην τελική ευθεία οι σχολικές περιφράξεις

Καθυστερήσεις στα κτήρια της υπαίθρου, όπου δεν υπάρχουν Σχολικές Εφορείες

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Η **σχολική** χρονιά που μας πέρασε ήταν από πολλές απόψεις εκρηκτική. Οι σχέσεις Υπουργείου και οργανωμένων φορέων έφτασαν ορισμένες φορές σε οριακό σημείο, ενώ δεν έλειψαν και τα περιστατικά που έπληξαν την αξιοπιστία και το αίσθημα ασφάλειας εντός των σχολικών μονάδων. Η απαγωγή των δύο μαθητών δημοτικού από τη Λάρνακα τον Σεπτέμβριο του 2018, και ο θάνατος του 10χρονου μαθητή μετά από πτώση στο σχολείο του τον Μάιο του ίδιου έτους, σημάδεψαν αρνητικά το 2018. Το Υπουργείο τον Οκτώβριο εξήγγειλε σειρά μέτρων με στόχο την εξάλειψη τέτοιων τραγικών φαινομένων, και από τον Σεπτέμβριο αναμένεται η εφαρμογή τους.

Το σημαντικότερο μέτρο που αποφασίσθηκε είναι η ανέγερση περιφράξεων στους σχολικούς χώρους όλων των βαθμίδων, με στόχο την αποτροπή εισόδου σε μη εξουσιοδοτημένα άτομα. Ως προς αυτό, η κυβέρνηση προχώρησε στην αποδέσμευση κονδυλίου ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ, με το οποίο αναμένεται να καλυφθούν οι ανάγκες όλων των σχολικών μονάδων της Δημοκρατίας. Το κονδύλι αυτό αποτελεί το κύριο μέρος ενός συνολικού σχεδιασμού, όπως αυτός αποφασίστηκε τον Οκτώβριο του 2018 από το Υπουργικό Συμβούλιο. Συγκεκριμένα εγκρίθηκε κονδύλι ύψους 17 εκατομμυρίων ευρώ. Αν' αυτά τα χρήματα τα 10 εκατομμύρια

αποστάλθηκαν στις σχολικές εφορείες για θυροτηλέφωνα και περιφράξεις, 3 εκατομμύρια για ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις, 2 εκατομμύρια για την ασφάλεια των γηπέδων στα σχολεία, 2 εκατομμύρια για παιδότοπους και για τις αιθουσες ειδικής εκπαίδευσης.

Ο κ. Ντίνος Έλληνας, πρόεδρος της Παγκύπριας Συντονιστικής Επιτροπής Σχολικών Εφορειών χαιρέτισε την απόφαση της κυβέρνησης για την εκταμίευση του κονδυλίου των 17 εκατομμυρίων ευρώ και σημείωσε πως το έργο των σχολικών περιφράξεων έχει ολοκληρωθεί γύρω στο 90% σε παγκύπρια βάση. Όσον αφορά τις τεχνικές λεπτομέρειες του όλου εγχειρήματος, το ύψος των περιφράξεων θα φτάνει μέχρι και τα 2,5 μέτρα στην πρόσοψη των σχολικών μονάδων, ενώ στην περιοχή των γηπέδων θα ανέρχεται στα τέσσερα μέτρα. Παράλληλα, προβλέπεται και η τοποθέτηση θυροτηλεφώνων στην πρόσοψη. Όπως ανέφερε ο κ. Έλληνας, το τελικό ύψος των περιφράξεων, επαφίεται στην κρίση τόσο των ίδιων των σχολικών μονάδων όσο και των κατά τόπους σχολικών εφορειών, μιας και όπως σημείωσε κάθε σχολείο έχει τη δική του ιδιαιτερότητα.

Στο ζήτημα της καλαισθησίας και της αποφυγής δημιουργίας αισθήματος φυλακών, ο κ. Έλληνας υποστήριξε πως επιδεικνύεται ιδιαίτερη ευαισθησία, λέγοντας πως για σχολεία τα οποία έχουν μια συγκεκριμένη αρχιτεκτονική αισθητική, όπως είναι το Παγκύπριο

Το ύψος των περιφράξεων θα φτάνει μέχρι και 2,5 μέτρα στην πρόσοψη των σχολικών μονάδων, ενώ στην περιοχή των γηπέδων θα ανέρχεται στα τέσσερα μέτρα.

Το κονδύλι για βελτίωση των σχολείων

(εκατ. ευρώ)

Στο ζήτημα της καλαισθησίας για σχολεία, τα οποία έχουν μια συγκεκριμένη αρχιτεκτονική αισθητική όπως το Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας, εφαρμόζεται το μοντέλο περίφραξης του Κάστρου της Λεμεσού.

Γυμνάσιο Λευκωσίας, ακολουθείται διαφορετική προσέγγιση ως προς την περίφραξη. Ζητούμενο σε κάθε περίπτωση αποτελεί η ασφάλεια των μαθητών, χωρίς να παραγνωρίζεται η ιδιαιτερότητα του κάθε

σχολικού κτιρίου σημείωσε χαρακτηριστικά. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εφαρμόζεται η περίφραξη που υπάρχει στο Κάστρο της Λεμεσού, σύμφωνα με τις οδηγίες του Τμήματος Αρχαιολογίας.

Οι καθυστερήσεις

Ο υπουργός Παιδείας Κώστας Χαμπιαούρης στις 5 Αυγούστου επισκέφθηκε σχολεία όλων των βαθμίδων στη Λευκωσία, όπου έτυχε εννιμέρωσης για την πορεία των εργασιών. Ο ίδιος παραδέχθηκε πως υπάρχει πιθανότητα να μην ολοκληρωθούν οι περιφράξεις σε όλες τις σχολικές μονάδες με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς. Ερωτηθείς για τους λόγους των καθυστερήσεων ο κ. Έλληνας ανέφερε πως αυτές οφείλονται σε δύο

παράγοντες, μη παραλείποντας να κακίσει τη στάση ορισμένων σχολικών εφορειών για επίδειξη καθυστέρησης ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, κάποιες εφορείες δεν τήρησαν τα χρονοδιαγράμματα, και παρόλο που τους έγιναν συστάσεις από τον Μάρτιο, μέχρι και σήμερα δεν ολοκλήρωσαν τις ενέργειες ως όφειλαν. Κατά τον κ. Έλληνα το φαινόμενο αυτό είναι πιο έντονο στην υπαίθρο, όπου ελλείψει σχολικών εφορειών σε ορισμένες περιοχές, τον ρόλο αυτό καλούνται να καλύψουν οι ίδιες οι κοινότητες, οι οποίες λόγω έλλειψης εμπειρογνώμονών δεν λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα που εξαγγέλθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις, δεν έχει ακόμη ξεκινήσει η διαδικασία προκήρυξης διαγωνισμού για προσφορές, κάτι που όπως διαβεβαιώνει ο κ. Έλληνας θα γίνει εντός Αυγούστου. Χαρακτήρισε εξάλλου επιτακτική ανάγκη την συμπλήρωση των σχολικών εφορειών, ένα μέτρο που προωθείται από το Υπουργείο για να καλυφθούν οι ανάγκες που παρουσιάζονται, ώστε να λειτουργεί ομαλά το σύστημα.

Μια δεύτερη παράμετρος που επηρεάζει την ολοκλήρωση των έργων περίφραξης είναι, σύμφωνα με

τον κ. Έλληνα ο οικοδομικός οργανισμός που παρατρεϊται τα τελευταία χρόνια, και έχει ως αποτέλεσμα να μην προκύπτει ιδιωτικό ενδιαφέρον για την ανάληψη τόσο μικρών σε έκταση έργων. Παρουσιάστηκε σε κάθε περίπτωση καθυστασιαστικός πώς η καθυστέρηση δεν θα είναι μεγάλη, και πως στο σύνολό του το έργο θα έχει ολοκληρωθεί χωρίς ιδιαίτερη καθυστέρηση. Μέσα σε όλα αυτά υπάρχουν και 5-6 σχολεία παγκύπρια όπου προγραμματίζονται αντισεισμικά έργα, και κατά τον κ. Έλληνα η περίφραξή τους θα ακολουθήσει αργότερα.

Οι σχολικοί φύλακες

Εμπρόσθετα των 17 εκατομμυρίων, η κυβέρνηση ενέκρινε επιπρόσθετο κονδύλι γύρω στο 1 εκατομμύριο ευρώ, το οποίο αφορά τους φύλακες που θα βρίσκονται στα σχολεία. Για τις λεπτομέρειες του συγκεκριμένου μέτρου, ο κ. Έλληνας διευκρίνισε πως στα δημοτικά σχολεία, οι φύλακες θα βρίσκονται στα σχολεία από τις 07:00 μέχρι 08:00 το πρωί κατά την προσέλευση των μαθητών, και από τις 13:00 ως τις 14:00 για την αποχώρησή τους. Στα δε λύκεια, θα βρίσκονται διαρκώς από τις 07:00 μέχρι και τις 14:00. Για τα νηπιαγωγεία και τα γυμνάσια δεν προβλέπεται παρουσία φυλάκων.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΘΕΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Σε υπεράσπιση του μπτροπολίτη Μόρφου Νεόφυτου

Έ**ξ**ησα από κοντά τον μπτροπολίτη Μόρφου την περίοδο του δημοψηφίσματος για το Σχέδιο Ανάν. Ήταν μια σπίθα ελπίδας, μια φωνή λογικής μέσα στον παραλογισμό του υστερικού εθνικισμού εκείνων των ημερών. Μια μορφή αγάπης και σεβασμού προς όλους, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, ένας φάρος στο σκοτάδι του φόβου που οδηγούσε στην απόρριψη της ειρήνης και της επανένωσης και τη μονιμοποίηση του διαχωρισμού και του μίσους. Ο μπτροπολίτης Μόρφου δεν είναι μια προσωπικότητα που μπορεί κανείς να αγνοήσει εύκολα. Δεν είναι ένας τυχαίος ιερωμένος που να αξίζει την απαξίωση που έχει εισπράξει για τις τελευταίες του τοποθετήσεις σε σχέση με τους ομοφυλόφιλους και τις αμβλώσεις. Τι έχει συμβεί από το 2004 μέχρι σήμερα που έχει μετατρέψει τον μπτροπολίτη Μόρφου από εκλεκτό ιερωμένο της κυπριακής διάνοησης σε απόλυτο κακό;

Η αλήθεια είναι ότι ούτε το 2004 ούτε και τώρα οι τότε μυντές και σήμερα υβριστές του μπήκαν στον κόπο να δουν σε βάθος τι ακριβώς έλεγε ο μπτροπολίτης. Μια ομιλία, μια τοποθέτηση σε κάποια συγκεκριμένη στιγμή μπορεί να δώσει μόνο ένα μικρό μέρος της σκέψης του ομιλητή, ένα μόνο μικρό κομμάτι της φιλοσοφίας του και της προσέγγισής του στα θέματα που απασχολούν την κοινωνία. Η ομιλία του μπτροπολίτη Μόρφου στον εσπερίο της 1ης του Σεπτέμβρη του 2004 στον ναό του Αγίου Μάμα στη Μόρφου αντανάκλασε τα αισθήματα όσων προδόθηκαν από τους πολιτικούς της απόρριψης, όσων προσπαθούσαν να συνέλθουν από τον παραλογισμό της άρνησης

της ειρήνης και της επανένωσης. Ήταν μια ομιλία που άπλωνε τα χέρια σε όλους, που δεν άφηνε χώρο για μισαλλοδοξία και πττοπάθεια. Μιλούσε στις καρδιές όλων μας και αγκάλιαζε Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, θρησκευόμενους και άθεους, ιερωμένους και απλούς ανθρώπους. Είχε ακόμα το θάρρος να πει πως «...δεν πρέπει η Εκκλησία να ταυτίζεται με την ιεροκρατική αυθεντία μερικών ρασοφόρων, όσο εκλεκτή θέση κι αν έχουν στην ιεραρχία».

Όμως, ακόμα και σ' εκείνη την ομιλία υπήρχαν τα σπέρματα της προσκόλλησής του στο συντηρητικό θρησκευτικό δογματισμό. Όλοι εμείς καταλαβαίναμε επιλεκτικά αυτά που έλεγε γιατί συμφωνούσαμε μαζί του για την ανάγκη της επαναπροέγγισης και της λύσης. Οι πραγματικότητες της εποχής έφερναν στην επιφάνεια την καλή πτυχή της προσωπικότητας και της φιλοσοφίας του μπτροπολίτη Μόρφου και σωστά τον αγκαλιάσαμε τότε, σωστά δεν του ζητήσαμε να μας πει τις απόψεις του για τους ομοφυλόφιλους και τις αμβλώσεις. Πολύ πιθανόν και τότε να μην ήταν διαφορετικές από τις σημερινές. Όμως το κρίσιμο θέμα για την κυπριακή κοινωνία ήταν εκείνη τη στιγμή η αντιμετώπιση των εθνικιστών, η αντιμετώπιση των πολιτικών της απόρριψης και των «ρασοφόρων» που τους συμπαραστέκονταν.

Από τότε τα πράγματα άλλαξαν δραματικά. Δεν υπάρχει πια το αισθήμα της ελπίδας για λύση του Κυπριακού και η οικονομική κρίση έχει αλλάξει τις προτεραιότητες της κυπριακής κοινωνίας. Το κύρος των πολιτικών και κοινωνικών θε-

Δεν είναι μόνο ο μπτροπολίτης Μόρφου μα ολόκληρο το εκκλησιαστικό κατεστημένο που παραμένει προσκολλημένο στον μεσαίωνα και δηλητηριάζει την κοινωνία και την παιδεία με ό,τι πιο αντιδραστικό υπάρχει στην ανθρώπινη σκέψη.

σμών έχει καταρρακωθεί, συμπεριλαμβανομένων και της Εκκλησίας. Τα σκάνδαλα και η διαφθορά, η διαπλοκή και η ασυδοσία καταβαρλώνουν καθημερινά το ηθικό

του λαού. Σ' αυτές τις συνθήκες ένας ιερωμένος όπως ο μπτροπολίτης Μόρφου αναζητεί πια καθήκοντα και διεξόδους στις πιο σκοτεινές πτυχές της θρησκείας. Αντί να βρίσκεται επικεφαλής της καθοδήγησης ενός λαού στον αγώνα το μόνο που βρίσκει να κάνει είναι να αναζητήσει καθοδηγητικό ρόλο στη βιβλική ηθική της σεξουαλικής συμπεριφοράς και της προσωπικής προσέγγισης στη ζωή. Δεν είναι τυχαίο που ενώ στην ομιλία του το 2004 εξηγεί στον κόσμο πως ο αγώνας για τη λύση του Κυπριακού δεν θα έλθει από τα έξω, αλλά θα είναι αποτέλεσμα του αγώνα του λαού, σε ανάλογη ομιλία του, και πάλι στον Άγιο Μάμα, δεν βλέπει πια τη δυνατότητα για αγώνα και λέει ότι οι άνθρωποι δεν μπορούν να λύσουν το πρόβλημα, μόνο η

πίστη στον Θεό μπορεί να το λύσει. Ακόμα όμως και σ' αυτή τη φάση της σκέψης του, ο μπτροπολίτης Μόρφου είναι πιο ειλικρινής από πολλούς άλλους ιεράρχες της Κύπρου. Η ομοφυλοφιλία ήταν και είναι στο στόχαστρο τόσο του αρχιεπισκόπου όσο και πολλών άλλων μπτροπολιτών. Η αντίθεσή τους ήταν και βίαιη και εξευτελιστική τόσο στο γενικό επίπεδο όσο και σε βάρος συγκεκριμένων ατόμων. Είναι γνωστή η έντονη αντίθεση της Εκκλησίας στις νομοθεσίες σχετικά με το θέμα όπως γνωστή είναι και η εκστρατεία δυσφημησης συγκεκριμένων ιερωμένων και θεολόγων με επίκεντρο τις σεξουαλικές προτιμήσεις τους ή τις κοινωνικές απόψεις τους. Μια στάση εκθροική και καταδικαστική. Αντίθετα, ο μπτροπολίτης Μόρφου αντιμετωπίζει την ομοφυλοφιλία σαν ασθένεια, προσεγγίζει τους «ασθενείς» με αγάπη και προσπάθεια να τους βοηθήσει. Αυτή η αντιεπιστημονική, και σήμερα παρωχημένη, αντίληψη δεν περιποιεί τιμή στον μπτροπολίτη, αλλά κι αυτή πηγάζει από τη θέση της εκκλησίας, και όχι μόνο, ότι η άμβλωση είναι φόνος.

Ποια είναι η σημασία αυτής της ανάλυσης; Ο μπτροπολίτης Μόρφου δεν είναι η εξαίρεση μέσα στην Εκκλησία σε σχέση με τις απόψεις που έχουν ξεσηκώσει θυέλλα. Η διαφοροποίηση άλλων ιεραρχών και η καταδίκη των λεγομένων του είναι βαθιά υποκριτική και εκπορεύεται από το ότι ο μπτροπολίτης Μόρφου είπε δημόσια αυτά που η Εκκλησία προεβύει και συμβουλεύει κατ' ιδίαν ή σε μικρούς κύκλους τους πιστούς. Δεν είναι μόνο ο μπτροπολίτης Μόρφου μα ολόκληρο το εκκλησιαστικό κατεστημένο που παραμένει προσκολλημένο στον μεσαίωνα και δηλητηριάζει την κοινωνία και την παιδεία με ό,τι πιο αντιδραστικό υπάρχει στην ανθρώπινη σκέψη. Μια προσκόλληση που δεν οφείλεται σε έλλειψη ευφυΐας, αλλά είναι μέρος αναπόσπαστο της επιβολής της εξουσίας της Εκκλησίας στην κοινωνία.

Ο κ. Θέμος Δημητρίου είναι πολιτικός, συγγραφέας.

Η Νία Βαρντάλος, η οποία έγινε διάσημη με την κωμωδία «Γάμος α λα ελληνικά», φωτογραφίζεται στη Νάξο.

Γνωστή είναι η αγάπη του Τομ Χανκς για την Αντίπαρο, την οποία διαφημίζει μέσω του Instagram.

«Με λήστεψαν. Δεν πρόκειται ποτέ να ξαναπάω», έγραψε πριν από λίγες μέρες για τη Μύκονο η Τζίτζι Χαντίντ.

Εκατομμύρια χρήστες του Instagram θαύμασαν τα ακροβατικά της Κένταλ Τζένερ πάνω σε τζετ-σκι στη Μύκονο.

Μια όμορφη εικόνα, όμορφα καίγεται

Από τα ιλουστρασιόν περιοδικά του '50 και '60, στους λογαριασμούς των σελέμπριτι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σήμερα

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Τη **δεκαετία** του '50 η Υδρα ήταν, χωρίς υπερβολή, ένας βράχος στο πέλαγος. Οι κάτοικοί της, στην πλειονότητά τους, ασχολούνταν με την αλιεία και τα παλιά σπίτια πωλούνταν αντί πινακίου φακής. Αυτή την Υδρα είδε το 1956 η Σοφία Λόρεν, όταν βρέθηκε εκεί για τα γυρίσματα της πρώτης αγγλόφωνης ταινίας της και, ταυτόχρονα, της πρώτης κινηματογραφικής παραγωγής του Χόλιγουντ που γυριζόταν στην Ελλάδα. Η Ιταλίδα ηθοποιός υποδυόταν τη Φαίδρα, κόρη σφουγγαρά, και είχε ξετρελάνει τους ντόπιους καθώς, σε μία από τις πιο αποκαλυπτικές σκηνές, αναδυόταν από τη θάλασσα με ένα στενό βρεγμένο φόρεμα που δεν άφηνε και πολλά στη φαντασία... «Το παιδί και το δελφίνι» –αυτός ήταν ο τίτλος της ταινίας– βγήκε στις αίθουσες το 1957 και άλλαξε τη μοίρα όχι μόνο της 25χρονης τότε Λόρεν (συστήνοντάς την στο κοινό των ΗΠΑ), αλλά και του ιδίου του νησιού, που ήδη από το επόμενο καλοκαίρι άρχισε να υποδέχεται χιλιάδες ξένους τουρίστες.

Αντιστοίχως, τη δεκαετία του '60 η Μύκονος ήταν επίσης ανέγχιτη ακόμα από τον μαζικό τουρισμό. Διέθετε μόλις εννέα ταξί και δύο λεωφορεία. Τα πλοία δεν έπαιναν στο λιμάνι, αλλά αρόδο, κι από εκεί οι ταξιδιώτες έφταναν στην ξηρά με λάντζες. Έτσι την γνώρισε η Τζάκι Κένεντι όταν την επισκέφθηκε τον Ιούνιο του 1961. Την προηγούμενη χρονιά είχε παρακολουθήσει την ταινία του Ζυλ Τασσέν «Ποτέ την Κυριακή». Εντυπωσιασμένη από τη Μελίνα Μερκούρη και μαγεμένη από την Ελλάδα, είχε αποφασίσει

να επισκεφθεί τη χώρα μας για πρώτη φορά. Στο πλαίσιο κρουαζιέρας με το «Northwind», το μήκους 123 ποδιών γιοτ του εφοπλιστή Μάρκου Νορμικού, ο οποίος την φιλοξένωσε στην έπαυλή του στο Καβούρι, επισκέφθηκε και το νησί των Κυκλάδων, που έκτοτε καθιερώθηκε ως VIP προορισμός. Μια τέτοια Ελλάδα, αυθεντική και φιλόξενη, αγάπησαν δεκάδες σταιρ του κινηματογράφου και της μουσικής –από την Ελίζαμπεθ Τέιλορ και την Γκρέις Κέλι μέχρι τους Μπιτλς και τον Λέοναρντ Κοέν–, βάζοντας, με τις φωτογραφίες τους που έκαναν τον γύρο του κόσμου, το λιθαράκι τους στο σημερινό «θαύμα» του ελληνικού

«Τα social media μπορούν να απογειώσουν τον ελληνικό τουρισμό αλλά και να τον... κατατροπώσουν».

τουρισμού. Όμως, οι καιροί άλλαξαν. Και τα ιλουστρασιόν περιοδικά εκείνης της εποχής έχουν εν πολλοίς αντικατασταθεί από τους λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης των ιδίων των σελέμπριτι, που δεν χρειάζονται πλέον μεσάζοντες για να μεταφέρουν τις ειδήσεις που τους αφορούν, δημιουργούν οι ίδιοι τις ειδήσεις που θέλουν. Αρκεί ένα «κλικ» με το κινητό τους τηλέφωνο. Με αυτόν τον τρόπο τα καλά για την Ελλάδα νέα ταξιδεύουν αστραπιαία και φτάνουν σε ασύλληπτα πολλούς παραλήπτες. Έτσι, εκατομμύρια χρήστες του Instagram θαύμασαν αυτό το καλοκαίρι τα ακροβατικά της Κένταλ Τζένερ πάνω σε

Διόλου κολακευτικό για τη χώρα μας ήταν το βίντεο από τον βυθό της Ανδρου που ανήρτησε ο Λεονάρντο ντι Κάπριο.

τζετ-σκι στη Μύκονο, τις πόζες της Αλεσάντρα Αμπρότζιο στη Σαντορίνη και τις βουτιές του Τομ Χανκς στην Αντίπαρο· είδαν τον Μπόνο να στέκεται έξω από το σπίτι του Λέοναρντ Κοέν στην Υδρα και τον Γουίλ Σμιθ να απολαμβάνει τις ελληνικές θάλασσες· ζήλεψαν τη... ζαμπονοτυρόπιτα που ανέβασε η Νία Βαρντάλος από τη Νάξο. Όμως, με την ίδια ταχύτητα ταξίδεψαν και τα άσχημα νέα. «Με λήστεψαν. Δεν πρόκειται ποτέ να ξαναπάω. Δεν σας το συνιστώ. Σοδέψτε τα χρήματά σας κάπου αλλού», έγραψε πριν από λίγες μέρες για τη Μύκονο το διάσημο μοντέλο Τζίτζι Χαντίντ, προκαλώντας την μνήν εκατοντάδων Ελλήνων χρηστών

που με σχολία τους διαμαρτυρήθηκαν για τη δυσφήμιση της χώρας.

Ο «πλαστικός» βυθός

Οικολογικού περιεχομένου και διόλου κολακευτικό για τη χώρα μας ήταν το βίντεο από τον βυθό της Ανδρου που ανήρτησε στις αρχές της εβδομάδας ο Λεονάρντο ντι Κάπριο. «Πλαστικές σακούλες και καθίσματα τουαλέτας. Εκατοντάδες κομμάτια πεταμένων αλιευτικών δικτύων. Όλα αυτά ήταν στον βυθό της θάλασσας στο νησί της Ανδρου στην Ελλάδα. Εθελοντές συγκέντρωσαν περίπου 660 λίβρες πλαστικών σκουπιδιών» εξηνούσε, μεταξύ άλλων, στο μήνυμα που το συνόδευε.

«Ειδικά αυτό το τελευταίο περιστατικό είναι απλώς σύμπτωμα μιας ασθένειας για την οποία εμείς μιλάμε εδώ και καιρό», λέει στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), Γιάννης Ρέτσος. «Ο τουρισμός δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως μια πρόσκαιρη επιτυχία. Το γεγονός ότι τα τελευταία έξι χρόνια αυξάνονταν οι αφίξεις δεν σημαίνει τίποτα από μόνο του. Αν θέλουμε να κεφαλαιοποιήσουμε αυτό το ρεύμα και να το μετατρέψουμε σε μια πραγματικότητα την οποία θα έχουμε κατακτήσει για πολλά χρόνια, πρέπει να ασχοληθούμε σοβαρά με αυτό που εμείς αποκαλούμε “διαχείριση των προορισμών”. Πολλά μέρη στη χώ-

ρα μας δέχονται αριθμούς επισκεπτών πολλαπλάσιους των δυνατοτήτων τους και είναι αναμενόμενο να μην μπορούν να ανταποκριθούν. Χρειάζονται επενδύσεις σε κεντρικές υποδομές (λιμάνια, αεροδρόμια) και, κυρίως, σε ό,τι έχει να κάνει με την τοπική αυτοδιοίκηση (καθαριότητα, απορρίμματα, αποχέτευση, ύδρευση). Όλα αυτά, λόγω κρίσης, έμειναν πίσω τα τελευταία χρόνια, με συνέπεια σήμερα όχι μόνο οι τουρίστες να αντιμετωπίζουν δυσάρεστες καταστάσεις, αλλά και οι ίδιοι οι κάτοικοι να δυσκολεύονται να ζήσουν στον τόπο τους. Κι αυτό έχει σοβαρό αντίκτυπο στο πώς οι ίδιοι αντιμετωπίζουν και τον τουρισμό και τους τουρίστες. Η πρόκληση της επόμενης μέρας, λοιπόν, είναι ένα στρατηγικό σχέδιο το οποίο θα χτιστεί πάνω στη βάση όχι του πώς θα προωθήσουμε το τουριστικό προϊόν μας αλλά πώς θα βελτιώσουμε τους προορισμούς μας. Η προώθηση πρέπει να έπεται...».

Φαύλος κύκλος, δηλαδή. Όταν μια χώρα δέχεται 33 εκατ. ταξιδιώτες χωρίς να διαθέτει τις απαραίτητες υποδομές, κάποιοι θα μείνουν δυσареστημένοι. Ανάμεσά τους και πολλοί διάσημοι, που θα μοιραστούν όχι μόνο τα θετικά αλλά τα αρνητικά της ελληνικής τους εμπειρίας. Δεν είχε άδικο, άλλωστε, ο Λεονάρντο Ντι Κάπριο σε όσα έγραψε για την Ανδρο. «Το πρόβλημα του νησιού με τα σκουπίδια είναι γνωστό εδώ και χρόνια, αλλά κανείς δεν έκανε κάτι για να το λύσει», συνεχίζει ο πρόεδρος του ΣΕΤΕ. «Τα social media μπορούν να απογειώσουν τον ελληνικό τουρισμό αλλά και να τον... κατατροπώσουν. Είναι πολύ εύκολο να διασπαστεί η χώρα μας και η επιτυχία μας να γίνει μπουμερανγκ, να εξελιχθεί σε μια τεράστια αποτυχία».

Ντόναλντ Τραμπ, ο μάγος του αρκτικού real estate

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Θα μπορούσε να είναι η κτηματομεσιτική κίνηση του αιώνα: η Wall Street Journal αποκάλυψε προχθές ότι ο Ντόναλντ Τραμπ, ο χρεοκοπημένος μεγιστάνας του real estate που εξελίσσεται σε επικίνδυνα αποτυχημένο πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών, έχει εκφράσει ενδιαφέρον για την αγορά της Γροιλανδίας, του μεγαλύτερου νησιού του κόσμου, από τη Δανία. Σύμφωνα με το ρεπορτάζ, ο Τραμπ έχει ενημερωθεί για τα μεγάλα αποθέματα υδρογονανθράκων και ορυκτού πλούτου στην υπό ραγδαία απόψυξη χώρα και έχει ζητήσει από το νομικό γραφείο του Λευκού Οίκου να διερευνήσει το θέμα. Ορισμένοι γατόπαρδοι από τους συμβούλους του έχουν υποστηρίξει την ιδέα, λέγοντας ότι είναι οικονομικά συμφέρουσα.

Ο Λευκός Οίκος και η Κοπεγχάγη δεν σχολίασαν επίσημα το δημοσίευμα. Υπήρξε όμως πλήθος άλλων αντιδράσεων. «Πρέπει να είναι πρωταπριλιάτικο αστείο», έγραψε στο Twitter ο μέχρι πρότινος πρωθυπουργός της Δανίας, Λαρς Λόκε Ράσμουσεν.

Η αυτόνομη γροιλανδική κυβέρνηση ανάρτησε τη δική της απάντηση στον επίσημο λογαριασμό της στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, σημειώνοντας ότι είναι «ανοιχτή για μπιζνες, αλλά όχι προς πώληση». Ο πρώην πρωθυ-

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

πουργός της Γροιλανδίας, Κιούπικ Κλάιστ, σε επικοινωνία που είχε η «Κ» μαζί του, χαρακτήρισε το θέμα «υπερβολικά γελοίο για να σχολιαστεί», προσθέτοντας όμως ότι «ο κίνδυνος είναι να το πάρουν κάποιοι στα σοβαρά».

Δεν είναι η πρώτη φορά που η Ουάσιγκτον είχε βολιδοσκοπήσει τη δυνατότητα αγοράς του αρκτικού μεγα-νησιού του 1,71 εκατομμυρίου τετραγωνικών χιλιομέτρων. Το 1867, τη χρονιά που οι ΗΠΑ απέκτησαν την Αλάσκα, το Στέιτ Ντιπάρτμεντ έκανε επαφές για

τη δυνατότητα να επεκτείνει την αμερικανική κυριαρχία τόσο στη Γροιλανδία όσο και στην Ισλανδία. Το 1946, ο πρόεδρος Τρούμαν πρόσφερε 100 εκατομμύρια δολάρια στη Δανία για το νησί. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν εκτεταμένη παρουσία στο νησί, κατασκευάζοντας αεροδιαδρόμους και λιμάνια, αλλά και αποθήκες, μετεωρολογικούς σταθμούς, υποδομές τηλεπικοινωνιών κ.ο.κ. Ειδική στρατηγική σημασία για τους Αμερικανούς είχε το ορυχείο του

Ιβιγκτούτ στη δυτική Γροιλανδία, που αποτελούσε τη μοναδική πηγή κρουαζιέρ, ενός σπάνιου ορυκτού που ήταν αναγκαίο συστατικό για την παραγωγή αλουμινίου.

Η εμπειρία των Γροιλανδών, σχεδόν το 90% των οποίων είναι Ινουίτ, από τους Αμερικανούς κατά τη μεταπολεμική περίοδο δεν ήταν ακριβώς ευχάριστη. Το 1953, οι κάτοικοι της κοινότητας του Thule (Θούλη) στη βορειοδυτική Γροιλανδία ξεριζώθηκαν από τα σπίτια τους για να κάνουν τόπο για τη νέα βάση της αμερικανικής

αεροπορίας. Μετακόμισαν περίπου 110 χλμ. βορειότερα, στο Κάνακ, όπου –όπως αντιλήφθηκε η «Κ» στην πρόσφατη επίσκεψή της– οι μνήμες και η πίκρα για την υποχρεωτική μετεγκατάσταση παραμένουν ζωντανές.

Το αντιαμερικανικό αίσθημα των Γροιλανδών οξύνθηκε με το πυρηνικό ατύχημα του 1968, όταν ένα βομβαρδιστικό B-52 της αμερικανικής αεροπορίας που κουβαλούσε τέσσερις θερμοπυρηνικές βόμβες συνετρίβη στους θαλάσσιους πάγους κοντά στη βάση, μολύνοντας την περιοχή με ραδιενέργεια. Το 1995 ξέσπασε σκάνδαλο, όταν έγινε γνωστό ότι η κυβέρνηση της Δανίας είχε δώσει την έγκρισή τους για την τοποθέτηση πυρηνικών όπλων στη Γροιλανδία, παρότι η επίσημη πολιτική της απαγόρευε κάτι τέτοιο επί δανικού εδάφους.

Παρά την έμφυτη ενσυναίσθησή του, τη βαθιά γνώση της Ιστορίας και την εμπιστοσύνη που εμπνέει σε ανθρώπους διαφορετικών πολιτισμών, δύσκολα ο Τραμπ θα μπορούσε να υπερβεί αυτά τα εμπόδια. Οι ίδιοι οι Δανοί, δε, δεν έχουν κάποιον ιδιαίτερο λόγο να αποκαιρητήσουν το 98% της επιφάνειάς τους και οποιαδήποτε ελπίδα διεκδίκησης αποκλειστικών οικονομικών ζωνών κοντά στον Βόρειο Πόλο για τα μάτια του.

Γίνεται πολλή συζήτηση τελευταίως, καθώς τα φιδία της ύφεσης αρχίζουν να ζώνουν την αμερικανική

νική οικονομία και οι πρωτοβουλίες του Τραμπ στην εξωτερική πολιτική (ακύρωση συμφωνιών με Ιράν και Ρωσία, διαπραγματεύσεις με Β. Κορέα, απόπειρα ανατροπής Μαδούρο) είτε βαλτώνουν είτε οδηγούν σε επιδείνωση σε σχέση με το status quo ante, για την πιθανότητα να επιχειρήσει κάτι εντυπωσιακό για αλλαγή του κλίματος. Φαίνεται ότι η αγορά της Γροιλανδίας εντάσσεται σε αυτόν τον γόνιμο προβληματισμό. Προς παρηγορία του προέδρου, να σημειώσουμε ότι οι προσδοκίες για μυθικά κέρδη από τους υδρογονάνθρακες, τις σπάνιες γαίες, το ουράνιο και τα άλλα πλούτη που είναι θαμμένα κάτω από τους χειρσούς και θαλάσσιους πάγους του νησιού, δεν έχουν επαληθευθεί. Χωρίς αυτά, θα έπρεπε να πληρώσει μια περιουσία (πάνω από 500 εκατομμύρια δολάρια τον χρόνο) για να σπρίζει τον ελλειμματικό γροιλανδικό προϋπολογισμό. Το καλύτερο στο οποίο θα μπορούσε να ελπίζει θα ήταν ένα Trump Tower στο Νουκ. Αντε όμως να κανονίσεις επισκέψεις ξένων αντιπροσωπειών εκεί.

Βγήκε όμως και κάτι θετικό από αυτήν την ιστορία: Ο Τραμπ θα επισκεφθεί την Κοπεγχάγη τον άλλο μήνα, για πρώτη φορά ως πρόεδρος. Το συγκεκριμένο θέμα είναι ιδανικό για να σπάσει ο πάγος.

• **Ο Στέφανος Κασμιάτης απουσιάζει σε άδεια.**

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

Το όραμα της Κύπρου

Αυτό που λείπει ξεκάθαρα από αυτό τον τόπο είναι το όραμα. Το όραμα για μια καλύτερη κοινωνία με ανθρώπους σκεπτόμενους κριτικά που να θέλουν και οι ίδιοι μια καλύτερη κοινωνία και όχι απλά την δική τους βολή. Δεν υπάρχουν άνθρωποι με όραμα σε αυτό τον τόπο; Προφανώς και υπάρχουν άνθρωποι με όραμα στην Κύπρο, το ζητούμενο όμως και το βασικότατο ερώτημα όμως είναι άλλο, οι άνθρωποι με όραμα στην Κύπρο έχουν την ευχέρεια και την ευκαιρία να πράξουν για να το κάνουν πραγματικότητα και να μπορέσουν να το θέσουν σε εφαρμογή;

Αυτό καθίσταται σχεδόν αδύνατο. Καθίσταται αδύνατο, γιατί δυστυχώς οι άνθρωποι με όραμα δύσκολα φτάνουν σε θέσεις που να μπορούν να το εφαρμόσουν πρακτικά. Ο λόγος είναι σχετικά απλός και μάλλον αυτονόητος, αφού ο δρόμος για να μπορέσει κάποιος να φτάσει σε θέση και σημείο να εφαρμόσει το όραμα του απαιτεί κατά βάση να μη μιλάει τη γλώσσα της αλήθειας του και του οράματός του, αλλά με τη γλώσσα την ξύλινη και την τετριμμένη και να καίδεύει τα αφτιά αυτών που θα τον αναδείξουν σε αυτή τη θέση. Υπάρχει από την άλλη και το άλλο βασικότατο ερώτημα: Θέλει ο κόσμος της Κύπρου όραμα; Θέλει αυτή η κοινωνία μια καλύτερη κοινωνία με αξιοπρεπή διαβίωση για όλους; Θέλει να δημιουργήσει μια κοινωνία θεσμών που να απονέμουν Δικαιοσύνη και όχι απλώς να βολεύει ημετέρους;

Δεν ξέρω αν θέλει όντως. Κανένας δεν μπορεί να μιλά εξ ονόματος του κόσμου και κανένας δεν μπορεί να μιλά εξ ονόματος άλλου παρά του εαυτού του και των πιστών του. Αυτό που ξέρω, είναι ότι εξ όσων έχω δει και βιώσει μέχρι στιγμής είναι ότι αυτή η κοινωνία έχει μάθει να ανακυκλώνεται αυτιστικά γύρω από όσα έχει βουλευτεί να νιώθει και να εκφράζει. Το κυπριακό πρόβλημα, όπως αυτό αναδεικνύεται, ως ένα βολικό αφήγημα για τον καθένα αναλόγως περιπτώσεως έχει ρουφηξει στο μεδούλι κάθε ρανίδα λογικής σκέψης, αυτοκριτικής κριτικής και πνεύματος. Ειδικά οι μεταπολεμικές γενιές που δεν έχουν ζήσει τον Ιούλη και τον Αύγουστο του 1974 αναπαράγουν και προβάλλουν ως επαναλαμβανόμενη χιλιόπαιγμένη κασέτα ένα αέναο ανούσιο άσοςμο και άκαιρο τραγουδάκι που ψυχαναγκαστικά θεωρούν ότι πρέπει να παίξουν και να λένε και να ακούνε. Αυτή η κοινωνία δεν έχει όραμα γιατί δεν θέλει να έχει όραμα. Αυτή η κοινωνία έχει μάθει στη βολή της αυτοαναφοράς σε ένα χρονικό σημείο που τη βολεύει να επιστρέφει ο καθένας για τους δικούς του λόγους. Το αιώνιο θύμα και ο αιώνιος αγωνιστής ταυτόχρονα. Αλλά, δυστυχώς, για αυτούς όλους υπάρχει η Τέχνη και η Ποίηση η οποία αποτυπώνει αυτό που αιωρείται. Να μην ξεχνάμε ότι οι εξαιρέσεις απλά επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Λίγοι πολέμησαν και λίγοι αγωνίστηκαν και αγωνίζονται.

Το όραμα είναι ζωντανό/νεκρό. Όπως έγραψε ο Παντελής Μπαζανίκος:

«Έτε. Και τι περιμένεις από ανθρώπους / που τους βιάσανε τις γυναίκες μπροστά στα μάτια τους / και δεν τράβηξαν τον σουγιά τους. / Απαθός / τότε / κι απαθός / σήμερα ζιτάνε απλώς / διαζύγιο. / Τέτοιοι ρουφιάνοι / δεν μπορούν να πολεμήσουν για τίποτε...». Οι άνθρωποι με όραμα είναι κυρίως οι άνθρωποι που θέλουν να μιλάνε ελεύθεροι και να εκφράζουν την δική τους αλήθεια προσπαθώντας να φτάσουν σε αυτή. Έτε.

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος.

Στο Παλτινάτο της Γερμανίας η περίοδος του τρύγου έχει ξεκινήσει και ταυτόχρονα η παρασκευή του «Federweisser», δηλαδή του μούστου.

EPW ARMANDO BABANI

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΤΗ ΡΟΔΙΤΗ

Το εν ου εστί χρεία

Κάτι πρέπει να γίνει με τους νεαρούς τηλεπαρουσιαστές όσο και με τους νεαρούς πολιτευόμενους. Η κατάστασή μας είναι τόσο ειδικά και μοναδικά, τραγικά απελπιστική, που άρχισε πα να έχει ειδικές απαιτήσεις, τις οποίες δεν θα μπορέσουμε να δούμε παρά μόνο όταν θα είναι, ξανά, πολύ αργά. Ο τηλεθεατής που παρακολουθεί νεαρές και νεαρούς δημοσιογράφους/τηλεπαρουσιαστές και πολιτευόμενους να «δέρνονται» μεταξύ τους με ερωτήσεις και απαντήσεις πάνω στα εκάστοτε θέματα πολιτικής επικαιρότητας, νιώθει περίπου το ίδιο μ' έναν μελλοθάνατο που τον σπίνουν στον τοίχο για εκτέλεση. Δεν έχει καμιά αμφιβολία ότι ήρθε το τέλος του, αλλά δεν μπορεί παρά να ελπίζει... να ελπίζει... να ελπίζει... στο τίποτα.

Οι άνθρωποι (με πρώτη την ευθύνη στους δημοσιογράφους) «συζιττούν» τις τρέχουσες «εξελίξεις» les και το Κυπριακό ξεκίνησε πριν από 2-3 χρόνια ή ακόμα μόνο πριν 5-6 μήνες. Κάτι θυμούνται ξαφνικά και για κανένα χρόνο πίσω, π.χ. «Κραν Μοντάνα» και μετά τίποτε! Σκοτάδι! Ούτε πιστεύουν ότι το παρελθόν μπορεί να βοηθήσει το παρόν ή το μέλλον. Ούτε που το ξέρουν. Ούτε που ενδιαφέρονται να το μάθουν.

Λες και δεν έχουν περάσει 45 (ή 55) ολόκληρα χρόνια από τότε που άρχισαν οι «συνομιλίες», από τότε που ήρθαν και έφυγαν έξι γ.γ. του ΟΗΕ, είμαστε τώρα στον έβδομο και

η Τουρκία παίζει συνεχώς το ίδιο παιχνίδι του «ναι, συμφωνώ, αλλά όποτε θέλω αλλάζω γνώμη», και ... αλλάζει. Συνεχώς αλλάζει «γνώμη»! Όποτε θέλει αλλάζει γνώμη και μένει πάντα η ίδια. Κι εμείς για λόγους αντιπολιτευούς –που είναι ό,τι πιο σημαντικό μάς απασχολεί– λέμε ότι φταίμε εμείς!

Τι θα γίνει σε λίγα χρόνια, όταν δεν θα υπάρχει κανείς από εκείνους που έζησαν όσα δεν θυμούνται οι σημερινοί δημοσιογράφοι μας ώστε να επισημαίνει την αμνησία τους;

Μάταια ερώτηση. Ούτε και τώρα υπάρχει κανείς (αυτή εδώ η εξαίρεση δεν είναι άλλο παρά η επιβεβαίωση του κανόνα), ιστορικός, κοινωνιολόγος, ερευνητής, επιστήμονας ή καλλιτέχνης, που με συνθετική σκέψη και σφαιρική πληροφόρηση θα μπορούσε να θέσει μπροστά στο τηλεοπτικό κοινό (είναι η μεγαλύτερη ομάδα πίεσης που υπάρχει) την όλη εικόνα του αδιεξόδου μέσα στο οποίο βολοδέρνουμε, κινδυνεύοντας να χάσουμε και τη ζωή μας.

Αυτό ακριβώς, το «αδιέξοδο μέσα στο οποίο βολοδέρνουμε, κινδυνεύοντας να χάσουμε και τη ζωή μας», αποτρέπει το ίδιο την κυρίαρχη πραγματικότητα, που αυτονομημένη, α-συνειδήτητα και αυτόματα επιβάλλει τη διαίωσή της, ελέγχοντας όλους τους μηχανισμούς που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναγνώρισή της και να φέρει «ακολουθία στην κατάρρευσή της. Γι' αυτό και η μόνη, η ισχυρότερη «ομάδα πίεσης» που υπάρχει, το τηλεοπτικό κοινό, δεν μπορεί ν' ασκήσει

καμιά πίεση προς την κατεύθυνση της κατάρρευσης και εκδίωξης της.

Το ακαταμάχητο όπλο κυριαρχίας του «αδιεξόδου μέσα στο οποίο βολοδέρνουμε, κινδυνεύοντας να χάσουμε και τη ζωή μας», είναι ένα απλό ερώτημα: Και τι θα βάλετε στη θέση μου; Η ανταπάντηση είναι εξίσου απλή, απλώς δεν υπάρχει κανείς να την υποβάλει:

Προς Θεού, μην αφαιρέσουμε τα τζόβανα της άγνοιας, της ξύλινης γλώσσας, της αποστήθισης των θέσεων του κόμματος, της μόστρας και των κομωτηρίων, τους παραγίους της «πολιτικής» που μαθαίνουν την τέχνη από τους μάστορες του είδους, που είθε να μην τους ξεπεράσουν ποτέ –αν τους ξεπεράσουν, τότε είναι που θα επέλθει η πλήρης καταστροφή μας– όχι μην τους αφαιρέσουμε. As τους αφήσουμε εκεί, να φαίνονται. Να μιλούν. Αλλά να προσθέσουμε διπλά τους, μαζί τους, απέναντί τους, σε αντιπαράθεση, τους χαμένους στα κρησφύγετά τους, τους εξόριστους και αποδιοπομπαίους, τους τελευταίους του πνεύματος και της σκέψης ανθρώπους της Κύπρου. As ψάξουμε να τους βρούμε. As αφήσουμε τον λόγο τους ν' ακουστεί, να γίνει μια σύγκριση, μια ζύμωση, να ταραξούν τα ύδατα, μπας και φυσήσει νέος αέρας και φανεί, επιτέλους, το άγνωστο, αναμενόμενο, υπαρκτό σωτήριο πνεύμα, που θα έσπρωχνε έξω από τη χώρα, μακριά, το «αδιέξοδο μέσα στο οποίο βολοδέρνουμε, κινδυνεύοντας να χάσουμε και τη ζωή μας».

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Το Πάσχα και το Μπαϊράμι

Έναν Νασρ-εν-Ντιν Χότζα χρειάζομαστε και εμείς και στην Κύπρο, για να σώσουμε ό,τι σώζεται, έλεγε καφενόβιος, ο οποίος δεν έκρυβε την οργή του, διαβάζοντας στις εφημερίδες το «πόθεν έσχες» των πολιτικών ταγών του τόπου.

«Καλά, περιπαίζουν μας μέρα μεσημέρι;», έλεγε και ξαναέλεγε και μετρούσε τα ευρώ της σύνταξής του, τα οποία δεν του επιτρέπουν να πάει διακοπές με την αγαπημένη του κυρά. Ο άνθρωπος μια ζωή ήταν ιδιωτικός υπάλληλος, αφού δεν είχε κομματικές ταυτότητες και ούτε καταδεχόταν να ακολουθήσει τους «ξεφτίλες φίλους» του, οι οποίοι μπήκαν στο Δημόσιο με ταυτότητα και χωρίς ανάλογα προσόντα. Άρχισε τότε τον «εξάψαλμο», λέγοντας ότι μια ζωή λάμβαναν «άκοπους» μισθούς και αυξήσεις και τώρα απολαμβάνουν «βασιλικές» συντάξεις, πολλαπλάσιες από τους μισθούς των παιδιών του. Τα παιδιά μου είναι «τυχερά» έλεγε σκωπτικά και λαμβάνουν χίλια ευρώ τον μήνα, έχοντας καθραρισμένα στους τοίχους διπλώματα και περγαμνές. Ο καλός άνθρωπος διάβασε και τις ευχές τις οποίες έστειλε ο πρόεδρος Αναστασιάδης στον Μουσταφά Ακιντζί και τους Τουρκοκύπριους, για τη γιορτή των θυσιών του Κουρμπάν Μπαϊράμ και χαμογελούσε με την υποκρισία μας, η οποία κρατά εδώ και 45 χρόνια.

Τότε θυμήθηκε τον αγαπημένο του, Νασρ-εν-Ντιν Χότζα, το αγαπημένο λαϊκό ανάγνωσμα των παλαιότερων γενιών και όλης της Ανατολής και υπέδειξε με νόημα ότι αν οι ταγοί μας διάβαν τις ιστορίες του Χότζα σίγουρα θα είμαστε σε πολύ καλύτερη μοίρα σήμερα. Άρχισε τότε να διηγείται την ιστορία του αρνιού, το οποίο μεγάλωνε ο Χότζας για να το σφάξει στην εορτή του Κουρμπάν Μπαϊράμ. Μερικοί «έξυπνοι» φίλοι του Χότζα, οι οποίοι ορέχτηκαν το αρνί, σκαρφίστηκαν το παραμύθι για το τέλος του κόσμου και επικαλέστηκαν και αστρολόγους. Πήγαν και είπαν στον Χότζα να σφάξει το αρνί, αφού λίγες ώρες έμειναν για τη συντέλεια των αιώνων. Ο αγαθός Χότζας πείστηκε, έσφαξε το αρνί και το έβαλε στα κάρβουνα για να ψηθεί. Οι φίλοι του, μέχρι να ψηθεί ο ζηλευτός μεζές, θέλησαν να παίξουν διάφορα παιχνίδια. Έβγαλαν τα ρούχα και άρχισαν τους διαγωνισμούς. Ο Χότζας, ο οποίος έψπνε το αρνί, πήρε τα ρούχα και τα έριξε στη φωτιά. Όταν επέστρεψαν οι φίλοι του Χότζα, άρχισαν τις φωνές, αφού τότε τα ρούχα δεν φτιάχνονταν σε μια μέρα. Τότε ο αγαθός Χότζας διερωτήθηκε, αφού αύριο θα καθεί ο κόσμος, τι τα θέλετε τα ρούχα. Οι πονηροί φίλοι σίωπησαν και πήραν το μάθημά τους.

Ο σφοδός άνθρωπος του καφενέ, συνεχιζοντας στο σκεπτικό του Χότζα, άρχισε να λέει πραγματικές ιστορίες «τοκογλύφων», οι οποίοι μάζεψαν περιουσίες για να ζήσουν εκατόν ζωές και τις εξανέμισαν τα παιδιά τους, πριν ακόμη οι ίδιοι εγκαταλείψουν τα εγκόσμια. Μίλησε για πονηρούς ανθρώπους, οι οποίοι στερήθηκαν τα πάντα στη ζωή τους, για να στοιβάσουν λίρες και ευρώ στις τράπεζες και τελικά ο πλούτος «κουρεύτηκε» και εξανεμίστηκε. Διερωτήθηκε γιατί ο άνθρωπος είναι τότε «κουτός» και δεν αντιλαμβάνεται ότι η ζωή είναι μια «αστραπή και δεν προλαβαίνουμε» κατά τον Νίκο Καζαντζάκη. Και γιατί μόνο τραγουδούμε και δεν αντιλαμβανόμαστε τους περίφημους στίχους της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου: «Δυο πόρτες έχει η ζωή, άνοιξα μια και μπήκα, σεργιάνισα ένα πρωινό, κι όσπου να 'ρθεί το δειλινό, από την άλλη βγήκα».

Η κουβέντα προχώρησε στους κλασικούς στίχους του Απόστολου Καλδάρα: «Εσύ Χριστό κι εγώ Αλλάχ, αλλά κι οι δυο μας αχ και βαχ...» Εμείς Πάσχα του καλοκαιριού και Κοϊμση της Θεοτόκου και οι αυτοί γιορτή των θυσιών και Κουρμπάν Μπαϊράμ. Καλές οι θρησκείες και αν δεν υπήρχαν έπρεπε να τις εφεύρουσε κατά τον Καρλ Μαρξ, αλλά η ζωή στην πραγματικότητα είναι λίγο διαφορετική. Η καθημερινότητα έχει αχ και βαχ, έχει πόνο, έχει κόπο, έχει βάσανα και αναστεναγμούς. Κατά τον κοσμοκαλόγηρο, τον κυρ Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη «Ξαν να χαν ποτέ τελειωμό τα πάθια και οι καημοί του κόσμου...» Για να καταλήξει η κουβέντα, με την απλή διαπίστωση ότι η χαρά βρίσκεται στο πρόσωπο του άλλου και η ευτυχία είναι μικρές στιγμιούλες χαράς.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Καλό Παράδεισο, μακριά από τη δική μας κόλαση

Εδώ και μέρες δεν λείπει να φύγει από το μυαλό μου η εικόνα της. Έτσι όπως την είδα να περνάει βιαστικά από τα σοσιαλ μίντια και να προσπερνιέται από τις άλλες πιο «ενδιαφέρουσες» ειδήσεις –εκείνες που δεν σε φέρνουν αντιμέτωπο με τα βαθύτερα ερωτηματικά– ώστε να καταλήξει ένα ακόμα σκρόλ για να σβηστεί άρον-άρον από τη συνειδήσή μας. Την είδα με το κεφάλι γεμμένο ελαφρώς προς τα αριστερά και τα μάτια της να με κοιτάνε κατάματα συμπυκνώνοντας μέσα σ' αυτό το σκούρο βλέμμα όλη την ήττα της ανθρωπιάς μας. Τη λέγανε Μαρούλα Κυριάκου, έμαθα αργότερα. Ήτανε 79 χρονών. Καρκινοπαθής, με άνοια και με συνθήκες ζωής που ούτε στο χειρότερό του εφιάλτη δεν θέλει κανείς να τις αντιμετωπίσει (ψυχική ασθένεια,

θάνατο και άλλα πολλά). Βρέθηκε νεκρή, λίγα μέτρα έξω από το Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού. Βρέθηκε –είπαν τα μονόστηλα– σε κατάσταση τυμπανισμού. Μόνο τόσος χώρος της παραχωρήθηκε από τη σημαντικότητα της επικαιρότητάς μας. Δεν προσφερότανε βλέπετε η περίπτωση της για βάιραλ συγκινησεις. Για τίποτα προφανώς δεν προσφερότανε ο θάνατός της αφού δεν δικαιώνει την αβάσταχτη φαιδρότητα της σκέψης μας.

Την πρώτη του Αυγούστου μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο, αφού πρώτα βρέθηκε αποπροσανατολισμένη στο κέντρο της Λεμεσού. Εξετάστηκε και της δόθηκε εξιτήριο. Χάθηκε ξανά, κανείς ωστόσο δεν την γύρεψε παρά μόνο 72 ώρες μετά. Βρέθηκε νεκρή στις 6 του Αυγούστου κοντά στο Νοσοκομείο. Κανείς δεν ξέρι από τι πέθανε, τι πέρασε πριν πεθάνει μόνη και

κοινωνικά εγκαταλελειμμένη. Δεν χρειάζεται, ωστόσο, μια τέτοια γνώση για να υποψιαστεί, όποιος θέλει να παραμένει υποψιασμένος, πώς σε αυτή την μοναξιασμένη διαδρομή της, από τον αποπροσανατολισμό μέχρι τον θάνατό της, εμπλεκείται η απώλεια της δικής μας ανθρωπιάς και το μέγεθος του δικού μας αποπροσανατολισμού. Και αυτή είναι η αδυσώπητη αλήθεια. Πώς στη δική της αποσύνθεση, εκείνο που βρωμάει είναι τα νεκρά κύτταρα του δικού μας εγκεφάλου.

Δεν είμαστε μια χώρα των δεκάδων εκατομμυρίων όπου ενδεχομένως δύσκολα μπορεί να ελεγχθεί η κοινωνική ανισορροπία και να υπάρξει το οποιοδήποτε συγκωροχάρτι για μια τόσο αδιανόητη περίπτωση κοινωνικής εγκατάλειψης. Είμαστε ένα νησί-όσο κι αν πηλημένα το ξεχνάμε –κάποιων χιλιάδων κατοίκων, το οποίο συν τοις άλλοις

είναι και μοιρασμένο. Πώς είναι δυνατόν λοιπόν ένας άνθρωπος να αφήνεται να πεθαίνει μόνος και ξεχασμένος; Πώς είναι δυνατόν να μην υπάρχει η κρατική πρόνοια που να απαλύνει τις βασανισμένες ζωές και να αποτρέπει τους μοναχισμένους θανάτους; Πώς είναι δυνατόν να αφήνεται έστω και ένας άνθρωπος στο έλεος της μοίρας του και εμείς να μην συγκλονιζόμαστε συθέμελα; Πώς είναι δυνατόν να κοιμάται ήσυχος τα βράδια ακόμα και ο τελευταίος πολιτικός ή ακόμα χειρότερα ο τελευταίος παπάς, όταν η ζωή της Μαρούλας Κυριάκου έχει αυτό τον επίλογο; Πώς είναι δυνατόν να μην διερωτόμαστε καν γιατί έχουμε καταντήσει έτσι σαν κοινωνία, όταν ένας τέτοιος θάνατος τριβεί μέσα στη μούρη μας όλα τα σαθρά και σάπια του ξεστρατισμένου τρόπου ζωής μας; Πώς είναι δυνατό να στριμώχνουμε τη βασανισμένη ζωή της Μα-

ρούλας Κυριάκου και τον τραγικό θάνατο της μέσα σε μονόστηλα, τα οποία την επομένη κιόλας μέρα τα ξεχνάμε, μήπως και ξεβουλευτούμε από την καλοκαιριάτικη ραστώνη μας; Πώς είναι δυνατόν να αναπνέουμε ακόμα την μπόχα μας χωρίς να μας ενοχλεί; Πώς είναι δυνατόν να περιτάνουμε τους άμοιρους ευθυνών όταν οι ίδιες οι ευθύνες μας κοιτούν κατάματα μέσα από τα μάτια ανθρωπινων που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα και για τους οποίους εμείς οι ίδιοι δεν φροντίσαμε να φτιάξουμε ένα κράτος που να γνοιάζεται; Και τελευταίο ερώτημα: Πώς είναι δυνατόν να μην αντιλαμβανόμαστε ότι όταν έστω και ένας άνθρωπος πεθαίνει μόνος και ξεχασμένος στο δρόμο, τότε αυτό σημαίνει πως έχουμε όλοι μας αποτύχει σαν κοινωνία και σαν άνθρωποι;

elenixenou11@gmail.com

Εορτασμός καταλύτης

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ των 200 ετών από τον μεγάλο αγώνα της εθνικής ανεξαρτησίας είναι όντως σημαντική και οφείλουμε να τη γιορτάσουμε. Μπορεί άλλωστε να γίνει ο καταλύτης για να έλθουν πιο κοντά ο ελληνισμός της Διασποράς με το εθνικό κέντρο. Και μια ευκαιρία να ξαναχτιστεί το ελληνικό brand, το οποίο τόσο υπέφερε λόγω της οικονομικής κρίσης. Μακριά ωστόσο από επιπόλαιες γραφικότητες και καρικατούρες.

Είναι όμως τα 200 χρόνια και μια πολύ καλή ευκαιρία να μάθουμε καλύτερα ως λαός ποιοι εί-

Ενας λαός που δεν μαθαίνει ακέραιη και απόφια την ιστορία του είναι καταδικασμένος να ξαναζεί ορισμένες από τις σκοτεινές πτυχές της.

μαστε. Η ιστορία της Επανάστασης έχει σε κάθε της σελίδα επεισόδια που είναι άγνωστα στη συντριπτική πλειονότητα των σύγχρονων Ελλήνων. Δίπλα στα άπειρα παραδείγματα μεγαλοσύνης του Καραϊσκάκη, του Παπαφλέσσα και των άλλων ηρώων, υπάρχουν πάντοτε εμφύλιες συγκρούσεις, φατριασμοί, νεποτισμός και μια τεράστια αδυναμία συνεννόησης της ηγεσίας του τόπου. Με το πέρασμα του χρόνου ξεχάστηκαν όλα αυτά, γιατί είχαμε ανάγκη από ένα εθνικό αφήγημα

χωρίς υποσημειώσεις. Επειδή όμως πέρασαν 200 χρόνια από τότε και οι ίδιες συμπεριφορές επαναλαμβάνονται σαν να είναι χαραγμένες στο DNA του λαού μας, καλό θα ήταν να αρχίσουμε να μαθαίνουμε την ιστορία μας ψυχραίμα και χωρίς περιττούς εξωραϊσμούς. Το ότι η ιερή υπόθεση της Επανάστασης κινδύνευσε λόγω εμφύλιων σπαραγμών σε κρίσιμες στιγμές είναι χρήσιμο να το μάθουμε και να το εξηγήσουμε. Ποιος ξέρει, ίσως μας κάνει περισσότερο καχύποπτους απέναντι στους κήρυκες του δικαίου, οι οποίοι με τρόπο ανεύθυνο –αν όχι εγκληματικό– βάζουν κάθε 30-40 χρόνια τη χώρα σε περιπέτειες.

Η επέτειος της Επανάστασης είναι ακόμη μία ευκαιρία να διαπιστώσουμε πόσο σοφή ήταν η διπλωματία της σύγχρονης Ελλάδας από τα πρώτα της βήματα. Με τι μαεστρία καλλιέργησε τον φιλελληνισμό και έπαιξε σωστά τα χαρτιά της με τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής.

Και αυτό είναι ένα κεφάλαιο το οποίο αγνοούμε, γιατί προτιμάμε να θυμόμαστε μόνο τα ιστορικά επεισόδια στα οποία εμφανιζόμαστε σαν θύματα. Η Ελλάδα έγινε ανεξάρτητη και μεγάλωσε επειδή επετεύχθη ο ακατανίκητος συνδυασμός ηρωισμού και σοφής διπλωματίας.

Τα 200 χρόνια είναι λοιπόν ένα ορόσημο. Μια ευκαιρία να κοιτάξουμε πίσω, να εμβαθύνουμε την αυτογνωσία και να βάλουμε στόχους για το μέλλον. Χωρίς να ξεχνάμε ότι ένας λαός που δεν μαθαίνει ακέραιη και απόφια την ιστορία του είναι καταδικασμένος να ξαναζεί ορισμένες από τις σκοτεινές πτυχές της.

Για λίγες εβδομάδες...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΑΝΙΔΗ**

Εάν υπάρχει κάτι που δεν θα πρέπει να λησμονεί ποτέ η όποια κυβέρνηση η εν γένει το πολιτικό σύστημα της χώρας, εί-

ναι ότι η Ελλάς έχει απολέσει από το 2010 κάθε κυριαρχία στην οικονομία, αλλά και ότι υπόκειται σε πλείστους όσους περιορισμούς σε κάθε έναν από τους τομείς της κυβερνητικής δραστηριότητας.

Κατά συνέπεια, υποσχέσεις που διατυπώνονται προς εξασφάλιση «λαϊκής υποστήριξης», επιίδες που καλλιεργούνται κατά την προεκλογική περίοδο, εντέλει θα τεθούν στο κρεβάτι του Προκρούστη για να υποστούν τις αναγκαίες περικοπές-προσαρμογές.

Δεν πρόκειται όμως για στεγνή μεθόδευση στην οποία επιδίδονται

Το πρόβλημα του κ. Μητσοτάκη είναι η ακαμψία της Ε.Ε., η εγγενής αδράνεια των εν Ελλάδι μηχανισμών και η μόνιμη διαπάλη των μεγάλων οικονομικών συμφερόντων του τόπου.

οι ηγέτες μας. Απλώς, τους είναι δύσκολο να αποδεχθούν το γεγονός ότι ο ρόλος τους είναι να εξασφαλίζουν την ευθυγράμμιση της ούτως ειπείν ελληνικής πραγματικότητας στις όντως αναρίθμητες κανονιστικές διατάξεις που επεξεργάσθηκε η γραφειοκρατία των Βρυξελλών.

Αυτό σημαίνει επιπλέον ότι η πορεία της Ελλάδος και με τη νέα κυβέρνηση, υπό τον κ. Κυριάκο Μητσοτάκη, είναι απόλυτα συνδεδεμένη με την πορεία της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που έπεται από έτη ανόδικης πορείας, προς όφελος κρατών ισχυρότερων, όπως συμβαίνει γενικά στην ιστορία του ανθρώπου, κινείται πλέον επί της πτωτικής καμπύλης, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσονται κεντρόφυγες δυνάμεις ισχυρότατες.

Ο πολιτικός, όπως και ο επιχειρηματίας, είναι εξ ορισμού άτομο εμπνεόμενο από αίσθημα αισιοδοξίας – συχνότατα υπερβαίνον τα δεδομένα της πραγματικότητας. Κινούμενος στον μικρόκοσμο από τον οποίο προέρχεται, φαντάζεται ότι διά της πειθούς των επιχειρημάτων θα κάμψει αντηρήσεις και θα εξασφαλίσει κατανόηση, που θα οδηγήσουν σε αναθεώρηση διαμορφωμένων αποφάσεων.

Εκείνο το οποίο δεν έχει γίνει αντιληπτό είναι ότι η ενωμένη Ευρώπη ορίζεται από μια σύναξη εθνικών ηγετών που ενδιαφέρονται πρωτίτως για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που εμφανίζονται στα κράτη όπου καθέννας εξ αυτών ασκεί την εξουσία και όπου η γενική εικόνα κάθε άλλο παρά αισιοδοξία δημιουργεί.

Παρέλκει η απαρίθμηση των προβλημάτων της Ε.Ε., που καθιστούν αδύνατη την αλλαγή του προγράμματος με το οποίο εδoσμεύθη η Ελλάς από διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις στη διάρκεια εννέα ετών – της κυβερνήσεως του ΣΥΡΙΖΑ περιλαμβανομένων, ασφαλέστατα.

Ετσι, μετά την ειδυλλιακή περίοδο που δύνυνσε η νέα κυβέρνηση, θα ευρεθεί αντιμέτωπη με την ελληνική πραγματικότητα, που οι ψηφοφόροι της Ν.Δ. επιστευσαν κακώς ότι θα αλλάξει πάραυτα. Το πρόβλημα του κ. Μητσοτάκη δεν είναι πως θα βρεθεί αντιμέτωπος με τις «λεγεώνες» του ΣΥΡΙΖΑ, διότι απλούστατα ο κ. Αλέξης Τσίπρας δεν διαθέτει «λεγεώνες», αν και θα το επιθυμούσε σφόδρα. Το πρόβλημα του κ. Μητσοτάκη είναι η ακαμψία της Ε.Ε., η βραδύτητα της να ενεργήσει με τη διαδικασία του επίγοντος, είναι επίσης η εγγενής αδράνεια των εν Ελλάδι μηχανισμών και είναι η μόνιμη διαπάλη των μεγάλων οικονομικών συμφερόντων του τόπου, που έχει ταλανίσει κατά καιρούς όλες τις κυβερνήσεις στη διάρκεια της μεταπολιτεύσεως. Απομένουν μόνον λίγες εβδομάδες εορτασμού της εκλογικής νίκης, και έπειτα επί τα αυτά.

«Ο Δαβέλς...» είναι βάνουσος αλλ’ ευφυής και φιλόδοξος, έχει ως πρότυπον τα παλαιά καπιτανάτα των κλεφτών και συχνά ερωτά αν τον έβγαλαν τραγούδι», σημειώνει ο Γεώργιος Λασσάνης στην «Εκθεσι περί Ληστείας» που συνέταξε το 1856 ως νομάρχης Αττικής και Βοιωτίας. Ο Χρήστος Νταβέλς ήταν ο πιο γνωστός από τους λησταρχους που μάζιτιζαν την περιοχή έως και την πρωτεύουσα. «Για μεγάλο διάστημα ήταν βοσκόσ σε κοπάδια της Μονής Νταού Πεντέλης και απέκτησε ιδιαίτερη φήμη, πέρα από τη δράση του, και λόγω των ερωτικών σχέσεων που ανέπτυξε με τη Δούκισσα της Πλακεντίας», γράφει ο Στάθης Κουτρουβίδης, στις σημειώσεις της έκδοσης της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων (2018). Εάν προσθέσουμε σε αυτό το πλούσιο βιογραφικό και την απαγωγή Γάλλου αξιωματικού το 1855, στη διάρκεια του αποκλεισμού του Πειραιά (προκειμένου η Ελλάδα να μη συνταχθεί με τη Ρωσία στον Πόλεμο της Κριμαίας), φυσικό ήταν ο Νταβέλς να αξιώνει τιμές λαϊκού ήρωα.

Του Νταβέλ η τραγούδι

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Φερόταν να υπερασπίζεται όχι μόνο τους κατατρεγμένους και τους φτωχούς αλλά και την εθνική υπερηφάνεια. Φυσικό ήταν, επίσης, να γραφτεί τουλάχιστον ένα δημοτικό τραγούδι γι’ αυτόν.

Εάν ο Νταβέλς αποτελεί κλασική φιγούρα στον λαϊκό πολιτισμό, ο Λασσάνης είναι σπάνιο είδος αξιωματούχου του ελληνικού κράτους, λειτουργός που συνδύαζε τη δράση με την αναλυτική ικανότητα, τη συνέπεια και τη λογιοςύνη. Με καταγωγή από την Κοζάνη, έζησε και σπούδασε στη Βουδαπέστη, στη Λειψία, στη Μόσχα και στην Οδησό. Στην έναρξη της Επανάστασης υπηρέτησε ως υπασπιστής του Αλέξανδρου Υψηλάντη και ως χιλιάρχος του Ιερού Λόχου. Ως νομάρχης, περιόδευσε στην περιοχή της ευθύνης του για να διereυνήσει όλες τις παραμέτρους της ληστείας και να προτείνει λύσεις. Εμπειρος και αξιόπιστος, ούτε υπερτιμούσε τους ληστές ούτε υποτιμούσε τον κίνδυνο που παρουσίαζαν, την έλξη που ασκούσαν σε νέους. Οι παρατηρήσεις του για την εικόνα της ως συνεκιστών των προεπαναστατικών κλεφτών ισχύουν και στη δική μας εποχή.

Καίρια είναι η παρατήρησή του ότι στην πρωτεύουσα κάποιοι θεωρούσαν «ως συμφέρουσαν εις τους σκοπούς των την ύπαρξιν της ληστείας και δεν αμελούσι να ενεργώσιν παν ό,τι συντείνει προς διάρκειαν της υπάρξεως αυτής». (Το κείμενο της έκδοσης είναι πολυτονικό.)

Ο διψασμένος για δόξα Νταβέλς μάλλον δεν πρόλαβε να ακούσει το τραγούδι του. Λίγες ημέρες αφότου ο Λασσάνης κατέθεσε την έκθεσή του στο υπουργείο Εσωτερικών, τον Ιούλιο του 1856, ο λήσταρχος έπεσε νεκρός σε μάχη με απόσπασμα της χωροφυλακής στον Παρνασσό, μαζί με αρχηγούς και μέλη άλλων ομάδων. Η ληστρική δράση περιορίστηκε αλλά δεν σταμάτησε, όπως απέδειξε η απαγωγή και δολοφονία Βρετανών αριστοκρατών (και ενός Ιταλού) στο Δήλεσι το 1870: πέρα από τα τραγούδια, η ληστεία είναι επάγγελμα. Το όνομα του Νταβέλ η, όμως, επέζησε, κρίκος μιας μακράς αλυσίδας ανθρώπων που δικαιολόγησαν την παρανομία τους ως αντίσταση στην αδικία. Πόλεμοι και εισβολές, καθεστώτα ξένης στρατιωτικής κατοχής ή οικονομικής επιτήρησης, εσωτερικές

τριβές, η απαξίωση των θεσμών πάντα τροφοδοτούν δικασμούς και αδικία, προκαλούν πράξεις αντίστασης, αυτονομίας και αυτοδικίας. Από τους ορεσίβιους κυνηγημένους του ’21 έως τη σημερινή καρικατούρα τους –το «αντάρτικο πόλης» και οι κουκουλοφόροι που καίνε τρόλεϊ στην Πατησίων–, η «βία στη βία» επιστρατεύεται, δικαίως ή αδικως, ως αφορμή για αντίσταση. Η τιμημένη παράδοση της εθνικής αντίστασης «ιδιωτικοποιείται», «επιδάσσεται» για τις ανάγκες του καθενός. Ο κατά συρροήν δολοφόνος δακρύζει απαγγέλλοντας πατριωτικό ποίημα σε δικαστήριο του οποίου τη δικαιοδοσία δεν αναγνωρίζει, ο ληστής δηλώνει ότι εκφράζει τον πόθο για ελευθερία εναντίον ενός άδικου και εκδικητικού κράτους. Όπως παρατηρεί ο αγωνιστής του ’21 Γεώργιος Λασσάνης, πέρα από τα παραδοσιακά τραγούδια και τους θρύλους, υπάρχουν και αυτοί που επενδύουν εκ του ασφαλούς στο μπάχαλο. Σε αυτό το πλαίσιο θα δοθεί η δύσκολη μάχη για μια πιο δίκαιη κοινωνία και ένα πιο αξιοπρεπτο κράτος, όπου οι νόμοι εφαρμόζονται αδιακρίτως.

Γροιλανδία: φως, νερό, τηλεφωνο, μόνο 6.000 χλμ. από την Ομόνοια.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Γιατί η επιφυλλίδα

«Επιφυλλίδα» είναι η ελληνική λέξη που εφευρέθηκε για να μεταφράσει τη γαλλική feuilleton – το «μικρό φύλλο», το φυλλάρaki, δηλαδή «ένα κείμενο που καταφέρει να πει αλήθειες σε μισή σελίδα μόνο» (Joseph Roth, «Τα χρόνια των ξενοδοχείων», Εκδόσεις Αγρα). Ακόμα και ένας βετεράνος της επιφυλλιδογραφίας έχει ανάγκη, από καιρό σε καιρό, να ξεκαθαρίζει στη συνείδησή του και στους αναγνώστες του τον χαρακτήρα και τους στόχους αυτού του ξεχωριστού είδους δημόσιου λόγου.

Δεν είναι δημοσιογραφία, stricto sensu, η επιφυλλιδογραφία, διότι πρώτιστος στόχος της δεν είναι να γνωστοποιηθεί ειδήσεις, πληροφορίες για τα επικαιρικά συμβαίνοντα. Δεν μπορεί να ταυτιστεί με την «πολιτική αρθρογραφία», γιατί τα θέματα της επιφυλλίδας δεν αντλούνται οπωσδήποτε από το πολιτικό πεδίο του βίου. Ούτε «χρονογράφημα» είναι η επιφυλλίδα, αφού δεν φιλοδοξεί να αναπαραστήσει γεγονότα παραθέτοντας διαλόγους και περιγραφές χώρου και διάκοσμου. Επίσης, δεν στρατεύεται η επιφυλλίδα σε υπαγορευμένες θέσεις και δόγματα, δεν προπαγανδίζει, παρμένει, ό,τι κι αν διαπραγματεύεται, είδος φιλολογικό.

Η πρόκληση για την επιφυλλίδα είναι «να πει αλήθειες σε μισή σελίδα μόνο» – με πολύ περιορισμένο αριθμό λέξεων να «φωτίσει» ένα θέμα ή πρόβλημα. Οχι να το αναλύσει ή να το λύσει, απλώς να το «φωτίσει»: ο αναγνώστης, σε μισή σελίδα, να καταλάβει (γνωρίσει, συνειδητοποιήσει, οριοθετήσει)

Η συντομογραφία μπορεί να φωτίζει την αλήθεια. Οι εντυπώσεις όχι.

το πρόβλημα και να διαβλέψει (ή υποψιαστεί) τη λύση του.

Σήμερα, το φιλολογικό είδος της επιφυλλίδας τείνει μάλλον να εκλείψει, διότι:

– Το οποιοδήποτε πρόβλημα (κοινωνικό) δεν το θέτει η κοινή εμπειρία, το θέτουν (και απαιτούν τη διαχείρισή του) οι ιδεολογίες, δηλαδή τα κομματικά συμφέροντα.

– Ποια είναι τα κοινωνικά προβλήματα, τα αποφασίζουν οι διαφημιστές που διατυπώνουν τα κομματικά προγράμματα. Αν η κομματική αντιμετώπιση ζωτικού προβλήματος δεν «χαϊδεύει τα αφτιά» των ψηφοφόρων, αποσιωπάται απλώς το πρόβλημα. Στις πρόσφατες εκλογές οι δυο βασικοί ανταγωνιστές έθαψαν ολοκληρωτικά στη σιωπή τα τεράστια κοινωνικoυ ενδιαφέροντος θέματα της Συνθήκης των Πρεσπών και της εφιαλτικής διάλυσης του εκπαιδευτικού συστήματος.

– Το είδος της επιφυλλίδας υποθέτει πάντοτε μια, στοιχειώδη αλλά αυστηρή, λογική ανάλυση. Λογική είναι η ανάλυση η βασισμένη όχι μόνο στην ορθή αποδεικτική, αλλά και στην εύστοχη εικονοπλασία, στις ισορροπίες της συναισθηματικής φόρτισης. Η ολοκληρωτική σήμερα παν-κυριαρχία της τηλεόρασης μοιάζει να έχει

εξαλείψει από την πλειονότητα του πληθυσμού τη φυσική ικανότητα γνωστικής πρόσληψης οποιασδήποτε λογικής ανάλυσης. Το ποσοστό των αναγνώστων μιας εφημερίδας που «καταλαβαίνει» μίαν επιφυλλίδα, πρέπει να είναι αριθμός μονοψήφιος. Από τα «σχόλια αναγνωστών» που συνοδεύουν την ηλεκτρονική έκδοση κάθε επιφυλλίδας, μπορεί ο κάθε νοήμων να μετρήσει τη συντριπτική αριθμητική υπεροχή όσων «άλλα διαβάζουν και άλλα καταλαβαίνουν».

Ο πειρασμός (πανάρχαιος) που προκύπτει από την τελευταία αυτή παρατήρηση, είναι να εμπιστευεται η κοινωνία το δικαίωμα ψήφου μόνο σε όσους κατανοούν τουλάχιστον μίαν επιφυλλίδα. Ουδέν απονότερον. Διότι οι φυσιολογικοί άνθρωποι ψηφίζουν όχι μόνο ύστερα από λογική συγκριτική ανάλυση των δεδομένων κομματικών προτάσεων και προγραμμάτων. Ψηφίζουν και με τη διαίσθηση, την πείρα όχι τόσο την προσωπική όσο τη μεταγιγόμενη από τις επαφές, σχέσεις, αναστροφές. Το τι κρατάμε και τι πετάμε από τη σωρεία των εμπειριών της καθημερινότητας είναι μια λειτουργία του ψυχισμού μας, σε ανεπίγνωστο συντονισμό με την όποια κριτική μας ικανότητα.

Η πιο επικίνδυνη ίσως από τις ανθρωπολογικές αλλοιώσεις που έχουν συντελεστεί στο ιστορικό μας παρόν, μοιάζει να είναι αυτή που συνοδεύει την κατακλυσμική κυριαρχία του τηλεθέαματος στη ζωή μας. Για πρώτη μάλλον φορά στην ιστορία του ανθρώπινου εί-

δους, η είδηση, η πληροφορία, η γνωστοποίηση μεταφέρεται - μεταγγίζεται όχι ως μαρτυρία εμπειρικής μετοχής σε αμεσότητα σχέσεων, αλλά μόνο ως ατομική πρόσληψη οπτικών εντυπώσεων. Οι «εντυπώσεις» ήταν, σε ολόκληρη την ως τώρα ιστορική διαδρομή της ανθρωπότητας, η πιο αβέβαιη, η πιο επισφαλής αφετηρία γνωστοποίησης – δεν μπορούσε ποτέ κανείς να εμπιστευθεί τις εντυπώσεις σαν πηγή έγκυρων πληροφοριών.

Σήμερα, σε μάλλον παγκόσμια κλίμακα, ολόκληρος ο βίος του ανθρώπου, από την αγωγή - παιδεία και «επικοινωνία» ως τις κεντρικές λειτουργίες οργανωμένων συμβίωσης των ανθρώπων (τρόπος παραγωγής και εμπορίας αγαθών, πολιτικές πρακτικές, είδος των κοινωνικών αναστροφών, την «ψυχαγωγία», τις σπουδές, την επαγγελματική επιτυχία, ακόμα και τη θρησκευτικότητα – όλα, μα όλα) είναι χειρισμός εντυπώσεων, άσχετος με τον ρεαλισμό των σχέσεων.

Ίσως, λοιπόν, σήμερα ο ρόλος του γραπτού λόγου της «επιφυλλίδας» να είναι ένας: Σε «μισή σελίδα» να λέει κάθε φορά, με διαφορετικές αφορμές, την ίδια αλήθεια: Ότι οι εντυπώσεις είναι το εργαλείο για την πιο ολοκληρωτική υποταγή των ανθρώπων στην απανθρωπία της αυθαιρεσίας. Ότι η ευτυχία, συλλογική και ατομική, είναι εφικτή, όχι όταν την πουλάνε σαν εντύπωση, αλλά όταν τη σπέρνουμε και καρτερούμε με υπομονή να καρπίσει.

Σε «μισή σελίδα» αφησιδίωτες αλήθειες...

Μηδέν από μηδέν μηδέν

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Τελικά δεν βγήκε άσπρος καπνός. Σίγουρα ούτε μαύρος. Απλά δεν βγήκε καθόλου καπνός από την οικία της Ελίζαμπεθ Σπέχαρ.

Είχαν δίκαιο όσοι έλεγαν ότι θα πρέπει να πάμε στις συνομιλίες της 9ηςΑυγούστου με μικρό καλάθι. Με μικρό καλάθι πήγαμε και με άδειο γυρίσαμε. Μπορεί για επικοινωνιακούς λόγους να θεωρούμε θετικά τα αποτελέσματα αλλά στην ουσία μηδέν από μηδέν μηδέν. Ή αν θέλετε μηδέν εις το πλίκιο.

Σίγουρα θετικό το ότι ακούσαμε από τον ΠτΔ, για πρώτη φορά μετά από πάρα πολύ καιρό, ότι η βάση λύσης είναι η ΔΔΟ όπως συμφωνήθηκε το 1977. «Η σημερινή συνάντηση ήταν μέσα σε ένα δημιουργικό και ειλικρινές κλίμα σε ό,τι αφορά την προοπτική επανέναρξης των διαπραγματεύσεων. Συμφωνήθηκε ότι η βάση είναι η Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία αρκεί να οδηγήι σε λειτουργικό βιώσιμο κράτος καθόλα συμβατό με τα όσα ευρύτερα ισχύουν για τα υπόλοιπα 193 κράτη του ΟΗΕ», δήλωσε μετά την κρίσιμη συνάντηση ο ΠτΔ.

Βέβαια κάπως δύσκολο να ξέρουμε το τι ισχύει στα άλλα 193 κράτη. Θα ήταν πιο κατανοητό αν μας έλεγε ότι η βάση παραμένει η ΔΔΟ αλλά με το σωστό περιεχόμενο. Αυτό τον όρο τον γνωρίζουμε πολύ καλά. Τον θυμόμαστε από τον Τάσο Παπαδόπουλο. Ένα περιεχόμενο που για δεκαετίες τώρα περιμένουμε να μας το προσδιορίσουν. Ας είναι όμως, τουλάχιστον συμφωνήσαμε στην ταμπέλα.

Μετά την συνάντηση οι αντιδράσεις των κομμάτων κομκοτραγικές. Στο κάλεσμα του ΔΗΣΥ για συστράτευση και συσπείρωση γύρω από τον ΠτΔ μόνο η ΕΔΕΚ δηλώνει παρούσα. Τελικά οι μόνοι που δηλώνουν ικανοποιημένοι είναι ο ΔΗΣΥ και η ΕΔΕΚ. Για διαφορετικούς λόγους βέβαια ο κα-θένας. Ο μεν ΔΗΣΥ διότι συνεχίζει να υιοθετεί την αρχή του «πίστευε και μη ερεύνα», τις «ήξεις αφήξεις» τοποθετήσεις και τα «ναι μεν αλλά», η δε ΕΔΕΚ την σταθερή θέση: «Εφόσον δεν συμφωνούν σε τίποτε τότε είμαστε ικανοποιημένοι».

Στην ουσία τώρα, προτείναμε να αρχίσουν άμεσα οι διαπραγματεύσεις στην βάση της κοινής δήλωσης της 1ης Φεβρουαρίου του 2014, των συγκλίσεων που έχουν επιτευχθεί και οι οποίες οδήγησαν στη διάσκεψη του Κρανς Μοντάνα, καθώς και στη βάση της συζήτησης επί των έξι παραμέτρων του γ.γ. του ΟΗΕ, όπως αυτή εξελίχθηκε κατά τη Διάσκεψη για την Κύπρο μέχρι του δειπνου της 6ης Ιουλίου 2017.

Εμείς το βιολι μας. Ο γ.γ. επιμένει στο πλαίσιο του της 30ης Ιουνίου και εμείς όχι μόνο σε αυτό της 4ης Ιουλίου αλλά μέχρι και την 6η Ιουλίου. Ακόμα γυρεύουμε τα πρακτικά της 4ης Ιουλίου και τώρα θα ψάχνουμε και τα πρακτικά του δειπνου της 6ης Ιουλίου. Όσο περισσότερες εποικοδομπτικές ασάφειες τόσο το καλύτερο. Έτσι και αλλιώς εδώ και χρόνια το παιχνίδι αυτό το μάθαμε μια χαρά. Κατάντησε εθνικό σπορ.

Στο θέμα του φυσικού αερίου προτείναμε στον Τ/κ ηγέτη να τον ενημερώνουμε για το πώς πάνε οι «δουλειές». Μάλιστα όχι σε επίπεδο υποεπιτροπών, όπως ήταν η «σοφή» εισήγηση του Αβέρωφ Νεόφυτου. Την πρόταση την αναβαθμίσαμε. Γενναιόδωροι όπως πάντα του προτείναμε η ενημέρωση να γίνεται στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο. Από τον ίδιο τον ΠτΔ. Και πριν αλέκτορα λαλήσαι ήρθε η κεραμίδα από τον γ.γ. ο οποίος, στην απαντητική του επιστολή προς τον Μουσταφά Ακιντζί, αναφέρει ότι έχει σημειώσει την πρόταση του για συνδιαχείριση την οποία θεωρεί ως μια πρωτοβουλία εκτόνωσης της έντασης. Ούτε κουβέντα για τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας. Από ό,τι φαίνεται είτε έχει άλλη άποψη είτε λόγω αποστάσεως δεν έφτασαν ακόμα στην Νέα Υόρκη τα κακά μαντάτα για τις τουρκικές γεωτρήσεις.

Με όλα τα πιο πάνω, υποτιμώντας βάνουσα την κοινή λογική, μιλούμε για παράθυρο ελπίδας, για συγκρατημένη αισιοδοξία και άλλα ακαταλαβίστικα τα οποία σκοπό έχουν να πείσουν το εσωτερικό μέτωπο ότι εμείς κάναμε ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατόν αλλά λόγω της τουρκικής αδιαλλαξίας και των εμμονών του Τ/Κ ηγέτη στα θέματα της πολιτικής ισότητας, χάθηκε κάθε ελπίδα για επανένωση.

Δυστυχώς, συνεχίζουμε να ξεκινούμε την σοφή ρήση του Αβραάμ Λίνκολν ότι «Μπορείς να τους ξεγελάς όλους για λίγο καιρό, λίγους όλο τον καιρό, αλλά όχι όλους όλο τον καιρό».

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Παιδιά του Νεπάλ με παραδοσιακές στολές λαμβάνουν μέρος στο Φεστιβάλ Αγελάδας ή Gai Jatra στην πρωτεύουσα της χώρας Κατμαντού.

Με Ακιντζι στο τιμόνι

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Οι **ζυμώσεις** στην τ/κ κοινότητα αποκτούν νέο ενδιαφέρον, καθώς πλησιάζει η εκλογική αναμέτρηση- Απρίλης, 2020. Η τελευταία δημοσκόπηση της CMIRS, (ΚΥΠΕ, 12/8) δείχνει «πρώτος ο Ακιντζι, δεύτερος ο Ερχιουρμάν, τρίτος ο Οζερσάι». Στην έρευνα μπήκαν τα ονόματα των Μουσταφά Ακιντζί (σοσιαλδημοκράτης), Τουφάν Ετχιουρμάν, (ηγέτης του αριστερού ΡΤΚ), Ερσίν Τατάρ, (ηγέτης του δεξιού ΚΕΕ), Κουντρέρ Οζερσάι, (ηγέτης του κεντροδεξιού Κόμματος του Λαού), Σερντάρ Ντενκτάς (ηγέτης του δεξιού Δημοκρατικού Κόμματος), και, Ερχάν Αρικλί (ηγέτης του Κόμματος της Αναγέννησης-έποικοι). Ο κ. Ακιντζι τον Μάρτιο ήταν στο 37,2%, ενώ τον Ιούνιο στο 33%. Ο κ. Τατάρ από 14,2% που ήταν το Μάρτιο, έπεσε στο 10,6%. Το ποσοστό του Τουφάν Ερχιουρμάν από 12,4% του Μάρτιο ανήλθε στο 16% τον Ιούνιο. Ο Κουντρέρ Οζερσάι από 9% έφτασε στι 11,4% τον Ιούνιο. Ο Σερντάρ Ντενκτάς ανέβηκε από το 5% στο 6,8%, ενώ ο Ερχάν Αρικλί από 1,2% έφτασε το 2,2%».

Εις πείσμα της κυρίαρχης ε/κ ελαφρότητας, ότι οι Τ/κ είναι δεν είναι τίποτε άλλο, παρά «εξάρτητα» της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, η κομματική τους ζωή διαθέτει ιδεολογικό ενδιαφέρον και πολιτικές αναζητήσεις.

Στις 26 Απριλίου 2015, ο Μ. Ακιντζι εξελέγη ηγέτης των Τ/κ με το 60% των ψήφων. Την επομένη, ο Τ. Ερτογάν λέει ότι «η Τουρκία βλέπει τη βόρεια Κύπρο ως μικρή πατρίδα. Όποια είναι η σχέση που έχει μια μάνα με το παιδί της. Υπάρχει και το

τιμήμα ως μικρή πατρίδα και μητέρα πατρίδα.Μήπως ο κ. Ακκιντζι νομίζει ότι αυτή τη διαμάχη μπορεί να την κάνει από μόνος του; Υπάρχει τέτοιο πράγμα; Δεν μπορούμε εμείς να κοιτάζουμε την Κύπρο με τον ίδιο τρόπο που την κοιτάνε εκείνοι».

Ο Μ. Ακιντζι στο CNNTurk απάντησε: «Πρέπει να είναι σχέση όπως αυτή ανάμεσα σε αδελφούς, όχι όπως αυτή ανάμεσα στη μητέρα και το παιδί. Εμείς δηλαδή να μείνουμε πάντοτε μικρή πατρίδα; Να μην μεγαλώσουμε; Να μην σταθούμε στα πόδια μας; Ας μην μας βάλουν να καθίσουμε σε λάθος μέρος από τις πρώτες κιόλας μέρες. Υπάρχει κάποιος που θέλει την ευημερία της Τουρκίας, μια ισχυρή Τουρκία, μια δημοκρατική Τουρκία. Η ευκαιρία με το σχέδιο Ανάν χάθηκε. Αλλά ξεκίνησε μια νέα εποχή, δεν θα καταλήξουμε πουθενά αν κατηγορούμε ο ένας τον άλλο».

Ένα άλλο παράδειγμα δείχνει ακόμα περισσότερα. Η Εισαγγελία της Άγκυρας ζήτησε την έκδοσή των δημοσιογράφων Σ. Λεβέντ και Αλί Οσμάν για να δικάσουν στην τουρκική επικράτεια εξ αφορμής της επικριτικής στάσης της εφημερίδας «Αφρίκα» στη στρατιωτική επιχείρηση της Τουρκίας στο Αφρίν -τίτλος της εφημερίδας «μία ακόμα εισβολή από την Τουρκίας»-21 Ιανουαρίου 2018. Ο Μ. Μπουρτζιού, εκπρόσωπος του Μ. Ακιντζι, με δήλωσή του στις 3 Αυγούστου 2018 είπε ότι «δεν μπορούμε να εκδοθούν πολίτες της «ΤΔΒΚ» σε άλλες χώρες, ούτε και να εκτελεστούν αποφάσεις δικαστηρίων άλλων χωρών στην «ΤΔΒΚ». Ο Μουσταφά Ακιντζι τάσσεται πάντοτε υπέρ του

κράτους δικαίου και της ελευθερίας του λόγου και του Τύπου και κανείς δεν πρέπει να έχει αμφιβολία επ’ αυτού, καθώς το έχει αποδείξει αυτό με τη στάση του στο παρελθόν», (εφ/δα, «Πολίτης», 3/8/2018).

Ο Μ. Ακιντζι διαθέτει ισχυρή αίσθηση της τριγωνικής σχέσης Κυπριακού, Τουρκίας και Ε.Ε. Στις 14 Σεπτεμβρίου 2017 στην Κωνσταντινούπολη σε συνέδριο που οργάνωσαν η Ένωση των Επιμελητηρίων της Τουρκίας και το Ίδρυμα για την Οικονομική Ανάπτυξη, είπε: «Πιστεύω ότι ο στόχος της Ε.Ε. αποτελεί ένα από τους πολλούς και σημαντικούς προσανατολισμούς που έχουμε ως επιχειρηματίες και πολιτικοί που συγκεντρωθήκαμε εδώ. Θέλουμε την υλοποίηση αυτού του στόχου για μια υψηλότερης ποιότητας ζωή, τόσο για εμάς τους Τ/κ όσο και για σας στην Τουρκία και να είναι βασισμένη στο κράτος δικαίου το οποίο να υποσχέιται του αυταρχισμού. Δεν πρέπει να εγκαταλείψουμε αυτούς τους στόχους. Νομίζω ότι η Τουρκία, μη εγκαταλείποντας τον στόχο της ένταξης στην Ε.Ε., είναι σημαντικό για εμάς τους Τ/κ, και ότι οι Τ/κ, μη εγκαταλείποντας το στόχο της επίλυσης σε τροχιά λύσης, είναι σημαντικό για εσάς, την Τουρκία».

Παρά την προβληματική συγκατοίκησή του με τον «πρωθυπουργό» Τ. Τατάρ και τον «ΥΠΕΞ» Κ. Οζερσάι, ο Τ/κ ηγέτης διατηρεί την πλειοψηφία της τ/κ κοινότητας σε τροχιά λύσης, απορρίπτοντας σενάρια, ή ιδέες για «νέα στρατηγική», είτε αυτά προήλθαν από τον Μ. Τοαβούσογλου, είτε προέρχονται από Τ/κ πολιτικούς.

Γι’ αυτό το λόγο, ο γ.γ.του ΟΗΕ Α. Γκουτέρες στις 10 Αυγούστου 2019 σε απαντητική επιστολή του στον Μ. Ακιντζι σημείωσε ότι «εκτιμά τη δέσμευση του κ. Ακιντζι σε μια βιώσιμη λύση και την ετοιμότητά του να πάρει περισσότερα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης».

Η τ/κ κοινότητα είχε διαφορετική ιστορική εξέλιξη από την ε/κ. Με αντιφατικές επιλογές, με εμφανείς ανακατατάξεις, με ιδεολογικές αντιπαλότητες. Σε αυτό το ιστορικό στάδιο, ο Μ. Ακιντζι εκφράζει το προοδευτικό τμήμα της τ/κ κοινότητας, αυτό που υπερασπίζεται την ιδεολογία του «τ/κ κυπριωτισμού», την επίλυση, την κοσμική παιδεία. Θυμίζω: επνίκιο τραγούδι τη νύχτα της 26ης Απριλίου 2015 «η Τηλλυρ-κώτισσα». Η σθεναρή υποστήριξη της λύσης με βάση τη διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία από αυτό το προοδευτικό τμήμα, ισούται με άρνηση της μετατροπής τους σε επαρχία της Τουρκίας, αλλά και απόρριψη της ιδέας να γυρίσουν στα πέτρινα χρόνια της επικυριαρχίας και των εκτελέσεων που τους επέβαλαν Ε/κ «καπετάνιοι», κυρίως το 1964. Το προοδευτικό τμήμα των Τ/κ στηρίζει την ένταξη στην Ε.Ε., καθώς επίλυση του Κυπριακού ισούται με ενεργοποίηση του πρωτοκόλλου 10 της Συνθήκης Προσχώρησης του 2003-άμεση επέκτασή της σε όλη την επικράτεια της νήσου. Κατ’ αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η ένταξη των Τ/κ στην Ε.Ε., χωρίς αυτή να εξαρτάται από την, απροσδιόριστον περιεχομένου, εξέλιξη της ευρωτουρκικής σχέσης.

Η εξέλιξη της ανθρώπινης αντίληψης

Του **ΚΟΡΑΛΙΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Σύμφωνα με τον Thich Nhat Hanh τα τέσσερα εξελικτικά επίπεδα της ανθρώπινης αντίληψης έχουν ως εξής:

Επίπεδο 1: Ο **Σύγχρονος άνθρωπος**: Στο επίπεδο 1, βρίσκεται επί του παρόντος το 99% του πληθυσμού του πλανήτη. Ονομάζουμε αυτό το επίπεδο, στάδιο της «θυματοποίησης». Είναι το επίπεδο στο οποίο ενεργούμε βασισμένοι στα όσα η κοινωνία, η κουλτόνια, το εκπαιδευτικό σύστημα και οι κανόνες της ζωής μας επιτάσσουν. Στο επίπεδο 1, οι περισσότεροι βαδίζουμε στα «τυφλά», στον αυτόματο πιλότο. Περιοριζόμαστε από τις πεποιθήσεις μας: «πρέπει να βρεις μια αξιοπρεπή εργασία σε μεγάλη εταιρεία», «πρέπει να μπεις στο δημόσιο», «πρέπει να στείλεις τα παιδιά σου στο φροντιστήριο», «πρέπει μια ζωή να κάνεις οικονομίες, για να απολαύσεις τη ζωή μετά τα 65!». Γιατί το ονομάζουμε

επίπεδο της «θυματοποίησης»; Προγραμματίζουμε τους εγκεφάλους μας να πιστεύουν πράγματα τα οποία είναι εν πολλοίς αυθαίρετα και σίγουρα δεν είναι δυνατό να αποτελούν το βέλτιστο τρόπο ζωής για όλους μας. Για κάποιους ίσως ναι, για πολλούς όμως όχι. Το όνομα του επιπέδου 1 μας υπενθυμίζει ότι ο άνθρωπος πολλές φορές αισθάνεται θύμα των περιστάσεων. Νιώθει ότι τα γεγονότα τρέχουν γύρω του ερήμην του και ότι «το πεπρωμένο φυγείν αδύνατον» (Πλάτωνας). Πιστεύει ότι δεν έχει έλεγχο πάνω στη ζωή του, στο μέλλον και, κατά συνέπεια, στη μοίρα του. Η ζωή έχει να προσφέρει πολύ περισσότερα από τραπεζικούς λογαριασμούς, πακέτα συντάξεων και τη ρουτίνα εννέα με πέντε μέσα σε τέσσερις τοίχους. Αρχίζοντας να αμφισβητούμε την πεπατημένη, εξελισσόμαστε στο επίπεδο 2.

Επίπεδο 2: Ο **χάκερ του κατεστη-**

μένου: Το δεύτερο επίπεδο είναι το στάδιο στο οποίο οι σκέψεις μας δημιουργούν την πραγματικότητα μας. Εδώ κατοικεί η προσωπική ανάπτυξη. Στο επίπεδο 2 ξεκινούμε ένα ταξίδι εξερευνήσεων και ανακαλύψεων νέων τρόπων με τους οποίους μπορούμε να ελκθούμε στον κόσμο. Νέων τρόπων με τους οποίους μπορούμε να υπάρχουμε. Η ταχεία μάθηση, ο διαλογισμός, η προσωπική μεταμόρφωση, είναι χαρακτηριστικά του επιπέδου αυτού. Καταλαβαίνουμε ότι ανακαθήκαμε στο επίπεδο 2 όταν ξεκινάμε να ζούμε τη ζωή που θέλουμε, ανεξάρτητα από αυτό που πιστεύουν οι μάζες. Η ζωή είναι όμορφη στο επίπεδο 2 γιατί την φτιάχνουμε εμείς, όπως την θέλουμε. Παρόλα αυτά, υπάρχουν περισσότερα.

Επίπεδο 3: Το **επίπεδο του απεριόριστου**: Στο επίπεδο 3 φτάνουμε αφού έχουμε ήδη αμφισβητήσει

τόσους πολλούς κανόνες του κατεστημένου, που έχουμε δημιουργήσει ήδη την ιδανική μας πραγματικότητα και αποζητούμε την εξυπηρέτηση ενός σκοπού μεγαλύτερου από τον εαυτό μας. Τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά του επιπέδου αυτού είναι: Το αίσθημα της σύνδεσης. Στο επίπεδο τρία, νιώθουμε έντονα την σύνδεση με όλους τους ανθρώπους, με την ανθρωπότητα στο σύνολό της. Θρησκείες, παραδόσεις, κουλτούρες, φυλές, καταρρίπτονται πλήρως στο μυαλό μας. Δεν αναγνωρίζουμε πλέον διχαστικές διαφορές. Η διαφορετικότητα του καθενός, ως μοναδικού όντος, είναι πλήρως σεβαστή και δεν επηρεάζεται από «ετικέτες» και «τίτλους».

Η δραστηριοποίηση της διαίσθησης. Στο στάδιο 3 η διαίσθηση λειτουργεί εντονότερα από τη λογική. Αυτό μας καθιστά παραγω-

γικούς και δημιουργικούς. Η διαίσθησή μας καθοδηγεί προς την καλύτερη δυνατή εκδοχή της ζωής μας. Αισθανόμαστε άτρωτοι. Η ζωή ρέει με άνεση.

Ένα αίσθημα επιταχυνόμενης επίτευξης των επιθυμιών και των στόχων μας. Σε αυτό το επίπεδο, επεξεργαζόμαστε κάτι στο μυαλό μας και αυτό γίνεται πραγματικότητα ταχύτατα. Μπορούμε να επεξεργαζόμαστε κάτι που θέλουμε να φέρουμε στη ζωή μας, μια νέα κατάσταση, ένα πρόβλημα που θέλουμε να λύσουμε ή μια ασθένεια από την οποία επιθυμούμε να απαλλαγούμε. Όλα πραγματοποιούνται πολύ ταχύτερα. Κάποιοι λένε ότι μοιάζει με παραποίηση της πραγματικότητας. Είναι σαν να ξεγελούμε τις καταστάσεις και να τις αλλάζουμε. Άλλοι το αποκαλούν «θαύμα».

Η αφωνία. Η παρουσία του αισθήματος της καλοτυχίας. Είναι σαν να έχουμε την πλήρη στήριξη

του Σύμπαντος. Αισθανόμαστε ευτυχισμένοι και ενθουσιασμένοι. Εκπληρώνουμε την αποστολή μας και η ζωή είναι υπέροχη.Με την αύξηση του ποσοστού των ανθρώπων που ζουν σε αυτή την κατάσταση, κτιζουμε έναν κόσμο καλύτερο.

Επίπεδο 4: Το **μυαλό του Θεού**: Αυτό είναι το επίπεδο της πλήρους ένωσης, όπου όλοι και όλα γινόμαστε ένα. Ο άνθρωπος μπορεί να νιώσει σε αυτό το στάδιο την ένωση του με το Θείο. Μπορεί να αντιληφθεί ότι κι ο ίδιος αποτελεί μέρος του Θείου.

«Και καθώς αφήνουμε το φως μας να λάμψει, δίνουμε ασυναίσθητα την άδεια και στους άλλους να κάνουν το ίδιο. Καθώς απελευθερωνόμαστε από τον φόβο, η παρουσία μας αυτόματα απελευθερώνει και τους άλλους». Marianne Williamson

www.koraliatimothou.com

Η συμμετοχή δόλωνε κάτι παραπάνω από μια διάθεση «to have fun» - ήταν προσκύνημα, ιεροτελεστία χειραφέτησης, δίψα για «μετα-υλιστικό» νόημα ζωής.

Η «μέθνη» του Γούντστοκ: 50 χρόνια μετά

Πραγματοποιήθηκε σε μια φάρμα στο Μπέθελ της Νέας Υόρκης και ήταν μια γιγάντια σύναξη ανήσυχων, συγγενών ψυχών

Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

«**Το Γούντστοκ** είναι μια δίψα αξε-δίψαστη, ένας πυρετός του ουρανού. Τα νιώθουμε αυτά αλλά δεν μπορούμε να τα πούμε με λέξεις, παρά μόνο αν γίνουν μουσική, χορός, ποίηση». Διονύσιος Σαββόπουλος, «Τα Νέα», 10-11/8/2019.

Όταν οι άνθρωποι αρχίζουν να αντιλαμβάνονται τη ζωή τους με τρόπο διαφορετικό από τον κυρίαρχο, αναζητούν άλλους ανθρώπους να μοιραστούν τα αισθήματά τους. Νοιώθεις αυτό που νιώθω; Σκέπτεσαι όπως σκέπτομαι; Δεν αρκεί η εγκεφαλική συγκατάνευση.

Το Γούντστοκ δεν ήταν επανάσταση αλλά διονυσιακό ξέσπασμα. Ως αυθεντικό συμβάν, ήταν απροσδόκητο και ανεπα-νάληπτο.

Νοιώθουμε υπαρξιακή ανάγκη να βρεθούμε σωματικά με τους άλλους στον ίδιο χώρο – να μετάσχουμε στην κοινή εμπειρία.

Το φεστιβάλ μουσικής του Γούντστοκ («τρεις μέρες ειρήνης και μουσικής»), που πραγματοποιήθηκε πριν από πενήντα χρόνια (15-18 Αυγούστου 1969) σε μια τεράστια φάρμα στο Μπέθελ της Νέας Υόρκης, ήταν μια γιγάντια σύναξη ανήσυχων, συγγενών ψυχών. Σχεδιάστηκε ως μια συνθησίου συναυλία ροκ για πενήντα χιλιάδες άτομα και κατέληξε όχι μόνο στο μεγαλύτερο φεστιβάλ μουσικής αλλά, κυρίως, να συμβολίσει εμβληματικά την αναδυόμενη «αντικουλτούρα» της δεκαετίας του 1960.

Μισό εκατομμύριο νέοι, για τρεις μέρες, μέσα στον ήλιο, τη βροχή

και τη λάσπη, σε αυτοσχέδιες, ανθυμεινές, και επισφαλείς συνθήκες οργάνωσης, βίωσαν στιγμές διονυσιακής έκστασης, με άφθονη μουσική, αλκοόλ, έρωτα, ακόμη και ναρκωτικά. Ο ειρηνικός χαρακτήρας του φεστιβάλ (καθόλου αυτονόητο –οι ταραχές ήταν συχνές, ενώ ένα χρόνο πριν είχαν δολοφονηθεί ο Ρόμπερτ Κένεντι και ο Μάρτιν Λούθερ Κίγκι), η διάχυτη ανεκτικότητα, και η αλληλέγγυα αυτο-οργάνωση δημιούργησαν για λίγο, όπως είπε κάποιος, «μια νέα εναλλακτική πόλη».

Η πρόνοια των διοργανωτών να κινηματογραφηθεί το φεστιβάλ και η βραβευθείσα με Όσκαρ, ταινία-ντοκιμαντέρ του Μάικλ Γούντλεϊ που ακολούθησε, συνετέλεσαν αποφασιστικά στη διεύθυνση του Γούντστοκ ως μιντιακού γεγονότος στην παγκόσμια δημόσια σφαίρα και στην έμμεση βίωση της μοναδικής ατμόσφαιράς του από εκατομμύρια θεατές ανά τον κόσμο. Όταν η ταινία προβλήθηκε στο «Παλάς», στην Αθήνα της δικτατορίας, το Νοέμβριο 1970, χιλιάδες νέοι ένιωσαν, έστω και με διαμεσολαβημένη επικοινωνία, το κλίμα του Γούντστοκ. Το αυτοσχέδιο τραγούδι του Χεϊβενς «Ελευθερία» ήταν στα χείλη όλων. Το Γούντστοκ είχε γίνει «Γούντστοκ» - ένα αυθύπαρκτο συμβάν που, στο μέτρο που αναπαράγεται μιντιακά, διευρύνει την επιρροή του αρχικού γεγονότος, συζητείται, και γίνεται αντικείμενο οικειοποίησης σε διαφορετικά συμφραζόμενα.

Τι έφερε κοντά το πρωτοφανές πλήθος στο Γούντστοκ; Ούτε οι ίδιοι ήξεραν καλά. Το μείζον, τελικά, ίσως δεν ήταν η μουσική καθαυτή αλλά η πανηγυρική σύναξη. Πενήντα χιλιάδες άτομα προσήλθαν μια μέρα νωρίτερα! Η συμμετοχή δόλωνε κάτι παραπάνω από μια διάθεση «to have fun» – ήταν προ-

Το φεστιβάλ μουσικής του Γούντστοκ σχεδιάστηκε ως μια συνθησίου συναυλία ροκ για πενήντα χιλιάδες άτομα και κατέληξε όχι μόνο στο μεγαλύτερο φεστιβάλ μουσικής αλλά, κυρίως, να συμβολίσει εμβληματικά την αναδυόμενη «αντικουλτούρα» της δεκαετίας του 1960.

σκύνημα, ιεροτελεστία χειραφέτησης, δίψα για «μετα-υλιστικό» νόημα ζωής. Σε πρόσφατο ντοκιμαντέρ του PBS, μια τότε παρευρεθείσα είπε: «Ήταν απερίγραπτο. Με κατέλαβε ένα ζεστό αίσθημα και [σκέφτηκα] 'Θέέ μου, υπάρχουν τόσοι πολλοί άνθρωποι στον κόσμο που σκέπτονται όπως εγώ;' Ήταν σαν να συναντάς τους αδερφούς και τις αδερφές σου».

Τι υποδύλωνε η εντυπωσιακή παρουσία τους; Την ανάγκη να εκφράσουν μια νέα στάση ζωής: σεξουαλική απελευθέρωση, αντίθεση στον πόλεμο του Βιετνάμ, αντιαυταρχισμός, σεβασμός στην ετερότητα, αναζήτηση αυθεντικότητας. Ακόμα πιο βαθιά, καθρεφτίστηκε μια νέα υπαρξιακή στάση απέναντι στον εαυτό – ολιστική, μη λογοκεντρική, εκφραστική. Το διονυσιακό-ρομαντικό πνεύμα του Γούν-

τστοκ ήταν κατάφαση στη ζωή-στο πάθος για ετερότητα, συναισθηματική έκφραση και προσωπική δημιουργία, στη λαχτάρα για «αρχέγονη ενότητα» με τους άλλους και τη φύση. Παραδόξως, η αχαλίνωτη ατομική εκφραστικότητα συνυπήρχε με τις άτυπες νόρμες της φεστιβαλικής συλλογικότητας.

Διονυσιακή έκρηξη

Ο Νίτσε λέει ότι το μεγαλείο της αρχαιοελληνικής τραγωδίας ήταν η συνύφανση του Απολλώνιου και του Διονυσιακού στοιχείου: του λόγου και του πάθους, της τάξης και της αταξίας, της έλλογης υποκειμενικότητας και της άλογης υπέρβασής της. Αν εμβληματικό στοιχείο του Απολλώνιου πνεύματος είναι η απεικόνιση (η μορφή), το αντίστοιχο του Διονυσιακού είναι η μουσική. Η μουσική απευ-

θύνεται στο συναίσθημα και βιώνεται αισθητικά ως «μέθνη» - απελευθέρωση ψυχικής ενέργειας, αισθησιακή δόνηση, μετοχή σε μια «αρχέγονη ενότητα» που υπερβαίνει την οδύνη της ατομικής ύπαρξης.

Το Γούντστοκ ήταν μια διονυσιακή έκρηξη σε μια «τακτοποιημένη» ζωή, σε εποχή τεchnο-οικονομικής αισιοδοξίας «μέθνη», αναζητώντας συνειδησιακή πληρότητα, σε περίοδο ευημερίας. Αν και η «διεύρυνση συνείδησης» επιχειρήθηκε από αρκετούς τότε-ανόητα, αδιέξοδα και ενίοτε αυτοκαταστροφικά - με ναρκωτικά, το αίτημα της συνειδησιακής πληρότητας παραμένει, για τον ανήσυχο άνθρωπο, ζωντανό. Το νόημα της ζωής μας δεν είναι δεδομένο – αντλώντας από συλλογικές παραδόσεις (δεν μπορούμε να αποχωρήσουμε από

την κοινωνία), καλούμαστε να το ορίσουμε προσωπικά. Το νεωτερικό άτομο φιλοτεχνεί τον εαυτό του.

Το Γούντστοκ σηματοδότησε την, με τα λόγια του Μαρξ, απόπειρα για «χειραφέτηση των αισθήσεων»: τη μη χρησιμοθηρική-εργαλειική προσέγγιση του κόσμου. «Seeme, touchme, feelme, healme», τραγουδούμε ο Τάουνσεντ. Οι χειραφετημένες αισθήσεις δεξιώνονται τον κόσμο: η ανάγκη και η απόλαυση αποβάλλουν τον εγωκεντρικό τους χαρακτήρα, η φύση δεν θεωρείται απλώς αντικείμενο χρήσης. Η χειραφέτηση, φυσικά, δεν είναι κατάσταση αλλά διαρκής κίνηση. Το Γούντστοκ αποκρυστάλλωσε και τόνωσε τη δυναμική της.

Το Γούντστοκ δεν ήταν επανάσταση αλλά διονυσιακό ξέσπασμα. Ως αυθεντικό συμβάν, ήταν απροσδόκητο και ανεπανάληπτο. Αν μείνουμε στις αρνητικές του παρενέργειες ή τις φθαρμένες του εκδοχές (π.χ. τον ατομισμό, τον ηδονισμό, τον ψευδεπίγραφο αντιαυταρχισμό, την ιδιώτευση), θα έχουμε χάσει την καινοτόμο διακριτότητά του. Είμαστε, άλλωστε, λίγο πολύ παιδιά του. Αν σήμερα μας ενδιαφέρει το σώμα και το συναίσθημα, αν η σεξουαλικότητα δεν είναι ταμπού, αν είμαστε ανοικτοί στη διαφορετικότητα, αν αναζητούμε μια συμβιωτική σχέση με το περιβάλλον, κι αν αναγνωρίζουμε τη βαθιά σύνδεση ατομικών επιλογών και συλλογικών προβλημάτων, το χρωστάμε εν μέρει στη «μέθνη» του «Γούντστοκ». Οι φιλελεύθερες δημοκρατίες έχουν τη δύναμη να ανανεώνονται όσο θαυμάζουν τον Απόλλωνα, χωρίς να αμαρτούν τον Διόνυσο.

Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσοúκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής στα Πανεπιστήμια Κύπρου και Warwick

«Εκοψαν» θεατρικό έργο επειδή δεν συμβαδίζει με εθνικές αρχές

Ο Τ/κ θεατρικός συγγραφέας Γιασάρ Ερσόι κατ'αγγελία ότι η νέα «διεύθυνση» του «κρατικού θεάτρου» ασκεί λογοκρισία στην τέχνη

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Στα Κατεχόμενα την περασμένη εβδομάδα η καταγγελία του Τουρκοκύπριου θεατρικού συγγραφέα και λογοτέχνη Γιασάρ Έρσοι ότι το «κρατικό θέατρο» εμπόδισε το ανέβασμα του θεατρικού έργου του «Πικράθηκα στα ελληνικά, πληγώθηκα στα τουρκικά», άνοιξε τη συζήτηση για την καλλιτεχνική έκφραση. Ο κ. Γιασάρ Έρσοι προέβη σε γραπτή καταγγελία σχετικά με την απαγόρευση από το «κρατικό θέατρο» ενός θεατρικού μονολόγου, του οποίου το ανέβασμα είχε συμφωνηθεί όταν στην εξουσία βρισκόταν η τετρακομματική «κυβέρνηση» και το «κρατικό θέατρο» διπλύνε μια ομάδα καλλιτεχνών και ανθρώπων της τέχνης. Ο κ. Γιασάρ, σε δηλώσεις του στην «Κ», ανέφερε ότι η νέα «κυβέρνηση» της τ/κ Δεξιάς προκάλεσε στην κατάργηση αυτής της ομάδας και απαγόρευσε το έργο του κ. Έρσοι δίνοντας ως αιτιολογία ότι το έργο ήταν μη αποδεκτό.

Ο «πρωθυπουργός» των Κατεχομένων Ερσίν Τατάρ δήλωσε ότι εφόσον το θέατρο ελέγχεται από

το κράτος, τα έργα που προβάλλονται θα πρέπει να συμβαδίζουν με τις αρχές και τους κανόνες που καθορίζει το κράτος. Σύμφωνα με τον κ. Έρσοι αυτές οι δηλώσεις μιλούν από μόνες τους και καλεί όλους τους δημοκρατικούς πολίτες για αγώνα κατά αυτής της νοοτροπίας. Σύμφωνα δε με πληροφορίες της «Κ», το γεγονός αυτό έχει προκαλέσει αντιδράσεις στο εσωτερικό του μικρότερου κόμματος του «κυβερνητικού» συνασπισμού, του Κόμματος του Λαού (ΚΛ), ηγέτης του οποίου είναι ο Κουντρέτ Οζερσάι, η σύντροφος του οποίου είναι ανώνυμη των γραμμάτων και της τέχνης.

Ο συγγραφέας Έρσοι είναι γνωστός σε ολόκληρη την Κύπρο και στο εξωτερικό με τη συμβολή του στο θέατρο και στη λογοτεχνία και η δημόσια καταγγελία του έχει προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων. Μεγάλη μερίδα της τ/κ κοινότητας τονίζει ότι η λογοκρισία είναι μια απαράδεκτη πρακτική που έρχεται να πλήξει τον δημοκρατικό χαρακτήρα και την πολυφωνία της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Από την πλευρά

Το 2015, ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Γιασάρ Έρσοι ανέβασε για πρώτη φορά την εν λόγω θεατρική παράσταση, συνδυάζοντας το ποίημα «Κύπρος» της Φαϊζέ Οζντεμιρτζιλέρ από το βιβλίο της «Πικράθηκα στα ελληνικά, πληγώθηκα στα τουρκικά».

Ο «πρωθυπουργός» των Κατεχομένων Ερσίν Τατάρ δήλωσε ότι εφόσον το θέατρο ελέγχεται από το κράτος, τα έργα που προβάλλονται θα πρέπει να συμβαδίζουν με τις αρχές και τους κανόνες που αυτό καθορίζει.

της, η «κυβέρνηση» του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) - Κόμματος Λαού (ΚΛ), η οποία δέχεται τα πυρά της αντιπολίτευσης, επιχειρεί να διασκεδάσει τις εντυπώσεις, τονίζοντας διά του στόματος του «πρωθυπουργού» Ερσίν Τατάρ ότι δεν τίθεται ζήτημα λογοκρισίας. Η δέβαση της τ/κ Δεξιάς ισχυρίζεται ότι η απαγόρευση ενός έργου που δεν συμβαδίζει με τις εθνικές αρχές είναι μια φυσιολογική και αναμενόμενη εξέλιξη. Στο πλαίσιο αυτής της λογικής, το Κόμμα Αναγέννησης

(ΚΑ), το οποίο υποστηρίζουν κυρίως οι έποικοι, έστειλε τα συχαρητήρια του στη νέα διοίκηση του θεάτρου.

Ο Τουρκοκύπριος συγγραφέας τόνισε στην «Κ» ότι πρόκειται για έναν αγώνα υπέρ της δημοκρατίας και της ελευθερίας έκφρασης και ότι η νέα «κυβέρνηση» επιλέγει να ασκήσει λογοκρισία σε ένα έργο τέχνης, μια επιλογή που φέρει το στίγμα παλαιότερων εποχών, των ολοκληρωτικών καθεστώτων του Μεσοπολέμου.

Το έργο

Το 2015, ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Γιασάρ Έρσοι ανέβασε μια θεατρική παράσταση, συνδυάζοντας το ποίημα «Κύπρος» της Φαϊζέ Οζντεμιρτζιλέρ από το βιβλίο της «Πικράθηκα στα ελληνικά, πληγώθηκα στα τουρκικά» και ορισμένα από τα δημοσιευμένα άρθρα της στην εφημερίδα «Afrika». Το έργο παρουσιάστηκε στο Τουρκοκυπριακό Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας και στα θέατρα Ριάλο και Σατρικό. Το έργο αναφέρεται στα τραγικά γεγονότα του χθες και του σήμερα, αλλά και έγνοια για το αύριο.

Από το αρχείο του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ****2η ΕΙΣΒΟΛΗ** / ΕΝΟΤΗΤΑ: ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ Ο ΚΑΛΟΣ ΤΟΥΡΚΟΣ

Η συγγνώμη του Μεχμέτ και το φιλί του Κώστα

Η συνάντηση του Τούρκου δεκανέα του '74 με τον Ε/κ που έσωσε από την εκτέλεση

Τρίτη 27 Μαρτίου 2007, ο 50χρονος Κώστας Γιάννακας κατέβαινε τα δέκα σκαλιά που οδηγούσαν στην υπόγεια αίθουσα του παλιού παραδοσιακού εστιατορίου «Μπουλγ-καρσκι», στην καρδιά της Σόφιας. Το πρόσωπό του ήταν κατακόκκινο, τα μάτια του υγρά και το στόμα του είχε στεγνώσει. Κάνοντας δεξιά μετά το τελευταίο σκαλί θα έβλεπε, μετά από 33 χρόνια, τον Μεχμέτ Μερτζάν. Τον Τούρκο δεκανέα που τον Αύγουστο του 1974 τον έσωσε από την εκτέλεση... Η πολυήμερη αγωνία και προσμονή για τη «μυστική συνάντηση» μετέτρεψε τα συναισθήματα σε φορτωμένα σύννεφα. Δεν ακολούθησε μπόρα, παρά μόνο μια λυτρωτική βροχή... Η νύχτα εκείνη έμελλε να είναι ανεπανάληπτη. Μοναδική. Και μάλλον ιστορική!

Σε «ουδέτερο έδαφος»

Η προετοιμασία του ιστορικού ραντεβού, άρχισε ήδη από την ημέρα που ο Κώστας Γιάννακας διαβάζοντας τη συνέντευξη του Μεχμέτ Μερτζάν στις 13 Μαρτίου στον «Πολίτη», στην οποία ο Τούρκος δεκανέας περιέγραφε το περιστατικό με τον 16χρονο που είχε τραβήξει έξω από τη μαύρη μερσεντές, και το ερώτημα του Μερτζάν κατά πόσον ζει και αν τον θυμάται. Ο Κώστας συγκινημένος απάντησε θετικά στην πρόσκλησή μας για συνάντηση των δύο, την επόμενη μέρα.

Το γεγονός ότι ο Κώστας με τη Βουλγάρα σύζυγό του θα ταξίδευαν για τη Βουλγαρία περί τα τέλη Μαρτίου είχε ήδη προδικάσει και το χώρο συνάντησής. Σε «ουδέτερο έδαφος» μάς βόλεψε όλους και για άλλους, προφανείς και μη λόγους.

Το κομπούτερ του Θεού

Η συνάντηση είχε προγραμματιστεί για το βράδυ της Τρίτης 27 Μαρτίου. Φύγαμε από την Πόλη με την Άννα Ανδρέου-ανταποκρίτρια τότε του «Π»,— και τον Μερτζάν, την προηγουμένη μέρα. Στο αεροπλάνο ο Μεχμέτ μάς έλεγε ότι το συναισθημα ήταν πολύ δυνατό: «Δεν θα μπορούσα ποτέ να το φανταστώ. Όλα έγιναν les και ο Θεός πάνω στο τεράστιο κομπούτερ του τα είχε προγραμματίσει, ανεξάρτητα αν οι άνθρωποι στα μικρά τους κομπουτεράκια, έκαναν άλλους υπολογισμούς...». Ομολογώ πως βρήκα την εικόνα πολύ πρωτότυπη!

Μάγκωσε η Τρίτη

Το αεροπλάνο των Κυπριακών Αερογραμμών θα έφτανε στη Σόφια από τη Λάρνακα στις οκτώ το βράδυ. Οι τρεις που ήδη ήμασταν στην πόλη του ραντεβού, όπου έκανε αρκετό κρύο, ζούσαμε στον πυρετό της αναμονής, όμως η μέρα από το πρωί les και είχε μπει στο «σλόου μόσιον». Περιπατήσαμε αρκετές ώρες στη βουλγαρική πρωτεύουσα μιλώντας περί ανέμων και... υδάτων που τα κύματά τους έβγαζαν πάντα στον ίδιο παρονομαστή. Στη συνάντησή του εισβολέα με το θύμα ή μήπως του σωτήρα με τον σωθέντα. Κι η Τρίτη, les και το έκανε σκοπιμώς, έσπερνε τα βήματα της στους πλακόστρωτους δρόμους της Σόφιας, σαν σε μια κόντρα με το ρολόι...

Η αυθεντικότητα

Το απόγευμα με την Άννα σκεφτήκαμε ότι δεν θα έπρεπε να αφι-

σουμε να καθεί η αυθεντικότητα εκείνης της πρώτης στιγμής όταν ο Κώστας θα συναντούσε τον Μεχμέτ, στο φουαγιέ του ξενοδοχείου ή στην αίθουσα υποδοχής του αεροδρομίου. Έτσι συμφωνήσαμε, η Άννα να πάρει τον Μερτζάν σε ένα εστιατόριο όπου είχαμε κλείσει ειδικά μια αίθουσα για τη συνάντηση κι εγώ να πήγαινα στο αεροδρόμιο να παραλάβω τον Γιάννακα και τη σύζυγό του καθώς και τους συναδέλφους που θα κάλυπταν τη συνάντηση για λογαριασμό τότε του «ΜΕΓΑ» Κύπρου, Λουκά Φουρλά και Χρίστο Κούμα. Ούτω και εγένετο.

Δύσκολες στιγμές

Καθ' οδόν από το αεροδρόμιο στο ξενοδοχείο, όπου θα αφήναμε τις αποσκευές, ο Κώστας ήταν μια χαρά. Μας έλεγε μάλιστα πόσο ωραία ένιωθε που θα συναντούσε τον Μεχμέτ και ότι του πήρε και δώρα. Όταν όμως το ταξί πήρε το δρόμο για το εστιατόριο και η αντιστροφή μέτρηση είχε πλέον φτάσει στους μονοψήφιους, του απιύθυνα την ερώτηση που μισώ να υποβάλλω... Και όμως δεν υπήρχε άλλη: «Πώς νιώθεις;»... Στην απάντηση άκουγες πρώτα τη γλώσσα του στεγνή να κολλά στον ουρανό και μετά τις λέξεις: «Δύσκολες στιγμές. Ανάμειχτα τα συναισθήματα. Τριάντα τρία χρόνια και όμως οι πληγές παραμένουν. Στην ψυχή, αν με καταλαβαίνεις... Περάσαμε πολλά. Όμως από την άλλη σκέφτομαι πως αν δεν ήταν εκείνος ο άνθρωπος δεν θα ήμουν σήμερα ζωντανός, ούτε θα είχα πέντε παιδιά ούτε και το εγγονάκι μου, ούτε...», κατ'άπει με δυσκολία. Τον άκουγα από τη θέση του συνοδηγού αλλά δεν έστρεψα πίσω το βλέμμα...

Αργήσαμε...

Οι συνάδελφοι της τηλεόρασης έφυγαν για το εστιατόριο πριν από μας, να προλάβουν να στήσουν την κάμερα. Η Άννα, η οποία από τις εννέα καθόταν μπροστά στο στρωμένο οβάλ τραπέζι με τον Μεχμέτ, μου μετέδιδε διά τηλεφώνου την αγωνία της αναμονής από την άλλη πλευρά. Μέχρι να ξεμπλόκουμε από τα διαδικαστικά είχε πάει δέκα. Το ταξί σταμάτησε μπροστά στο εστιατόριο στις δέκα και δέκα λεπτά. Είχαμε αργήσει στο ραντεβού μία ώρα και δέκα λεπτά. Τίποτα, μπροστά στην αιωνιότητα της στιγμής. Εξάλλου είχαν περάσει ήδη 33 ολόκληρα χρόνια.

Ολα έτοιμα

Βγαίνοντας από το ταξί ο παγωμένος αέρας που μας χτύπησε στα πρόσωπα ήταν μάλλον αυτό που χρειαζόταν για να συνέλθουμε. Η αντιστροφή μέτρηση δεν ήταν πλέον αριθμοί, ήταν βήματα ή καλύτερα σκαλιά. Μπήκαμε στο εστιατόριο. Ένας καλαίσθητος χώρος με παλιές μαυράσπρες φωτογραφίες της «προσοσιαλιστικής» Βουλγαρίας, με πρώτη φιγούρα κάποιο βασιλιά. Το γκαρσόνι «μιλημένο» μας δείχνει με το χέρι τη σκάλα που οδηγούσε στο υπόγειο. Κατέβηκα πρώτος με γοργά βήματα και τη φωτογραφική μηχανή στο χέρι. Με μια γρήγορη ματιά είδα ότι ήσαν όλα έτοιμα. Κάμερες, μαγνητόφωνα, φωτογραφικές. Τώρα θα βλέπαμε πόσο έτοιμες ήταν και οι ψυχές των πρωταγωνιστών της πρωτόγνωρης και ιστορικής αυτής συνάντησης.

Τρίτη 27 Μαρτίου 2007 ο Μεχμέτ Μερτζάν και ο Κώστας Γιάννακας συναντώνται για πρώτη φορά μετά από την 14η Αυγούστου 1974 όταν ο πρώτος έσωσε τον δεύτερο από σίγουρη εκτέλεση.

Χαίρομαι που είναι γερός, δυνατός, που έκαμε παιδιά και είναι ευτυχισμένος λέει για τον Κώστα ο Μεχμέτ.

Τα μάτια, αδιάψευστοι μάρτυρες, της ψυχής τους και της αλήθειας που κουβάλησε εκείνη η συνάντηση.

Στέκονταν στη βροχή και μιλούσαν ως να ήταν μόνοι τους πάνω στη γη. Στα πειράγματά μας απάντησαν με μια απροσδόκητη κίνηση. Ο Μεχμέτ άπλωσε τα χέρια του, αγκάλιασε ξανά τον Κώστα και ο Κώστας τον φίλησε στο μάγουλο.

Η συγκλονιστική συνάντηση και το μυστικό τους

Η αίθουσα της συνάντησης ήταν στα δεξιά της σκάλας έτσι ήταν αδύνατον κατεβαίνοντας να έχεις οπτική επαφή. Όντας όρθιος στην είσοδο της αίθουσας, έβλεπα τον Κώστα να κατεβαίνει ακολουθούμενος από τη σύζυγό του Νέβη και τον Μεχμέτ όρθιο πια να κοιτάζει προς τα εκεί που ακούγονταν τα βήματα του τότε 16χρονου ή καλύτερα προς το σημείο όπου ο χρόνος θα κάλυπτε μέσα σε μια μονάχα στιγμή ένα χάσμα 33 χρόνων. Ο Κώστας κατέβηκε και το τελευταίο σκαλί και μπήκε στην αίθουσα. Για κλάσματα του δευτερολέπτου κοιτάχτηκαν στα μάτια les και ήθελαν να εξακριβώσουν εάν όντως ο ένας ήταν ο τότε δεκανέας και ο άλλος ο τότε 16χρονος. Εξάλλου τα μάτια είναι τα μόνα που δεν γερνούν, που δεν αλλάζουν χρώμα, που δεν λένε ψέματα.

Ακολούθησε μια θερμή χειραψία και μετά μια ακόμα πιο θερμή α-

καλιά. «Τα μάτια του, το βλέμμα του είναι το ίδιο. Το θυμάμαι πολύ καλά», ήταν οι πρώτες λέξεις του Μεχμέτ Μερτζάν. «Ένα ευχαριστώ δεν είναι τίποτα. Τι να πω; Πώς να το πω;» ψέλλισε ο Κώστας Γιάννακας, εμφανώς τρακαρισμένος και αναποκρινόμενος. Η Άννα μετέφρασε. Ο Μεχμέτ συνέχισε: «Ήταν τότε 16 χρονών... η συνείδησή μου δεν μπορούσε να το δεχτεί. Ήθελα να βοηθσω. Ήταν και ο πατέρας σου στο λεωφορείο τραυματισμένος...». «Δεν ήταν ο πατέρας μου ο τραυματίας» διευκρίνισε ο Κώστας. Μια λεπτομέρεια σχεδόν ασήμαντη σήμερα που ίσως να απέβη και σωτήρια τότε...

Η ρακία βοήθησε

Το γκαρσόνι γέμισε τα ποτήρια όλων μας με παγωμένη ρακιάσιλβκα, όπως διέταξε ο Κώστας. Τα ποτήρια σπρόκθηκαν, οι ευχές διασταυρώθηκαν και οι ψυχές λύθηκαν. Κι

Ο Κώστας δίνει στον Μεχμέτ τα δώρα που του πήγε, μεταξύ τους και το αγαλματίδιο της Αφροδίτης.

Η ρακία ρέει άφθονη λύνοντας γλώσσες και ψυχές.

Μας «ανακάλυψαν»

Όταν τα είπαν οι δυο τους και άδειασαν και τα ποτήρια τους, «ανακάλυψαν» ότι γύρω από το ίδιο τραπέζι υπήρχαμε και εμείς. Μας κοίταξαν με ένα ύφος επιτηδευμένα απορριμένο les και είχαν συνεννοηθεί, λύθηκαν στα γέλια και γέμισαν και ξανασέκωσαν τα ποτήρια τους.

Ευκαιρίας δοθείσης, έπεσαν οι πρώτες ερωτήσεις, πριν η ρακία αποφύγει πλήρως τους πολεμιστές. Τα ανοικτά μικρόφωνα για τον Μερτζάν δεν είναι πρόβλημα, το αντίθετο. Για τον Γιάννακα όμως δεν είναι ό,τι καλύτερο. Εξάλλου το γεγονός ότι ο Κώστας δεν είχε αγγίξει καθόλου το φαγητό του όλο το βράδυ ίσως να λείει όσα δεν είπε ο ίδιος στα μικρόφωνα.

Η συγγνώμη

Λοιπόν, συνάντηση μετά από 33 χρόνια, τι θα ήθελες να ξέρει ο κόσμος ότι είπες απόψε στον Κώστα, ρωτήσαμε τον Μερτζάν: «Θέλω σε όλους να πω, ότι έκαμα το καθήκον μου ως άνθρωπος. Υπήρχαν και καλές και κακές, βεβαίως, στιγμές. Εγώ προσπάθησα όσο μπορούσα να βοηθώ τους ανθρώπους. Και είμαι ευτυχισμένος γι' αυτό. Οι άνθρωποι όμως κάνουν και λάθη. Υπήρχαν άνθρωποι που έκαναν τότε λάθη. Φίλοι μου που ίσως έκαναν λάθη. Οι άνθρωποι πρέπει όμως να αναγνωρίζουν τα λάθη τους και όταν χρειαστεί να ζητούν και συγγνώμη. Εξ ονόματός τους ζητώ συγγνώμη τόσο προς τους Τουρκοκύπριους όσο και προς τους Έλληνοκύπριους. Θέλω φιλία, αδελφοσύνη, ευτυχία. Ο πλανήτης μάς χωράει όλους. Γιατί να καβγαδίζουμε; Γιατί να πολεμάμε;».

Αν δεν ζούσα;

Στρέψαμε το βλέμμα στον Κώστα. Τα λόγια του ακούστηκαν σαν μονόλογος: «Αν δεν ζούσα; Κι όμως έζησα. Είναι δύσκολο να το διανοηθεί κάποιος εκείνο που συνέβη κι αυτό που συμβαίνει. Είναι από τις σπάνιες στιγμές, από τις πολύ λίγες στιγμές που κάτι τέτοιο συμβαίνει στους ανθρώπους...». Κοιτάζει, παρεμβαίνει ο Μεχμέτ: «Μακριά να μπορούσα να έκανα περισσότερα, όμως ήταν πόλεμος. Οι πόλεμοι γίνονται για πολιτικά συμφέροντα και την πληρόνουν αθάσι άνθρωποι» και στρέφει το βλέμμα στον Κώστα: «Ακριβώς έτσι είναι!... Σιωπή!... «Δύσκολες στιγμές, τα συναισθήματα ανάμεικτα, πολύ δυνατά. Τι να σας πω; Πώς να σας τα πω;»...

Εκείνη η μέρα

Τους ζητήσαμε να ανακαλέσουν στη μνήμη την 14η Αυγούστου 1974. Άρχισε πρώτα ο Μερτζάν: «Στον πόλεμο, τον θανατηφόρο, το τελευταίο πράγμα που σκέφτεσαι είναι να σώσεις άλλους. Εγώ το '74, τη γλιτώσα έξι φορές. Εκείνη τη μέρα είδα τον πατέρα του Κώστα - έτσι νόμιζα τουλάχιστον - τραυματισμένο, πλησίασα το παιδί και το ρώτησα στα αγγλικά αν ήταν όντως ο πατέρας του, το πήρα μετά από το χέρι και το ανέβασα στο λεωφορείο από το οποίο και κατέβασα κάποιον άλλο... Ο Κώστας συνεχίζει: «Εκείνο που πολύ έντονα θυμάμαι ήταν όταν με πήρε ο Μεχμέτ από το χέρι και με τραβήξε έξω από τη μαύρη μερσεντές. Δεν θυμάμαι αν με ρώτησε ή τι με ρώτησε. Με πήγε και με ανέβασε στο λεωφορείο. Αν δεν με ανέβαζε ποιος ξέρει;»

Και η κατάληξη από τον Μερτζάν: «Χαίρομαι πολύ που ζει, που είναι γερός, που παντρεύτηκε που έκαμε παιδιά, που είναι ευτυχισμένος».

Το φιλί

Ο «μυστικός δείπνος» είχε τελειώσει. Ο Κώστας έδωσε στον Μεχμέτ κάποια δώρα που του είχε πάρει από την Κύπρο. Και βγήκανε από το εστιατόριο αγκαλιασμένοι. Ψιλλόβρεχε. Εμείς, περιμένοντας τα ταξί να έρθουν, «οχυρωθήκαμε» κάτω από ένα παλιό πλατύ μπαλκόνι. Οι δυο τους στέκονταν στη βροχή και μιλούσαν ως να ήταν μόνοι τους πάνω στη γη. Στα πειράγματά μας απάντησαν με μια απροσδόκητη κίνηση. Ο Μεχμέτ άπλωσε τα χέρια του αγκάλιασε ξανά τον Κώστα και ο Κώστας τον φίλησε στο μάγουλο. Στην ερώτησή μας τι σχεδιάζουν μυστικά, μας απάντησε ο Κώστας. Την επόμενη μας συνάντησή... χωρίς εσάς!

Τα μυστικά του δάσους στην Εύβοια

Η φροντίδα «δύο ταχυτήτων», ο κρίσιμος παράγοντας της συσσωρευμένης καύσιμης ύλης, τα λάθη και οι παραλείψεις

Του απεσταλμένου μας
ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ

ΠΛΑΤΑΝΑ. Το δάσος αρχίζει λίγο έξω από τα Ψαχνά με σύννορα αγρούς με ελαιόδενδρα και ενώ ο δρόμος «σκαρφαλώνει» στο βουνό. Αλλά είναι καμένο ήδη τη δεύτερη ημέρα της μεγάλης πυρκαγιάς στην Εύβοια. Δεξιά και αριστερά του δρόμου υπάρχουν μικροί χωματόδρομοι όπου έχουν πάρει θέσεις μάχης τα πεζοπόρα τμήματα της Πυροσβεστικής. Σε κάποιες περιπτώσεις έχουν απλώσει μάνικες παίρνοντας νερό από υδροφόρες.

Η φωτιά ξεκίνησε από μια κοιλάδα κάτω από το μοναστήρι του Μακρυμάλλιν στον δρόμο προς το Κοντοδεσπότι, εκεί όπου βρίσκονται οι τρεις γεωτρήσεις από τις οποίες υδροδοτούνται τα Ψαχνά και τα δύο χωριά. Δηλαδή, «καθόλου βαθιά μέσα στο δάσος αλλά στην άκρη και πλάι στον ασφαλοστρωμένο δρόμο» όπως λέει ο δήμαρχος Μεσαπίων Διρφύων, Γιώργος Ψαθάς και τρεις κάτοικοι των δύο χωριών που μίλησαν στην «Κ». Ο κ. Ψαθάς είναι ένας πρακτικός άνθρωπος που έχει αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ένα ρητό του στρατηγού Μακρυγιάννη: «Να μάθωμεν γνώση αν θέλωμεν να φκειάσωμεν χωριόν». Δεν του αρέσει να ακολουθεί κάθε αλλαγή διάθεσης των συνδημοτών του (σ.σ. τον παρατήρησα στη διάρκεια της φωτιάς στην Πλατάνα όταν πολλοί κάτοικοι του έλεγαν πανικόβλητοι «θα καεί το χωριό!» και εκείνους τους απαντούσε λιγόλογα «δεν θα καεί!»).

Μέσα στη φωτιά, με τους συνεργάτες του ανοίξε αντιπυρικές ζώνες σε σημεία που ούτε να φανταστεί δεν μπορούσε πριν ότι θα του επέτρεπε το δασοαρχείο να τις ανοίξει. Όταν μιλάει με συνεργάτες του αναρωτιέται «πώς είναι δυνατόν αυτές τις μέρες με τη δαμόκλειο σπάθη της φωτιάς να έχουμε τη δυ-

Στο τμήμα του δάσους που εκμεταλλεύεται ο δασικός συνεταιρισμός της Αττάλης υπάρχουν δεξαμενές νερού και δασικοί δρόμοι. Αιτία και το γεγονός ότι οι ντόπιοι «καλλιεργούν», όπως λένε, τα πεύκα παίρνοντας το ρετσίνι τους (η Εύβοια είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός ρετσινιού της χώρας). Πάντως και σε αυτό το σημείο του δάσους υπάρχουν ξύλινες κολόνες της ΔΕΗ με τους γνωστούς πορσελάνινους δίσκους στην κορυφή τους.

Οι αντιπυρικές ζώνες και η διάνοιξη και η συντήρηση δασικών δρόμων είναι απολύτως απαραίτητες για να κερδηθεί η μάχη με τις φλόγες.

νατότητα να κάνουμε αυτό που δεν μπορούμε όλο τον χρόνο».

Οι ζώνες και η διάνοιξη και η συντήρηση δασικών δρόμων είναι απολύτως απαραίτητες για να κερδηθεί η μάχη με τις φλόγες. Ο κ. Ψαθάς δεν δαπανά όλα τα χρήματα που λαμβάνει ο δήμος κάθε χρόνο για αυτές τις εργασίες, αλλά σχηματίζει μια «καβάντζα». «Αν δεν κάναμε διαχείριση του δάσους», λέει στην «Κ», ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη

Ο Οθωνας και οι εμπρηστές

Ο πρώτος νόμος περί εμπρησμού των δασών δημοσιεύθηκε επί Οθωνα το 1861. Ενώ λίγο αργότερα με την εκδίωξη του Οθωνα απομακρύνθηκαν οι δασικοί υπάλληλοι που είχαν τοποθετηθεί από τον Βαυαρό βασιλιά και ήταν συμπατριώτες του (σ.σ. ο κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας είχε συνδέσει το δάσος μόνο με τα έσοδα του κράτους). Τα τελευταία χρόνια η δασοκάλυψη της χώρας αυξήθηκε λόγω της κρίσης και της αστυφιλίας μετά το 1970, καθώς ολοένα λιγότεροι κάτοικοι ασχολούνται με την υλοτομία, τη ρητινοκαλλιέργεια και τη μελισσοκομία. Μεγάλες δασικές εκτάσεις στη χώρα μας, πριν από τις τελευταίες δεκαετίες, κάηκαν μετά τη Μικρασιατική καταστροφή (ένα εκατ. στρέμματα), στην Κατοχή (4 εκατ. στρέμματα) και στην αρχή και στο τέλος του εμφυλίου πολέμου (1,5 και 1 εκατ. στρέμματα αντιστοίχως).

η φωτιά έξω από το χωριό Πλατάνα, «θα έχουμε κάθε χρόνο τα ίδια». Η ευρύτερη περιοχή καίγεται για 3η φορά από το 2016.

Στην έκθεση της επιτροπής του Γερμανού καθηγητή Γκολντάμερ

που συγκροτήθηκε μετά την τραγωδία στο Μάτι γίνεται λόγος για τη «δασική καύσιμη ύλη που είναι ο μοναδικός παράγοντας που μπορεί η διαχείριση να επηρεάσει, προκειμένου να μετριάσει τη συμπεριφο-

ρά της πυρκαγιάς και να μπορέσει ο μηχανισμός αντιμετώπισης να την ελέγξει, με την προϋπόθεση ότι οι άλλοι δύο παράγοντες που καθορίζουν τη συμπεριφορά της πυρκαγιάς (τοπογραφία και καιρός) δεν έχουν ακραία χαρακτηριστικά. Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις που καίγονται βρίσκονται κατά κανόνα σε χαμηλά υψόμετρα και είναι εκτός διαχείρισης επειδή δεν είναι παραγωγικά. Παρ' όλα αυτά η διαχείριση της δασικής καύσιμης ύλης με καθαρισμούς, κλαδεύσεις, απομάκρυνση της βιομάζας ακόμη και καύση των υπολειμμάτων υλοτομιών είναι απαραίτητη για να αποφεύγεται υπερσυγκέντρωση βιομάζας και να διασπάται η συνέχεια του στρώματος του δασικού καυσίμου...».

Το μέλος της επιτροπής δρ Γ. Μπτσόπουλος που έχει μελετήσει τα δάση της Εύβοιας είπε στην «Κ»

αυτήν την εβδομάδα ότι η «σύνταξη τοπικών σχεδίων για τη διαχείριση του δάσους και της δασικής πυρκαγιάς παραμένει πρώτη προτεραιότητα», ενώ ο τέως υπουργός Γεωργίας κ. Βαγγέλης Αποστόλου (ΣΥΡΙΖΑ), βουλευτής Ευβοίας ο ίδιος, πιστεύει ότι οι διαχειριστικές εκθέσεις για τα δάση και οι αντιπυρικές παρεμβάσεις «πρέπει να γίνουν με ευθύνη των δασοαρχείων. Οι αιρετοί είναι πιο ευάλωτοι σε πιέσεις».

Η διαχείριση

Και όμως μέσα στο δάσος υπάρχουν αποδείξεις ότι ένα είδος διαχείρισης γίνεται. Στην περιοχή δραστηριοποιούνται τρεις δασικοί συνεταιρισμοί και η ΛΑΡΚΟ (από τις τεχνικές λίμνες της μάλιστα στην περιοχή Παγκόντα άντλησαν νερό τα ελικόπτερα της Πυροσβεστικής για να μην φθάσουν μέχρι τον Ευβοϊκό). Στα χωριά Μακρυμάλλιν και Κοντοδεσπότι, όπως και στην Πλατάνα και στην Αττάλη –στο δεύτερο «σκέλος» της φωτιάς– αρκετοί άνθρωποι μπαينوβγαίνουν στο δάσος είτε για να συλλέξουν το ρετσίνι (η συγκέντρωση του οποίου επιδοείται ακόμα με εθνική επιδότηση), είτε για να υλοτομήσουν, είτε για να φροντίσουν τα μελίσσια τους (σ.σ. πολλοί κάτοικοι των χωριών βοήθησαν τις δυνάμεις πυρόσβεσης). Όμως κάτω από τα πεύκα –τόσο στην περιοχή Μακρυμάλλιν, Κοντοδεσπότι όσο και στην περιοχή Πλατάνα, Αττάλη– υπήρχαν στοιβές καύσιμης ύλης που είχε συγκεντρωθεί από την πτώση δένδρων και κλαδιών στον βαρύ φετινό χειμώνα.

Αρκετές από τις δραστηριότητες που υπάρχουν στο δάσος (π.χ. μελισσοκομία) αναπτύσσονται αυθαίρετα, ενώ το τοπικό μοναστήρι μικρή σημασία δείχνει στη διαχείριση της γης του, ενώ η δασική υπηρεσία μιλάει με τους συνεταιρισμούς, όπως άλλωστε και ο δήμος, αλλά οι υπηρεσίες του κράτους «αποφεύγουν» να συνηνοηθούν μεταξύ τους.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κοινός στόλος Καναντέρ άμεσης δράσης από την Ε.Ε.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού στόλου δασοπυρόσβεσης, που θα περιλαμβάνει τουλάχιστον 25 νέου τύπου αεροσκάφη Καναντέρ (Canadair CL-515), είναι ο μακροπρόθεσμος στόχος των Ευρωπαίων αξιωματούχων, που «τρέχουν» την υπόθεση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Την αρχική πρόταση για δημιουργία του κοινού στόλου διατύπωσε ο αποχωρών πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, στον απόηχο των φονικών πυρκαγιών στην Πορτογαλία, το καλοκαίρι του 2017. «Η Ευρώπη δεν μπορεί να μένει στο περιθώριο όταν τα κράτη-μέλη μας πλήττονται από φυσικές καταστροφές και χρειάζονται βοήθεια», είχε δηλώσει ο κ. Γιούνκερ τον Νοέμβριο του 2017 δημοσιοποιώντας την πρότασή του. «Ο εθελοντικός χαρακτήρας του υφιστάμενου μηχανισμού αντιμετώπισης

Εάν οι διαπραγματεύσεις ολοκληρωθούν άμεσα και η πρώτη παραγγελία δοθεί το 2020, το πρώτο αεροσκάφος θα είναι ετοιμοπαράδοτο το 2024-2025.

καταστροφών έχει φτάσει στα όριά του», είχε συμπληρώσει από την πλευρά του ο Ευρωπαίος επίτροπος Εκτάκτων Αναγκών Χρίστος Στυλιανίδης. Η πρόταση της επιτροπής κατετέθη την 23η Νοεμβρίου 2017 και προέβλεπε, εκτός από τη συγκρότηση μόνιμου ευρωπαϊκού στόλου, τη δημιουργία μιας δεξαμενής, όπου το κάθε κράτος-μέλος θα διαθέτει σε εθελοντική βάση έναν αριθμό δικών του αεροσκαφών για συνδρομή σε περίπτωση δασικών πυρκαγιών ανά την Ευρώπη.

Τους μήνες που ακολούθησαν, αξιωματούχοι από κράτη-μέλη του ευρωπαϊκού Νότου πραγματοποιήσαν συναντήσεις και διαβουλεύσεις, όπως αυτή στη Γαλλία (Aix en Provence) τον Ιανουάριο του 2018. Είχαν πάρει μέρος οι επικεφαλής των Υπηρεσιών Πολιτικής Προστασίας Γαλλίας, Ισπανίας, Ιταλίας, Κροατίας, Κύπρου, Πορτογαλίας, καθώς επίσης της Γερμανίας, της Ρουμανίας και της Τσεχίας. «Καλωσόρισαν την πρωτοβουλία και συμφώνησαν ότι η πρόταση Γιούνκερ μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση του μηχανισμού με τη δημιουργία ενός συμπληρωματικού εργαλείου, του rescEU», επισημαινόταν σε ανακοίνωση που είχε εκδοθεί δύο εβδομάδες πριν από τη συνεδρίαση της Προστασίας είχε ήδη έρθει σε διαπραγματεύσεις με την καναδική εταιρεία Viking, που είχε αγοράσει τη γραμμή παραγωγής

της Bombardier, κατασκευάστρια εταιρείας των Canadair, για το ενδεχόμενο παραγωγής νέας γενιάς αεροσκαφών Canadair CL-515. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των στελεχών της αεροβιομηχανίας, η γραμμή παραγωγής που είχε αναστείλει τη λειτουργία της θα μπορούσε να τεθεί εκ νέου σε κίνηση όχι νωρίτερα από το 2020 και μόνο για την κατασκευή ενός ικανού στόλου 18-20 αεροσκαφών.

Τα πρώτα στοιχεία

Η τελική συμφωνία για το rescEU ψηφίστηκε τον Μάρτιο του 2019 και δημοσιοποιήθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 20ή Μαρτίου 2019. Προβλέπει τη δημιουργία του κοινού στόλου δίχως πάντως να αποσαφηνίζεται ποια κράτη-μέλη θα συμμετάσχουν και πόσα αεροσκάφη θα παραγγελθούν από την καναδική Viking (πρώην Bombardier). Σύμφωνα με πηγές

κοντά στον αρμόδιο επίτροπο κ. Στυλιανίδη, ο αριθμός τους θα ανέλθει σε 25. Οι λεπτομέρειες θα πρέπει να έχουν αποσαφηνιστεί το αργότερο το α' εξάμηνο του 2020. Αρμόδιοι αξιωματούχοι διευκρίνισαν ότι εάν οι διαπραγματεύσεις ολοκληρωθούν άμεσα και η πρώτη παραγγελία δοθεί το 2020 το πρώτο αεροσκάφος θα είναι ετοιμοπαράδοτο το 2024-2025. Τα αεροπλάνα του στόλου θα σταθμεύουν μόνιμα στα αεροδρόμια των κρατών-μελών που θα μετράσουν στον μηχανισμό και το λειτουργικό κόστος τους θα καλύπτεται σε ποσοστό 90% από κοινοτικούς πόρους.

Στο μεταξύ, έως ότου το σχέδιο δημιουργίας του μόνιμου στόλου λάβει σάρκα και οστά, η Ε.Ε. συμφώνησε στη δημιουργία μιας δεξαμενής στην οποία κάθε κράτος-μέλος θα διαθέτει έναν αριθμό μέσων, κυρίως αεροσκαφών, τα οποία θα συνδράμουν τις επι-

χειρήσεις αεροπυρόσβεσης ανά την Ευρώπη. Η Κομισιόν καλύπτει το κόστος λειτουργίας των εν λόγω αεροσκαφών σε ποσοστό 75%. Η Ελλάδα τον Ιούνιο δέχθηκε να διαθέσει στη δεξαμενή δύο Canadair και μάλιστα πρόκειται να εισπράξει «αποζημίωση» 1,8 εκατ. ευρώ. Από αυτή τη δεξαμενή προήλθαν και τα δύο ιταλικά και το ένα ισπανικό Canadair που συμμετείχαν στην επιχείρηση κατάσβεσης στην Εύβοια. Ηρθαν στην Ελλάδα ύστερα από αίτημα που υπέβαλε προς τον ευρωπαϊκό μηχανισμό ο γραμματέας Πολιτικής Προστασίας Νίκος Χαρδαλιάς. Αυτός ήταν εξάλλου ο λόγος της πρόσφατης επίσκεψης του κ. Χρήστου Στυλιανίδη στην Αθήνα και της συνάντησής του με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη. Χθες ήταν προγραμματισμένη η βράβευση των τριών πληρωμάτων στο συντονιστικό κέντρο της Πυροσβεστικής στο Χαλάνδρι.

digitalagenda

SUMMIT

POWERED BY

“ ONE OF THE BIGGEST TECH GATHERINGS IN EAST MED ”

TICKETS

digitalagendacy.com

BRIAN MCBRIDE
Chairman of ASOS
and CEO of
Amazon UK

KEN HUGHES
World's leading
Consumer & Shopper
Behaviouralist

ANDREAS EKSTRÖM
Award winning
journalist, author
and digital futurist

DAVID CLARKE
FBCS, Chief
Technology Officer
The Trust Bridge

ANASTASIA SIDERI
Communications
Director, The
Coca-Cola Company

GEORGE NOUNESIS
National Centre
"Demokritos"
(Tesla Greece)

DANIEL DOMSCHEIT-BERG
WikiLeaks
spokesperson
in Germany

HARIS GEORGIADES
Minister of Finance
of the Republic
of Cyprus

VASSIOS LAKKOTRYPIS
Minister of Energy,
Commerce,
Industry and Tourism

ANTONIS POLEMITIS
Chief Executive
Officer of the
(UNIC) and EDEX

CONSTANTINOS CHRISTOFIDES
Professor of Physics
and 4th Rector of
University of Cyprus

CLEOPATRA KITTI
Founder of the
Mediterranean
Growth Initiative

MARGARITIS SCHINAS
Chief Spokesperson
of the European
Commission

NIKOLAOS MAVRIDIS
Interactive Robots and
Media Lab (IRML)

MUNICIPAL NICOSIA THEATRE, OCTOBER 15&16, 2019

SUPPORTERS

Deloitte

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

Ματέο Σαλβίνι, ο νέος κίνδυνος για την Ε.Ε.

Η απειλή της ιταλικής Ακροδεξιάς

Του **ΠΙΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Για τους Ιταλούς, οι κυβερνητικές κρίσεις είναι τόσο συνηθισμένο φαινόμενο όσο οι βροχές το φθινόπωρο. Ακόμη και με τα δικά τους μέτρα, όμως, τον φετινό Δεκαπενταύγουστο έμοιαζε εξωπραγματικό. Ο ηγέτης της ακροδεξιάς Λέγκας, Ματέο Σαλβίνι, επισκεπτόταν τη μια παραλία μετά την άλλη σε μίαν ιδιόμορφη προεκλογική εκστρατεία με μαγιά, σαγιονάρες και γυαλιά πλίου, όπου έπινε μοχίτο και έβγαζε σέλφι με οπαδούς του, μοιράζοντας υποσχέσεις για χαμηλότερους φόρους και λιγότερους μεταναστές. Προηγουμένως, είχε καταθέσει πρόταση μομφής εναντίον της κυβέρνησης στην οποία ο ίδιος είναι αντιπρόεδρος, θεωρώντας ότι οι εταίροι του, το λαϊκίστικο Κίνημα 5 Αστέρων (M5S) του Λουιτζί ντι Μάιο, είναι πλέον περιττό βάρος.

Η αφορμή για τη διάρρηξη της ετερόκλητης κυβερνητικής συμμαχίας –διαφωνία για το σχέδιο κατασκευής νέας σιδηροδρομικής γραμμής υψηλής ταχύτητας μεταξύ Λυών και Τορίνου– ήταν ξεκάθαρα προσχηματική. Ο μόνος λόγος που δικαιολογούσε την απόφαση του Σαλβίνι ήταν η δίψα του για εξουσία. Στις βουλευτικές εκλογές του 2018, το M5S ήρθε πρώτο με 33%, το Δημοκρατικό Κόμμα (PD) του κεντροαριστερού πρώην πρωθυπουργού Ματέο Ρέντσι υποχώρησε στη δεύτερη θέση με 19% και η Λέγκα ήρθε τρίτη με 18%. Στις ευρωεκλογές του περασμένου Μαΐου το σκηνικό ανατράπηκε: η Λέγκα ήρθε πρώτη με 34%, ακολουθούμενη από το PD με 23%, ενώ το M5S κατρακύλησε στο τρίτο σκα-

λοπάτι με 17%, πληρώνοντας βαρύ τίμημα για την καιροσκοπική συμμαχία του με την Ακροδεξιά. Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δίνουν στη Λέγκα 38%, επιτρέποντάς της να ελπίζει ότι θα καταφέρει να κυβερνήσει την Ιταλία, έστω και με ελάσσονες εταίρους όπως η Forza Italia του Σίλβιο Μπερλουσκόνι και οι νεοφασίστες Αδελφοί της Ιταλίας

Ενδεχόμενη άνοδος της Λέγκας στην εξουσία είναι πολύ πιθανό να βυθίσει σε καινούργια κρίση την Ευρωζώνη.

(6,5% και 8% αντίστοιχα). Βέβαιος ότι έχει τον άνεμο στην πρύμνη, ο Σαλβίνι έσπευσε να εκβιάσει πρόωρες εκλογές.

Στις Βρυξέλλες, στο Παρίσι και στο Βερολίνο ακούστηκαν κραυγές και οιμωγές για το ενδεχόμενο να αλωθεί η Αιώνια Πόλη από τους νέους Βανδάλους. Σε ό,τι αφορά τους διευθύνοντες κύκλους της Ε.Ε., αντιδράσεις αυτού του τύπου είναι απολύτως δικαιολογημένες μεν, εξίσου υποκριτικές δε. Έχουν όλο το δικό με το μέρος τους όταν καυτηριάζουν την ξеноφοβία του Σαλβίνι, που αφήνει πλοία γεμάτα άρρωστους και πεννασμένους μετανάστες στα ανοιχτά της Λαμπεντούζα επί δύο εβδομάδες για να εξυπηρετήσει τη μισάνθρωπη προπαγάνδα του, αλλά φέρουν και οι ίδιοι μεγάλο μέρος της ευθύνης, καθώς αποφεύγουν να επωμιστούν το μερίδιο που τους αναλογεί στη φιλοξενία των προσφύγων. Οι αντι-

Ουδείς είναι βέβαιος για το τι θα συμβεί εάν ο Ματέο Σαλβίνι (φωτ. από πρόσφατη ομιλία του στη Γερουσία) κυβερνή αυτοδύναμος –ή σχεδόν αυτοδύναμος– μια Ιταλία όπου το χρέος βρίσκεται στο 130%, η οικονομία έχει βαλτώσει και οι πιέσεις των Βρυξελλών για σκληρά μέτρα λιτότητας παραμένουν.

Οποιος βιάζεται σκοντάφτει...

Αρκετοί αναλυτές έχουν αρχίσει να αναρωτιούνται μήπως ο Σαλβίνι υπερεκτίμησε τις δυνάμεις του και υποτίμησε τους αντιπάλους του. Γεγονός είναι ότι οι κινήσεις του έχουν μεγάλες δόσεις αυτοσχεδιασμού. Η πρώτη χτυπητή ασυνέπεια ήταν ότι κατέθεσε πρόταση μομφής στην κυβέρνηση χωρίς να παραιτηθεί από αυτήν, κάτι που θα προκαλούσε αυτομάτως την πτώση της. Στη συνέχεια, προκειμένου να αποτρέψει μια συμμαχία M5S - PD που θα μπορούσε να αναστείλει επ' αόριστον τις εκλογές (ο τελικός λόγος ανήκει στον πρόεδρο της Δημοκρατίας, Σέρτζιο Ματαρέλα), φάνηκε να κάνει πίσω. Ο υπουργός Γεωργίας Τζιανμάρκο Τσεντινιάο, ο οποίος ανήκει στη Λέγκα, δήλωσε την Τετάρτη ότι δεν έχει κλείσει ακόμη η πόρτα για μια συνεννόηση με το M5S. Η συνέχεια την Τρίτη, στην επόμενη συνεδρίαση της Γερουσίας, που θα κληθεί να ρίξει λίγο φως στην πυκνή πολιτική ομίχλη.

δράσεις για το ενδεχόμενο ανάληψης της εξουσίας από τη ρατσιστική Ακροδεξιά καϊδεύουν τα αυτιά των δημοκρατικών πολιτών, αλλά δεν αναρρούν το γεγονός ότι οι ίδιοι ανέχθηκαν τη συμμετοχή των νεοφασιστών του Τζιανφράνκο Φίνι στην κυβέρνηση του «τεκνοκράτη» Μάριο Μόντι (2011-2013), που επέβαλε σκληρά μέτρα λιτότητας με τις ευλογίες των Βρυξελλών.

Επομένως, μπορεί κανείς να ει-κάσει ότι και άλλοι λόγοι, πέραν των δημοκρατικών ευαισθησιών, καθιστούν τον Σαλβίνι μαύρο πρόβατο στα μάτια των ευρωπαϊκών ελίτ. Η

γαλλική Le Monde κατέδειξε έναν από αυτούς όταν κατήγγειλε τον Ιταλό πολιτικό για «διατάραξη των παραδοσιακών συμμαχιών» της χώρας του, υπονοώντας τα εγκληματικά σχόλια του έναντι του Βλαντιμίρ Πούτιν και τις θετικές, για τη Ρωσία, θέσεις του σε θέματα όπως ο τερματισμός των κυρώσεων και η συνεργασία στο ενεργειακό πεδίο. Ωστόσο ο πιο σοβαρός και πιο άμεσος, για την Ε.Ε., κίνδυνος θα ήταν να πυροδοτήσει ο Σαλβίνι μια καινούργια κρίση του ευρώ, και μάλιστα την περίοδο που θα κορυφώνεται το ψυχόδραμα του Brexit.

Η Λέγκα του Βορρά, όπως ονομαζόταν μέχρι πέρυσι το κόμμα που ίδρυσε ο Ουμπέρτο Μπόσι, ήταν ένα συντηρητικό, αποσχιστικό κόμμα που περιοριζόταν στο πλουσιότερο βόρειο τμήμα της χώρας, με κεντρικό στόχο τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης «Παδανίας». Όταν ανέλαβε το ηδάλιο του κόμματος, το 2013, ο Σαλβίνι έβαλε στη ναφθαλίνη την Παδανία και έφερε σε πρώτο πλάνο την εχθρότητά του απέναντι στην Ε.Ε. κάτι που, σε συνδυασμό με την αντιμεταναστευτική ρητορεία, του χάρισε πανεθνικό ακροατήριο.

Η κρίσιμη χρονιά

Το 2018 ήταν η πρώτη φορά που η Λέγκα (σκέτη Λέγκα, πλέον) κατέβασε συνδυασμούς σε όλη την Ιταλία. Στην προεκλογική περίοδο ο αρχηγός της χαρακτήρισε το ευρώ «έγκλημα εναντίον της ανθρωπότητας» και τάχθηκε υπέρ μιας συμφωνημένης εξόδου από την Ευρωζώνη. Είναι αλήθεια ότι, προκειμένου να μπει στην κυβέρνηση του εξωκομματικού πρωθυπουργού Τζουζέπε Κόντε, αναγκάστηκε να βάλει νερό στο κρασί του και να κατεβάσει από τα κεντρικά γραφεία του κόμματος, στο Μιλάνο, το τεράστιο πανό που έγραφε «Οχι στο ευρώ». Ωστόσο, ουδείς μπορεί να στοιχηματίσει τι θα

συμβεί εάν αύριο κυβερνή αυτοδύναμος –ή σχεδόν αυτοδύναμος– μια Ιταλία όπου το χρέος βρίσκεται στο 130%, η οικονομία έχει βαλτώσει και οι πιέσεις των Βρυξελλών για σκληρά μέτρα λιτότητας παραμένουν πειστικές.

Επί του παρόντος, η κατά Σαλβίνι «πορεία προς τη Ρόμη» καρκινοβατεί. Στη Γερουσία, η πρότασή του για ψήφο δυσπιστίας και πρόωρες εκλογές τον Οκτώβριο απορρίφθηκε χάρη στη σύμπραξη M5S-PD. Ισχυροί παράγοντες των δύο κομμάτων, μεταξύ των οποίων και ο Ρέντσι, τάσσονται υπέρ της συνεργασίας τους ώστε να σχηματιστεί νέα κυβέρνηση από αυτή τη Βουλή, χωρίς να χρειαστούν εκλογές. Είναι αλήθεια ότι κάτι τέτοιο θα συνιστούσε τεράστια υπέρβαση, δεδομένης της τοξικότητας ατμόσφαιρας μεταξύ των δύο κομμάτων.

Ο νέος αρχηγός του PD, Νικόλα Τζινγκάρετι, απορρίπτει κατηγορηματικά τη συνεργασία και πολλοί φοβούνται πως το κόμμα δεν θα αποφύγει τη διάσπαση. Σε κάθε περίπτωση, οι επόμενες εβδομάδες θα είναι αποφασιστικές και δεν αποκλείεται το ριψοκίνδυνο εγχείρημα του Σαλβίνι να αποδειχθεί καταλυτής θεαματικών αλλαγών στο πολιτικό σκηνικό της Ιταλίας.

Σενάρια για ανταρσία εναντίον του Μπόρις Τζόνσον

Ανώτατα στελέχη των Συντηρητικών απειλούν ενθέως τον πρωθυπουργό με κοινοβουλευτικές κυρώσεις σε περίπτωση άτακτου Brexit

Τη στήριξη του Αμερικανού συμβούλου εθνικής ασφαλείας, Τζον Μπόλτον, εξασφάλισε ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον, με την Ουάσιγκτον να ξεκαθαρίζει ότι θα συνεχίσει να στηρίζει το Λονδίνο ακόμη και σε περίπτωση άτακτου εξόδου της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αφήνοντας να εννοηθεί πως η κυβέρνηση Τραμπ θα είναι πρόθυμη να συνάψει συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με τη Βρετανία.

Ο Τζόνσον συνεχίζει, πάντως, να βρίσκεται σε αδιέξοδο με τις Βρυξέλλες γύρω από το αίτημά του για επαναδιαπραγμάτευση της συμφωνίας εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε., ενώ αυτή την εβδομάδα οι Βρετανοί διπλωμάτες έπαψαν τις καθημερινές συσκέψεις με τους Ευρωπαίους συναδέλφους τους, όπως αποκαλύπτει σε άρθρο της στην επιθεώρηση Foreign Policy η Οντρέϊ Ουίλσον.

Ποια είναι, λοιπόν, η στρατηγική του Μπόρις Τζόνσον; Μετά την ανάληψη της πρωθυπουργίας από τον πρώην υπουργό Εξωτερικών, η Βρετανία μοιάζει να κατευθύνεται ταχύτατα προς μια έξοδο χωρίς συμφωνία από την Ε.Ε., παρά τις προειδοποιήσεις ανώτατων στελεχών των Συντηρητικών, όπως ο πρώην υπουργός Οικονομικών Φίλιπ Χάμοντ, ο οποίος απείλησε τον πρωθυπουργό με κοινοβουλευτικές κυρώσεις και καταψήφισα της πρότασης εξόδου. «Αν ο Τζόνσον επιδείκνυε ειλικρίνεια μια έξοδο χωρίς συμφωνία, θα επεδείκνυε μεγαλύτερη λεπτότητα και διπλωματικό πνεύμα, ενώ θα αξιοποιούσε τακτικές απόκρυψης

έτσι ώστε να μην προκαλέσει τους αντιπάλους του. Αντίθετα, θέλησε να προκαλέσει όσο το δυνατόν περισσότερο πανικό, ευνοώντας τη σύσταση άτυπης διακομματικής ομάδας πρόληψης ενός Brexit χωρίς συμφωνία», γράφει στο Foreign Policy ο Αλεξ Έρρο.

Μπορεί, όμως, το Κοινοβούλιο να εμποδίσει ένα Brexit χωρίς συμφωνία; Το Εργατικό Κόμμα της Βρετανίας μοιάζει να καταστρώνει σχέδια για πρόταση μομφής κατά της κυβέρνησης του Τζόνσον, μετά την επιστροφή των βουλευτών από τα θερινά τμήματα στις αρχές Σεπτεμβρίου. Πολλοί εκτιμούν ότι αυτή είναι η πιο αξιόπιστη μέθο-

Η Ουάσιγκτον ξεκαθάρισε ότι θα συνεχίσει να στηρίζει τη Βρετανία ακόμη και σε περίπτωση άτακτης εξόδου από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

δος πρόληψης ενός άτακτου Brexit. Δεν υπάρχει, όμως, καμία εγγύηση ότι η ψηφοφορία αυτή θα διεξαχθεί πριν από την καταληκτική ημερομηνία του Brexit, που παραμένει η 31η Οκτωβρίου. Ακόμη και εάν χάσει την ψήφο εμπιστοσύνης μέσα στον Αύγουστο και δεν καταφέρει να σχηματίσει νέα κυβέρνηση σε διάστημα 14 ημερών όπως ορίζει ο νόμος, ο Τζόνσον θα έχει τη δυνατότητα να ορίσει την ημερομηνία των πρόωρων εκλογών, με την

Ακόμη και εάν χάσει την ψήφο εμπιστοσύνης μέσα στον Αύγουστο και δεν καταφέρει να σχηματίσει νέα κυβέρνηση σε διάστημα 14 ημερών, όπως ορίζει ο νόμος, ο Βρετανός πρωθυπουργός θα έχει τη δυνατότητα να ορίσει την ημερομηνία των πρόωρων εκλογών.

κυβέρνησή του να προετοιμάζεται ήδη για τη «μητέρα όλων των μαχών», την 9η Σεπτεμβρίου, για ενδεχόμενη ψήφο εμπιστοσύνης.

Αν ο Τζόνσον πτηθεί σε ψήφο εμπιστοσύνης, τότε θα διεξαχθούν οι επόμενες εκλογές; Μιλώντας στην εφημερίδα Financial Times, ένας από τους συμβούλους του πρωθυπουργού είπε: «Δεν μπορούμε να εμποδίσουμε τους βουλευτές να προκαλέσουν προσφυγή στις κάλπες, αλλά ελέγχουμε

το χρονοδιάγραμμα για κάθε τέτοια εξέλιξη. Αν πρέπει να γίνουν πρόωρες εκλογές, τότε θα πρέπει να γίνουν λίγες ημέρες μετά την 31η Οκτωβρίου». Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν πως ο σύμβουλος του Τζόνσον και «χουρούφ» του Brexit, Ντόμινικ Κάμινγκς, θα επιδιώξει τη διενέργεια πρόωρων εκλογών τις πρώτες ημέρες μετά την ενδεχόμενη έξοδο της χώρας από την Ε.Ε. χωρίς συμφωνία, σε μία προσπάθεια να προσελκύσει ψηφοφό-

ρους πριν από την εμφάνιση των αρνητικών συνεπειών του Brexit χωρίς συμφωνία, με τις συνέπειες αυτές να πιθανολογείται ότι θα είναι ιδιαίτερα οδυνηρές για το βρετανικό κοινό.

Την περασμένη εβδομάδα, ο διευθύνων σύμβουλος της αλυσίδας σουπερ μάρκετ Sainsbury's είπε μιλώντας στο BBC ότι η Βρετανία μπορεί να αντέξει χάρη στα αποθηκευμένα καταναλωτικά προϊόντα πρώτων ανάγκης για λίγες ημέρες, προτού οι Βρετανοί αισθανθούν τις επιπτώσεις του Brexit και τις πρώτες ελλείψεις αγαθών.

Το... χαρτί τουαλέτας

«Η αναταραχή, την οποία προβλέπουν πολλά κυβερνητικά στελέχη, θα εμφανισθεί εντός μιας εβδομάδας, όταν τα ράφια θα αρχίσουν να αδειάζουν από είδη πρώτων ανάγκης, όπως χαρτί τουαλέτας», είπε το ανώτατο στέλεχος της αλυσίδας πολυκαταστημάτων.

Η διενέργεια εκλογών τις πρώτες ημέρες του Νοεμβρίου μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη για τον Μπόρις Τζόνσον. Αυτός θα είναι, άλλωστε, ο μόνος τρόπος να επικρατήσει πάνω στους σκληροπυρηνικούς ευρωσκεπτικιστές του «Κόμματος Brexit» του Νάιτζελ Φάρατζ. Ο Ντόμινικ Κάμινγκς δεν είναι οπαδός της ιδεολογίας φυλετικού και εθνικού αποκλεισμού, που προωθεί ο Φάρατζ, έχοντας πείσει τον Τζόνσον να προσελκύσει όσο περισσότερους ψηφοφόρους μπορεί από το στρατόπεδο των δεξιών λαϊκιστών για να τους εντάξει εκ νέου στον φυσικό τους ιδεολογικό χώρο, τους Συντηρητικούς. Τα πο-

λυάριθμα σκάνδαλα και οι γκάφες του Μπόρις Τζόνσον θα υποχωρήσουν στη μνήμη των ψηφοφόρων, εάν οι πολίτες νιώθουν φόβο για το μέλλον τους. Από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, ο Ντόναλντ Τραμπ επιδιώκει να αναζωπυρώσει τις φυλετικές αντιπαραθέσεις, σε μια προσπάθεια να αποστρέψει την προσοχή από τις υποθέσεις διαφθοράς, παρακώλυσης δικαιοσύνης και τις αποτυχίες του στην εξωτερική πολιτική. Με τη βοήθεια του Κάμινγκς, ο Μπόρις Τζόνσον θα φροντίσει οι Βρετανοί να είναι τρομοκρατημένοι και εξοργισμένοι, ιδανικός συνδυασμός για έναν λαϊκιστή, ο οποίος αναζητεί ψήφους στην κάλπη. Ο Τζόνσον έχει διδαχθεί ότι κάθε σκάνδαλο και κάθε ατόπημα μπορεί να παρουσιασθεί ως μέρος μιας απατηλής «κανονικότητας», στερώντας από το κοινό την αίσθηση της εκπληξης και της μοναδικότητας για κάθε παράπτωμα.

Η τακτική του Μπόρις Τζόνσον είναι, όμως, νόμιμη; Ο ηγέτης των Εργατικών, Τζέρεμι Κόρμπιν, έχει κατηγορήσει τον Τζόνσον για «πρωτοφανή, αντισυνταγματική και αντιδημοκρατική κατάχρηση εξουσίας», δεδομένου του ότι οι βρετανικές κυβερνήσεις δεν υποθετούν σημαντικές πολιτικές αποφάσεις εν μέσω προεκλογικών εκστρατειών. Το Brexit πρέπει να θεωρηθεί «σημαντική πολιτική απόφαση», σύμφωνα με τον Κόρμπιν, ο οποίος κάλεσε τις αρμόδιες κοινοβουλευτικές αρχές να διασαφηνίσουν τη νομοθεσία ενόψει πιθανών πρόωρων εκλογών.

REUTERS

Ο θάνατος του Τζέφρι Επσταϊν και οι θολοί αλγόριθμοι

«Ανάρπαστες» στο Διαδίκτυο οι θεωρίες συνωμοσίας μετά τον απαγχονισμό του

Του **CHARLIE WARZEL**
THE NEW YORK TIMES

Το **Διαδίκτυο**, που βρίθει θεωριών συνωμοσίας, το περασμένο Σάββατο οριοθέτησε μια νέα εποχή «επιλογής» της πραγματικότητάς μας». Ολα άρχισαν το πρωί, όταν η είδηση ότι ο ατμισμένος χρηματιστής Τζέφρι Επσταϊν απαγχονίστηκε στο κελί του, σε φυλακή του Μανχάταν, έκανε τον γύρο του κόσμου. Ο θάνατος του Επσταϊν, μία μόλις ημέρα αφού του ήρθε το απόρρητο των δικαστικών εγγράφων που αφορούσαν έναν από τους κατηγορούς του, αμέσως γέμισε με υποψίες δημοσιογράφους, πολιτικούς και, φυσικά, τους συνήθεις συνωμοσιολόγους.

Μέσα σε λίγα λεπτά, οι άνθρωποι του προέδρου Τραμπ, οι παρουσιαστές του Fox Business και χρήστες του Twitter αναπαρήγαγαν μία θεωρία δεκαετιών, η οποία συνδέει το ζεύγος Κλίντον με μυστηριώδεις θανάτους. Τα hashtag #ClintonBodyCount και #ClintonCrimeFamily έγιναν

Μέσα σε λίγα λεπτά αναπαρήχθη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μία θεωρία που συνδέει το ζεύγος Κλίντον με... μυστηριώδεις θανάτους.

ιδιαίτερα δημοφιλή στην ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης. Την ίδια στιγμή, ωστόσο, εμφανίστηκε και το αντιδιαμετρικό hashtag #TrumpBodyCount, που εστίασε κυρίως στις πολύ στενές σχέσεις του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ με τον Επσταϊν. Κάθε διαδικτυακή ανάρτηση, φυσικά, συνοδευόταν και από τις απαραίτητες φωτογραφίες, είτε του ζεύγους Κλίντον με τον αυτόχειρα είτε του προέδρου Τραμπ, προκειμένου να καταστούν πιο συγκεκριμένες οι κατηγορίες εναντίον τους.

Τα αντιδιαμετρικά hashtags και η τοξικότητα που μεταδίδουν αποτελούν ζοφερή απόδειξη του πόσο δηλητηριασμένο είναι το οικοσύστημα της πληροφορίας, το οποίο οικοδομήθηκε στοχεύοντας στην ταχύτητα της αναμετάδοσης και σχεδιάστηκε ώστε να ανταμείβει τις πιο εμπρηστικές παρορμήσεις των χειρότερων χρηστών του. Αυτό εισήγαγε μια παράλληλη πραγματικότητα, που δεν έχει ρίζες στα γεγονότα και βοήθησε τη συνωμοσιολογία να ενταχθεί στο κυρίαρχο πολιτισμικό ρεύμα. Με κάθε κύκλο ειδήσεων, το σύστημα καθίσταται αποτελεσματικότερο και παγιώνει τα αντίπαλα στρατόπεδα του. Έτσι, το δηλητήριο διαχέεται.

Η ειδησής ιστορία του Τζέφρι Επσταϊν διαθέτει όλα εκείνα τα στοιχεία που διεγείρουν τη φαντασία των συνωμοσιολόγων: σωματε-

Η ιστορία τού, αυτόχειρα πλέον, χρηματιστή Τζέφρι Επσταϊν διαθέτει όλα εκείνα τα στοιχεία που διεγείρουν τη φαντασία των συνωμοσιολόγων: σωματεμπορία ανηλίκων, ισχυροί παγκόσμιοι ηγέτες, μυστηριώδεις πτήσεις με ιδιωτικά αεροσκάφη, δισεκατομμυριούχοι με ανεξήγητους πόρους.

Τα ευρήματα της νεκροψίας

Μυστήριο εξακολουθεί να καλύπτει τις συνθήκες θανάτου του Τζέφρι Επσταϊν, ο οποίος βρέθηκε κρεμασμένος στο κελί του στη φυλακή του Μανχάταν όπου κρατείτο, την περασμένη εβδομάδα. Η νεκροψία-νεκροτομή, που έγινε στη σορό του, έδειξε ότι είχε υποστεί πολλαπλά κατάγματα στα οστά του λαιμού του, ανέφερε δημοσίευμα της Washington Post. Ατομα που έχουν γνώση της διαδικασίας αποκάλυψαν ότι ανάμεσα στα σπασμένα οστά περιλαμβάνεται και το υοειδές οστό, που βρίσκεται κοντά στο «μήλο του Αδάμ». Αυτού του είδους τα κατάγματα συνάδουν με τον απαγχονισμό, αλλά προκαλούνται και όταν κάποιος πεθαίνει ύστερα από στραγγαλισμό. Επίσης, δημοσίευμα των New York Times, επικαλούμενο πηγές που δεν κατονομάζει, αναφέρει ότι οι δεσμοφύλακες που παρακολουθούσαν τον Επσταϊν, εξαιτίας του αυξημένου κινδύνου αυτοκτονίας, πιθανώς να είχαν αποκοιμηθεί με αποτέλεσμα να μείνει ο χρηματιστής μόνος του στο κελί του επί τρεις ώρες. Μάλιστα, ο ένας από αυτούς δεν ήταν μόνιμος υπάλληλος της φυλακής, αλλά είχε προσωρινά μετατεθεί εκεί από άλλο σωφρονιστικό κατάστημα.

μπορία ανηλίκων, ισχυροί παγκόσμιοι ηγέτες, μυστηριώδεις πτήσεις με ιδιωτικά αεροσκάφη και δισεκατομμυριούχοι με ανεξήγητους πόρους. Η ιστορία του Επσταϊν στην πραγματικότητα παρέχει πυρομαχικά σε όλους, γεγονός που έκανε έναν ερευνητή να χαρακτηρίσει τα νέα του περασμένου Σαββάτου ως «το Παγκόσμιο Κύπελλο Παραπληροφόρησης».

Το Twitter

Βέβαια, στον πυρήνα αυτού του απίστευτου φιάσκου βρίσκεται το Twitter, που μοιάζει να καθορίζει τον πολιτικό διάλογο και μεγάλη μερίδα των ΜΜΕ. Το Twitter πραγματικά αποτελεί ισχυρό μαγνήτη, όποτε βρίσκονται σε εξέλιξη σημαντικές ειδήσεις. Οι εθισμένοι στο είδος το παρακολουθούν ευλαβικά, προκειμένου να ενημερώνονται κάθε δευτερόλεπτο. Ωστόσο, στα πρώτα στάδια ανάρτησης μιας ειδήσεως καταγράφεται μεγάλη απόκλιση ανάμεσα στην προσοχή που εστιάζεται στο μέσο κοινωνικής δι-

κτύωσης και στις πληροφορίες που υπάρχουν σχετικά με το γεγονός που μεταδίδεται. Αυτό ακριβώς το κενό γεμίζει από υποθέσεις και, μέσω των χειρότερων χρηστών, από ανυπόστατες φήμες και θεωρίες συνωμοσίας.

Προφανώς ο πρόεδρος Τραμπ χρησιμοποιεί τις λεγόμενες «τάσεις» (trends) του Twitter, όταν αναμετέδωσε ένα συνωμοσιολογικό τιτίβισμα, που συνέδεε τους Κλίντον με τον θάνατο του Επσταϊν. Αλλωστε, εκείνη ακριβώς τη χρονική στιγμή, το hashtag #Clintons ήταν η τρίτη επικρατούσα τάση στο Twitter για τις ΗΠΑ. Το συγκεκριμένο τιτίβισμα, που ενισχυόθηκε από τον πρόεδρο Τραμπ και μεταδόθηκε αμέσως στα 60 εκατομμύρια ακολούθων του, βρέθηκε αμέσως στις πρώτες θέσεις δημοφιλίας του hashtag #Clintons. Όπως επισημάνει και η Ασλεί Φέινμπεργκ, στο Slate, ο Αμερικανός πρόεδρος φαίνεται να χρησιμοποιεί τις «τάσεις» προκειμένου να εντοπίσει και να αλληλεπιδράσει με διάφορα τι-

τιβίσματα. Το γεγονός ότι ο δημόσιος διάλογος αναρτάται πλέον σε τεχνολογικές πλατφόρμες, που ρυθμίζονται από θολούς αλγόριθμους, εφοδιάζει με ακόμη περισσότερα πυρομαχικά αυτούς που γεννούν συνωμοσιολογικές θεωρίες.

Χρήστες του Twitter, πολέμιοι του Τραμπ, με εκατοντάδες χιλιάδες ακολούθους, επέρριψαν τις ευθύνες για την πρωτεύουσα θέση που έλαβε το Hashtag #Clintons σε «ρωσικά ρομπότ». Στην άκρη Δεξιά, αντιθέτως, ιστοσελίδες που υποστηρίζουν τον Τραμπ, υπαινίχθηκαν ότι το Twitter λογοκρίνει και αποκρύπτει τα σχόλια με hashtag #Clintons. Γίνεται όλο και περισσότερο προφανές ότι το σύστημα παροχής πληροφορίας που διαθέτουμε, δεν έχει οικοδομηθεί για την παρούσα χρονική στιγμή, ιδιαίτερα όταν οι θεωρίες συνωμοσίας βρίσκονται στο επίκεντρο των μεγαλύτερων ειδησεογραφικών υποθέσεων (Επσταϊν, έκθεση ειδικού ερωγγελέα Μιούλερ και μαζικές δολοφονίες). Στην πραγματικότητα, οι διάφορες πλατφόρμες δεν είναι παρά εργαστηριακά διακάρια μέσα στα οποία μπορούν να καλλιεργηθούν και να αναπτυχθούν οι θεωρίες συνωμοσίας. Μπορεί η διαδικτυακή τοξικότητα του περασμένου Σαββάτου να μας φαίνεται νέα, αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί μέρος ενός συνηθισμένου κύκλου: ό,τι δεν μπορεί να εξηγηθεί εύκολα, ερμηνεύεται με βολικές αναλήθειες. Οι χειριστες φωνές ενισχύονται και αποκτούν υπέρμετρη επιρροή στη διαμόρφωση του αφηγήματος. Με κάθε κύκλο, οικοδομούνται η οργή και η περιφρόνηση για τον αντίπαλο. Κάθε άκρο πιστεύει ότι ο εχθρός χειραγωγεί τη συλλογική αντίληψη. Κάθε πλευρά είναι το θύμα και ταυτόχρονα ο νικητής. Το δηλητήριο διαχέεται.

Στις... τσέπες κοιτάει τους μετανάστες ο Ντόναλντ Τραμπ

Πράσινη κάρτα τέλος για τους φτωχούς

Των **MICHAEL SHEARS**
και **EILEEN SULLIVAN**
THE NEW YORK TIMES

Την περασμένη Δευτέρα, ο Ντόναλντ Τραμπ εξέδωσε νέα ρύθμιση, η οποία στοχεύει εναντίον των νόμιμων μεταναστών που επιθυμούν να παραμείνουν στις ΗΠΑ αλλά εξαιτίας της έλλειψης οικονομικών πόρων, θεωρείται ότι θα επιβαρύνουν τους Αμερικανούς φορολογούμενους.

Η νέα ρύθμιση αφορά εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες που εισέρχονται στη χώρα νόμιμα κάθε χρόνο και στη συνέχεια καταθέτουν αιτήματα για να γίνουν μόνιμοι κάτοικοι και να αποκτήσουν πράσινη κάρτα. Αρχίζοντας από τον Οκτώβριο, η τελική απόφαση της κυβέρνησης στο αίτημα απόκτησης πράσινης κάρτας θα βασίζεται στην εξέταση της οικονομικής τους κατάστασης και κατά πόσον μπορούν να αυτοσυντηρηθούν. Στους φτωχούς μετανάστες, οι Αρχές δεν θα χορηγούν πράσινη κάρτα, εφόσον κριθεί ότι είναι πιθανό να κάνουν χρήση κυβερνητικών προγραμμάτων οικονομικής στήριξης, όπως είναι οι επιδοτούμενες κατοικίες και τα κουπόνια αγοράς τροφίμων. Οι πλουσιότεροι μετανάστες, που θεωρείται ότι πιθανό να χρειαστούν κρατική στήριξη, θα μπορούν να αποκτήσουν την πολυπόθητη πράσινη κάρτα.

Υπέρμαχοι των δικαιωμάτων των μεταναστών προειδοποίησαν ότι χιλιάδες μετανάστες πιθανό να εγκαταλείψουν προγράμματα τα οποία χρειάζονται, εξαιτίας του φόβου αντιπoinών από τις μεταναστευτικές αρχές. Το μέτρο θα επηρεάσει τις μεταναστευτικές ροές από τα φτωχά κράτη της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής και τις Καραϊβικής. Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση, η οικονομική ευμάρεια των μεταναστών που βρίσκονται στις ΗΠΑ νομίμως με προσωρινή άδεια παραμονής (Bīza), θα εξετάζεται ενδελεχώς όταν προσπαθήσουν να αποκτήσουν

πράσινη κάρτα. Οι αξιωματούχοι των υπηρεσιών μετανάστευσης θα αξιολογούν την ηλικία του μετανάστη, την κατάσταση της υγείας του, την οικογενειακή κατάσταση, την περιουσία, την οικονομική κατάσταση και την εκπαίδευση. Ωστόσο, οι Αρχές θα διαθέτουν ελευθερία κινήσεων προκειμένου να διαπιστώσουν εάν οι επίδοχοι κάτοχοι της πράσινης κάρτας θα χρησιμοποιήσουν τα δημόσια οικονομικά βοηθήματα, οπότε θα τους αρνούνται τη χορήγηση πράσινης κάρτας και θα διατάζουν την απέλασή τους.

Η νέα ρύθμιση υπήρξε άμε-

Στόχος της ρύθμισης είναι να μην επιβαρυνθούν τα προγράμματα οικονομικής στήριξης των οικονομικά ευπαθών πολιτών.

ση προτεραιότητα του Στίβεν Μίλερ, του αρχιτέκτονα της μεταναστευτικής ατζέντας του προέδρου Τραμπ. Η περίπλοκη ρύθμιση, η οποία θα αρχίσει να ισχύει σε 60 ημέρες, παρέχει στην κυβέρνηση Τραμπ ένα νέο ισχυρό εργαλείο προκειμένου να ελέγξει τα δημογραφικά στοιχεία όλων αυτών που έρχονται στις ΗΠΑ για να μείνουν και να εργαστούν. Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση, οι ΗΠΑ θέλουν μετανάστες που να μπορούν να αυτοσυντηρηθούν οικονομικά και όχι αυτούς που «στηρίζονται στους δημόσιους πόρους για να επιβιώσουν». Οι υπέρμαχοι των δικαιωμάτων των μεταναστών αντέδρασαν με οργή, χαρακτηρίζοντας τη ρύθμιση «κτηνώδη πολιτική» που ήδη οδηγεί πολλούς μετανάστες σε ολόκληρη την αμερικανική επικράτεια να εγκαταλείπουν τις κατοικίες τους και τις ιατρικές παροχές, επειδή ανησυχούν για τις συνέπειες που θα έχει η χρήση τους.

Εκπράζονται φόβοι πως η απόφαση Τραμπ θα οδηγήσει χιλιάδες μετανάστες στο να εγκαταλείψουν προγράμματα, τα οποία χρειάζονται, υπό τον φόβο αντιπoinών από τις μεταναστευτικές αρχές.

Τη θέση του Κινέζου προέδρου ενισχύει ο εμπορικός πόλεμος με τις ΗΠΑ

Τραμπ και Σι στη σύνοδο του G20, στα τέλη του περασμένου Ιουνίου.

ΠΕΚΙΝΟ. Για τον υπόλοιπο πλανήτη, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας αντιμετωπίζει μια από τις πιο δύσκολες κρίσεις στην ιστορία του, εξαιτίας του εμπορικού πολέμου με τις ΗΠΑ και την πολιτική αστάθεια στο Χονγκ Κονγκ. Στο εσωτερικό της χώρας, όμως, καθώς η πολιτική ηγεσία ετοιμάζεται να γιορτάσει την 70ή επέτειο από την ίδρυση της λαϊκής δημοκρατίας, κανένα σημάδι δεν μαρτυρεί ότι η ισχύς του προέδρου Σι Τζινπίνγκ αμφισβητείται.

Πολλοί στο Πεκίνο πιστεύουν ότι η τακτική του Αμερικανού προέδρου Τραμπ στον εμπορικό πόλεμο και η προσπάθεια της κινεζικής κυβέρνησης να εμφανίσει τις διαδηλώσεις στο Χονγκ Κονγκ ως υποκινούμενες από την Ουάσινγκτον προσφέρουν στον πρόεδρο Σι αξιόπιστη πολιτική κάλυψη.

Πέρυσι τέτοια εποχή, καθώς η ηγεσία του κόμματος συγκεντρωνόταν στο θέρετρο του Μπείνταϊχ, ο Σι είχε αντιμετωπίσει έντονη κριτική για την οικονομική πολιτική του και για τη διαχείριση του εμπορικού πολέμου με τις ΗΠΑ, σύμφωνα με πηγές του πρακτορείου Reuters. Φέτος, όμως, η συνάντηση στο θέρετρο της νότιας Κίνας δεν έδωσε αφορμή για κριτική προς τον Κινέζο πρόεδρο. «Αυτή τη στιγμή στην Κίνα η κοινή γνώμη συμφωνεί ότι οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν την πολιτική περιορισμού της επιρροής του Πεκίνου, ανεξάρτητα από τις πρωτοβουλίες της κινεζικής κυβέρνησης. Πολλοί εκτιμούν ότι κάθε προσπάθεια συνδιαλλαγής με τον Τραμπ είναι άσκοπη», λέει σύμβουλος της κινεζικής κυβέρνησης. Η αδυναμία συνεννόησης με τις ΗΠΑ ταιριάζει

στο εθνικιστικό «αφήγημα» που προωθεί ο πρόεδρος Σι μετά την αναρχική του στην εξουσία, το 2012. «Ο εμπορικός πόλεμος με τις ΗΠΑ έχει περιορίσει δραστικά τις φιλοαμερικανικές φωνές και έχει καταστήσει ευκολότερη τη συσπείρωση της κινεζικής κοινωνίας πίσω από το κομμουνιστικό κόμμα», λέει ο διευθυντής σύνταξης της κρατικής αγγλόφωνης εφημερίδας Global Times. «Ο χειρισμός της εμπορικής διένεξης από τον Τραμπ ευνοεί πολιτικά τον Σι, καθώς αυτός προέρχεται αυτή την εβδομάδα στο θέρετρο του κόμματος. Ο Κινέζος πρόεδρος μπορεί τώρα να υποστηρίξει με στοιχεία ότι είναι αδύνατο να διαπραγματευθείς με τον Ουάσινγκτον», λέει Αμερικανός επιχειρηματίας στην Κίνα. «Ο Σι είναι τυχερός που έχει να αντιμετωπίσει έναν

απρόβλεπτο Αμερικανό πρόεδρο, στον οποίο μπορεί να ρίξει όλη την ευθύνη του εμπορικού πολέμου», λέει ο Τζον Μπλανσέτ, αναλύτης του νοτιοτινικού CSIS στην Ουάσινγκτον. «Παρότι ο Σι νιώθει ασφαλής στην ηγεσία του κόμματος, δεν έχει την πολυτέλεια να αγνοεί τις συμμάχους του με την ηγεσία του στρατεύματος και των υπηρεσιών ασφαλείας, που μπορεί να αποδειχθούν ανεκτίμητες σε ενδεχόμενη πολιτική κρίση», καταλήγει ο Μπλανσέτ. Ο εμπορικός πόλεμος με τις ΗΠΑ έχει προκαλέσει, όμως, και ακόμη μία «παράπλευρη απόλεια», καθώς η πολιτική και οικονομική αβεβαιότητα έχει αναστείλει τις αναγκαίες οικονομικές μεταρρυθμίσεις που σχεδίαζε να προωθήσει εντός του 2019 ο πρόεδρος Σι.

REUTERS

Από το πραξικόπημα στους S-400

Η στροφή του Ερντογάν από την Ουάσιγκτον στη Μόσχα μετά τα δραματικά γεγονότα της νύχτας της 15ης Ιουλίου 2016

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Μια προσεκτική ματιά στην πρόσφατη υποδοχή των ρωσικών αντιπυραυλικών συστημάτων S-400 από την Τουρκία φανερώνει σειρά από σημαντικές συμπτώσεις και συμβολισμούς.

Αρχικά, η διαδικασία ξεκίνησε στις 12 Ιουλίου, δηλαδή μόλις τρεις ημέρες πριν από την τρίτη επέτειο της αποτυχημένης απόπειρας πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου, η οποία κατά τον Ταγίπ Ερντογάν έγινε από τους οπαδούς του αυτοεξόριστου ιεροκήρυκα Φετουλάχ Γκιουλέν. Επιπλέον, η προσγείωση των ρωσικών αεροσκαφών που μετέφεραν τα συστήματα μετέδόθηκε ζωντανά από την πλειονότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης της χώρας – ένα σπάνιο θέαμα το οποίο σκόπευε να διασφαλίσει πως ο κόσμος έχει στραμμένα τα μάτια του στην Τουρκία και αντιλαμβάνεται τη μεταβολή της γεωπολιτικής της στάσης.

Τέλος, ίσως το σημαντικότερο σύμβολο της τελετουργίας ήταν η τοποθεσία: η παραλαβή έλαβε χώρα στη βάση του Μουρτέντ, πρώην Ακιντζί, η οποία πριν από τρία χρόνια είχε λειτουργήσει ως έδρα της προσπάθειας ανατροπής της κυβέρνησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Οι ίδιοι αεροπορικοί διάδρομοι από τους οποίους είχαν απογειωθεί τα F-16, πλέον, υποδεχόνταν ρωσικά αεροσκάφη που μετέφεραν κομμάτια ενός συστήματος σχεδιασμένου έτσι ώστε να καταρρίπτει επιτυχώς νατοϊκά αεροσκάφη.

Η επανειλημμένη εμφάνιση συμβόλων που σχετίζονται με το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου δεν είναι διόλου τυχαία – άλλωστε η Τουρκία δεν έχει κρύψει το γεγονός πως εξακολουθεί να υποιτιύεται πως οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονταν πίσω από τη μυστηριώδη νύχτα του 2016. Η παραλαβή των S-400, λοιπόν, ολοκληρώνει την πολυετή στρατηγική προσπάθεια της Αγκυρας να αποκτήσει την ασφάλεια και τη διαβεβαίωση της Ρωσίας ως ασπίδας ενάντια στην «αναξιοπιστη» Ουάσιγκτον, η οποία εξακολουθεί να προστατεύει τον αυτοεξόριστο ιεροκήρυκα.

Πέρα από τους συμβολισμούς, η σημασία του αποτυχημένου πραξικοπήματος στην απόφαση της Αγκυρας να προμηθευτεί τα ρωσικά αντιπυραυλικά συστήματα

Η παραλαβή των S-400 έλαβε χώρα (φωτ.) στην αεροπορική βάση Μουρτέντ, πρώην Ακιντζί, η οποία πριν από τρία χρόνια είχε λειτουργήσει ως έδρα της αποτυχημένης προσπάθειας ανατροπής της κυβέρνησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Ο Τούρκος πρόεδρος είναι πεπεισμένος ότι η απόπειρα ήταν ενορχηστρωμένη από τις ΗΠΑ και κινήθηκε αναλόγως όλα αυτά τα χρόνια.

είναι ολοφάνερη από την έναρξη της διαδικασίας.

Για το πρώτο του ταξίδι στο εξωτερικό μετά την «εφιαλτική» νύχτα της 15ης Ιουλίου, ο Ερντογάν μετέβη στην Αγία Πετρούπολη, συνοδευόμενος από μια πολυπληθή αντιπροσωπεία, και πραγματοποίησε μυστικές συνομιλίες με τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν. Λίγες ημέρες μετά, ξεκίνησαν και επισήμως οι διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία των S-400, με τις τελικές υπογραφές να πέφτουν τον Απρίλιο του 2017. Εκτοτε, ο Τούρκος πρόεδρος

έχει αδράξει διάφορες ευκαιρίες για να δηλώσει ανοικτά την πεποίθησή του πως οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονταν πίσω από το πραξικόπημα. Σε ομιλία του στο Κοινοβούλιο τον Ιανουάριο του 2018, ο Ερντογάν έκανε μια ριψοκίνδυνη σύνδεση μεταξύ του πραξικοπήματος και της δίκης στις ΗΠΑ Τούρκων –προσώπων που έσπασαν την επιβολή κυρώσεων στο Ιράν– δηλώνοντας χαρακτηριστικά: «Εκείνοι που δεν κατάφεραν να μας δώσουν τη 15η Ιουλίου τώρα κάνουν προσπάθειες δικαστικού πραξικοπήματος».

Λίγους μήνες αργότερα, σε άρθρο γνώμης που δημοσίευσε στους New York Times, ο Ερντογάν εξέφρασε τη βαθιά του απογοήτευση που οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούσαν να στηρίζουν «τους τρομοκράτες του Γκιουλέν και του ΡΚΚ στη Συρία».

«Προτού είναι πολύ αργά, η Ουάσιγκτον πρέπει να εγκαταλείψει τη λανθασμένη αντίληψη ότι η σχέση μας μπορεί να είναι ασύμμε-

τρη, αλλιώς θα αρχίσουμε να αναζητούμε νέους φίλους και συμμάχους», προειδοποίησε ο Τούρκος πρόεδρος στην κοφτή κατακλείδα του κειμένου του.

Ιστορική επιλογή

Δεδομένου του γιγαντιαίου κόστους που αντιμετωπίζει με την αγορά των S-400 και την έξοδό της από το πρόγραμμα των F-35, αλλά και του μεγέθους των επιπτώσεων που μπορεί να έχει η μετατόπιση στην περιφερειακή της γεωπολιτική, η Αγκυρα έκανε μια ιστορική επιλογή που δεν μπορεί να χαρακτηριστεί απλά «καχυποψία» και «δυσπιστία» προς τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στην πραγματικότητα, η κυβέρνηση Ερντογάν είναι πεπεισμένη πως οι ίδιες οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονται πίσω από την απόπειρα πραξικοπήματος και κινήθηκε ανάλογα όλα αυτά τα χρόνια. Η Ουάσιγκτον, εν τω μεταξύ, δεν έλαβε σοβαρά υπ' όψιν της αυτή την κατηγορία, ούτε και έκανε κά-

ποια ουσιαστική προσπάθεια για να την καταρρίψει.

Υπό αυτό το κλίμα, μια αμερικανική αντιπροσωπεία έφτασε στην Τουρκία τη Δευτέρα για να δημιουργήσει ένα κοινό κέντρο επιχειρήσεων που θα επιβλέπει τη δημιουργία της λεγόμενης ασφα- λούς ζώνης στη Συρία.

Η κίνηση αυτή ακολουθεί μια πρόσφατη, βιαστική συμφωνία μεταξύ Αμερικανών και Τούρκων αξιωματούχων για την αντιμετώπιση των ανησυχιών ασφαλείας της Αγκυρας κατά μήκος των νότιων συνόρων της. Οι απειλές της Αγκυρας για μια πιθανή εισβολή πέρα από τα σύνορά της με τη Συρία, για να περιορίσει τους Κουρδούς μαχητές, φαίνεται πως έπεισαν την αμερικανική κυβέρνηση. Παράλληλα, η Αγκυρα κατάφερε να καθυστερήσει, έστω και προσωρινά, τις συζητήσεις για επιβολή κυρώσεων από την πλευρά των ΗΠΑ για την αγορά του ρωσικού συστήματος πυραύλων S-400.

Μια ασταθής συμφωνία

Οι Ηνωμένες Πολιτείες

και η Τουρκία μπορεί να συμφωνήσουν την περασμένη εβδομάδα στη σύσταση ενός κοινού κέντρου επιχειρήσεων, όμως οι κρίσιμες λεπτομέρειες για τις συνθήκες της ζώνης ασφαλείας στη Συρία δεν έχουν ακόμη διευκρινιστεί. Μάλιστα, οι δύο νατοϊκοί σύμμαχοι δημοσίευσαν ένα αρκετά νεφελώδες κοινό δελτίο το οποίο ανέφερε πως «οι δύο χώρες θα χρησιμοποιήσουν το κέντρο σε μια προσπάθεια να συντονίσουν και να διαχειριστούν από κοινού τη δημιουργία της ασφαλούς ζώνης, με στόχο να τη μετατρέψουν σύντομα σε έναν διάδρομο ειρήνης».

Ο Ταγίπ Ερντογάν ερμήνευσε αυτήν την ανακοίνωση ως την αρχή της διαδικασίας ασφαλούς ζώνης, ενώ ο Τούρκος υπουργός Αμυνας Χουλουσί Ακάρ ανέφερε χαρακτηριστικά πως «με ικανοποίηση βλέπουμε πως οι συνεργάτες μας προσεγγίζουν τις διπλωματικές μας θέσεις». Αντιθέτως, το αμερικανικό Πεντάγωνο φάνηκε πιο επιφυλακτικό, σημειώνοντας πως χρειάζονται περισσότερες συνομιλίες πριν από τη δημιουργία της ζώνης. Τα δύο πιο αμφιλεγόμενα ζητήματα των συνομιλιών, άλλωστε, παραμένουν ανεπίλυτα: το ακριβές μέγεθος της ζώνης και το ποιος ακριβώς θα την ελέγχει δεν έχουν ακόμη αποφασιστεί.

Στο μεταξύ, ο τρίτος παράγων της εξίσωσης –δηλαδή οι κουρδικές δυνάμεις του SDF– εκκινούν την πρόθεσή τους να ξεκινήσουν εκ νέου συνομιλίες με τη Ρωσία και με το καθεστώς της Συρίας για να διατηρήσουν τα εδάφη τους στο βόρειο τμήμα της χώρας.

Ο φόβος «κίτρινης επανάστασης» στο Χονγκ Κονγκ

Οι διαδηλωτές αντιπροσωπεύουν σοβαρή πρόκληση για το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας και τον πρόεδρο Σι Τζινπίνγκ

Των **JAVIER C. HERNANDEZ** και **AMY QIN THE NEW YORK TIMES**

Καθώς οι αντικυβερνητικές διαδηλώσεις κλιμακώνονται στο Χονγκ Κονγκ, οι δύο πλευρές υιοθετούν ολοένα και περισσότερο αδιάλλακτες θέσεις, δυσκολεύοντας κάθε προσπάθεια για συμβιβασμό ανάμεσα στο κίνημα διαμαρτυρίας και στην κεντρική εξουσία του Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας (ΚΚΚ). Στην αρχή, οι διαδηλωτές κατέβηκαν στους δρόμους οργισμένοι για νομοσχέδιο που θα επέτρεπε σε κατοίκους της αυτόνομης περιοχής να εκδοθούν στην ηπειρωτική Κίνα, προκειμένου να δικαστούν για κατηγορίες που τους βαρύνουν. Γρήγορα, όμως, τα αιτήματα τους διευρύνθηκαν για να συμπεριλάβουν την απαίτηση για ελεύθερες εκλογές. Για το Πεκίνο, κάτι τέτοιο θα σήμαινε άμεση απειλή να χάσει τον έλεγχο του Χονγκ Κονγκ.

Οι αρχικά ειρηνικές κινητοποιήσεις σταδιακά ριζοσπαστικοποιήθηκαν, θέτοντας σε αμφισβήτηση τη φήμη του Χονγκ Κονγκ ως περιοχής όπου βασιλεύουν η τάξη και η αποτελεσματικότητα. Την περασμένη εβδομάδα, ακτιβιστές κατέλαβαν για δύο ημέρες το αεροδρόμιο, παραλύοντας προσωρινά έναν από τους σημαντικότερους κόμβους των διεθνών μεταφορών. Η οικονομική ζημία που

υπέστη η περιοχή ήταν μεγάλη.

Αλλά και η κεντρική εξουσία της Κίνας σκληραίνει τη στάση της. Αξιωματικούς του Πεκίνου χαρακτήρισε πράξεις των διαδηλωτών μορφές «τρομοκρατίας». Επίλεκτες δυνάμεις της κινεζικής αστυνομίας

Στα αιτήματα των πολιτών προσετέθη η απαίτηση για ελεύθερες εκλογές. Για το Πεκίνο, κάτι τέτοιο θα σήμαινε άμεση απειλή απώλεια ελέγχου της περιοχής.

πραγματοποίησαν μεγάλης κλίμακας γυμνάσια στο Σετζέν, γειτονική πόλη της κινεζικής ενδοχώρας. «Βρισκόμαστε σε σταυροδρόμι», λέει ο Μάρτιν Λι, πρώην βουλευτής στο τοπικό Κοινοβούλιο και υποστηρικτής της δημοκρατίας. «Το μέλλον του Χονγκ Κονγκ, το μέλλον της δημοκρατίας, εξαρτώνται από το τι θα συμβεί τους προσεχείς μήνες», προσθέτει.

Η αναταραχή αποκαλύπτει την εσωτερική ένταση στο πολιτικό πείραμα που ξεκίνησε το 1997, όταν η μέχρι τότε βρετανική αποικία επα-

Την περασμένη εβδομάδα, ακτιβιστές κατέλαβαν για δύο ημέρες το διεθνές αεροδρόμιο του Χονγκ Κονγκ, παραλύοντας προσωρινά έναν από τους σημαντικότερους κόμβους των διεθνών μεταφορών.

νήλθε υπό τον έλεγχο της Κίνας. Ήταν μια φιλόδοξη προσπάθεια για ένα γάμο συμφέροντος ανάμεσα στην αυταρχική εξουσία του Πεκίνου και σε μια περιοχή που απολάμβανε πολιτικές ελευθερίες.

Ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ θέλει να κάνει το Χονγκ Κονγκ να μοιάζει περισσότερο με την κινεζική ενδοχώρα. Χρησιμοποιεί οικονομικά κίνητρα για να προσφέρει ευμερία και να κερδίσει τη νομιμοφροσύνη των πολιτών. Οι διαδηλωτές θέλουν μια κυβέρνηση που θα εξυπηρετεί τα δικά τους

συμφέροντα και όχι μόνο εκείνα του Πεκίνου, ώστε να αντιμετωπιστούν πειστικά προβλήματα όπως το αστρονομικό ύψος των ενοικίων και οι χαμηλοί μισθοί. Οι δύο πλευρές φαίνεται να μην επικοινωνούν πλέον. Οι διαδηλωτές υιοθέτησαν το σύνθημα «Απελευθέρωση του Χονγκ Κονγκ, η επανάσταση της εποχής μας». Το Πεκίνο αξιοποιώντας την ευκαιρία για να καταγγείλει αποσχιστικές τάσεις. Τις τελευταίες ημέρες, διαδηλωτές άναψαν φωτιές, πέταξαν τούβλα και βόμβες μολότοφ στους αστυνομικούς και βεβίλωσαν

σύμβολα της κομμουνιστικής εξουσίας. Το ΚΚΚ είναι αποφασισμένο να μην επιδείξει αδυναμία στη διαχείριση της κρίσης, που συνιστά την πιο σοβαρή, δημόσια αμφισβήτηση από την άνοδο του Σι Τζινπίνγκ στην εξουσία, το 2012. Η κινεζική ηγεσία έχει απειλήσει εμμέσως με επέμβαση του στρατού, κατηγορώντας τους διαδηλωτές για απόπειρα μιας νέας «έγχρωμης επανάστασης» με την υποστήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών.

Προειδοποίηση

«Πρόκειται για αγώνα ζωής ή θανάτου για το μέλλον του Χονγκ Κονγκ. Δεν υπάρχει χώρος για υποχώρηση», δήλωσε την περασμένη εβδομάδα ο Γουάνγκ Ζεμίν, επικεφαλής του γραφείου της κεντρικής κυβέρνησης στο Χονγκ Κονγκ, προειδοποιώντας τους τοπικούς αξιωματούχους. Από την πλευρά τους, πολλοί ακτιβιστές υιοθετούν πιο ακραίες τακτικές ύστερα από την αποτυχία προηγούμενων, ειρηνικών κινημάτων διαμαρτυρίας, όπως ήταν το Κίνημα με τις Ομπρέλες, το 2014. Η οργή τους θέριψε καθώς η κυβέρνηση καθαίρεσε τοπικούς βουλευτές που υπερασπιζόνταν τη δημοκρατία και τα δικαστήρια επέβαλαν βαριές ποινές φυλάκισης σε διαδηλωτές. «Γνωρίζω ότι ρισκάρω τη ζωή μου», λέει η 20χρονη φοιτήτρια Κρίσταλ Γιπ, για να προσθέ-

σει: «Οι ειρηνικές διαδηλώσεις είναι ανώφελες. Αν η βίαιη αντίσταση αποδίδει, γιατί όχι;». Στην ενδοχώρα, αναλυτές προειδοποιούν ότι το Χονγκ Κονγκ βρίσκεται στα πρόθυρα της καταστροφής. Εφημερίδες του ΚΚΚ καλούν τον λαό να προστατέψει την εθνική κυριαρχία της Κίνας. Κορυφαίοι αξιωματούχοι καταγγέλλουν ότι οι ΗΠΑ εργάζονται παρασκηνιακά, ρίχνοντας λάδι στη φωτιά των διαδηλώσεων. Μέχρι πρόσφατα το Πεκίνο δεν επιθυμούσε να γίνεται πολύς λόγος στα μέσα ενημέρωσης για τις εξελίξεις στο Χονγκ Κονγκ, ενδεχομένως γιατί φοβόταν μήπως υπάρξει «μόλυνση» της ενδοχώρας από τον ιό της αναταραχής. Τις τελευταίες ημέρες, η κυβέρνηση του Σι Τζινπίνγκ έχει εξαπολύσει προπαγανδιστική επίθεση απαξίωσης των διαδηλωτών. Ο Κινέζος ηγέτης αντιμετωπίζει οξύ διλήμμα. Από τη μια πλευρά δεν θέλει να εμφανιστεί υποχωρητικός απέναντι στους εχθρούς του κόμματος. Από την άλλη, φοβάται ότι αν πάρει δραστικά μέτρα, όπως θα ήταν η ανάπτυξη στρατευμάτων στο Χονγκ Κονγκ, θα ενεργοποιήσει τις δυνάμεις που τάσσονται υπέρ της ανεξαρτησίας στην Ταϊβάν, χώρα που θα απομάκρυνε πολλές ξένες εταιρείες από το Χονγκ Κονγκ, θέτοντας σε κίνδυνο την οικονομία αυτού του σημαντικού χρηματοπιστωτικού κέντρου.

Η θεωρητική γνώση προηγείται των εφαρμογών

Ο καθηγητής Δημήτρης Κουκουλόπουλος μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ**

Ως τον «πιο καλλιτεχνικό» τομέα των θετικών επιστημών» χαρακτηρίζει τα μαθηματικά ο Δημήτρης Κουκουλόπουλος. Ο 35χρονος αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ προ ημερών απέδειξε, μαζί με τον Τζέιμς Μέιναρντ της Οξφόρδης, την Εικασία Duffin-Schaeffer, ένα θεώρημα που είχε διατυπωθεί το 1941 για τη δυνατότητα προσέγγισης των άρρητων αριθμών μέσω απλών κλασμάτων. Στη συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ», απηκώντας τον Μπέρτραντ Ράσελ, που είχε γράψει για την «ψυχρή, αυστηρή» ομορφιά των μαθηματικών, παρατηρεί: «Η ανάγνωση μιας μαθηματικής απόδειξης μπορεί να παρομοιαστεί με το άκουσμα μιας μουσικής συμφωνίας. Οι διαφορετικές ιδέες συνδυάζονται όπως τα όργανα μιας ορχήστρας. Αναπάντεχα, ο μονότονος “ρυθμός” διαταράσσεται από μια καινούργια ιδέα, σαν το φλάουτο που έρχεται να πλαισιώσει το μπάσο. Οι πιο όμορφες αποδείξεις συνδυάζουν την απλότητα με το στοιχείο της έκπληξης».

«Είναι σημαντικό να κάνουμε τη διδασκαλία των μαθηματικών πιο ελκυστική, εστιάζοντας στην ομορφιά των ιδεών παρά στη μηχανική επίλυση προβλημάτων», προσθέτει ο Κουκουλόπουλος. «Όπως όλοι θαυμάζουμε έναν πίνακα του Ντα Βίντσι, ανάλογα μπορούμε να εκτιμήσουμε και την ιδιοφυΐα απλότητας του “διαγώνιου επικειρήματος” του Κάντορ».

Οι δύο μαθηματικοί δούλεψαν εξαρχής μαζί για την απόδειξη, από την άνοιξη του 2017 όταν ήταν επισκέπτες του Ινστιτούτου Μαθηματικών Ερευνών του Μπέρκλεϊ. Τι ακρι-

βώς λέει η Εικασία Duffin-Schaeffer; «Οι περισσότεροι αριθμοί, όπως το π, είναι τόσο πολύπλοκοι που δεν αναπαρίστανται εύκολα. Αναζητούμε λοιπόν προσεγγίσεις τους από τους απλούστερους αριθμούς που γνωρίζουμε: τα κλάσματα. Ας φανταστούμε ότι έχουμε στη διάθεσή μας απλοποιημένα κλάσματα (απορρίπτουμε το 30/50 γιατί απλοποιείται ως 3/5) υπό συγκεκριμένους παρονομαστές (π.χ. μόνο παρονομαστές χωρίς το ψηφίο 2 στο δεκαδικό τους ανάπτυγμα). Πόσο καλά προσεγγί-

Τα ελληνικά πανεπιστήμια χρειάζονται ουσιαστική αυτονομία: ζητήματα όπως ο αριθμός εισακτέων και η λειτουργία τμημάτων είναι ενδο-πανεπιστημιακά. Αντίβαρο είναι ο έλεγχός τους με διαρκή αξιολόγηση.

ζουν αυτά τα κλάσματα έναν “τυχαίο” αριθμό; Οι Duffin-Schaeffer πρότειναν ένα απλό κριτήριο που αποφασίζει τι σφάλματα επιτρέπονται στις προσεγγίσεις ώστε σχεδόν όλοι οι αριθμοί να είναι προσεγγίσιμοι απείρως καλά με τα διαθέσιμα κλάσματα».

Ποια ήταν η καινοτομία, ειδικά σε σχέση με τη διαγραμματική απεικόνιση των παρονομαστών, χάρη στην οποία την απέδειξαν; «Εστώ ότι επιτρέπουμε σφάλμα <0,05 για κλάσματα παρονομαστή 10 και <0,005 για κλάσματα παρονομαστή 15. Πα-

ρατηρούμε ότι ο αριθμός 0,27 απέχει <0,05 του 3/10 και <0,005 του 4/15. Υπάρχουν κι άλλοι αριθμοί που επιδέχονται παρόμοια “διπλή προσέγγιση”. Γενικά, όσο μεγαλύτερους κοινούς παράγοντες έχουν δύο παρονομαστές, τόσο περισσότεροι αριθμοί επιδέχονται διπλή προσέγγιση. Παρουσιάζεται ένα δυνητικό πρόβλημα: ίσως τα κλάσματά μας προσεγγίζουν ένα μικροσκοπικό σύνολο αριθμών, αλλά πολλές φορές καθέ- ναν εξ αυτών. Κλειδί της απόδειξης είναι η ανάλυση του “γραφήματος εξαρτήσεων των παρονομαστών”:

συνδυάζουμε δύο παρονομαστές αν τα κλάσματά τους προσεγγίζουν διπλά πολλούς αριθμούς. Δείξαμε ότι η δυνητικά “προβληματική” περίπτωση όπου έχουμε πολλές συνδέσεις συνεισφέρει μια ιδιαίτερη δομή των παρονομαστών. Ετσι, ολοκληρώσαμε την απόδειξη».

Ποια είναι η αξία της θεωρητικής γνώσης σε μία εποχή όπου κυριαρχεί η εμμονή με τις «εφαρμογές»; «Στον σημερινό κόσμο όλα μετριούνται με γνώμονα το οικονομικό αποτέλεσμα. Το πανεπιστήμιο δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο από την ακραία λογική της αγοράς: μετατρέπεται από ναό της γνώσης σε κέντρο απόκτησης επαγγελματικών δεξιοτήτων. Αναγνωρίζω τη σημασία δημιουργίας ανθρώπινου δυναμικού με υψηλές δεξιότητες. Όμως, η θεωρητική κατανόηση του κόσμου προηγείται πάντα των εφαρμογών. Η επένδυση στις θεωρητικές θετικές επιστήμες, αλλά και στον πολιτισμό και στις ανθρωπιστικές επιστήμες, είναι δείγμα σεβασμού στον πολίτη. Είναι ενδεικτική μιας κοινωνίας που βλέπει πέρα από το προφανές κέρδος, στηρίζοντας κάτι

«Η ανάγνωση μιας μαθηματικής απόδειξης μπορεί να παρομοιαστεί με το άκουσμα μιας μουσικής συμφωνίας», λέει ο 35χρονος αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ Δημήτρης Κουκουλόπουλος.

που επίσης βελτιώνει την ποιότητα ζωής και που ταυτόχρονα απαντά σε βαθιά ανθρώπινες αγωνίες».

Οι σπουδές του

Ο Κουκουλόπουλος είναι προϊόν της ελληνικής δημόσιας εκπαίδευσης (Πειραματικό Γυμνάσιο και 2ο ΓΕΛ Κοζάνης, ΑΠΘ), ενώ έκανε το διδακτορικό του στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόι. «Η εκπαίδευσή μας διαπνέεται από φιλολογικό πνεύμα και δίνει μεγάλη βάση στην αφηρημένη σκέψη, πιθανότατα λόγω και της ανάγκης να διατηρηθεί η επαφή με τα αρχαιοελληνικά επιτεύγματα που αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της ελληνικής ταυτότητας», λέει. «Η διδασκόμενη ύλη δίνει δυνατές βάσεις στους νέους που βγαίνουν στο εξωτερικό, όπως γνωρίζω από προσωπική εμπειρία. Τέλος, είναι σημαντική η δωρεάν πρόσβαση στην εκπαίδευση. Αυτό που λείπει είναι η ώθηση προς την ανεξάρτητη δημιουργική σκέψη, σε αντιπαράθεση και του υπερπροστατευτικού οικογενειακού περιβάλλοντος. Μεγαλύτερη βαρύτητα σε μαθήματα νέων τεχνολογιών και επιχειρήσεων θα

βοηθούσαν». Τι θα άλλαζε με άμεση προτεραιότητα στο ελληνικό πανεπιστήμιο; «Τον τρόπο διοίκησης και χρηματοδότησής του. Αν για το δεύτερο αρκεί η πολιτική βούληση, για το πρώτο απαιτούνται ριζικές ανατροπές. Από τη μία, πλήρης και ουσιαστική αυτονομία στα πανεπιστήμια: ζητήματα όπως ο αριθμός εισακτέων και η λειτουργία τμημάτων είναι ενδοπανεπιστημιακά. Αντίβαρο είναι ο έλεγχός τους με διαρκή αξιολόγηση, η οποία θα καθορίζει το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης με βάση τις επιδόσεις τους σε προσέλευση φοιτητών, δημοσιεύσεις, διεθνή χρηματοδότηση, παραγωγή διδακτορικών κ.λπ.». Ο Κουκουλόπουλος χαρακτηρίζει τη φυγή επιστημόνων «το κορυφαίο πρόβλημα της χώρας». Μεταξύ των λύσεων που προτείνει είναι η ίδρυση αγγλόφωνων μεταπτυχιακών προγραμμάτων για προσέλκυση αλλοδαπών, και χρηματοδότηση ερευνητικών εδρών. Στον Καναδά, σημειώνει, «το Εθνικό Συμβούλιο Ερευνας απονέμει έδρες με εξασφαλισμένη υψηλή χρηματοδότηση, ανανεώσιμη κάθε πέντε ή εφτά χρόνια».

Οι «σκιές»

Πώς βλέπει φιλοσοφικά τη δουλειά του; Ήταν η αναζήτηση της απόδειξης της Εικασίας παρεμφερής με το ταξίδι ενός εξερευνητή - η ανακάλυψη ενός πλατωνικού κόσμου, που υφίσταται ανεξάρτητα από την ανθρώπινη σύλληψη; «Στα μαθηματικά κατασκευάζουμε έναν κόσμο μέσω αξιωμάτων και αναζητούμε τι λογικά συμπεράσματα (θεωρήματα) συνεπάγονται», απαντά. «Η αλήθεια λοιπόν προϋπάρχει: ο δικός μας σκοπός είναι να την ανακαλύψουμε. Από αυτή τη σκοπιά νιώθω κοντά στον Πλάτωνα και στις “σκιές” του. Από την άλλη, τα αντικείμενα της μαθηματικής έρευνας συχνά είναι χειροπιαστά: φυσικοί αριθμοί, γεωμετρικά σχήματα, συμμετρίες κ.λπ. Επομένως, αν και η μαθηματική αλήθεια υπάρχει ανεξάρτητα από εμάς, η κατεύθυνση της μαθηματικής έρευνας υπαγορεύεται από την ανθρώπινη αντίληψη. Με τη ερωτήματα άραγε καταπνέονται ένας εξωγήινος πολιτισμός; Για μένα τα μαθηματικά είναι ένας ζωντανός οργανισμός, φτιαγμένος από ανθρώπους για ανθρώπους. Τον προηγούμενο αιώνα στα μαθηματικά δέσποζαν η αυστηρότητα και η καθαρότητα, συνεπεία εν πολλοίς της (απαραίτητης) προσπάθειας να κατανοηθούν τα θεμέλια της μαθηματικής λογικής. Αυτό έβλαψε τα μαθηματικά, γιατί τα έκανε να φαίνονται μονολιθικά και απροσπέλαστα στο ευρύ κοινό. Η υπερβολική γενικότητα και η ανάπτυξη της θεωρίας χωρίς εξήγηση των πρωταρχικών της κινήτρων έκανε τα μαθηματικά βιβλία στριφνά. Από τα τέλη του 20ού αιώνα, με την άνοδο τομέων όπως η Συνδυαστική και οι Πιθανότητες, παρατηρείται επιστροφή των μαθηματικών στις ρίζες τους και “επανανθρώπιμός” τους».

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΣΕΖΟΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΖΑΒΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON
Google play

Download on the
App Store

LISTEN LIVE
24sports.com.cy

Πρωταθλητής... προπονητοφάγος

Ο Πρόδρομος Πετρίδης στις δυο θητείες του στον ΑΠΟΕΛ συνεργάστηκε με 18 προπονητές

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ**

Ο πρόεδρος της Εταιρείας «ΑΠΟΕΛ Ποδόσφαιρο» Πρόδρομος Πετρίδης ξεχωρίζει για τον δυναμισμό και την αποφασιστικότητα που δείχνει στην λήψη σημαντικών, κρίσιμων αποφάσεων, στις δύσκολες περιόδους των γαλαζοκιτρίνων. Στα 11 συνολικά χρόνια (5 στην πρώτη του θητεία και 6 στην δεύτερη), στην ηγεσία του ποδοσφαιρικού ΑΠΟΕΛ, συνεργάστηκε με 18 προπονητές, χωρίς να υπολογίζουμε τους «υπηρεσιακούς» τεχνικούς, που κάποιες φορές, χρησιμοποίησε για μικρά χρονικά διαστήματα προκειμένου να κερδίσει χρόνο.

Οπωσδήποτε ο αριθμός των 18 προπονητών σε 11 χρόνια είναι μεγάλος, ωστόσο ο κ. Πετρίδης θα πρέπει να πιστωθεί με επιτυχία στην μεγάλη πλειοψηφία των αλλαγών που κάνει στην τεχνική ηγεσία της ομάδας. Σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, μετά από αλλαγή προπονητή ο ΑΠΟΕΛ κατάφερε να υλοποιήσει τους στόχους του. Από τους 17 προπονητές (ο Τόμας Ντολ είναι ο 18ος), με τους οποίους ο Πρόδρομος Πετρίδης συνεργάστηκε, μόνο ένας, ο Δανός Τόμας Κρίστιανσεν, έμεινε από την αρχή έως το τέλος της σεζόν (2016-2017).

Η πρώτη του θητεία

Όπως αναφέραμε στην εισαγωγή μας, στην πρώτη του θητεία ο Πρόδρομος Πετρίδης συνεργάστηκε με οκτώ προπονητές σε πέντε χρόνια. Ανέλαβε, για πρώτη φορά την προεδρία της Εταιρείας «ΑΠΟΕΛ Ποδόσφαιρο», τον Ιούνιο του 2001. Προπονητής ήταν

Από όλους τους προπονητές, με τους οποίους ο Πρόδρομος Πετρίδης συνεργάστηκε, μόνο ο Δανός Τόμας Κρίστιανσεν, έμεινε από την αρχή έως το τέλος της σεζόν.

ο Μάικ Γουόλκερ, ο οποίος απολύθηκε πριν αρχίσει το πρωτάθλημα!

Ο πρώτος προπονητής που ο κ. Πετρίδης επέλεξε ήταν ο Ολλανδός Ευγένιος Γκέραρντ, ο οποίος κατέκτησε το πρωτάθλημα και κατάφερε να οδηγήσει τον ΑΠΟΕΛ στην πρώτη του πολύ μεγάλη ευρωπαϊκή επιτυχία, δίνοντας δέκα ευρωπαϊκά παιχνίδια στην ίδια σεζόν, επίτευγμα – επίδοση, για κυπριακή ομάδα μέχρι τότε. Ο Γκέραρντ αποχώρησε αναπάντεχα τον Δεκέμβριο του 2002, για να αναλάβει τον Ηρακλή Θεσσαλονίκης.

Τον διαδέχθηκε ο Τάκνς Λεμονής, ο οποίος ανέλαβε τον Δεκέμβριο του 2002 και απομακρύνθηκε από τον πάγκο λίγο πριν από τη λήξη της αγωνιστικής περιόδου χάνοντας το πρωτάθλημα από την Ομόνοια. Ο Πρ. Πετρίδης έφερε στον Αρχάγγελο τον Τσέχο Ντούσαν Ούχριν, ο οποίος αποχώρησε τον Νοέμβριο του 2003, χωρίς να δεχτεί ήττα!

Τον Ούχριν, διαδέχθηκε ο άγνωστος τότε, νέος και άπειρος, Ιβάν Γιοβάνοβιτς, ο οποίος ανέλαβε τον Νοέμβριο του ίδιου έτους και παρέμεινε στο πηδάλιο της τεχνικής ηγεσίας για σχεδόν δύο χρόνια. Ο Σέρβος τεχνικός κατέκτησε

Ο Πρόδρομος Πετρίδης με τους στενούς συνεργάτες του Βάσσο Ηλιάδη και Χάρη Φωτίου.

Πέρασε από αμφισβήτηση έντονη και ο Πάολο Τραμετσάνι και τελικά ούτε αυτός επιβίωσε στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ.

το πρωτάθλημα και παρέμεινε στον πάγκο της ομάδας και για την επόμενη χρονιά. Ωστόσο, τον Μάρτιο του 2005, η πρώτη ήττα στο πρωτάθλημα από την ΑΕΚ, αποτέλεσε την αιτία για διακοπή της συνεργασίας τους. Ανάλαβε υπηρεσιακός προπονητής ο Λούκας Χατζηλούκας με τον οποίο ο ΑΠΟΕΛ ηττήθηκε στο ντέρμπι τίτλου από την Ανόρθωση στο ΓΣΠ. Ο Πρόδρομος έφερε (από την Τουρκία) τον Γερμανό Βέρνερ Λοράντ, ο οποίος σε δύο μήνες θα αποτελούσε και αυτός παρελθόν.

Ήταν η σειρά του Μάριου Κωνσταντίνου (του πρώτου Κύπριου προπονητή που εμπιστεύθηκε ο κ. Πετρίδης). Ανέλαβε καθέκοντα τον Μάιο του 2005 και έφυγε (επίσης αήττητος), τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Στην θέση του ήρθε ο Γέρτζι Ένγκελ, ο οποίος κατέκτησε το κύπελλο αλλά αποδεσμεύτηκε τον Μάιο του 2006, ενώ ένα μήνα μετά έφυγε και ο Πρόδρομος Πετρίδης από την προεδρία της Εταιρείας, την οποία ανέλαβε ο φίλος και συνεργάτης του Κυριάκος Ζιβανάρης.

Μια... δεκάδα προπονητές

Η δεύτερη θητεία του Πρόδρομου Πετρίδη στην προεδρία της Εταιρείας

«ΑΠΟΕΛ Ποδόσφαιρο», ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2013 με τον Γιώργο Δώνη στον «Αρχάγγελο». Ο Ελλαδίτης τεχνικός κατέκτησε το πρωτάθλημα της περιόδου 2013-14 και εξασφάλισε την είσοδο των «γαλαζοκιτρίνων» στους ομίλους του Champions League, για την περίοδο 2014-15. Αποχώρησε τον Ιανουάριο του 2015. Από τον Φεβρουάριο ανέλαβε την τεχνική ηγεσία ο Γερμανός Τόρστεν Φινκ, ο οποίος έμεινε στην ομάδα μέχρι τον Μάιο, πριν ολοκληρωθεί το πρωτάθλημα. Ανέλαβαν ως υπηρεσιακοί προπονητές ο Κωστή, Μαντούκα και Σατσιάς, οι οποίοι κατέκτησαν το πρωτάθλημα.

Τον Μάιο του 2015 προσλήφθηκε ο Πορτογάλος Ντομίνγκος Πασιένσια ο οποίος έφυγε άδοξα τον Αύγουστο, αφού απέτυχε να μπει στους ομίλους, ενώ η εικόνα της ομάδας ήταν απογοητευτική. Εάφνιασε ο κ. Πετρίδης με την επόμενη επιλογή του. Εμπιστεύτηκε την ομάδα στον Τιμούρ Κετσπάγια. Ο Γεωργιανός άρχισε τον Αύγουστο δουλεύει αλλά έφυγε πολλά προς το καλύτερο. Λίγες αγωνιστικές όμως πριν ολοκληρωθεί το πρωτάθλημα, ο Γεωργιανός τεχνικός αποχώρησε λόγω διαφωνιών του με τον πρόεδρο. Ανέλαβε το δίδυμο Μαντούκα, Κωστή, οι οποίοι πήραν ξανά το πρωτάθλημα.

Μετά από μια σπουδαία χρονιά στην ΑΕΚ Λάρνακας, ο Δανός προπονητής Τόμας Κρίστιανσεν, ανέλαβε το πηδάλιο της τεχνικής ηγεσίας του ΑΠΟΕΛ για την περίοδο 2016 – 2017. Έμεινε για ένα χρόνο, καταφερόντας να κατακτήσει το πρωτάθλημα και να φτάσει μέχρι τους 16 του Γιουρόπα Λιγκ. Δεν ήταν και τόσο μεγάλη έκπληξη η μη ανανέωση της συνεργασία τους!

Επόμενος προπονητής ήταν ο «παράξενος» Ολλανδός Μάριο Μπέιν, ο οποίος ανέλαβε τον Μάιο του 2017 και αποδεσμεύτηκε πολύ γρήγορα, τον Ιούλιο του ίδιου έτους μετά την εκτός έδρας απάρδεκτη εμφάνιση και ήττα από τη Βιτορούλ.

Ο Πρόδρομος Πετρίδης αιφνιδίασε

επιλέγοντας λύση με χαμηλό ρίσκο. Έφερε ξανά τον Γιώργο Δώνη και τους συνεργάτες του. Ο Ελλαδίτης τεχνικός στη δεύτερη του θητεία, παρέμεινε στον πάγκο της ομάδας για οκτώ μήνες. Κατάφερε να πάρει τον ΑΠΟΕΛ στους ομίλους του Τσάμπιονς Λιγκ, να διεκδικεί και τους δύο τίτλους, όμως πλήρωσε ακριβά την δεύτερη βαριά ήττα από τον Απόλλωνα και την οπισθοχώρηση στο -3 από την κορυφή. Τον Δώνη διαδέχθηκε ο Πορτογάλος Μπρούνο Μπαλταζάρ ο οποίος ήταν στην ΑΕΛ. Ανέλαβε τον Μάρτιο του 2018 και η κατάρκτηση του πρωταθλήματος του «έφερε» νέο συμβόλαιο.

Η σεζόν 2018 – 2019 ξεκίνησε πάρα πολύ άσχημα. Ο διπλός αποκλεισμός στην Ευρώπη από την Λιθουανική Σούντουβα και την Αστάνα και οι κακές εμφανίσεις στο πρωτάθλημα, έφεραν στην πόρτα εξόδου τον Πορτογάλο στα μέσα Σεπτεμβρίου. Τον Οκτώβριο του 2018 ανέλαβε την ομάδα ο Ιταλός Πάολο Τραμετσάνι, επιλογή ουσιαστικά του συμπατριώτη του τεχνικού διευθυντή Ντομένικο Τέτι.

Ξεκίνησε πολύ καλά και κατέκτησε τον τίτλο κερδίζοντας 4 φορές τον Απόλλωνα ενώ πήρε την ομάδα στον τελικό του Κυπέλλου. Οι εμμονές του, οι συγκρούσεις του με κάποια από τα αστέρια της ομάδας, ο μονοδιάστατος και προβλεπτός τρόπος παιχνιδιού του, δημιούργησαν πολλές αντιδράσεις. Του ανανεώθηκε απρόσμενα το συμβόλαιο για την περίοδο 2019 – 2020, ωστόσο η εντός έδρας ήττα από την Καραμπάχ αποτέλεσε την αιτία και την αφορμή για να αποδεσμευτεί.

Ανέλαβε αμέσως ο Γερμανός Τόμας Ντολ ο οποίος ήταν στο... περιμενε. Ξεκίνησε ιδανικά με τη μεγάλη νίκη – ανατροπή στο Μπακού με 2-0 επί της Καραμπάχ, που έδωσε (για 8η φορά) εισιτήριο στον ΑΠΟΕΛ, για τους Ομίλους και διασφάλισε έσοδα τουλάχιστον 10 εκατομμύρια! Η εκκίνηση του ήταν... ιστορική! Για να δούμε πόσο μεγάλες είναι οι... αντοχές του.

σωθούν τη χώρα μας στην Ευρώπη και για την όσο το δυνατό πιο ομαλή διεξαγωγή του πρωταθλήματος.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Η μετεγγραφή του Κωστή

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ**

Ηταν πολύ σημαντική η είδηση της μετεγγραφής του Ιωάννη Κωστή από τη Νέα Σαλαμίνα στον Ολυμπιακό Πειραιώς. Ένας δεκαεννιάχρονος ανοίγει τα φτερά του και θέλει να πετάξει ψηλότερα. Για την ακρίβεια πολύ ψηλότερα.

Φεύγει από μια ομάδα ιστορική μεν, αλλά χωρίς διακρίσεις στον κυπριακό χώρο και χωρίς πρωταγωνιστικές διαδρομές και πάει σε μια ομάδα διαχρονικά πρωταγωνίστρια συλλέκτρια τίτλων στο ελληνικό πρωτάθλημα και με μόνιμη παρουσία στην Ευρώπη. Είναι μεγάλο το άλμα για το νεανία που ουσιαστικά στο ενεργητικό του έχει γεμάτη μια μόλις χρονιά. Μια χρονιά συμπληρωμένη στην οποία συνέτεινε βέβαια και η επιμονή του Σάββα Πουρσαϊτίδη να τον σταθεροποιήσει στην ενδεκάδα. Λέμε.... σταθεροποιήσει γιατί ήδη είχε προωθηθεί στην πρώτη ομάδα από πριν και το ταλέντο του είχε ήδη εμφανιστεί.

Η περίπτωση είναι χαρακτηριστική του νεαρού ποδοσφαιριστή, που πήρε την ευκαιρία και την άδραξε. Επίσης είναι περίπτωση κατά την οποία η ομάδα που αγωνίζεται, του έδωσε ευκαιρία να δείξει το ταλέντο του. Ο Κωστή αυτό είναι. Ταλέντο. Όχι φτασμένος ποδοσφαιριστής. Για να γίνει... τέτοιος χρειάζεται ακόμη να φάει πολλά...ψωμιά.

Η Νέα Σαλαμίνα είναι ομάδα που δίνει με συνέπεια ευκαιρίες στους νεαρούς. Αυτό είναι αποδεδειγμένο και με άλλες περιπτώσεις με πρόσφατο παράδειγμα το Γιάννη Κούσουλο που μετεγράφηκε πέρυσι στην Ομόνοια. Αμφότεροι οι ποδοσφαιριστές είναι προίοντα των ακαδημιών της Νέας Σαλαμίνας που διαθέτει με βάση τα πεπραγμένα και άλλους ταλαντούχους ποδοσφαιριστές.

Η περίπτωση της μετεγγραφής του Ιωάννη Κωστή, που θυμίζουμε ότι για τη χρονιά που έρχεται θα αγωνιστεί στη Νέα Σαλαμίνα, βγάζει στο προσκήνιο δυο προϋποθέσεις που απαιτούνται για να ανελιχθεί ένας ποδοσφαιριστής. Τη σωστή και αποδοτική δουλειά στις Ακαδημίες και τη συνειδητή παροχή ευκαιριών στους ποδοσφαιριστές. Αυτά τα απλά δεν γίνονται από τις περισσότερες των ομάδων μας και ας λέμε ότι προωθούν τους Κύπριους ποδοσφαιριστές.

Βέβαια, πέραν της πολιτικής ενός σωματείου και της λειτουργίας των Ακαδημιών, υπάρχει ο παράγοντας που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο στην καθήρωση ενός ποδοσφαιριστή σε υψηλό επίπεδο. Η προσωπικότητα, η ποιότητα και η δουλειά του ποδοσφαιριστή.

Οι τρεις και οι άλλοι...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Δυο στα τρία σε προκρίσεις στον απολογισμό της εβδομάδας και του τρίτου προκριματικού, η αλήθεια είναι όμως, πως η ΑΕΚ έχασε από ένα ανώτερο αντιπάλο στο Βέλγιο. Και αλήθεια είναι, δύο επίσης, πως από τους τρεις αντιπάλους των κυπριακών ομάδων, σε αυτή τη φάση των διοργανώσεων, με μικρές έστω τις διαφορές, η ΑΕΚ είχε τον πιο υψηλό βαθμό δυσκολίας.

Μην την ξεγράφετε λοιπόν την ΑΕΚ, ενόψει πρωταθλήματος. Αρκεί να καταφέρει να διαχειριστεί καλύτερα τις αγωνιστικές της υποχρεώσεις, αποφεύγοντας την αγωνιστική «κοιλιά», στα μέσα περιόδου της περιόδου, από την οποία τα τελευταία χρόνια μένει πίσω, με σημαντική διαφορά στη βαθμολογία και μετά τρέχει και δεν φάνει.

Άθλος η ανατροπή και η πρόκριση του ΑΠΟΕΛ μέσα στο «εχθρικό» γήπεδο του Αζερμπαϊτζάν, μαγκιά, ωστόσο, ο Τόμας Ντολ δεν έκανε και δεν θα μπορούσε ο άνθρωπος να κάνει. Απλά ο Γερμανός προπονητής πιο λογικά συμπεριφέρθηκε ετοιμάζοντας το πλάνο του, πιο καλά διαβασμένος αποδείχθηκε, έστω με λίγες μέρες προετοιμασίας, σε σχέση με τον προκάτοχό του.

Μην βιαστούμε, ωστόσο, να χαρακτηρίσουμε τον κύριο Ντολ ως τον ιδανικό, γιατί τα ίδια είχαν λεχθεί και με τον ερχομό του κυρίου Τραμετσάνι, γιατί είναι μακριά ακόμη ο δρόμος μέχρι να κερδηθεί η απόλυτη επιποσύνη για ένα προπονητή στο ΑΠΟΕΛ...

Μπορούσε να πάθει ζημιά ο Απόλλωνας από το μέτριο πρώτο ημίχρονο της περασμένης Πέμπτης στο ΓΣΠ, για άλλη μια φορά, ωστόσο, καταγράφεται στα θετικά η σωστή αντίδραση, όταν το παιχνίδι... στραβώσει. Καμία αμφιβολία για το «πλούσιο» ρόστερ, την ίδια ώρα που αναμένονται ακόμη προσθήκες. Αουστράντερ κόντρα στην Αϊντχόβεν, ακατόρθωτο όμως δεν είναι. Και ουδέν κακό αμιγές καλού, ένας αποκλεισμός, από μια μεγάλη ολλανδική ομάδα, ενόψει πρωταθλήματος και του ανεκπλήρωτου τα τελευταία χρόνια μεγάλου στόχου για τον Απόλλωνα...

Μια εβδομάδα πριν την έναρξη του νέου πρωταθλήματος, ΑΠΟΕΛ, Απόλλωνας και ΑΕΚ επιβεβαίωσαν πως αρχίζουν από θέση ισχύος την κούρσα, έναντι των άλλων ομάδων που θα επικεντρώσουν να σπάσουν την τριάδα αυτή. Μακάρι, όσο δύσκολο και αν είναι, Ομόνοια, Ανόρθωση και ΑΕΛ να αποδειχθούν ικανές για κάτι τέτοιο, δημιουργώντας ξεχωριστό ενδιαφέρον στο πρωτάθλημα και σκηνικό που τόσο πολύ έχει λείψει τα τελευταία χρόνια.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Το πρόβλημα του γκολ

Είναι η μεγάλη συζήτηση που υπάρχει στις τάξεις της Ανόρθωσης για τη φετινή ομάδα που ενώ έχει επιθετικούς που τους λες πρωτοκλασάτους στα φιλικά δυσκολεύτηκε να κάνει πολλά πράγματα μπροστά. Οι πληροφορίες θέλουν τον Κετοπάγια να επέλεξε να φέρει ένα 10αρι στην ομάδα που να μπορεί να δώσει περισσότερη δημιουργία και εναλλακτικούς τρόπους τροφοδότησης των φον. Τον Οκριασβίλι έδειξε να τον υπολογίζει κυρίως για αριστερά, ο Ράγιος παίζει συχνά δεξιά και μένει να δούμε που θα χωρέσει στο πλάνο και ο Καλτάς. Θα έχει μπροστά ένα μόνο επίσημο ματς, με την ΑΕΛ, για να αξιολογήσει πράγματα ο προπονητής πριν κλείσει το παράθυρο ενίσχυσης και έτσι τις κρίσεις αναγκαστικά θα τις κάνει από τα φιλικά. Για να δούμε τι θα προκύψει γιατί σε πολλά ματς, ειδικά στην πρώτη φάση, αν

η ομάδα δεν μπορεί να απειλήσει απέναντι σε κλειστές άμυνες θα έχει σοβαρό πρόβλημα.

Διαιτησία και VAR

Συνήθως, εμείς στην Κύπρο, έχουμε πάντα την απάντηση σε περιπτώσεις σοβαρών λαθών της διαιτησίας, είτε χαρακτηρίζοντας ένα διαιτητή ανεπαρκή (ακάπαρο), είτε σε σκόπιμη αποστολή για να ευνοήσει μια από τις δύο ομάδες. Την ίδια ώρα, ως μάννα εξ ουρανού, αναμένουμε τον ερχομό του VAR. Ωστόσο, πρόσφατα παιχνίδια σε ευρωπαϊκές διοργανώσεις, απέδειξαν πως λάθη γίνονται και σε διοργανώσεις πολύ ψηλότερου επιπέδου από το κυπριακό ποδόσφαιρο και το πιο σημαντικό, λανθασμένες αποφάσεις προκύπτουν ακόμη και με τη χρήση του VAR. Άλλοθι για τους δικούς μας διαιτητές, σε περιπτώσεις «κοντρών» λαθών, δεν μπορεί να αποτελεί κάτι τέτοιο, το συμπέρασμα, ωστόσο, που εξακολουθεί να προκύπτει, είναι πως ποτέ και με κα-

νένα τρόπο η κρίση ενός διαιτητή δεν θα πάψει να αποτελεί σημείο συζήτησης και κάποτε αντιπαράθεσης...

Ερχονται αναβολές!

Οι προκρίσεις και οι αγωνιστικές υποχρεώσεις για ΑΠΟΕΛ και Απόλλωνα στον τελευταίο προκριματικό γύρο των δύο ευρωπαϊκών διοργανώσεων, λογικά, διαφοροποιούν το πρόγραμμα της προετοιμασίας των πρωταθλημάτων, με αναβολή των αγώνων των δύο ομάδων. Σκηνικό που κάθε χρόνο προκύπτει, αν και σε προηγούμενες περιπτώσεις και πέραν της πρώτης αγωνιστικής, οι αναβολές που εγκρίθηκαν και υπερβολικές ήταν και πρόβλημα δημιούργησαν στη συνέχεια στις ομάδες, με το «βαρυφορτωμένο» πρόγραμμα. Αναβολές με μέτρο λοιπόν είναι το ζητούμενο. Η φετινή καινοτομία άλλωστε, με τις τέσσερις μέρες διεξαγωγής μιας αγωνιστικής, προσφέρεται και για «εξυπηρέτηση» των δύο ομάδων που συνεχίζουν να εκπρο-

σωθούν τη χώρα μας στην Ευρώπη και για την όσο το δυνατό πιο ομαλή διεξαγωγή του πρωταθλήματος.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-1,86%

Χ.Α.
-5,7%

Dow Jones

1,13%

Nasdaq

1,59%

Nikkei

0,45%

Dax

1,57%

FTSE 100

1,10%

ΔΙΕΘΝΗ
Σύννεφα πάλι
στον ορίζοντα
παγκόσμιας
οικονομίας
Σελ. 11

Πετρέλαιο

10,39

€/ \$

-0,29%

Δύο μνηστήρες για το Venus Rock

Ενδιαφέρον από Παπαχριστοφόρου της Invel - Χριστοδούλου της Atterbury και επενδυτή από Ασία

Σε προχωρημένες διαβουλεύσεις με την Τράπεζα Κύπρου για απόκτηση από κοινού του Venus Rock βρίσκονται οι Χριστόφορος Παπαχριστοφόρου, ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Invel, και ο κυπριακής καταγωγής συ-

νέταιρος στην επένδυση με το νοτιοαφρικανικό κολοσσό Atterbury, Τάκνς Χριστοδούλου. Το έδαφος για απόκτηση του Venus Rock από τα δύο αυτά ονόματα είναι γόνιμο, ωστόσο, όπως διαρρέει, το ύψος της προσφοράς θα

κρίνει το μέλλον των συζητήσεων. Ενδιαφέρον έχει επιδειχθεί επίσης από επενδυτή ασιατικής καταγωγής, το όνομα του οποίου δεν έχει γίνει γνωστό μέχρι στιγμής. Το Venus Rock είναι ιδιοκτησίας του ειδικού οχήματος Real Estate

της Τράπεζας Κύπρου, REMU, και αποκτήθηκε στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης των χρεών του Θεόδωρου Αριστοδήμου το 2016 ύψους 280 εκατ. ευρώ. Εκτιμάται ότι το κόστος για την απόκτηση του συγκροτήματος θα ανέλθει

στα 180-200 εκατ. ευρώ. Η Limni δεν φαίνεται να βρίσκεται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για απόκτησή της μαζί με το Venus Rock. Σε μια τέτοια περίπτωση το κόστος θα ανέβαινε κατά 60 εκατ. ευρώ. **Σελ. 3**

Πέφτει το γουάν και εντείνεται η ύφεση

Εντείνονται οι ανησυχίες διεθνώς για κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου, την ώρα που η Κίνα υποτίμησε το νόμισμά της. Παρόμοια υποτίμηση είχε σημειωθεί και το 2015 και συνδυάστηκε με συντονισμένη πτώση των κινεζικών χρηματιστηρίων και προκάλεσε ρίγη ανά τον κόσμο, οδηγώντας τα χρηματιστήρια Ευρώπης, Ασίας και Αμερικής σε μίνι κραχ. Παρεμφερές σκηνικό παρουσιάστηκε πριν από περίπου δέκα ημέρες, όταν το γουάν υποχώρησε κάτω από το ψυχολογικό όριο των 7 γουάν προς 1 δολάριο. **Σελ. 9**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΗ

Η ύφεση, ο φτηνός δανεισμός και οι αυταπάτες

Η εβδομάδα άνοιξε με ισχυρές αναταράξεις στις αγορές και συνεχίστηκε με εντεινόμενες ανησυχίες. Αφορμή/αίτια για τις αναταράξεις, η επιθετικότητα των ΗΠΑ εναντίον της Κίνας. Μετά τις απειλές Τραμπ (την Πέμπτη, 1.8.19) ότι από την 1η Σεπτεμβρίου θα επιβάλει δασμούς 10% σε εισαγωγές αξίας 300 δισ. δολ. από την Κίνα (ενώ ήδη της έχει επιβάλει δασμούς 25% σε εισαγωγές αξίας 250 δισ. δολ.), το κινεζικό νόμισμα υποτιμήθηκε βίαια, ξεπερνώντας την αναλογία γουάν-δολάριο 7:1 για πρώτη φορά έπειτα από 11 χρόνια (2008). Η αμερικανική απάντηση ήταν η καταγγελία της Κίνας ως χώρας που χειραγωγεί το νόμισμά της. Η καταγγελία (τελευταία φορά

είχε διατυπωθεί το 1994) δεν έχει συνέπειες για την Κίνα – θα αποκτήσει αν προοιωνίζεται μια νέα αύξηση των δασμών στις εξαγωγές της προς ΗΠΑ. Ούτε φαίνεται να έχει βάση. Μόλις πριν από 25 ημέρες το ΔΝΤ ανακοίνωσε ότι η ισοτιμία του κινεζικού νομίσματος βρίσκεται σε αρμονία με τα θεμελιώδη δεδομένα της κινεζικής οικονομίας – αντιθέτως, το ΔΝΤ έκρινε το δολάριο υπερτιμημένο κατά 6-12%. Τροφοδοτεί όμως μια ένταση που όχι δύσκολα μπορεί να εξελιχθεί σε εμπορικό/νομισματικό πόλεμο ΗΠΑ - Κίνας (που είναι κάτοχος τίτλων του αμερικανικού δημοσίου αξίας μεγαλύτερης από 1 τρισ. δολάρια) με δυσθεώρητες επιπτώσεις, απρόβλεπτη ένταση και διάρκεια – ίσως

έως τις επόμενες αμερικανικές προεδρικές εκλογές.

Μέσα σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητες, οι εμπορικές εντάσεις συναγωνίζονται την αδυναμία της παγκόσμιας οικονομίας, σε μια διελκυστήριδα που επιτείνει υφεσιακά φαινόμενα. Εξ ου και η μεγάλη ευαισθησία των διεθνών αγορών, όπως αυτή αποτυπώθηκε στην πτώση των χρηματιστηρίων τις πρώτες ημέρες της εβδομάδας και, παράλληλα, στην άνοδο των τιμών και στη μείωση των αποδόσεων των ομολόγων. Τα κεφάλαια σπεύδουν στα ασφαλή λιμάνια των ομολόγων (εν μέρει και στον χρυσό, που η τιμή του κάνει ρεκόρ βετίας...) διότι εκτιμούν ότι ο κίνδυνος μιας ύφεσης

μεγαλώνει. Αυτός είναι ο λόγος που ώθησε τις τελευταίες εβδομάδες την κεντρική τράπεζα Αυστραλίας, τη FED και, την Τετάρτη, της Νέας Ζηλανδίας, Ινδίας και της Ταϊλάνδης να κάνουν επιθετικές μειώσεις επιτοκίων. Και ωθεί την ΕΚΤ σε δεύτερο γύρο ποσοτικής χαλάρωσης. Μια νέα ύφεση (μένει να φανεί αν θα είναι ήπια ή σκληρή) είναι στο κατώφλι του κόσμου. Αυτό λέει η αγορά ομολόγων, η μείωση των αποδόσεών τους.

Η μείωση του κόστους δανεισμού, λοιπόν, έχει δύο πλευρές που αυτονόητα πρέπει να συνεκτιμώνται: Όταν ο δανεισμός, με την έκδοση εντόκων και κυρίως ομολόγων, φτηνώνει, υπάρχουν ευεργετικές συνέπειες για όσους

είναι υπερδανεισμένοι, διότι μειώνεται το κόστος εξυπηρέτησης των δανείων τους. Αλλά as μην καλλιεργούνται αυταπάτες. Όταν ο δανεισμός καθίσταται φτηνός επειδή προεξοφλείται ή εξελίσσεται ύφεση, η κατάσταση εγκυμονεί κινδύνους και δυσμενείς συνέπειες, ειδικά εις βάρος όσων είναι βαριά υπερδανεισμένοι, (α) γιατί αν δεν παράγουν νέο πλούτο δεν θα μπορούν να αποπληρώουν τα δάνειά τους και η ύφεση δεν τους βοηθά και (β) γιατί αύριο, σε συνθήκες ύφεσης, οι όροι δανεισμού για την εξυπηρέτηση παλαιών δανείων ίσως επιδεινωθούν πολύ και απότομα. Η πολιτική είναι χρήσιμη όταν προνοεί.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΛΟΓΩ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΣ

Εχασε 1,8 δισ. δολάρια μέσα σε μόνο μία ημέρα

Ο Μάικλ Χάζενσταμπ, επενδυτής των αναδυόμενων αγορών και προβεβλημένος διαχειριστής κεφαλαίων στην επενδυτική Franklin Templeton της Καλιφόρνιας, έχασε 1,8 δισ. δολάρια σε μία ημέρα εξαιτίας της μεγάλης πτώσης που σημείωσαν τη Δευτέρα οι τίτλοι της Αργεντινής. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Ανοδικά οι τιμές για γραφειακούς χώρους

Ασφαλές είναι προς το παρόν, η ελληνική αγορά γραφείων από τη δημιουργία φαινομένων υπερτίμησης, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου οι κίνδυνοι έχουν αρχίσει να πολλαπλασιάζονται το τελευταίο διάστημα. Αύξηση 9% σημείωσαν το 2018 οι τιμές στην Αθήνα. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,44%	-0.11%
Γερμανία	-0,61%	-0.16%
Γαλλία	-0.32%	-0.13%
Ιταλία	1.61%	0.03%
Ισπανία	0.20%	-0.08%
Ιρλανδία	-0.05%	0.12%
Ελλάδα	2.09%	-0.02%
Ην. Βασίλειο	0,49%	-0,10%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Σας ευχόμαστε
καλό καλοκαίρι!

www.pwc.com.cy

ΑΠΟ ΨΗ Τον ΚΩΣΤΑ ΣΦΑΚΑΚΗ*

Μπροστά στο νέο φορολογικό τοπίο

Τώρα που οι παθογένειες της επιχειρηματικότητας και συνολικά της οικονομίας συνεχίζουν με γοργούς ρυθμούς να θεραπεύονται, υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση του αναγκαίου φορολογικού συστήματος, το οποίο θα συμβάλει αποτελεσματικά στην πολυπόθητη ανάπτυξη.

Οι εξαγγελίες που βρίσκονται στον δρόμο της θεσμοθέτησής τους καλύπτουν όλο το φάσμα της οικονομικής και κοινωνικής καθημερινότητας των πολιτών και της αποτελεσματικής λειτουργίας των επιχειρήσεων, προ-

Στο θέμα της φοροδιαφυγής, η οποία εκτιμάται στο 21% του ΑΕΠ, το αποτελεσματικότερο όπλο καταπολέμησής της είναι ο ψηφιακός μετασχηματισμός σε όλο το φάσμα της οικονομίας.

σβλέποντας στην αποκατάσταση της φορολογικής τάξης, ως προϋπόθεση δημιουργίας αναπτυξιακού επενδυτικού κλίματος.

Οι εξαγγελθείσες ελαφρύνσεις στην υπερφορολόγηση των φυσικών προσώπων σε όλη τη διάρκεια της δεκαετούς κρίσης, με την εκλογικευμένη μείωση των φορολογικών συντελεστών και των ασφαλιστικών εισφορών, πέραν του ότι αποτελούσε άμεση ανάγκη για την ελάφρυνση των φορολογουμένων, είναι το πρώτο βήμα δημιουργίας ομαλού αναπτυξιακού κλίματος.

Παράλληλα με τα φυσικά πρόσωπα, οι μειώσεις των φορολογικών συντελεστών και των εργοδοτικών εισφορών για τις επιχειρήσεις και οι διευθετήσεις χρόνιων εκκρεμοτήτων, όπως ο φορολογικός χειρισμός των σημαντικών ζημιών, οι οποίες γεννήθηκαν στα χρόνια της κρίσης, αποτελούν ουσιώδεις προϋποθέσεις για τη δημιουργία του

προσδοκώμενου επενδυτικού κλίματος. Στον χώρο των αποφάσεων για τις επιχειρήσεις, τις οποίες θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν ο υπουργός Οικονομικών, ανήκουν και μέτρα που απαιτείται να ληφθούν για την επιστροφή των πολύτιμων στελεχών που «μετοίκησαν» στο εξωτερικό τα χρόνια της κρίσης, αλλά και το πώς θα παραμείνουν στη χώρα τα σημερινά στελέχη των επιχειρήσεων, τα οποία «προκαλούνται» από τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες εργασίας των εταιρειών του εξωτερικού. Στο μέγα θέμα της φοροδιαφυγής, η οποία εκτιμάται στο 21% του ΑΕΠ, το αποτελεσματικότερο με τα σημερινά δεδομένα όπλο καταπολέμησής της είναι ο ψηφιακός μετασχηματισμός σε όλο το φάσμα της οικονομίας.

Προσβλέπουμε, αναμένοντας ριζικά βήματα και αποφάσεις από το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης σε συνεργασία με όλα τα εμπλεκόμενα υπουργεία και τις ανεξάρτητες αρχές, στη μέγιστη ψηφιοποίηση των συναλλαγών.

Αναφερόμαστε συγκεκριμένα στην άμεση θεσμοθέτηση των εφαρμογών της ηλεκτρονικής τιμολόγησης στις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων (B2B) και Δημοσίου (B2G), στο κύκλωμα της διακίνησης των αγαθών και στην περαιτέρω επέκταση της υποχρεωτικότητας των ηλεκτρονικών πληρωμών, ιδιαίτερα σε «ευαίσθητες» κατηγορίες συναλλαγών, όπως τα ελεύθερα επαγγέλματα και οι λιανικές πωλήσεις, μειώνοντας παράλληλα το επιτρεπόμενο ποσό συναλλαγών με τραπεζά.

Οι διευθετήσεις - θεσμοθετήσεις όλων των παραπάνω θεμάτων, συνδυεζόμενες με έναν προσεκτικά μελετημένο επενδυτικό φορολογικό νόμο οριζόντιων φορολογικών κινήτρων για όλη την επικράτεια, αποτελούν τη βάση και την προϋπόθεση προσέλκυσης των νέων Ελλήνων και ξένων επενδυτών.

* Ο κ. Κώστας Σφακάκης είναι σύμβουλος διοίκησης ΣΕΒ για φορολογικά θέματα.

ΣΧΟΛΙΟ Τον ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ

Τα βραδύπορα προς τ' άστρα

Την ιδέα πως «οι εξωγήινοι είναι ήδη εδώ» δεν την υποστηρίζουν μόνο τα μαθητούδια του Ερικ φιν Ντένικεν και οι φανατισμένοι της «αντισυμβατικής αρχαιολογίας» ή της «αντισυμβατικής ιστορίας», όσοι τέλος πάντων ανακαλύπτουν υπερδισατηνικό δάκτυλο σε καθετί ανθρώπινο και ανθρωπογενές. Την υποστηρίζουν, για εντελώς διαφορετικούς λόγους, και πολλοί επιστήμονες, που τα φαιά τους κύτταρα δεν είναι δορυφόροι συνωμοσιολογίων. Λένε δηλαδή ότι οργανισμοί με τις απίστευτες ιδιότητες που αποδίδει στους εξωγήινους η επιστημονική φαντασία ζουν στη Γη εκατομμύρια χρόνια τώρα, αντέχοντας σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, θανάσιμες για τα θηλαστικά.

Εξαιτίας ενός ατυχήματος, κάποιοι οργανισμοί αυτού του είδους έγιναν πρόσφατα διάσημοι. Πρόκειται για τα οκτάποδα βραδύπορα.

Τα μικροσκοπικά οντόρια αποτελούσαν τμήμα του «ζωικού φορτίου» που βρισκόταν στο ιδιωτικό ρομποτικό ισραηλινό σκάφος «Γένεσις».

Το σκάφος συνετρίβη τον Απρίλιο στη Σελήνη και σπιδήσπεζε ζωντανό πάνω του πέθανε. Πλην ίσως των βραδύπορων, που μπορούν να μπαίνουν σε κατάσταση κρυποβίωσης, να μηδενίζουν σχεδόν τον μεταβολισμό τους, να αντέχουν δέκα χρόνια σε κατάσταση αφυδάτωσης και να επιβιώνουν σε συνθήκες τυπικά εξω-

φρενικές – ή εξωγήινες: στους -200° C αλλά και στους 151° C. Μέσα σε θερμοπηγές, αλλά και στην κορυφή των Ιμαλαίων. Κάτω από στρώματα πάγου, αλλά και στα βάθη των ωκεανών, σε ατμόσφαιρα χιλιάδων ατμοσφαιρών.

Χαρμόсуна νέα; Μα και βέβαια. Ακόμη κι αν καταφέρουμε να αφανίσουμε τη ζωή στη Γη, με τους πολέμους ή με την πλήρη απορρύθμιση του κλίματος, στη Σελήνη θα υπάρχουν τα βραδύπορα, γίνιns καταγωγής. Μακρινά ξαδέλφια μας δηλαδή, που σε μερικά δισεκατομμύρια χρόνια ίσως εξελιχθούν, για να συνεχίσουν την περιπέτεια της νοήμονος ζωής στο πλιακό μας σύστημα.

Αλλά χαρμόсуна νέα, ίσως τα μόνα που δικαιώνουν τον τίτλο «Smile for Future» της συνόδου για το κλίμα που φιλοξενεί η Λωζάννη;

Η ανακάλυψη από τη NASA τριών εξωπλανητών στο πλανητικό σύστημα TOI-270, σε σχετικά μικρή απόσταση: 73 έτη φωτός. Ο ένας τους θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιες μορφές ζωής. Να κατορθώσει το ανθρώπινο είδος να ταξιδέψει μέχρις εκεί, αν δεν εφεύρει τα σκάφη του «Star Wars», δεν φαίνεται πιθανό. Εκτός και αποκτήσουμε τις ιδιότητες των βραδύπορων, εμπλουτίζοντας το γονιδίωμά μας με το δικό τους γενετικό υλικό. Και με την προϋπόθεση ότι έως τότε θα αποδείξουμε ότι υπάρχει λόγος να μας υπομένει επ' άπειρον το σύμπαν.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Τελικά, κάποιοι έκαναν το δώρο της βροχής, στάχτη. Η φωτογραφία από την τεράστια πυρκαγιά στην περιοχή Πάχνας και Βουνί.

Ακριβότερο το ρεύμα

Φθινότερο το ηλεκτρικό ρεύμα, για τον Αύγουστο ανακινούν η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου. Αυτό που δεν μας λένε είναι ότι vai μεν είναι φθινότερο από τον Ιούλη, πληρώνουμε ωστόσο για την ίδια κατανάλωση είκοσι ευρώ περισσότερα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2017. Δεν το λες και μείωση.

• • • • •

Ακριβή και η βενζίνη

Μιας και είναι περίοδος διακοπών, λες να σβήσεις τον κλιματισμό, να μπεις στο αυτοκίνητο για καμιά βόλτα, τουλάχιστον να μην μένεις σπίτι να καίς ρεύμα. Πας στο πρατήριο να γεμίσεις βενζίνη και βλέπεις πόσο μικρή αγοραστική δύναμη έχει ένα ευρώ. Για ένα λίτρο αμόλυβδης 95 χρειάζεσαι περίπου 1,20 σεντ, 1,27 σεντ για την αμόλυβδη 98 οκτανίων και 1,23 για το πετρέλαιο κίνησης. Μπα, δεν είναι να πας και μακριά, καλή είναι και η πρωτεύουσα. Δεν είναι τυχαίο που ακόμα και τον Δεκαπενταύγουστο κυκλοφορούσαν αυτοκίνητα στους δρόμους της Λευκωσίας.

• • • • •

Δεν γεμίζουν τα πεντάστερα

Νέες κλίνες, νέα ξενοδοχεία, επεκτάσεις, οι αναβαθμίσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων συνεχίζονται στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, αλλά τα ξενοδοχεία δεν γεμίζουν. Σε όλες τις πόλεις καταγράφεται μείωση σε σχέση με προηγούμενες χρονιές, ενώ στην ελεύθερη Αμμόχωστο μιλούν για πληρότητες χαμηλότερες των τελευταίων τεσσάρων χρόνων. Μάλλον δεν χρειάζονται άλλες επενδύσεις για περισσότερες κλίνες. Να γεμίσουν πρώτα οι υφιστάμενες. Ας δουν όμως

και οι αρμόδιοι πιο ζεστά το θέμα με τις υποδομές που προσφέρει η Κύπρος, τις δημόσιες μεταφορές και γενικότερα το τουριστικό προϊόν που προσφέρεται πέραν των ξενοδοχείων. Κατανοπτό το επιχείρημα ότι ανέκαμψαν ανταγωνιστικές αγορές και αυτό κόστισε στην Κύπρο, μήπως όμως αυτό σημαίνει ότι οι τουριστικές αυξήσεις των προηγούμενων χρόνων ήταν συγκυριακές;

• • • • •

Το πολύ μέχρι πιο κάτω

Στην σκέψη ότι είμαστε σε ένα νησί που δεν

προσφέρονται άλλες επιλογές σύνδεσης με τον υπόλοιπο κόσμο πέραν της αεροπορικής, δεν είναι περίεργο να αναπτύξει κανείς κλειστοφοβικές τάσεις. Πόσο δε μάλλον όταν κάνει τα μαθηματικά και βλέπει ότι οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων για ένα ταξίδι στην κοντινή Αθήνα δεν χωράνε στον οικογενειακό προϋπολογισμό. Οι ψηλές τιμές δεν επηρεάζουν φυσικά μόνο τους κατοίκους Κύπρου αλλά και τον εισερχόμενο τουρισμό. Το θέμα ανακινήθηκε τον Ιούνιο, με πολιτικές παρεμβάσεις και επιστολές προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Απάντηση μέχρι στιγμής, καμία.

• • • • •

Το Κακοσκάλι

Πέρας μιλούσαμε για την ανάγκη επιδιόρθωσης και διαπλάτυνσης του δρόμου Κακοσκάλι στο Νέο Χωριό του Ακάμα, η ίδια συζήτηση γίνεται και φέτος. Όλα θα φτιάξουν στο πλαίσιο του σχεδίου διαχείρισης για το εθνικό δασικό πάρκο του Ακάμα. Ούτε ότι πρόκειται για ζήτημα ασφάλειας για κατοίκους και επισκέπτες οδηγούς φαίνεται να επισπεύδει την διαδικασία.

• • • • •

Περισσότεροι έκτακτοι

Όλο και περισσότεροι στρέφονται προς τον δημόσιο τομέα, ενώ η απασχόληση στην Κυβέρνηση αριθμεί 52.069 άτομα. Μάλιστα σύμφωνα με την στατιστική υπηρεσία, τον Ιούλιο η απασχόληση αυξήθηκε κατά 65 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2018. Η αύξηση οφείλεται στους έκτακτους και όχι στο μόνιμο προσωπικό που καταγράφει μείωση κατά 439 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2018.

Εικόνες από το μέλλον στο Ιράκ

«Πεθαίνουμε», διαμαρτύρεται ο 17χρονος Μοχάμεντ, ιδροκοπώντας στο μαγαζί σιδηρικών όπου εργάζεται, στην κεντρική Βαγδάτη. Το θερμόμετρο δείχνει 48 βαθμούς Κελσίου και δεν υπάρχει οδός διαφυγής. Το ηλεκτρικό ρεύμα έχει κοπεί στη γειτονιά και ο νεαρός δεν διαθέτει χρήματα για να αγοράσει γεννήτρια, ώστε να λειτουργήσει ο κλιματισμός. Περίπου η ίδια κατάσταση επικρατεί και στο σπίτι του. «Ξυπνάω τις νύχτες και ο ιδρώτας τρέχει ποτάμι», λέει με φωνή που μόλις ακούγεται. «Είναι εξαντλητικό. Η ζέστη σε κάνει να αισθάνεσαι απαίσια».

Βέβαια, το Ιράκ είναι συνηθισμένο στις υψηλές θερμοκρασίες –που τώρα έρχονται όλο και ναορίτερα– όμως τα λίγα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους οι κάτοικοι προκειμένου να δροσιστούν είναι απλυσίαστα για τους φτωχούς. Στην πραγματικότητα, η Βαγδάτη παρέχει μια ανησυχητική ματιά σε ένα μέλλον όπου μόνο οι εύποροι θα είναι εξοπλισμένοι για να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή. Τις ημέρες που ο υδράργυρος στην πόλη σκαρφαλώνει στους 48 βαθμούς, τα κλιματιστικά είναι ο μοναδικός τρόπος για να δροσιστεί κανείς. Ωστόσο, η κρίση της ηλεκτροδότησης που μαστίζει τη χώρα έχει κάνει ακόμα

Σε συντριβάνια αναζητούν λίγη δροσιά χιλιάδες Ιρακινοί, όταν ο υδράργυρος σκαρφαλώνει στους 50 βαθμούς Κελσίου.

και αυτό το αναγκαίο μέσο μη προσβάσιμο σε οικογένειες χαμηλού εισοδήματος.

Αποτέλεσμα αυτής της ιρακινής κρίσης, που προκλήθηκε από τη διαφθορά, την κακή διαχείριση και το καταρρέον δίκτυο ηλεκτροδότησης, είναι ένα τεράστιο χάσμα ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση ηλεκτρικού ρεύματος, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μή-

νες. Μια γεννήτρια πετρελαίου μπορεί μερικώς να αποκαταστήσει το πρόβλημα, αλλά η λειτουργία του κλιματιστικού με αυτόν τον τρόπο είναι μια πολυτέλεια που ελάχιστοι μπορούν να αντέξουν οικονομικά.

Μπορεί η ηλεκτροδότηση να αποτελεί πρόβλημα του Ιράκ, ωστόσο η ανισότητα του δικαιώματος στη δροσιά είναι ένα ζήτημα

παγκόσμιο, που θα γίνεται όλο και πιο αισθητό καθώς η Γη υπερθερμαίνεται. Περίπου 2,8 δισ. άνθρωποι ζουν σε κράτη όπου η μέση θερμοκρασία είναι υψηλότερη των 25 βαθμών Κελσίου, σύμφωνα με την Παγκόσμια Υπηρεσία Ενέργειας, ενώ λιγότεροι από το 10% των κατοίκων διαθέτει κλιματισμό και ειδικότερα στην Ευρώπη, μόνο το 5% των σπιτιών κλιματίζεται. Η υπηρεσία, επίσης, υπολογίζει ότι μέχρι το 2050, 1,9 δισ. άτομα που ζουν σε ζεστές χώρες δεν θα έχουν πρόσβαση σε κλιματισμό.

Όπως επισημαίνει ο καθηγητής Φίλιπ Άλστον, ειδικός εισπληξης του ΟΗΕ για την ακραία φτώχεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής οι ζωές των πιο φτωχών θα τεθούν σε κίνδυνο. «Παιδιά, ηλικιωμένοι, άρρωστοι, αλλά και όσοι απλώς δεν είναι ιδιαίτερα εύρωστοι, θα κινδυνεύουν να πεθάνουν εξαιτίας των υψηλών θερμοκρασιών. Ο μοναδικός τρόπος για να προστατευθούν είναι τα κλιματιστικά, αλλά αυτά κοστίζουν – τόσο για το σύστημα και τα μηχανήματα, όσο και για το ηλεκτρικό ρεύμα. Οι φτωχότεροι δεν θα διαθέτουν πρόσβαση σε αυτά, ούτε τα χρήματα που απαιτούνται για να ανακουφιστούν».

Πολιορκούν το Venus Rock, Invel και Atterbury

Στα 180 - 200 εκατ. ευρώ το κόστος απόκτησής του – Ενδιαφέρεται και ασιατικής καταγωγής επενδυτής

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το δρόμο της εξόδου από τα βιβλία της Τράπεζας Κύπρου φαίνεται να παίρνει το Venus Rock. Το αποκτηθέν συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου από την Aristo Developers, που βρίσκεται στην επαρχία Πάφου και που λειτούργησε ως το βασικό αντικείμενο αναδιάρθρωσης των χρεών του Θεόδωρου Αριστοδήμου το 2016 ύψους 280 εκατ. ευρώ, «πολιορκείται» από τον κύριο παίκτη του Real Estate σε Κύπρο και Ελλάδα, αλλά και του νοτιοαφρικανικού ομίλου που άλλαξε τον χάρτη των Mall στη χώρα. Ο λόγος για τον Χριστόφορο Παπαχριστοφόρου, τον ιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο της Invel και για τον κυπριακής καταγωγής συνένταιρο στην επένδυση με τον Νοτιοαφρικανικό κολοσσό Atterbury, Τάκην Χριστοδούλου.

Όπως είναι εις θέση να γνωρίζει η «Κ», οι δύο άντρες βρίσκονται σε συζητήσεις για την απόκτηση από κοινού του Venus Rock, ιδιοκτησίας του ειδικού οχήματος Real Estate της Τράπεζας Κύπρου, REMU. Το έδαφος για απόκτηση του Venus Rock από τα δύο αυτά ονόματα είναι γόνιμο, ωστόσο, όπως διαρρέει, το ύψος της προσφοράς θα κρίνει το μέλλον των συζητήσεων. Και οι δύο επενδυτές έχουν προχωρήσει σε επενδύσεις πολλών εκατομμυρίων ευρώ στην Κύπρο τα τελευταία πέντε χρόνια και γι' αυτό η Τράπεζα Κύπρου παρουσιάζεται αισιόδοξη τουλάχιστον για το προφίλ των επενδυτών και τη δυναμική τους.

Το Venus Rock εξάλλου είναι ένα project που θα κοστίσει στον ενδιαφερόμενο επενδυτή περί τα 180 – 200 εκατ. ευρώ. Ο κ. Παπαχριστοφόρου ειδικά, έχει παρου-

Η Limni δεν βρίσκεται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για απόκτησή της μαζί με το Venus Rock. Αν και θα ήταν ιδανικό σενάριο για την Τράπεζα Κύπρου

στάσει «δείγματα γραφής» στην Τράπεζα Κύπρου και με επενδύσεις και με δανεισμό. Πριν από μερικούς μήνες, η ΠΑΝΓΑΙΑ ήταν αυτή που απέκτησε το επενδυτικό fund με 21 εμπορικά ακίνητα της Τράπεζας Κύπρου έναντι 149 εκατ. ευρώ. Υπενθυμίζεται πως ο κύριος μέτοχος της ΠΑΝΓΑΙΑ είναι ο κύριος Διευθύνων Σύμβουλος της Invel Real Estate Management, κ. Παπαχριστοφόρου και η Invel πλέον έχει το 98,1% της ΠΑΝΓΑΙΑ.

Παράλληλα, «δείγματα γραφής» στην κυπριακή αγορά έχει δείξει και η Atterbury, παρόλον ότι δεν υπήρξε συνεργασία στο παρελθόν με την Τράπεζα Κύπρου.Το 2015 εξαγοράστηκαν από κοινού το The

Mall of Cyprus και το The Mall of Engomi του ομίλου Σιακόλα από τη νοτιοαφρικανή εταιρεία. Το κόστος της εξαγοράς τους έφτασε τα 200 εκατ. ευρώ, ενώ έχουν επενδυθεί ακόμα περισσότερα μετά την μεγάλη επέκταση του Mall of Cyprus.

Φήμες μαζί με Limni

Όσον αφορά στις συζητήσεις μεταξύ των δύο ανδρών και τη Ρεμυ, διέρρευσε πως η πρόταση είναι η απόκτηση και της Limni. Πρόκειται για το ακίνητο, το οποίο πέρασε στα χέρια της Τράπεζας Κύπρου από τον Όμιλο Σιακόλα στο πλαίσιο ανταλλαγής χρέους. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι

Πριν από την απόκτηση του Venus Rock από την Τράπεζα Κύπρου, το 2014, το ακίνητο βρισκόταν στο στόχαστρο της China Glory Investment Group.

ενώ ως σενάριο φαντάζει ιδανικό, δεν αναμένεται να γίνει κατορθωτό. Πρώτον οι επενδυτές δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως να θέλουν τη Limni και κατά δεύτερον το ποσό ανεβαίνει κατά 60 εκατ. ευρώ, κάτι

που δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο μία τέτοια συναλλαγή.

Υπάρχει ανταγωνιστής

Το παρελθόν έχει δείξει πως το Venus Rock δεν αφήνει αδιάφορους επενδυτές από Ασία. Όπως και πριν από την αναδιάρθρωση με την Τράπεζα Κύπρου οπότε κινεζικός όμιλος ενδιαφερόταν για την απόκτηση του Venus Rock από την Aristo Developers, έτσι και τώρα υπάρχει ενδιαφέρον από επενδυτή ασιατικής καταγωγής. Επί της ουσίας είναι ο δεύτερος παίχτης» που ενδιαφέρεται για το Venus Rock, έναντι της κοινοπραξίας Παπαχριστοφόρου και Χριστοδούλου. Το όνομα του «αντίπαλου δέους» - επενδυτή δεν είναι γνωστό.

Πριν από την απόκτηση του Venus Rock από την Τράπεζα Κύπρου, το 2014, το ακίνητο βρισκόταν στο στόχαστρο της China Glory Investment Group. Τότε η εταιρεία είχε κάνει πίσω με τη δικαιολογία πως το πρόγραμμα πολιτογράφησης ξένων επενδυτών στην Κύπρο ήταν αβέβαιο, άρα και το ρίσκο για μία τέτοια επένδυση θα ήταν πολύ μεγάλο. Αρχικά το Venus Rock προοριζόταν για να αξιοποιηθεί στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων. Ουδείς γνωρίζει το business plan της οποιασδήποτε εταιρείας, αλλά από τότε τα δεδομένα δείχνουν πως το ενδιαφέρον από επενδυτές κινεζικής καταγωγής για το πρόγραμμα των διαβατηρίων είναι μεγάλο. Συγκεκριμένα, οι πρώτοι σε ποσοστά αγοραστές είναι οι Ρώσοι και δεύτεροι έρχονται οι Κινέζοι.

Σε αριθμούς

Τα κίνητρα που έχουν παραχωρηθεί από το κράτος για τις πολιτογραφήσεις κατάφεραν να προσελκύσουν σημαντικές επενδύσεις στον τομέα των ακινήτων, ενώ οι μεγάλοι κερδισμένοι εκ του αποτελέσματος είναι οι ντιβέλοπερς και οι τράπεζες. Από το Μάιο του 2013 μέχρι και τον Αύγουστο του 2018 έχουν υποβληθεί 2.389 αιτήσεις για διαβατήρια. Το 2013 υποβλήθηκαν 77 αιτήσεις για πολιτογράφηση από ξένους επενδυτές, το 2014 οι αιτήσεις αυξήθηκαν στις 306, αλλά το 2015 μειώθηκαν στις 286. Το 2016 σχεδόν διπλασιάστηκαν στις 503 και το 2017 έφτασαν κοντά στον ανώτερο αριθμό των αιτήσεων που μπορεί να εξυπηρετήσει η Κυπριακή Δημοκρατία, στις 696. Από την αρχή του 2018 μέχρι και τον Αύγουστο του ίδιου έτους υποβλήθηκαν 521 αιτήσεις για πολιτογράφηση ξένων επενδυτών.

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΩΝ

Raluca Georgiana Serban

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΚΥΠΡΟΥ No. 1

WTA number 230

Grand Slam 2019

Australian Open 2019 (Q)

Wimbledon 2019 (Q)

ΑΜΚΕ Αργυρό μετάλλιο απλού γυναικών

ΑΜΚΕ Χρυσό μετάλλιο διπλό γυναικών

ΑΜΚΕ Χρυσό μετάλλιο διπλό μικτού

#HellenicBankMASTERS

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΑΚΑΠΝΟΥΣ

Σάββατο 24 Αυγούστου

Παναγία του Κάμπου, 8.30μ.μ.

ετήσια χοροεβπερίδα

ΑΚΑΠΝΟΥΣ

ΠΑΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ

ΑΡΕΤΗ ΚΕΤΙΜΕ - ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΙΡΙΔΟΥ - ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΤΡΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ - ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Είσοδος με φαγητό και ποτό €20

Πληροφορίες και Κρατήσεις στο 99649344

Χορηγοί:

Αλλαντικά Γρηγορίου, Αρτοποιεία Blue Oven, Ψάρι Levantina

Knauf Cyprus, K&M Safeddoors Ltd και οι Παπαδόπουλος & Σχοινής Παραγωγές

Αποκτά και τρίτο Υφυπουργείο η Κύπρος

Εξελίξεις το προσεχές φθινόπωρο δηλώνει στην «Κ» ο Επικεφαλής Επιστήμονας Κυριάκος Κόκκινος

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ουραγός η Κύπρος στην οικονομία της έρευνας και της καινοτομίας, αν και τους τελευταίους μήνες επικρατεί ένας αναβρασμός ώστε να ανατραπεί αυτή η εικόνα. Από τον περασμένο Ιανουάριο η Κύπρος απέκτησε τον πρώτο επικεφαλής επιστήμονα, στον οποίο ανατέθηκε η ετοιμασία νομοσχεδίου για δημιουργία Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Αυτό ήδη βρίσκεται ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας, ενώ εκτιμάται ότι μέχρι τον χειμώνα, εκτός απρόοπτου, η Κύπρος θα αποκτήσει και το τρίτο της Υφυπουργείο. Για τις λεπτομέρειες στέγασης, στελέχωσης και προϋπολογισμού του, μίλησε στην «Κ» ο επικεφαλής επιστήμονας Κυριάκος Κόκκινος. Ανα-

Στο Υπουργείο Οικονομικών θα στεγάζεται, τουλάχιστον το πρώτο διάστημα, το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

φέρθηκε επίσης στα τέσσερα νέα κέντρα αριστείας των οποίων οι συμβάσεις υπογράφονται το φθινόπωρο, και που ανοίγουν τις πόρτες ώστε η Κύπρος να προσελκύσει ξένους ερευνητές και να καταστεί περιφερειακό κέντρο έρευνας και καινοτομίας.

-Μαζί με τον διορισμό σας είχε ανακοινωθεί και η πρόθεση για Υφυπουργείο Έρευνας και Καινοτομίας. Πού βρίσκεται αυτή η διαδικασία;

«Έχουμε ετοιμάσει νομοθεσία η οποία ήδη βρίσκεται ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας για νομοτεχνικό έλεγχο και ευελπιστούμε ότι εντός Αυγούστου θα ολοκληρωθεί. Έχουν ήδη ξεκινήσει διαβουλεύσεις με τα κόμματα ώστε να προλειάνουμε το έδαφος με στόχο στο τέλος τα κόμματα να υποστηρίξουν την δημιουργία ενός τέτοιου υφυπουργείου. Μέχρι στιγμής τα μηνύματα που παίρνουμε είναι θετικά και αναμένω πως όταν ολοκληρωθεί ο έλεγχος από την Νομική Υπηρεσία, το νομοσχέδιο θα τεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο. Ακολουθώντας θα τεθεί ενώπιον της Βουλής η οποία εκτός απρόοπτου θα εγκρίνει το νομοσχέδιο μέσα στο φθινόπωρο του 2019.

-Άρα το φθινόπωρο του 2019 θα υπάρξουν σημαντικές εξελίξεις για την δημιουργία του Υφυπουργείου.

«Ενδοχρόνως οι εξελίξεις να προκύψουν προς τον χειμώνα. Αυτό εξαρτάται από το πότε η Βουλή θα εγκύψει πάνω στο θέμα. Θεωρώ όμως ότι δεν θα υπάρξει κάποιο πρόβλημα το οποίο να καθυστερήσει την διαδικασία.

-Σε περίπτωση που εγκριθεί το νομοσχέδιο και προχωρήσει το Υφυπουργείο, η θέση του επικεφαλής επιστήμονα θα μετεξελιχθεί σε θέση Υφυπουργού;

«Η συγκεκριμένη θέση θα παραμείνει ως έχει. Το Υφυπουργείο θα προϊσταται του Επικεφαλής Επιστήμονα και άρα τις έρευνας και της καινοτομίας και θα έχει επίσης να αναλάβει και την ψηφιακή στρατηγική. Ειδικότερα, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, δηλαδή την ψηφιο-

Υπάρχει πρόταση ώστε τα τέσσερα νέα κέντρα αριστείας στην Κύπρο να στελεχωθούν κατά 30-40% με ερευνητές του εξωτερικού προκειμένου να δημιουργηθούν στην χώρα μας διεθνούς εμβέλειας ερευνητικά κέντρα.

ποίηση των υπηρεσιών του κράτους προς τον πολίτη. Ψηφιακή πολιτική σήμερα δεν υπάρχει. Παρατηρείται μάλιστα το εξής. Η ψηφιακή στρατηγική να είναι στο Υπουργείο Μεταφορών, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στο Υπουργείο Οικονομικών, ο Ψηφιακός Πρωταθλητής στο Υπουργείο Εμπορίου. Πρόκειται για κατακερματισμό των υπηρεσιών και είναι σαφές ότι χρειάζεται όλα αυτά τα τμήματα να μπουν κάτω από μία ομπρέλα ώστε να υπάρχει ένας προϊστάμενος.

-Τι προϋπολογισμό θα έχει σε πρώτη φάση το Υφυπουργείο;

«Δεν έχουμε μπει ακόμα στο κομμάτι του προϋπολογισμού αλλά θεωρώ ότι θα είναι ο προϋπολογισμός που έχει το Τμήμα Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών μαζί με τον προϋπολογισμό του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής που έχει προσωπικό 250 άτομα. Πρόκειται λοιπόν για αρκετές εκατοντάδες εκατομμύρια. Το προσωπικό αυτών των τμημάτων θα μεταφερθεί κάτω από το καινούργιο Υφυπουργείο χωρίς διαφοροποίηση στις κλίμακες και τα καθήκοντά τους, άρα ο ελάχιστος προϋπολογισμός του Υφυπουργείου θα είναι το άθροισμα του προϋπολογισμού αυτών των δύο τμημάτων. Θεωρώ ότι όταν φτάσει η ώρα που θα πάμε στην Βουλή θα ξανακάνουμε την μελέτη μας με το Υπουργείο Οικονομικών για να πάμε με συμπληρωματικό προϋπολογισμό ώστε να αυξήσουμε το κονδύλι διότι σίγουρα στο ξεκίνημα του Υφυπουργείου θα χρειαστούμε επιπρόσθετα κονδύλια.

-Ίσως να είναι ακόμα πρόωρο αλλά υπάρχουν σκέψεις για το πού θα στεγαστεί το Υφυπουργείο;

«Επειδή το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού του Υφυπουργείου, που είναι το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής στεγάζεται στο κτήριο του Υπουργείου Οικονομικών θεωρώ ότι σε πρώτη φάση και μέχρι να βρεθεί κτήριο που να στεγάσει τα 400 άτομα, το Υφυπουργείο θα στεγαστεί στο Υπουργείο Οικονομικών. Τουλάχιστον το πρώτο διάστημα, Υπουργείο και Υφυπουργείο θα συστεγάζονται.

Όταν ξεκινήσει η αναδιοργάνωση του Υφυπουργείου τότε ενδοχρόνως να χρειαστεί να βρεθεί άλλο κτήριο. Ήδη είμαστε σε συζητήσεις με το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας το οποίο θα είναι και αυτό πλέον κάτω από την στέγη του Υφυπουργείου, ώστε μέχρι τέλος του χρόνου ή αρχές του επόμενου, Υφυπουργείο και ΙΔΕΚ να συστεγάζονται.

Ερευνητές από το εξωτερικό -Είναι γεγονός ότι είμαστε αρκετά πίσω στο κομμάτι της έρευνας και της καινοτομίας στην Κύπρο και στην ψηφιακή διακυβέρνηση, όμως τελευταία έχουμε πάρει σημαντική ευρωπαϊκή ώθηση μέσω των κονδυλίων. Έχουμε ερευνητές στην Κύπρο που μπορούν να τρέξουν αυτά τα προγράμματα;

«Θέλω να ξεκαθαρίσω ότι από πλευράς ποιότητας έρευνας και ερευνητών είμαστε στο καλύτερο επίπεδο που θα μπορούσαμε να είμαστε. Το πρόβλημά μας δεν είναι η έρευνα. Η αξιοποίηση των ερευνητικών κονδυλίων της Ε.Ε. και της πολιτείας γίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η πρόκληση που υπάρχει είναι πως αυτή η επένδυση στην έρευνα μπορεί να οδηγήσει στην δημιουργία ενός καινοτόμου προϊόντος ή μιας καινοτόμας επιχείρησης που να μπορεί να τύχει εμπορικής εκμετάλλευσης και να δουλεύει προς όφελος της ποιότητας ζωής του πολίτη. Άρα το να μεταφράσω την έρευνα σε καινοτομία, είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που έχουμε ενώπιόν μας ως Κύπρος αλλά και ως Ευρώπη γενικότερα. Σε αντίθεση με την Αμερική και το Ισραήλ που ήδη είναι πιο μπροστά, και μετατρέπουν σε μεγαλύτερο βαθμό την έρευνα σε καινοτομία.

-Υπάρχει κάποιο κλειδί το οποίο εμείς δεν έχουμε στα χέρια μας;

«Ναι υπάρχει. Λέγεται η ικανότητα εμπορικοποίησης μιας ιδέας και δεν είναι κάτι απλό, αλλά πρόκειται για ολόκληρη επιστήμη. Πρέπει να υπάρχει στην εκπαίδευση ενός ερευνητή ότι θα πάρει την ιδέα του ένα βήμα παρακάτω και θα δημιουργήσει για παράδειγμα μια νεοφυή εταιρεία, ή θα βρει επιχειρήσεις που μπορεί να

αξιοποιήσουν αυτό το προϊόν ή να το αναβαθμίσουν, να βρει επενδυτές, να αναζητήσει κίνητρα από την πολιτεία. Η startup εταιρεία θα πρέπει να προχωρήσει στην δημιουργία ενός βιώσιμου προϊόντος το οποίο να προχωρήσει τελικά σε ευρύτερη εμπορικοποίηση. Είναι σημαντικό να αναφέρω ότι για κάθε ένα ευρώ που δίνουμε σε έρευνα και καινοτομία αν υπάρχει η σωστή κοουλτούρα, τότε αυτό επιστρέφει δέκα φορές περισσότερο στην οικονομία άμεσα και χωρίς τα πολλαπλασιαστικά οφέλη. Αυτό προσπαθούμε να εννοχρησιμοποιήσουμε. Να ενθαρρύνουμε τις επιχειρήσεις να επενδύσουν στην καινοτομία επιχειρηματικότητα και να κατανοήσουν ότι είναι προϋπόθεση ανταγωνιστικής ύπαρξης και όχι απλώς μια επιλογή. Οι οικονομίες που δεν βασίζονται στην εμπορικοποίηση ιδεών που πηγάουν από την μαζική και εφαρμοσμένη έρευνα δεν είναι πλέον ανταγωνιστικές. Ας δούμε το παράδειγμα του Ισραήλ. Πριν από είκοσι χρόνια η οικονομία του βασιζόταν στην γεωργία. Πλέον είναι μια ανταγωνιστική οικονομία η οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις νεοφυείς εταιρείες και την εφαρμοσμένη έρευνα, και προσελκύει το ενδιαφέρον τεχνολογικών κολοσσών όπως είναι η Google.

- Δεν υπάρχουν ενδιαφέρον για startups στην Κύπρο;

«Στην Κύπρο έχουμε πιο μικρές κλίμακες εκτοπίσματος νεοφυείς επιχειρήσεις. Θα μπορούσαμε φυσικά να δώσουμε στους κύπριους ερευνητές του εξωτερικού ευκαιρίες εργοδότησης στην Κύπρο σε ερευνητικά προγράμματα. Ήδη υπάρχουν τέσσερα προγράμματα της Ε.Ε. που έχουμε κερδίσει πρόσφατα από την Ε.Ε. και συνολικά αφορά μια επένδυση των τριακοσίων εκατομμυρίων ευρώ σε κέντρα αριστείας και διάφορους τομείς. Το κάθε πρόγραμμα δίνει 70-90 θέσεις εργασίας σε ερευνητές επιστήμονες σε διδακτορικό επίπεδο και άλλες τριάντα θέσεις για το διοικητικό προσωπικό τους.

-Πότε αρχίζουν να δραστηριοποιούνται;

«Το ΚΟΙΟΣ ήδη δραστηριοποιείται από το 2017, και το RISE από το 2018. Οι συμβάσεις για τα άλλα τέσσερα υπογράφονται από τον Σεπτέμβριο. Έχουμε στην Λάρνακα το shipping and maritime, την βιοτράπεζα στο πανεπιστήμιο Κύπρου, πρόγραμμα μελετών για κλιματολογικές αλλαγές και το πρόγραμμα geolocation services του ΤΕΠΑΚ σε συνεργασία με το ΕΒΕΛ Λεμεσού και το Υπουργείο Μεταφορών.

-Υπάρχουν ερευνητές να στελεχωθούν αυτά τα προγράμματα;

«Είναι αλήθεια ότι τα τέσσερα νέα προγράμματα μας ήρθαν κάπως απότομα. Μπορεί αριθμητικά να έχουμε ερευνητές αλλά επειδή πρόκειται για κέντρο αριστείας πρέπει να γίνει πολύ εξειδικευμένη επιλογή. Άρα η προτροπή μου προς τα κέντρα αριστείας είναι το 30-40% της επισημονικής στελέχωσης να έρθει από το εξωτερικό. Διότι είναι σημαντικό να υπάρχει μια σχολή σκέψης του εξωτερικού ώστε να μην είναι απλά μια ομάδα Κυπρίων που δουλεύουν μεταξύ τους, αλλά μια διεθνής ομάδα. Ταυτόχρονα στο πλαίσιο του προγράμματος Κύπριοι ερευνητές θα πάνε να δουλέψουν σε ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού παγκόσμιας εμβέλειας ώστε να αντλήσουν εμπειρογνώμοσύνη. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι η έρευνα και η καινοτομία δεν είναι κυπριακή υπόθεση. Πρέπει να αντιληφθούμε ότι η Κύπρος πρέπει και μπορεί να έχει ένα περιφερειακό ρόλο σε αυτό τον τομέα και είναι κάτι που αναμένουν οι εταίροι μας όπως το Ισραήλ και οι χώρες της Βορείου Αφρικής και Μέσης Ανατολής.

Η έρευνα είναι θέμα παιδείας -Ποιος ο αντίκτυπος της έρευνας και της καινοτομίας στην κυπριακή οικονομία και ποιος είναι ο στόχος;

«Σήμερα είμαστε από τους ουραγούς στην Ευρώπη, ενώ σε ποσοστό στο ΑΕΠ είμαστε περίπου στο 0,6%. Ο στόχος είναι μέχρι το 2023 υπό προϋποθέσεις σωστές και την συμβολή της Ε.Ε., της πολιτείας και του

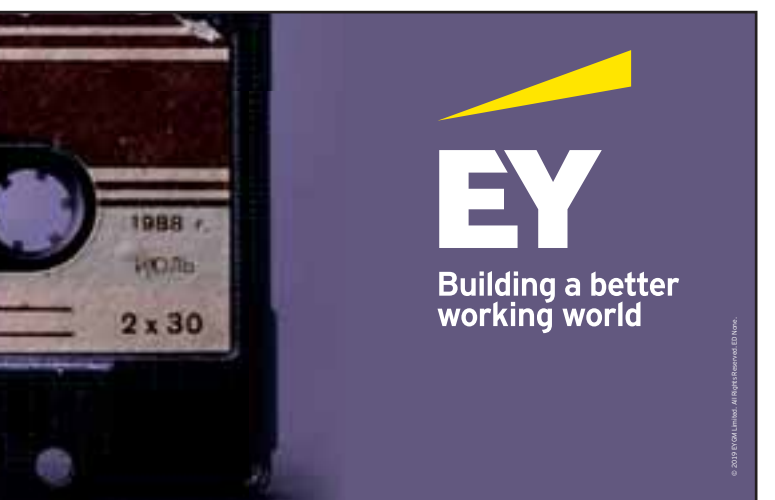
ιδιωτικού τομέα να φτάσουμε στο 1,5%. Αυτό σημαίνει 250 εκατομμύρια επιπλέον τον χρόνο να μπουν σε αυτόν τον τομέα. Στο πιο συντηρητικό σενάριο δαπανών 350 εκατομμυρίων τον χρόνο για την έρευνα και την καινοτομία, τα πολλαπλασιαστικά οφέλη που επιστρέφουν στην οικονομία είναι 1,5 δισ. ευρώ. Αυτό το ποσό σε μια οικονομία των είκοσι δισ. είναι τεράστιο ποσό, χωρίς ακόμα να συνυπολογίζουμε τα παράπλευρα οφέλη που δημιουργούνται. Η πρόθεσή μας είναι να διευρύνουμε την παραγωγική βάση της οικονομίας και να δημιουργήσουμε ένα ακόμα πυλώνα της, που θα αφορά την έρευνα και την καινοτομία όπως ο τουρισμός και το real estate. Πιστεύω ότι αυτό θα είναι εφικτό, ήδη υπάρχει σήμερα, απλώς πρέπει να το επιταχύνουμε και να το μεγαλώσουμε.

Αυτή την στιγμή η συμβολή της έρευνας στο ΑΕΠ είναι 0,6%. Ο στόχος είναι μέχρι το 2023 το ποσοστό να ανέλθει στο 1,5%.

Το βασικό κλειδί στο εγχείρημα είναι ο επιχειρηματικός κόσμος.

-Γιατί υστερούμε;

«Καταρχήν δεν έχει να κάνει με το ότι είμαστε ένα μικρό νησί, όπως κάποιοι ίσως να πιστεύουν. Για παράδειγμα, το Λουξεμβούργο, η Ελβετία, η Ολλανδία το Ισραήλ, που έχουν ψηλές επιδόσεις στην έρευνα και την καινοτομία, είναι μικρές χώρες. Πιστεύω ότι είναι περισσότερο θέμα παιδείας και νοοτροπίας επιχειρηματικού ερευνητικού και ακαδημαϊκού κόσμου. Είναι θέμα που αγγίζει όχι μόνο το Υπουργείο Παιδείας και το εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και την οικογένεια. Αν δεν μάθουμε ερευνητές αλλά επειδή πρόκειται για κέντρο αριστείας πρέπει να γίνει πολύ εξειδικευμένη επιλογή. Άρα η προτροπή μου προς τα κέντρα αριστείας είναι το 30-40% της επισημονικής στελέχωσης να έρθει από το εξωτερικό. Διότι είναι σημαντικό να υπάρχει μια σχολή σκέψης του εξωτερικού ώστε να μην είναι απλά μια ομάδα Κυπρίων που δουλεύουν μεταξύ τους, αλλά μια διεθνής ομάδα. Ταυτόχρονα στο πλαίσιο του προγράμματος Κύπριοι ερευνητές θα πάνε να δουλέψουν σε ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού παγκόσμιας εμβέλειας ώστε να αντλήσουν εμπειρογνώμοσύνη. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι η έρευνα και η καινοτομία δεν είναι κυπριακή υπόθεση. Πρέπει να αντιληφθούμε ότι η Κύπρος πρέπει και μπορεί να έχει ένα περιφερειακό ρόλο σε αυτό τον τομέα και είναι κάτι που αναμένουν οι εταίροι μας όπως το Ισραήλ και οι χώρες της Βορείου Αφρικής και Μέσης Ανατολής.

Πρόσω ολοταχώς για επενδύσεις στην κρουαζιέρα

Στόχος εντός του 2020 να υπάρξουν εξελίξεις για δημιουργία σύγχρονων υποδομών ελλιμενισμού κρουαζιερόπλοιων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Δύο φορές τον προηγούμενο μήνα κρουαζιερόπλοιο επικείμενο να προσεγγίσει την Πάφο και τις δύο φορές αναγκάστηκε να δέσει στα ανοικτά του λιμενίσκου, ελλείψει υποδομών ελλιμενισμού πλοίων τέτοιου μεγέθους. Οι δε επιβάτες μεταφέρθηκαν στην στεριά με μικρά σκάφη. Οι συγκεκριμένες περιπτώσεις δείχνουν, αν μη τι άλλο, ότι η Κύπρος υστερεί σε υποδομές για προσέλκυση τουρισμού κρουαζιέρας. Τουλάχιστον ήταν κάτι που δεν χρειάστηκε να γίνει τα προηγούμενα χρόνια, αφού όλο και λιγότερα κρουαζιερόπλοια προσέδεναν στην Κύπρο κάθε χρόνο. Την ώρα που φορείς της Πάφου ζητούν επιτακτικά την δημιουργία προβλήτας για εξυπηρέτηση κρουαζιερόπλοιων, το Υφυπουργείο Τουρισμού αντιπροτείνει την δημιουργία νέων και σύγχρονων υποδομών οι οποίες να μην εξυπηρετούν απλώς τις ανάγκες ελλιμενισμού αλλά και τροφοδοσίας καυσίμων, και ηλεκτρικού ρεύματος. Η πρόταση του υφυπουργού Σάββα Περδίου τέθηκε σε πρόσφατη συνάντηση που είχε με το Υπουργείο Μεταφορών και τους φορείς της Πάφου. Σε δηλώσεις του στην «Κ» ο Υφυπουργός Τουρισμού σημείωσε ότι προχωρούν με μελέτη για να εξετάσουν κατά πόσο υπάρχει πρόσφορο έδαφος για δημιουργία σύγχρονων υποδομών. Με βάση τα

χρονοδιαγράμματα ο στόχος του Υφυπουργείου είναι μέσα στο 2020 να δοθούν οι όροι εντολής για το project. Στο παρόν στάδιο οι αρμόδιοι φορείς βρίσκονται στο στάδιο καταγραφής των όρων εντολής για τον μελετητή, ο οποίος θα αναλάβει την διαδικασία όρων εντολής για την κατασκευή του έργου. «Αν θέλουμε να μιλούμε σοβαρά για προσέλκυση κρουαζιέρων στο μέλλον πρέπει να δούμε το θέμα πιο σφαιρικά, πιο ολιστικά και πιο επαγγελματικά», υπογραμμίζει ο κ. Περδίου. Σημειώνεται ότι η μελέτη δεν αφορά αποκλειστικά την μαρίνα Πάφου.

Η μαρίνα Πάφου

Όσον αφορά τη μαρίνα Πάφου, το Υφυπουργείο έχει αναλάβει να εκπονήσει την μελέτη για την κατασκευή της με τον κ. Περδίο να σημειώνει ότι αναζητούν μελετητή για την κατασκευή της μαρίνας. «Από την πρώτη μέρα ανάληψής μας πιάσαμε το θέμα ζεστά και είμαστε έτοιμοι για τους όρους εντολής του μελετητή, η μόνη καθυστέρηση είναι ότι προστίθεται πλέον το κομμάτι της κρουαζιέρας στο μέγεθος της μελέτης», επισημαίνει.

Μπορεί η δημιουργία προβλήτας στο λιμάνι της Κάτω Πάφου να χαρακτηρίζεται ως μεσοβέζικη λύση, ωστόσο ούτε αυτό είναι απλό θέμα. Η περιοχή αποτελεί τον περιβάλλοντα χώρο του αρχαιολογικού χώρου της

Πάφου, ο οποίος από το 1980 ανήκει στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Ως εκ τούτου, το κράτος έχει την υποχρέωση, πριν από οποιαδήποτε επέμβαση, να ακολουθήσει τους όρους που αφορούν στην προστασία της Ιδιάζουσας Παγκόσμιας Αξίας των κρυγμένων, ως Παγκόσμιας Κληρονομιάς, θέσεων. Όπως αναφέρει σε απαντητική της επιστολή προς τους Οικολόγους η υπουργός Μεταφορών Βασιλική Αναστασιάδου, για τον σκοπό αυτό το Τμήμα Αρχαιοτήτων προωθεί τη διαδικασία που υπέδειξε το Κέντρο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και έχει ήδη επικοινωνήσει με Ειδικά Επιστήμονα σε θέματα διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς και εκπόνησης μελετών για τις επιπτώσεις προτεινόμενων αναπτύξεων στην πολιτιστική κληρονομιά.

Οι προοπτικές

Μόλις 62 χιλιάδες τουρίστες έφθαν στα κυπριακά λιμάνια τα κρουαζιερόπλοια. Αριθμός πολύ μικρός σε σχέση με τις 385 χιλιάδες των αφίξεων εν έτει 2010, που επιβεβαιώνει ότι ο τουρισμός κρουαζιέρας συρρικνώθηκε τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τον υφυπουργό Τουρισμού Σάββα Περδίο πρόκειται για μείωση της τάξης του 80%, και θεωρείται παρεπόμενο της έκρυθμης κατάστασης στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, η οποία επηρέασε ανα-

Από το 2010 μέχρι σήμερα ο τουρισμός κρουαζιέρας μειώθηκε κατά 80%. Συγκεκριμένα από 385 χιλιάδες αφίξεις, έπεσε στις 62 χιλιάδες.

πόφευκτα την Κύπρο. Φέτος ωστόσο φαίνεται ότι όλο και περισσότερα πλοία έχουν στην πυξίδα τους και την Κύπρο, αφού το προϊόν της κρουαζιέρας ευρύτερα στην Ανατολική Μεσόγειο καταγράφει σημάδια ανάκαμψης και αποτελεί τάση που αυξάνεται τα επόμενα, όπως αναφέρθηκε και στο Posidoneia Sea Tourism Forum 2019. Επιπλέον, λόγω της πτώσης των προηγούμενων ετών, η Κύπρος και η περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου θεωρούνται πλέον ως νέοι προορισμοί στο τουριστικό κοινό της κρουαζιέρας. Αυτό είναι ένα από τα ατού που έχει στα χέρια του το αρμόδιο Υφυπουργείο το οποίο έχει προχωρήσει σε προκαταρκτικές συναντήσεις με εταιρείες κρουαζιέρας, ενώ θα συμμετέχει και στην έκθεση κρουαζιέρας Sea Trade στις 12 Σεπτεμβρίου στο Αμβούργο με στόχο να βολιδοσκοπήσει τις επιλογές του Fly Stay and Cruise. Είναι σαφές φυσικά ότι η ανάκαμψη στον τομέα της κρουαζιέρας δεν θα γίνει εν μία νυκτί, ωστόσο υπάρχουν προοπτικές οι οποίες δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητες. Οι αριθμοί από μόνους είναι αρκετοί. Τριάντα εκατομ-

μύρια τουρίστες επιλέγουν την κρουαζιέρα για το 2019, σε σχέση με 28,2 το 2018, ενώ πρόκειται για προϊόν το οποίο προτιμά η γενιά Z (1996-2010). Στα συμπεράσματα της Διεθνούς Ένωσης Κρουαζιέρας (CLIA) για τις τάσεις στον κλάδο, αναφέρεται ότι οι έφηβοι και οι νεαροί μέχρι 23 χρόνων αναμένεται να αποτελέσουν την μεγαλύτερη μερίδα πελατών στην αγορά της κρουαζιέρας, εντός των επόμενων δύο ετών, ξεπερνώντας την γενιά των Millennials (1980-1994).

Οι νέες κρουαζιέρες

Δύο προσεγγίσεις στο λιμάνι Λεμεσού έχει προγραμματίσει για το 2019 η Royal Caribbean και άλλες έξι για το 2020, ενώ όλο το 2019 η Κύπρος συνδέεται με Αίγυπτο και Ισραήλ μέσω των δρομολογίων της TUI της Celestyal και της Salamis. Περίπου τριάντα αναχωρήσεις προγραμματίζει η εταιρεία Salamis Cruises, κατά την περίοδο Ιουνίου - Οκτωβρίου, με προορισμούς κυρίως στα ελληνικά νησιά και το Ισραήλ. Είναι ήδη γνωστές οι περιπτώσεις της Celestyal Cruise, αλλά και της TUI, οι

οποίες φαίνεται να σηματοδότησαν την απαρχή μιας νέας σελίδας για τον κλάδο και να συνδέουν ξανά την Κύπρο με Αίγυπτο και Ισραήλ. Ένα από τα δρομολόγια της Celestyal (Seven Days- three continents) το οποίο ξεκινά τον Δεκέμβριο του 2019, θα έχει αφετηρία το λιμάνι του Πειραιά, θα προσεγγίζουν το λιμάνι της Λεμεσού, και θα κατευθύνονται σε Αίγυπτο, Ισραήλ και Τουρκία.

Πέντε δρομολόγια προγραμματίζονται για τον Δεκέμβριο από τις 2 μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου του 2019, ενώ άλλα πέντε δρομολόγια τον Μάρτιο, τον Νοέμβριο και τέσσερα τον Δεκέμβριο του 2020. Από τον Νοέμβριο του 2019, ξεκινούν δρομολόγια και τα κρουαζιερόπλοια του ταξιδιωτικού κολοσσού TUI, στο πλαίσιο αξιοποίησης του προγράμματος fly stay and cruise. Αφετηρία των κρουαζιέρων θα είναι το λιμάνι Λεμεσού. Σημειώνεται ότι η Marella Cruises, μέλος του ομίλου TUI, έχει ανακοινώσει 13 νέα δρομολόγια από τη Λεμεσό για τη χειμερινή περίοδο 2019/2020. Εκτιμάται ότι οι συγκεκριμένες κρουαζιέρες θα προσελκύσουν 19 χιλιάδες τουρίστες.

PIK1

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

PIK CLASSIC

Κλασική, jazz και κλασική ροκ μουσική η επιλογή μας. Συντονιστείτε στους 88.2

PIK1 | PIK2

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018 - 2019

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

Καθημερινά
8.00 μ.μ.

Η ελληνική οικονομία στη σκιά της διεθνούς αβεβαιότητας

Οι θετικές ειδήσεις που αναμένονται θα στηρίξουν το επενδυτικό κλίμα

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Η επιδείνωση των διεθνών συνθηκών, με την πολιτική κρίση στην Ιταλία, την κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας, την απειλή της ύφεσης στη Γερμανία, το ενδεχόμενο άτακτου Brexit και την απειλή χρεοκοπίας στην Αργεντινή, ρίχνει αναπόφευκτα τη σκιά της και στην ελληνική οικονομία, με το χρηματιστήριο να υποχωρεί χθες κατά 1,52% (και συνολικά κατά 10% από τις αρχές του μήνα), ενώ γεννώνται ερωτήματα για τα περιθώρια επιτάχυνσης του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας.

Ωστόσο, οι αναλυτές επισμαίνουν ότι το επενδυτικό κλίμα είναι θετικό και ότι αναμένονται προσεχώς θετικές ειδήσεις για την οικονομία, όπως η άρση των capital controls και η προεξόφληση των ακριβών δανείων του ΔΝΤ. Πολλά θα εξαρτηθούν, πάντως, από τη δυνατότητα της κυβέρνησης Μπιστοτάκη να υλοποιήσει τις εξαγγελίες της, σημειώνουν.

Η Wall Street Journal σε χθεσινό δημοσίευσμά της, κάνοντας λόγο για την πολύ καλή πορεία του Χρηματιστηρίου το προηγούμενο διάστημα, υπογράμμιζε την αισιοδοξία των επενδυτών για την ανάκαμψη της οικονομίας και τον τερματισμό των μέτρων λιτότητας. Σημείωνε πως ο δείκτης του Χ.Α. έχει ενισχυθεί κατά 35% από το τέλος του 2018, με την προσδοκία -αρχικά- της νίκης Μπιστοτάκη και την επιβεβαίωσή της στη συνέχεια. «Οι ελληνικές μετοχές οδεύουν προς την καλύτερη επίδοση εδώ και δύο δεκαετίες», ήταν ο τίτλος της αμερικανικής εφημερίδας.

Η εφημερίδα ανέφερε ότι οι επενδυτές περιμένουν τώρα από τον κ. Μπιστοτάκη να τηρήσει τις προεκλογικές δεσμεύσεις του για τη μείωση των φόρων και τον περιορισμό της γραφειοκρατίας σε επενδυτικά έργα, με στόχο

Η Wall Street Journal, σε δημοσίευσμά της, κάνοντας λόγο για την πολύ καλή πορεία του Χρηματιστηρίου το προηγούμενο διάστημα, υπογράμμιζε την αισιοδοξία των επενδυτών για την ανάκαμψη της οικονομίας και τον τερματισμό των μέτρων λιτότητας. Σημείωνε πως ο δείκτης του Χ.Α. έχει ενισχυθεί κατά 35% από το τέλος του 2018, με την προσδοκία -αρχικά- της νίκης Μπιστοτάκη και την επιβεβαίωσή της στη συνέχεια. «Οι ελληνικές μετοχές οδεύουν προς την καλύτερη επίδοση εδώ και δύο δεκαετίες», ήταν ο τίτλος της αμερικανικής εφημερίδας.

Άρση των capital controls και επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων στέλνουν μήνυμα στις αγορές.

την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης.

«Υπάρχει ένα σημείο καμπής για τη στάση των επενδυτών», δήλωσε ο Τζουζέπε ντι Μίνο, υψηλόβαθμο στέλεχος από την Amber Capital στο Λονδίνο, στην εφημερίδα. «Θα είναι πολύ ενδιαφέρον να δούμε τι θα κάνουν πέρα από αυτά που λένε ότι θα κάνουν». Η Amber Capital, που διαχειρίζεται κεφάλαια αξίας 1,5 δισ. δολαρίων, επενδύει σε ελληνικές εταιρείες καταναλωτικών

προϊόντων, δήλωσε ο Ντι Μίνο. Η εταιρεία του κατέχει σήμερα λιγότερο από το 2% του ΟΠΑΠ και εξετάζει το ενδεχόμενο απόκτησης περισσότερων μετοχών, εάν η νέα κυβέρνηση καταφέρει να τηρήσει τις δεσμεύσεις της για να τονώσει την οικονομική δραστηριότητα, δήλωσε.

Εξάλλου, η πτωτική πορεία του Χρηματιστηρίου στις τελευταίες συνεδριάσεις, αποτέλεσμα της διεθνούς αστάθειας, σε μεγάλο βαθμό, δεν ακυρώνει το γεγονός ότι αναμένονται θετικές εξελίξεις στο προσεχές μέλλον, οι οποίες ενδεχομένως θα αλλάξουν το κλίμα. Χαρακτηριστικά, ο κ. Δημήτρης Τζάνας, διευθυντής επενδύσεων της Κύκλος ΑΧΕΠΕΥ, σημειώνει: «Με τα δεδομένα αυτά (σ.σ. της διεθνούς αστάθειας) τα σενάρια αυτονομησης του ελληνικού χρηματιστηρίου ακυρώνονται στην παρούσα φάση, καθώς

η παγκοσμιοποιημένη φυγή από τους επενδυτικούς κινδύνους συμπαρασύρει και το Χ.Α. Επσημαίνεται πάντως ότι παρά το γεγονός ότι τον Αύγουστο έχει καταγραφεί μόνο μία ανοδική συνεδρίαση, το οικονομικό περιβάλλον συνεχίζει να τροφοδοτείται με θετικούς καταλύτες, όπως η προοπτική κατασκευής του αγωγού East Med, που θα καταστήσει την Ελλάδα ενεργειακό κόμβο της περιοχής, το αναβαθμισμένο επενδυτικό πρόγραμμα του ΟΛΠ (πάνω από 800 εκατ. ευρώ) αλλά και η προοπτική άμεσης άρσης των capital controls. Σημαντικές εξελίξεις που αγνοούνται, ωστόσο, στην παρούσα φάση, λόγω του δυσμενούς διεθνούς περιβάλλοντος, με τον Γ.Δ. να διασπά καθημερινά τις στηρίξεις πάνω από τις 800 μονάδες και να ετοιμάζεται να αναμετρηθεί σύντομα με τα επίπεδα των 780 μονάδων».

Ιδιαίτερα σημαντική η πρόωρη εξόφληση δανείων του ΔΝΤ

Σημαντικό πολιτικό μήνυμα υποστηρίζει η γερμανική εφημερίδα Handelsblatt ότι θα αποτελέσει η προγραμματιζόμενη πρόωρη εξόφληση των δανείων του ΔΝΤ, καθώς θα μειώσει το κόστος δανεισμού της Ελλάδας, ενισχύοντας έτσι τα επιχειρήματά της για τη μείωση των στόχων του πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ.

Η εφημερίδα κάνει εκτενή αναφορά στο θέμα. «Το επιτόκιο των δανείων αυτών φτάνει έως και το 5,13%», σημειώνει. «Ακόμη και στις χρηματαγορές η Ελλάδα μπορεί και δανείζεται στο μεταξύ φθηνότερα... Εντούτοις το Eurogroup, ο ESM και τα κοινοβούλια ορισμένων χωρών της Ευρωζώνης, μεταξύ αυτών και η γερμανική Βουλή, θα πρέπει να συναινέσουν στην πρόωρη αποπληρωμή. Ως εκ τούτου το θέμα αναμένεται να απασχολήσει το επόμενο Eurogroup στις 13 Σεπτεμβρίου. Ο ESM έχει προαναγγείλει τη συγκεκριμένη του διότι έτσι η Ελλάδα θα βελτίωνε το επίπεδο βιωσιμότητας του χρέους της». Η εφημερίδα θυμίζει ότι το θέμα της πρόωρης αποπληρωμής ανακίνησε την περασμένη άνοιξη η κυβέρνηση Τσίπρα. «Τότε όμως», αποκαλύπτει, «υπήρχαν επιφυλάξεις, κυρίως στο γερμανικό υπουργείο Οικονομικών. Εκφράζονταν φόβοι ότι με την πρόωρη αποπληρωμή ο Τσίπρας ήθελε να απαλλαγεί από το ΔΝΤ ως αρχή ελέγχου. Η ανησυχία αυτή θεωρείται στο μεταξύ άνευ αντικειμένου, καθώς το ΔΝΤ θα παραμένει σε κάθε περίπτωση ως θεσμικός πιστωτής».

Αναφερόμενη στην επιδίωξη της κυβέρνησης να μειώσει τον στόχο

του πρωτογενούς πλεονάσματος, η εφημερίδα θυμίζει ότι ο κ. Μπιστοτάκης «θέλει να μειώσει τους φόρους και για να έχει περισσότερα χρήματα για επενδύσεις. Ο ίδιος διακρίνει περιθώρια για χαλάρωση των δημοσιονομικών στόχων, καθώς η Ελλάδα δαπανά σαφώς λιγότερα για την εξυπηρέτηση του χρέους απ' ό,τι υπολογιζόταν στην αρχή. Με την αποπληρωμή του ΔΝΤ θα μειωνόταν ακόμη περισσότερο η επιβάρυνση από τους τόκους».

Εν τω μεταξύ, αναφορά στην Ελλάδα κάνει και η αυστριακή Der

Θα μειώσει το κόστος δανεισμού και θα ενισχύσει το επιχειρήμα για μείωση του πλεονάσματος, εκτιμά η εφημερίδα Handelsblatt.

Standard που σημειώνει ότι «ένα χρόνο μετά τη λήξη του τελευταίου πακέτου βοήθειας η Ελλάδα έχει μάλλον αφήσει πίσω της τα χειρότερα. Ο νέος πρωθυπουργός όμως βρίσκεται αντιμέτωπος με αρκετές προκλήσεις».

Όπως επισμαίνει η εφημερίδα, «ο Κυριάκος Μπιστοτάκης θέλει να βάλει τη χώρα και πάλι σε τροχιά ανάπτυξης με μια φιλική προς την οικονομία πολιτική. Διότι αν και η Ελλάδα έχει ανακτήσει τον βηματισμό της, συνεχίζει να μη στέκεται στα πόδια της».

Με την αποπληρωμή του ΔΝΤ θα μειωνόταν ακόμη περισσότερο η επιβάρυνση από τους τόκους, αναφέρει στο δημοσίευσμά της η γερμανική εφημερίδα.

Με κάρτα και οι συναλλαγές μικρής αξίας

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Περισσότερες και μικρότερης αξίας συναλλαγές με χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες πραγματοποιήσαν οι Έλληνες το δεύτερο τρίμηνο του 2019, διευρύνοντας τη χρήση του «πλαστικού χρήματος» για την πραγματοποίηση των καθημερινών τους συναλλαγών.

Αν και ο ρυθμός αύξησης της αξίας των συναλλαγών που πραγματοποιούν οι Έλληνες καταναλωτές στο εσωτερικό επιβραδύνεται σταδιακά, σε σχέση με τα υψηλά ποσοστά που καταγράφηκαν την τριετία 2016-2018, η χρήση του για μικροσυναλλαγές διευρύνεται. Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (ΕΕΤ), η μέση αξία της συναλλαγής με χρεωστική κάρτα υποχώρησε το β' τρίμηνο του 2019 σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο κατά 11,1% και διαμορφώθηκε κάτω από τα 30 ευρώ και συγκεκριμένα στα 29,06 ευρώ ανά συναλλαγή. Σε ό,τι αφορά τις πιστωτικές κάρτες η χρήση τους ήταν διστακτικότερη και η μέση αξία των συναλλαγών υποχώρησε κατά 6,1% στα 46,6 ευρώ ανά συναλλαγή.

Στη διευρυμένη χρήση του «πλαστικού χρήματος» για μικροσυναλλαγές οδήγησε τόσο η αύξηση της συνολικής αξίας των συναλλαγών που ενισχύθηκε το β' τρίμηνο του 2019 κατά 12,8% στα 6,7 δισ. ευρώ όσο και η αύξηση του αριθμού των συναλλαγών με κάρτες που ενισχύθηκαν την ίδια περίοδο κατά 27,1% στα 214,5 εκατομμύρια. Να σημειωθεί ότι τα στοιχεία αφορούν αποκλειστικά τη χρήση χρεωστικών και πιστωτικών καρτών που πραγματοποιούν οι Έλληνες στο εσωτερικό της χώρας και δεν περιλαμβάνουν

Η χρήση καρτών στην Ελλάδα

	β' τρίμ. 2019	β' τρίμ. 2018	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Αριθμός συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες	186,90 εκατ.	142,97 εκατ.	30,7%
Αριθμός συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες	27,57 εκατ.	25,82 εκατ.	6,8%
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	214,47 εκατ.	168,79 εκατ.	27,1%
Αξία συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες	€5,43 δισ.	€4,67 δισ.	16,3%
Αξία συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες	€1,29 δισ.	€1,28 δισ.	0,3%
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	€6,72 δισ.	€5,95 δισ.	12,8%
Μέση αξία συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες	€29,06	€32,67	-11,1%
Μέση αξία συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες	€46,61	€49,65	-6,1%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η μέση αξία της συναλλαγής υποχώρησε το β' τρίμηνο σε σχέση με πέρυσι κατά 11,1% και διαμορφώθηκε στα 29,06 ευρώ.

νουν αυτές που πραγματοποιούν όταν ταξιδεύουν στο εξωτερικό, αλλά ούτε και τις συναλλαγές των στα 6,7 δισ. ευρώ όσο και η αύξηση του αριθμού των συναλλαγών με κάρτες που ενισχύθηκαν την ίδια περίοδο κατά 27,1% στα 214,5 εκατομμύρια. Να σημειωθεί ότι τα στοιχεία αφορούν αποκλειστικά τη χρήση χρεωστικών και πιστωτικών καρτών που πραγματοποιούν οι Έλληνες στο εσωτερικό της χώρας και δεν περιλαμβάνουν

Τα στοιχεία της ΕΕΤ δείχνουν επίσης ότι το β' τρίμηνο του έτους ο αριθμός των χρεωστικών καρ-

τών που κυκλοφορούν στην αγορά αυξήθηκε κατά 417.258 και ανήλθε στα 13,4 εκατομμύρια, καταγράφοντας άνοδο κατά 3,2% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018. Αντίθετα, ο αριθμός των πιστωτικών μειώθηκε οριακά και έχει σταθεροποιηθεί τα τελευταία χρόνια στα 2,5-2,6 εκατομμύρια από 6,5 εκατομμύρια που ήταν το 2008, επιβεβαιώνοντας έτσι ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων καταναλωτών δεν διαθέτει πιστωτική κάρτα είτε γιατί δεν το επιθυμεί είτε γιατί δεν μπορεί να εκδώσει με βάση τα ποσοδοτικά κριτήρια των τραπεζών. Σημαντική διάδοση γνωρίζουν πλέον μέσω κάρτας που πραγματοποιούν οι Έλληνες στο Δημόσιο, οι οποίες αυξάνονται επίσης ολόένα και περισσότερο.

Τα στοιχεία της ΕΕΤ δείχνουν επίσης ότι το β' τρίμηνο του έτους ο αριθμός των χρεωστικών καρ-

Συνολικότερα, πάντως, η αγορά του «πλαστικού χρήματος» χάνει έδαφος σε σχέση με τους εκρηκτικούς ρυθμούς ανόδου της τελευταίας τριετίας. Αν και μέσω χρεωστικών και πιστωτικών καρτών πραγματοποιείται πλέον το 20% της ιδιωτικής κατανάλωσης και παρά το γεγονός ότι το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί μετά την επιβολή των capital controls και την υιοθέτηση μέτρων όπως το υποχρεωτικό «χτίσιμο» ενός μέρους του αφορολογητού μέσω καρτών και η υποχρεωτική εγκατάσταση POS απέχει πολύ ακόμη από ώριμες ευρωπαϊκές αγορές που έχουν περιορίσει κατά πολύ τη χρήση μετρητών. Η τάση αυτή επιβεβαιώνει τη διαπίστωση ότι η δυναμική αυτών των μέτρων έχει εξαντληθεί και απαιτούνται πρόσθετα κίνητρα για την ταχύτερη διείσδυση του «πλαστικού χρήματος».

Μπλόκο Ε.Ε. στη χρήση του όρου «φέτα» για τυριά που πωλούνται στην Αυστραλία

Κόκκινη κάρτα για τη χρήση του όρου «φέτα» σε τυριά που πωλούνται στην Αυστραλία δείχνει η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο της συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου που διαπραγματεύονται οι δύο πλευρές. Σύμφωνα με λίστα που έδωσε στη δημοσιότητα ο υπουργός Εμπορίου της Αυστραλίας Σάιμον Μπέρμιγχαμ, προκαλώντας έντονη ανησυχία στους Αυστραλούς τυροκόμους, η Ε.Ε. ζητεί να προστατευτούν προϊόντα με ονομασία προέλευσης, όπως «φέτα», «scotch beef» και «gorgonzola». «Δεν μας αρέσει η ιδέα των γεωγραφικών ενδείξεων, αλλά αυτό είναι κάτι που δεν το διαπραγματεύεται η Ευρωπαϊκή Ένωση», δήλωσε ο Αυστραλός υπουργός στο ειδησεογραφικό δίκτυο ABC.

Παραδέχθηκε τη διαφαινόμενη ήττα, υποστήριξε όμως ότι θα υπάρξουν σκληρές διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου «να διασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή συμφωνία που θα εξασφαλίσει πρόσβαση στις επιχειρήσεις της Αυστραλίας σε μια αγορά 500 εκατ. πιθανών καταναλωτών». Στην ίδια λίστα, εκτός από τυροκομικά προϊόντα, περιλαμβάνονται και αλκοολούχα ποτά, κρέατα και μπίρες.

Εάν η Αυστραλία δεν συμμορφωθεί, τότε κινδυνεύει να χάσει εξαγωγές ύψους 100 δισ. δολαρίων ετησίως προς την Ε.Ε. Συγκεκριμένα, η Ε.Ε. είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος

εμπορικός εταίρος της Αυστραλίας και ο τρίτος μεγαλύτερος προορισμός εξαγωγών, ενώ το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών αμφίδρομης κυκλοφορίας εκτιμάται πως ανήλθε πέρυσι σε 109 δισ. δολάρια.

Στην αυστραλιανή αγορά διακινείται τυρί «Feta» και «Haloumi», χωρίς οστόσο στις συσκευασίες να υπάρχουν, τουλάχιστον σε εμφανή σημεία, ενδείξεις όπως «greek style» ή «feta like», ενώ αντιθέτως αναγράφεται ότι πρόκειται για τοπικά αυστραλιανά προϊόντα.

Η Ε.Ε. ζητεί να προστατευτούν προϊόντα με ονομασία προέλευσης, όπως «φέτα», «scotch beef» και «gorgonzola».

Πάντως, το προσούτο, για το οποίο φοβόνταν οι Αυστραλοί ότι θα συμπεριλαμβάνεται στη λίστα, φαίνεται πως... τη γλίτωσε, καθώς η Ε.Ε. κατονόμασε συγκεκριμένα μόνο το προσούτο της Πάρμα, της Τοσκάνης και του Σαν Ντανιέλε.

Τα κρασιά και τα αποστάγματα από το σταφύλι δεν περιλαμβάνονται στη λίστα, καθώς ήταν αντικείμενο διαπραγματεύσεων παλαιότερης συμφωνίας.

Στην τελική ευθεία τα εργαλεία αντιμετώπισης των κόκκινων δανείων

Η κυβέρνηση αναμένει τον Σεπτέμβριο την έγκριση του σχεδίου που εκπόνησε το ΤΧΣ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η κυβέρνηση προχωρεί με βήμα ταχύ στην προώθηση των συστημικών λύσεων για την αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων των ελληνικών τραπεζών, ελπίζοντας να κερδίσει τον χαμένο χρόνο της περιόδου ΣΥΡΙΖΑ.

Η επιτάχυνση της εξυγίανσης του κλάδου αποτελεί προτεραιότητα για το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης, καθώς γνωρίζει πως ο όγκος των μη εξυπηρετούμενων δανείων που βαρύνει τις τράπεζες θεωρείται από τους οίκους αξιολόγησης ότι αποτελεί από τα μεγαλύτερα «αγκάθια» στην επιτάχυνση της ανάπτυξης της οικονομίας αλλά και στον δρόμο της αναβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο υφυπουργός Οικονομικών, αρμόδιος για τις τράπεζες, Γιώργος Ζαββός δραστηριοποιείται με άξονα την ολοκλήρωση το αργότερο έως το τέλος Σεπτεμβρίου της διαδικασίας έγκρισης του σχεδίου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας για τη μείωση των κόκκινων δανείων (Asset Protection Scheme - APS) από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Κομισιόν (DGComp). Αμέσως μετά και εντός του φθινοπώρου (με πιθανότατη «ημερομηνία» τον Οκτώβριο), η κυβέρνηση σχεδιάζει να προχωρήσει στην κατάθεση στη Βουλή της νομοθετικής ρύθμισης που θα «ενεργοποιήσει» την εφαρμογή του σχεδίου.

Το πράσινο φως που αναμένεται να δώσει η επιτροπή της Ε.Ε., αρμόδια για την πολιτική Ανταγωνισμού, Μαργκρέτε Βεστάγκερ, σημαίνει ότι κατά την Κομισιόν το προτεινόμενο σχέδιο του ΤΧΣ δεν συνιστά κρατική ενίσχυση προς τις τράπεζες, καθώς η τιμολόγηση του κινδύνου θα είναι συμβατή με τους όρους της αγοράς, το οποίο έως σήμερα αποτελούσε τον «μεγάλο άγνωστο». Σύμφωνα με τον σχεδιασμό

Το πράσινο φως που αναμένεται να δώσει η επιτροπή της Ε.Ε. αρμόδια για την πολιτική Ανταγωνισμού, Μαργκρέτε Βεστάγκερ, σημαίνει ότι κατά την Κομισιόν το προτεινόμενο σχέδιο του ΤΧΣ δεν συνιστά κρατική ενίσχυση προς τις τράπεζες, καθώς η τιμολόγηση του κινδύνου θα είναι συμβατή με τους όρους της αγοράς.

Το οικονομικό επιτελείο θα επιδιώξει να λάβει το πράσινο φως και για την πρόταση της ΤτΕ κατά των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

του οικονομικού επιτελείου, στη συνέχεια και εντός του 2019 η κυβέρνηση σκοπεύει να «τρέξει» άμεσα και τη διαδικασία για την έγκριση και του σχεδίου της Τράπεζας της Ελλάδος, το οποίο είχε «παγώσει» εντελώς η προηγούμενη κυβέρνηση. Αξίζει να σημειώ-

σουμε πως η κυβέρνηση έχει ήδη δηλώσει πως πρόθεσή της είναι να λειτουργήσουν συνδυαστικά τα δύο σχέδια, ενώ τα μηνύματα από τις Βρυξέλλες είναι θετικά σε ό,τι αφορά την προώθησή τους. Αλλωστε, στην τελευταία της αξιολόγηση η Κομισιόν ζήτησε από την προηγούμενη κυβέρνηση και τις Αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την επεξεργασία, προώθηση και έγκριση των σχεδίων που εκπόνησαν ΤΧΣ και ΤτΕ, επισημαίνοντας ότι πρέπει να εξετασθούν όλες οι διαθέσιμες επιλογές πολιτικής.

Ο όγκος των μη εξυπηρετούμενων δανείων των ελληνικών τραπεζών ανήλθε σε 80 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τα στοιχεία α' τριμήνου, ενώ το ποσοστό τους

παραμένει ακόμη σε πολύ υψηλό επίπεδο (45,2%). Οι θεσμοί εκτιμούν ότι ακόμη και να πετύχουν τους στόχους που έχουν θέσει μέχρι το τέλος του 2021 οι ελληνικές τράπεζες, το απόθεμα των κόκκινων δανείων θα παραμείνει πολύ υψηλότερο σε σύγκριση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η μείωση των κόκκινων δανείων κατά 54 δισ. ευρώ κρίνεται από μόνος του ένας πολύ φιλόδοξος στόχος. Ομως ακόμη και μετά τη μείωση αυτή το ποσοστό των κόκκινων δανείων θα κυμαίνεται στο 19%, όταν ήδη ο μέσος όρος στην Ε.Ε. έχει υποχωρήσει στο 3,8%. Έτσι, κρίνουν ότι είναι ανάγκη να εσπευσθούν τα συστημικά εργαλεία που έχουν προταθεί από τις ελληνικές αρχές.

Η αναβάθμιση περνάει από τις τράπεζες, τονίζει η Fitch

Οι συντονισμένες προσπάθειες στις οποίες προχωράει η κυβέρνηση για την επίτευξη μιας αποτελεσματικής λύσης για τις τράπεζες, αναμένεται να έχουν άμεσα θετικό αντίκτυπο στην αξιολόγηση των τραπεζών αλλά και της Ελλάδας, όπως αναφέρουν στελέχη της Fitch στα οποία απευθύνθηκε η «Κ». Όπως επισημαίνει ο Πάουλ Λαμπρό, επικεφαλής της Fitch Ratings για τον χρηματοπιστωτικό κλάδο, η εφαρμογή των δύο σχεδίων –του ΤΧΣ και της ΤτΕ– θα μπορούσε να επιταχύνει τη βελτίωση της ποιότητας των περιουσι-

ακών στοιχείων των τραπεζών, η οποία αποτελεί βασικό παράγοντα για την αξιολόγησή τους, συμβάλλοντας παράλληλα στην αύξηση της εμπιστοσύνης στο σύστημα και στη βελτίωση της κερδοφορίας. Τα σχέδια θα μπορούσαν να προσδώσουν περισσότερη ευελιξία στους στόχους των τραπεζών για τη μείωση των NPEs, τα οποία βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις πωλήσεις χαρτοφυλακίων και στις τιτλοποιήσεις. Παρ' όλα αυτά, ο αντίκτυπος θα εξαρτηθεί από τον τελικό σχεδιασμό που θα συμφω-

νηθεί, το επίπεδο χρήσης των συστημάτων αυτών από τις τράπεζες και την όρεξη των επενδυτών για τα ελληνικά περιουσιακά στοιχεία.

Από την πλευρά του, ο Μισέλ Ναπολιτάνο, επικεφαλής αξιολογήσεων της Fitch για την Ελλάδα, επισημαίνει στην «Κ» πως το γεγονός ότι η ελληνική κυβέρνηση προχωράει με τη διαδικασία αντιμετώπισης των προβλημάτων στον τραπεζικό τομέα είναι θετική είδηση. «Στην τελευταία μας ανάλυση τονίσαμε ότι η απόφαση να ανατεθεί η εποπτεία των

πολιτικών του τραπεζικού τομέα σε ένα θεσμικό όργανο (το υπουργείο Οικονομικών) είναι μια θετική εξέλιξη που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ταχύτερη εφαρμογή της πολιτικής», λέει.

Οι τράπεζες έχουν σημασία στην αξιολόγηση της Ελλάδας, συμπληρώνει ο κ. Ναπολιτάνο. Ο χαμηλότερος κίνδυνος του τραπεζικού τομέα στον κρατικό ισολογισμό αποτελεί έναυσμα για μια θετική αξιολόγηση. Ωστόσο, οι τελικές λεπτομέρειες του σχεδιασμού είναι σημαντικές.

Οι συνέπειες της κρίσης θα ταλαιπωρούν επί χρόνια την Ελλάδα

Η Ελλάδα βρίσκεται τα βήματά της, αλλά παραμένει αδύναμη, όπως επισημαίνει η γερμανική εφημερίδα Handelsblatt, τονίζοντας πως μπορεί να μη μιλάει κανείς πλέον για τον εφιάλτη ενός Grcxit, αλλά, ακόμη κι αν ο Κυριάκος Μητσοτάκης καταφέρει να φέρει την ανάπτυξη στην Ελλάδα, οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης θα ταλανίζουν για πολλές δεκαετίες τη χώρα.

Ενα χρόνο μετά τη λήξη των προγραμμάτων διάσωσης, τα πράγματα έχουν βελτιωθεί σημαντικά στη χώρα, όπως επισημαίνει, με τον δείκτη οικονομικού κλίματος να εκτοξεύεται τον Ιούλιο στα υψηλότερα επίπεδα από το 2008. Αποφασιστικό ρόλο διαδραμάτισε η αλλαγή κυβέρνησης στις αρχές Ιουλίου, καθώς ο Κυριάκος Μητσοτάκης υποσχεται φιλοαναπτυξιακή πολιτική, τονίζει, προσθέτοντας πως και ενώπιον της άρσης των εναπομεινάντων capital controls η Ελλάδα ετοιμάζεται για ένα περαιτέρω βήμα στον δρόμο της επιστροφής στην κανονικότητα.

Ωστόσο, σημειώνεται πως, αν και το τέλος των περιορισμών αυτών θα βοηθήσει την Ελλάδα να επιστρέψει στην επενδυτική βαθμίδα, η όρεξη των επενδυτών για τα ελληνικά ομόλογα δεν συνιστά μόνον ψήφο εμπιστοσύνης προς την ελληνική οικονομία, αλλά κυρίως απόδειξη της δίψας τους για κέρδη. «Ο Έλληνας ασθενής μπορεί ύστερα από οκτώ χρόνια διεθνών προγραμμάτων διάσωσης να εγκατέλειψε την Εντατική, αλλά δεν στηρίζεται ακόμη σε δυνατά πόδια. Εξωτερικές επιδράσεις, όπως μια παγκόσμια ύφεση, μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την ανάρρωσή του», σχολιάζει η εφημερίδα.

Παράλληλα επισημαίνει ότι το γεγονός πως η Ελλάδα παραμένει αδύναμη και φιλάσθενη οφείλεται και στα λάθη της αμφίβολης πολιτικής διάσωσής της. Η δημοσιονομική εξυγίανση είχε υψηλό κόστος και οι πιστωτές υποτίμησαν τις καταστροφικές επιπτώσεις των προγραμμάτων λιτότητας στην οικονομική δραστηριότητα, στην αγορά εργασίας και στα συστήματα πρόνοιας. Ωθνησαν τη χώρα στη βαθύτερη και πλέον παρατεταμένη ύφεση που έζησε ποτέ ευρω-

παϊκό κράτος εν καιρώ ειρήνης, τονίζει η Handelsblatt.

Η γερμανική εφημερίδα αναφέρει και στην πολιτική Τσίπρα μετά την εκλογή του στις αρχές του 2015, η οποία προκάλεσε νέους κλυδωνισμούς, τη στιγμή που στα τέλη του 2014 η Ελλάδα είχε αρχίσει να αναρρώνει, ωθώντας το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα στο χείλος της κατάρρευσης και καταλήγοντας να αποδεχθεί ακόμη σκληρότερους όρους λιτότητας από τους προκατόχους του.

Αλλά, όπως σημειώνει, ο διάδοχος του ακολουθεί διαφορετικό δρόμο. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης «θέλει να δώσει ώθηση στις ιδιωτικοποιήσεις που έχουν βαλτώσει επί χρόνια, να καταπολεμήσει τη διαφθορά, τον νεποτισμό και τη γραφειοκρατία. Ο Μητσοτάκης ρίχνει τους φόρους εισοδήματος και επιχειρήσεων για να προσελκύσει

Η χώρα βρίσκεται βηματισμό, αλλά παραμένει αδύναμη, αναφέρει σε άρθρο της η γερμανική εφημερίδα Handelsblatt.

επενδυτές και να προωθήσει την οικονομική δραστηριότητα, έργο δύσκολο καθώς θέλει ταυτόχρονα να τηρήσει τους συμπεφωνημένους με τους πιστωτές στόχους του προϋπολογισμού για φέτος και του χρόνου».

Αν αναπτυχθεί περισσότερο μελλοντικά η οικονομία της Ελλάδας, όπως επισημαίνει η Handelsblatt, ο κ. Μητσοτάκης εκτιμά ότι θα μπορούσε να διαπραγματευθεί τη χαλάρωση των δημοσιονομικών στόχων από το 2021. Ωστόσο, ακόμη και αν καταφέρει να φέρει περισσότερη ανάπτυξη, η χώρα θα έχει να παλέψει για πολλές δεκαετίες με τις συνέπειες της κρίσης. «Μόνον στις αρχές της δεκαετίας του 2030 το ΑΕΠ της Ελλάδας –λαμβάνοντας υπόψη του πληθωρισμού– θα ξεαναπιάσει τα επίπεδα του 2007», τονίζει η εφημερίδα.

Αν ο ρυθμός ανάπτυξης επιταχυνθεί, ο Κ. Μητσοτάκης εκτιμά ότι θα μπορούσει να διαπραγματευθεί τη χαλάρωση των δημοσιονομικών στόχων από το 2021, εκτιμά η γερμανική εφημερίδα.

Η έλευση της «ανοικτής τραπεζικής» διευκολύνει τις συναλλαγές

Του **ΑΛΕΚΟΥ ΛΙΔΩΡΙΚΗ**

Η σουζήτηση ανάμεσα σε πελάτη που βρίσκεται σε κατάσταση στο κέντρο της Αθήνας και στον διευθυντή του καταστήματος ήταν για το open banking ή την «ανοικτή τραπεζική», όπως λέγεται στα ελληνικά. «Διαβάζουμε ολοένα και περισσότερο για αυτόν τον όρο, αλλά δεν μπορώ να καταλάβω σχεδόν τίποτα, η περιγραφή είναι με τόσο τεχνικούς όρους που αμφιβάλλω ακόμη και εάν και ο μέσος τραπεζικός υπάλληλος μπορεί να καταλάβει. Τι σημαίνει με απλά λόγια; Πώς θα επηρεάσει τις τράπεζες, και το σπουδαιότερο πώς θα επηρεάσει τον απλό πολίτη, τον καθημερινό συναλλασσόμενο με το τραπεζικό σύστημα;».

Η «ανοικτή τραπεζική» αφορά τη δυνατότητα που θα έχει από τον Σεπτέμβριο του 2019 ο κάτοχος ενός λογαριασμού πληρωμών να δίνει (α) εντολές πληρωμής σε

άλλες τράπεζες ή άλλες εταιρείες που δεν είναι τράπεζες ή/και (β) να συλλέγει στοιχεία κίνησης και υπολοίπου διαφόρων λογαριασμών πληρωμών του. Με απλά λόγια, όταν θέλω να κάνω μια αγορά από ένα ηλεκτρονικό κατάστημα θα μπορώ να δώσω την εντολή πληρωμής αυτού που αγοράζω σε κάποιον άλλο και όχι στην τράπεζα στην οποία έχω τον λογαριασμό. Επίσης, εάν έχω τέσσερις λογαριασμούς σε διαφορετικές τράπεζες στην Ελλάδα ή και σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορώ να συλλέγω στοιχεία κινήσεων και υπολοίπου αυτών των λογαριασμών από μια τρίτη εταιρεία ή από μια άλλη τράπεζα, ή από μία από τις τράπεζές μου και να μπορώ να δω συγκεντρωτικά στοιχεία και για τους τέσσερις λογαριασμούς μου. Πόσα ξοδεύω, πού τα ξοδεύω, πόσα αποταμιεύω κ.λπ.

Μπορεί να μοιάζει αρχικά ως απειλή για τις ίδιες τις τράπεζες,

Οι τράπεζες, είτε μόνες τους είτε σε συνεργασία με εταιρείες τεχνολογίας, θα πρέπει να προσφέρουν εύχρηστες και ασφαλείς λύσεις στους πελάτες τους ή και σε τρίτους, μη πελάτες τους, και να δημιουργήσουν νέα προϊόντα και καινοτόμους εφαρμογές, σε πρώτη φάση στον τομέα πληρωμών.

αλλά ταυτόχρονα είναι και μια μεγάλη ευκαιρία γι' αυτές. Ο λόγος είναι πως αυτές τις δύο υπηρεσίες μπορούν να τις προσφέρουν και οι τράπεζες τόσο στους πελάτες τους, όσο και στους μη πελάτες τους.

Υπάρχουν τράπεζες διεθνώς αλλά και στην Ελλάδα που έχουν ως στρατηγική να αξιοποιήσουν την ευκαιρία που παρουσιάζεται για νέες πηγές εσόδων μέσα από τη συνεργασία τους με τρίτους «παί-

ρες» αλλά και για παροχή ευρύτερης και βελτιωμένης γκάμας υπηρεσιών προς τους πελάτες τους, στο πλαίσιο μάλιστα του ψηφιακού τους μετασχηματισμού που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Συνεπώς οι τράπεζες, είτε μόνες τους είτε σε συνεργασία με εταιρείες τεχνολογίας, θα πρέπει να προσφέρουν εύχρηστες και ασφαλείς λύσεις στους πελάτες τους ή και σε τρίτους, μη πελάτες τους και να δημιουργήσουν νέα προϊόντα και καινοτόμους εφαρμογές, σε πρώτη φάση στον τομέα πληρωμών. Για παράδειγμα, μεταξύ άλλων θα δημιουργηθούν εφαρμογές που με τη χρήση των δεδομένων μας, πάντα μετά τη συγκατάθεσή μας, θα μπορούμε να έχουμε τραπεζικές υπηρεσίες, όπως πλήρη έλεγχο λογαριασμών σε διαφορετικές τράπεζες με τη χρήση και της τεχνητής νοημοσύνης, εξατομικευμένες προτάσεις για οικονομικές και ποιοτικές αγο-

ρές με βάση αποκλειστικά το δικό μας προφίλ, έρευνα για αγορά κατοικίας και εξασφάλιση στεγαστικού δανείου προσαρμοσμένο στις ανάγκες του κάθε πελάτη. Οι τρίτες εταιρείες που δεν είναι τράπεζες, δεν θα προσφέρουν στο κοινό λογαριασμούς πληρωμών. Θα αδειοδοτούνται από την αρμόδια αρχή μιας χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στην Ελλάδα από την Τράπεζα της Ελλάδος) και θα μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες σε κάποιες ή και όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να παρέχουν κάποια από τις δύο νέες υπηρεσίες πληρωμών θα πρέπει να έχουν τηρητή συναίνεσης του κατόχου ενός λογαριασμού πληρωμών. Στο μέλλον αυτές οι εταιρείες θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν στη συλλογή στοιχείων κίνησης και υπολοίπου διαφόρων δανειακών ή επενδυτικών λογαριασμών, καθώς και σε εντολές εκτέλεσης επενδυτικών υπηρεσιών.

Η ιδιωτική ετικέτα ήρθε για να μείνει

Σχεδόν τρία στα δέκα προϊόντα στο «καλάθι» είναι σήματα των λιανεμπόρων, σύμφωνα με έρευνα του Οικονομικού Πανεπιστημίου

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Μπορεί η ελληνική οικονομία να έχει εισέλθει σε τροχιά ανάπτυξης, έστω και αναμικτής, τα προϊόντα όμως ιδιωτικής ετικέτας, οι πωλήσεις των οποίων ενισχύθηκαν κατά τα χρόνια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, εξακολουθούν να καταλαμβάνουν σημαντικό χώρο στα ντουλάπια και στα ψυγεία μας. Εκτός από τη δελεαστική τους τιμή, οι επενδύσεις στις οποίες προέβησαν τα τελευταία χρόνια οι αλυσίδες σούπερ μάρκετ, χρησιμοποιώντας τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας για να προσελκύσουν καταναλωτές αλλά και για να διαφοροποιηθούν από τον ανταγωνισμό, τα κατέστησαν αναγκαίο κομμάτι της επιχειρηματικής δραστηριότητας για το λιανεμπόριο, αλλά και για τη βιομηχανία.

Σύμφωνα με την τελευταία επίσημη έρευνα που διενεργεί το Εργαστήριο Μάρκετινγκ του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) και τα στοιχεία της οποίας παρουσιάζει σήμερα αποκλειστικά η «Καθημερινή» της Κυριακής, σχεδόν τρία στα δέκα προϊόντα που αγοράζουν οι καταναλωτές στην Ελλάδα από το σούπερ μάρκετ είναι ιδιωτικής ετικέτας. Το 2019, το μερίδιο διαμορφώθηκε σε 29,4%, ελαφρώς αυξημένο σε σύγκριση με το 2018, που ήταν 29,1%, και σαφώς αρκετά υψηλότερο από το μερίδιο που είχε καταγραφεί στην αντίστοιχη έρευνα του 2011 και ήταν 21,5%.

(Διευκρινίζεται εδώ ότι το μερίδιο αυτό προκύπτει από τις απαντήσεις των καταναλωτών που συμμετείχαν στην έρευνα του ΟΠΑ και όχι από τις αποδείξεις που μετρούν οι εταιρείες ερευνών αγοράς και στις οποίες δεν περιλαμβάνονται οι πωλήσεις που πραγματοποιεί η εκπαιδευτική αλυσίδα Lidl, τα προϊόντα της οποίας είναι στην πλειονότητά τους ιδιωτικής ετικέτας.)

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι πλέον αγοραστές των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας δεν είναι κάποια ομάδα με συγκεκριμένα δημογραφικά-κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά. Όπως επισημαίνουν οι ερευνητές, «οι περισσότερες δημογραφικές επιδράσεις είναι ασθενείς, υποδηλώνοντας ότι τα προϊόντα αυτά δεν απευθύνονται πλέον

σε άτομα συγκεκριμένων δημογραφικών χαρακτηριστικών και αποτελούν επιλογή ετερογενούς καταναλωτικού κοινού».

Το παραπάνω οφείλεται σε δύο παράγοντες. Πρώτον, η κρίση άγγιξε σχεδόν όλες τις ομάδες της ελληνικής κοινωνίας, προκαλώντας φτωχοποίηση μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού, σε σύγκριση με την προ 2009-2010 εποχή. Δεύτερον, οι ίδιες οι επιχειρήσεις σούπερ μάρκετ, ακολουθώντας με χρονική υστέρηση και τις πρακτικές των αλυσίδων στο εξωτερικό, ανέπτυξαν πολλές φορές κατασκευασμένα προϊόντα, διαφορετικής ποιότητας και τιμής, έτσι ώστε να διεκδικήσουν σε ευρύτερο καταναλωτικό

Τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας δεν απευθύνονται πλέον σε συγκεκριμένες ομάδες καταναλωτών, όπως συνέβαινε στην αρχή της κρίσης.

κοινό. Ουσιαστικά δηλαδή, μέσω των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, των προϊόντων που πωλούνται αποκλειστικά στα δικά τους καταστήματα, επιχειρούν –και έως ένα βαθμό σε κάποιες λεγόμενες premium κατηγορίες το έχουν επιτύχει– να ισχυροποιήσουν τους δεσμούς τους με τον καταναλωτή.

Δεν είναι τυχαίο ότι, αν και βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας παραμένει η χαμηλή τιμή τους, ολόένα και περισσότερο καταναλωτές «βλέπουν» σε αυτή την κατηγορία αγαθών βελτιωμένη ποιότητα και καλύτερες συσκευασίες. Σύμφωνα με την έρευνα, το 77,3% των καταναλωτών, έναντι ποσοστού 81,9% στην περυσινή έρευνα, θεωρεί ότι τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας έχουν καλύτερη τιμή. Η μείωση του παραπάνω ποσοστού φέτος σε σύγκριση με πέρυσι αποδίδεται στις μεγάλες εκπτώσεις και μειώσεις τιμών που γίνονταν στα επώνυμα προϊόντα.

Την ίδια ώρα, μειώνεται το ποσο-

στό των καταναλωτών που θεωρεί χαμηλότερης ποιότητας τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας. Στη φετινή έρευνα, την άποψη αυτή έχει το 28,5% των ερωτηθέντων έναντι 32,1% πέρυσι. Το 16%, έναντι 11,1% στην έρευνα του 2018, θεωρεί καλύτερης ποιότητας τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας σε σύγκριση με τα επώνυμα, ενώ το 55,8%, έναντι 56,8% πέρυσι, πιστεύει ότι οι δύο κατηγορίες δεν διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την ποιότητα.

Το 10,6% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι συσκευασίες των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας είναι καλύτερες από αυτές των αντίστοιχων επώνυμων προϊόντων, ποσοστό χαμηλό μεν αλλά σχεδόν διπλάσιο σε σύγκριση με πέρυσι (5,8%), Το 40,4% (έναντι 35,4% πέρυσι) βρίσκει τις συσκευασίες των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας χειρότερες και το 49% (έναντι 58,8% πέρυσι) εφάρμилles με εκείνες των επώνυμων αγαθών.

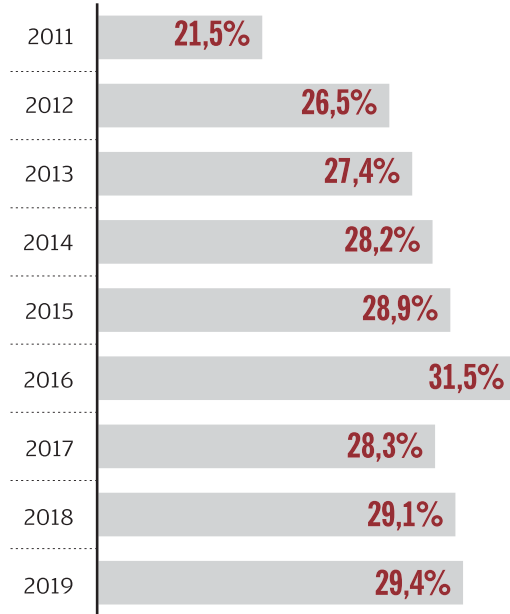
Τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα να εμφανίζονται συνολικά πιο ικανοποιημένοι οι καταναλωτές από την αγορά και τη χρήση προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας. Ικανοποιημένο δήλωσε το 61,4% (από 56,7% πέρυσι), ενώ δυσαρεστημένο δήλωσε μόλις το 3,3% (από 8,5% πέρυσι). Ούτε ικανοποιημένο αλλά ούτε και δυσαρεστημένο είναι το 35,3% (από 34,8% πέρυσι) των ερωτηθέντων.

«Η έρευνα επιβεβαιώνει για άλλη μία φορά την εδραίωση της ιδιωτικής ετικέτας στις προτιμήσεις του Έλληνα καταναλωτή. Τα στοιχεία της έρευνας επιβεβαιώνουν ότι η ελληνική αγορά ακολουθεί σταθερά τη διεθνή μακροχρόνια τάση ανάπτυξης τέτοιων καταναλωτικών προϊόντων», επισημαίνουν οι ερευνητές.

Ανασχετικοί παράγοντες, πάντως, στην περαιτέρω διεύρυνση των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας θεωρούνται οι εκτεταμένες σε έκπτωση τιμές και διάκριση ισχύος προσφορές στα επώνυμα προϊόντα.

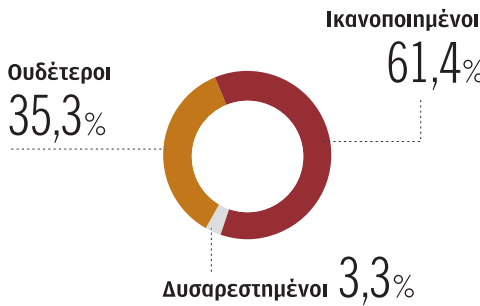
Η έρευνα διεξήχθη υπό την ευθύνη του καθηγητή κ. Γεωργίου Μπάττα. Η ποσοτική έρευνα έγινε τηλεφωνικά σε πανελλαδικό δείγμα 750 νοικοκυριών με τυχαία δείγματα τηλεφωνικά και με χρήση δομημένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου και ειδικού λογισμικού.

Εξέλιξη μεριδίου ιδιωτικής ετικέτας στο καλάθι αγορών

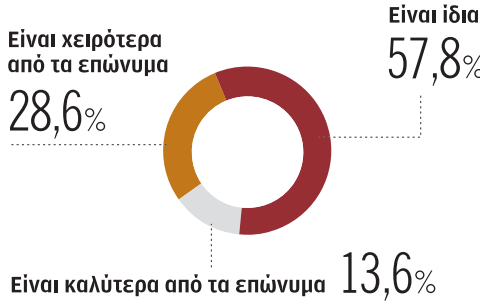

ΠΗΓΗ: Ερευνητικό Εργαστήριο Μάρκετινγκ Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΤΙΚΕΤΑΣ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΕΤΙΚΕΤΑΣ ΜΕ ΕΠΩΝΥΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Υψηλά μερίδια σε όλη την Ευρώπη

Τα μερίδια που πλέον καταλαμβάνουν τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας στην Ελλάδα προσεγγίζουν ολόένα και περισσότερο τις καταναλωτικές τάσεις που επικρατούν στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Η περαιτέρω ενίσχυση των μεριδίων συνολικά στην Ευρώπη δείχνει την τάση που επικρατεί στον κλάδο του οργανωμένου λιανεμπορίου τροφίμων και τη στροφή των αλυσίδων στη δημιουργία ολόένα και περισσότερο δικών τους σημάτων, σηματοδοτώντας την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας – αν όχι την είσοδο σε νέο κύκλο ύφεσης.

Ταυτόχρονα αποδεικνύει αυτό που συμπεραίνουν οι ερευνητές του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, ότι δηλαδή οι παραδοσιακές αλυσίδες σούπερ μάρκετ συνεχίζουν να χρησιμοποιούν στρατηγικά την ιδιωτική ετικέτα για να

αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους έναντι των εκπαιδευτικών αλυσίδων. Τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας προσδίδουν επίσης διαστάσεις αποκλειστικότητας στο κωδικολόγιο των αλυσίδων, με την έννοια ότι ενώ, οι μάρκες των προμηθευτών διατίθενται και από τον ανταγωνισμό, η ιδιωτική ετικέτα αφορά προϊόντα αποκλειστικής διάθεσης που διαφοροποιούν την αλυσίδα από τον ανταγωνισμό.

Σύμφωνα με την επιθερίδα της PLMA (πρόκειται για τον παγκόσμιο Σύνδεσμο Παραγωγών Παρασκευαστών Προϊόντων Ιδιωτικής Ετικέτας) για το 2019, το μερίδιο της εν λόγω κατηγορίας είναι στο επίπεδο του 30% σε 17 ευρωπαϊκές χώρες.

Τα υψηλότερα μερίδια καταγράφονται στην Ισπανία, στην Ελβετία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, 51%, 49% και 47% αντίστοι-

χως. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας κινείται σε επίπεδα άνω του 40% από το 1997. Ιστορικό ρεκόρ κατέγραψε το Βέλγιο, με το σχετικό μερίδιο να πλησιάζει το 44% για πρώτη φορά, ενώ ιστορικό υψηλό καταγράφηκε στη Σουηδία (33%), στη Νορβηγία (32%) και στην Ολλανδία (30%).

Κοντά στο 30% διαμορφώθηκε το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας στην Πολωνία (31%), στην Ουγγαρία (34%), στην Τσεχία (30%) και στη Σλοβακία (32%).

Η Ιταλία εξακολουθεί να είναι η χώρα της Ευρώπης με το μικρότερο μερίδιο προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, στο 20%, για έβδομη συνεχή χρονιά. Σύμφωνα με την PLMA, πάντως, οι προοπτικές για τις μάρκες των λιανεμπόρων στην Ιταλία φαίνεται ότι βελτιώνονται.

Οι κακοπληρωτές κοστίζουν ακριβά στις τηλεπικοινωνιακές εταιρείες

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Σε υψηλά επίπεδα παραμένουν τα «φέσια» των καταναλωτών προς τις τηλεπικοινωνιακές εταιρείες, παρά τη φαινομενική βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών, αλλά και την οριακή ανάκαμψη της αγοράς. Οι επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών συνεχίζουν να σχηματίζουν προβλέψεις της τάξεως των 100 εκατ. ευρώ ετησίου, όπως ακριβώς συνέβαινε την περίοδο της κορύφωσης της κρίσης (π.χ. πριν από πέντε χρόνια).

Αξιοσημείωτο είναι ότι πέρυσι σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες διαγραφές επισφαλών απαιτήσεων από τους παίκτες της αγοράς. Συνολικά ο κλάδος «έσβησε» οφειλές ύψους 194 εκατ. ευρώ και σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, ήταν οι υψηλότερες διαγραφές επισφαλών απαιτήσεων που έχουν γίνει μέσα σε μία χρονιά στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών. Αντίστοιχου ύψους διαγραφές (περίπου 150 εκατ. ευρώ) είχαν γίνει μόνον το 2013, χρονιά κορύφωσης της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα.

Οι μεγάλες διαγραφές απαιτήσεων στη διάρκεια της προηγούμενης χρονιάς αναπόφευκτα οδήγησαν σε μείωση των συσσωρευμένων προβλέψεων του κλάδου. Για πρώτη φορά πέρυσι, μετά μία πενταετία συνεχούς ανόδου υποχώρησαν. Από 1,29 δισ. ευρώ που ήταν τέλος του 2017, υποχώρησαν σε 1,2 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2018.

Παρά την περυσινή μείωση, οι συσσωρευμένες προβλέψεις είναι κατά περίπου 200 εκατ. ευρώ υψηλότερες απ' ό,τι ήταν στο τέλος του 2014. Τη χρονιά εκείνη οι συσσω-

ρευμένες προβλέψεις του κλάδου ανήλθαν σε 1,0 δισ. ευρώ. Και αν στις νέες προσθήκες προστεθούν οι διαγραφές επισφαλών ύψους 277 εκατ. ευρώ που έλαβαν χώρα κατά την περίοδο 2014-2018, τότε φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου σχημάτισαν την τελευταία πενταετία επισφαλείς απαιτήσεις 480 εκατ. ευρώ, ήτοι κατά μέσον όρο 100 εκατ. ευρώ ετησίως.

Πάντως πρέπει να αναφερθεί ότι τα τελευταία πέντε χρόνια ο σχηματισμός προβλέψεων από τις επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών εμφανίζει μια ήπια υποχώρηση. Ενώ

Μόνο πέρυσι ο κλάδος διέγραψε επισφαλείς απαιτήσεις ύψους 194 εκατ., ποσό που ήταν το υψηλότερο των τελευταίων ετών.

την περίοδο 2013-14 ξεπερνούσε ετησίως τα 100 εκατ. ευρώ, τώρα κινείται στα επίπεδα των 90 εκατ. ευρώ. Παρατηρείται μείωση δηλαδή κατά 10%. Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλουν δύο παράγοντες. Ο πρώτος έχει να κάνει με τον περιορισμό των κακοπληρωτών και ο δεύτερος με την οριακή βελτίωση του μακροοικονομικού κλίματος. Αναφορικά με το πρώτο, η μείωση του αριθμού των παικτών στην αγορά, καθιστά τόσο τους τηλεπικοινωνιακούς παρόχους όσο και τους συστηματικούς κακοπληρωτές πιο προσεκτικούς. Ο πρώτος φιλτράρει

Η λειτουργία της υπηρεσίας «Τηλενούς», δηλαδή του τηλεπικοινωνιακού «Τειρεσία» που έχουν συστήσει οι τρεις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας Cosmote, Vodafone και Wind, έχει συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος των κακοπληρωτών. Παρ' όλα αυτά, εξακολουθούν να αποτελούν μεγάλο νοκέφαλο για τις τηλεπικοινωνιακές εταιρείες.

καλύτερα τις προσφορές του και οι δεύτεροι έχει πλέον λιγότερες επιλογές διαφυγής.

Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλει και η λειτουργία της υπηρεσίας «Τηλενούς», δηλαδή του τηλεπικοινωνιακού «Τειρεσία» που έχουν συστήσει οι τρεις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας Cosmote, Vodafone και Wind. Η υπηρεσία αυτή, η οποία στόχο έχει τον περιορισμό των συστηματικών κακοπληρωτών, έκλεισε δύο έτη συνεχούς λειτουργίας τον περασμένο Ιούλιο. Στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία της υπηρεσίας δεν έχουν ακόμη δο-

θεί στη δημοσιότητα, αλλά σίγουρα έχει καταστήσει πιο προσεκτικούς όλους εκείνους που αθετούσαν συστηματικά στο παρελθόν τις πληρωμές τους προς τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας.

Πάντως, το πρόβλημα των επισφαλών παραμένει μεγάλο, όπως έδειξε και η περυσινή γιγαντιαία διαγραφή επισφαλών απαιτήσεων. Βασικός μοχλός σχηματισμού προβλέψεων και διαγραφών επισφαλών προβλέψεων είναι ο όμιλος ΟΤΕ. Ο όμιλος, παρόλο που θεωρείται ότι ελέγχει το 60% της αγοράς τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα, τα τε-

λευταία πέντε χρόνια σχηματίζει το 65% των προβλέψεων του κλάδου και επίσης πραγματοποιεί το 75% των διαγραφών επισφαλών απαιτήσεων.

Αντίστροφα, τις χαμηλότερες προβλέψεις (8,3% του κλάδου) σχηματίζει ο όμιλος Forthnet και πραγματοποιεί τις χαμηλότερες διαγραφές (2,2% του κλάδου). Ο όμιλος Forthnet στη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας έχει διαγράψει επισφαλείς απαιτήσεις ύψους 6 εκατ. ευρώ, ενώ ο όμιλος ΟΤΕ έχει ξεπεράσει τα 200 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι στα μεγέθη του

ομίλου ΟΤΕ συμπεριλαμβάνονται μόνον οι δραστηριότητες στην Ελλάδα και όχι εκείνες των θυγατρικών του εταιρειών που βρίσκονται εκτός Ελλάδας. Ουσιαστικά αναφέρονται στη μητρική εταιρεία με δραστηριότητες στη σταθερή τηλεφωνία, ΟΤΕ Α.Ε., και στη θυγατρική του με δραστηριότητες στην κινητή τηλεφωνία, Cosmote Α.Ε. Αμέσως μετά τον όμιλο ΟΤΕ, τις υψηλότερες προβλέψεις σχηματίζει η Vodafone και ακολουθεί η Wind. Η Vodafone στη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας έχει σχηματίσει προβλέψεις ύψους 84 εκατ. ευρώ και έχει διαγράψει απαιτήσεις ύψους 56 εκατ. ευρώ. Τέλος, η Wind έχει σχηματίσει προβλέψεις 47 εκατ. ευρώ και έχει διαγράψει απαιτήσει 6,6 εκατ. ευρώ.

Πάντως, τα στοιχεία δείχνουν ότι η αγορά τηλεπικοινωνιών έχει εισέλθει σε μία φάση ισχνής ανάκαμψης. Οι ρυθμοί ανάπτυξης έχουν μεν θετικό πρόσημο, αλλά είναι μονοψήφιοι και μάλιστα είναι χαμηλά μονοψήφιοι. Ο ΟΤΕ στο α' εξάμηνο του 2018 ανακοίνωσε αύξηση εσόδων στη σταθερή κατά 2,8% και αύξηση εσόδων στην κινητή 2,0%. Πιθανώς οι ρυθμοί αυτοί ανάπτυξης να είναι οι υψηλότεροι που έχει σημειώσει από το 2008 και μετά. Αντίστοιχους χαμηλούς ρυθμούς εμφανίζουν και οι δύο βασικοί ανταγωνιστές του Vodafone και Wind. Η πρώτη από τις δύο παρουσιάζει ισχυρότερους ρυθμούς ανάπτυξης, αλλά αυτοί είναι κυρίως αποτέλεσμα των εξαγορών επιχειρήσεων (Hellas Online, Cyta Hellas), παρά αποτέλεσμα οργανικής ανάπτυξης.

Η κορύφωση

«**Η απόφαση** του αμερικανικού υπουργείου Οικονομικών να κατηγορήσει και επισήμως την Κίνα ότι χειραγωγεί το νόμισμά της σημαίνει πως ο εμπορικός πόλεμος επεκτείνεται τώρα σε έναν πλήρη και ανοικτό οικονομικό πόλεμο ανάμεσα στις δύο χώρες». Αυτό εκτιμά ο οικονομολόγος Εσούάρ Πασάντ, πρώην στέλεχος του ΔΝΤ και νυν καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Κορνέλ.

Μόνο χαμένοι

«**Θα είναι** μια κατάσταση στην οποία θα υπάρχουν μόνο χαμένοι αν το Πεκίνο αποφασίσει πραγματικά να προχωρήσει σε μαζικές πωλήσεις ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου». Αυτό προβλέπει ο Τόμι Σιε, οικονομολόγος της τράπεζας OCBC για την περίπτωση που η Κίνα επιστρατεύσει εναντίον της Ουάσιγκτον το «υπερόπλο» του αμερικανικού χρέους ύψους 1,12 τρισ. δολαρίων.

Χωρίς συμφωνία

«**Η κινεζική** ηγεσία έχει συνειδητοποιήσει πως δεν υπάρχει πιθανότητα να συνάψει θεμιτή εμπορική συμφωνία με τον Τραμπ στο ορατό μέλλον», εκτιμά ο Σι Γινχόνγκ, καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Ρεμίν του Πεκίνου. Ο ίδιος διαπιστώνει πως «η Κίνα δεν ετοιμάζεται απλώς για παρατεταμένο εμπορικό πόλεμο αλλά για μια κλιμακούμενη σύγκρουση».

Τα γεγονότα που οδήγησαν στην υποτίμηση του γουάν

6/7/2018 Ο Ντόναλντ Τραμπ επιβάλλει τους πρώτους δασμούς ύψους 25% σε κινεζικές εισαγωγές αξίας 34 δισ. δολ. Ακολουθεί ανταλλαγή δασμών και απειλών επί μίνες.

Δεκ. 2018 Τραμπ και Σι συναντώνται στο περιθώριο του G20 και συμφωνούν επανέναρξη των συνομιλιών. Η Κίνα έχει επιβάλει δασμούς στις περισσότερες εισαγωγές αμερικανικών προϊόντων.

2019 Το Πεκίνο αρχίζει να πουλάει μαζικά ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου.

27/2 Η Ουάσιγκτον ανακαλεί την απειλή της να αυξήσει τους δασμούς από το 10% στο 25%.

5-13/5 Οι συνομιλίες καταρρέουν. Ουάσιγκτον και Πεκίνο κλιμακώνουν τους δασμούς. Ο Τραμπ εμπλέκει την Ηουάι τον εμπορικό πόλεμο απαγορεύοντας κάθε συνεργασία της με αμερικανικές εταιρείες.

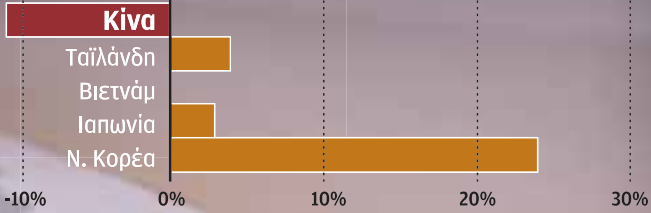
29/6 Τραμπ και Σι συναντώνται ξανά στο περιθώριο του G20 και συμφωνούν και πάλι να αρχίσουν να συνομιλούν.

31/7 Οι συνομιλίες αρχίζουν στη Σαγκάη και λήγουν χωρίς αποτέλεσμα. Οι δύο πλευρές συμφωνούν να ξαναρχίσουν τις επαφές τον Σεπτέμβριο.

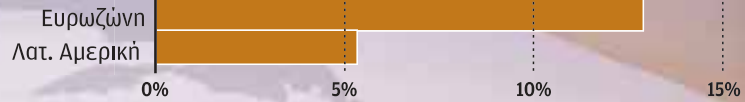
2/8 Ο Τραμπ ανακοινώνει ότι από τον Σεπτέμβριο επιβάλει δασμούς 10% στις υπόλοιπες κινεζικές εισαγωγές αξίας 300 δισ. δολ.

5/8 Το Πεκίνο αφήνει το γουάν να υποχωρήσει κάτω από το ψυχολογικό όριο των 7 γουάν προς ένα δολάριο προκαλώντας ταραχή στα χρηματιστήρια ανά τον κόσμο. Η Ουάσιγκτον κατηγορεί το Πεκίνο ότι χειραγωγεί το νόμισμά της.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ (Ιούλιος 2019 σε ετήσια βάση)

Ασία

Φλερτ με την ύφεση στη σκιά του γουάν

Εντείνονται οι ανησυχίες για κλιμάκωση του οικονομικού πολέμου, με την Κίνα να υποτιμά το νόμισμά της

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Πριν από τέσσερα χρόνια, το καλοκαίρι του 2015, μια αιφνίδια υποτίμηση του γουάν συνδυάστηκε με τη συντονισμένη πτώση των κινεζικών χρηματιστηρίων και προκάλεσε ρίγη ανά τον κόσμο, οδηγώντας τα χρηματιστήρια Ευρώπης, Ασίας και Αμερικής σε μίνι κραχ. Η ανησυχία τότε αφορούσε την προοπτική ανώμαλης προσεγείωσης της Κίνας, που με τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της αλλά και τη βουλμία της για υδρογονάνθρακες και πρώτες ύλες στήριζε την παγκόσμια οικονομία ακόμη και στη χειρότερη καμπή της. Την περασμένη Δευτέρα, φάνηκε να επαναλαμβάνεται ένα παρεμφερές σκηνικό όταν το γουάν υποχώρησε κάτω από το ψυχολογικό όριο των 7 γουάν προς 1 δολάριο. Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, τόσο οι συνθήκες όσο και οι αιτίες της ανησυχίας που οδήγησε σε απώλειες τα

χρηματιστήρια ανά τον κόσμο είναι σαφώς πιο περίπλοκες και ίσως πιο σοβαρές.

Η απόφαση της Λαϊκής Τράπεζας της Κίνας να επιτρέψει σημαντική διολίσθηση του νομίσματος σηματοδοτεί δύο εξελίξεις ιδιαίτερας ανησυχιακές για την παγκόσμια οικονομία. Αφενός, ότι ο εμπορικός πόλεμος ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη όχι μόνον κλιμακώνεται αλλά μετασχηματίζεται πλέον σε –πιθανώς παγκόσμιο– νομισματικό πόλεμο. Θα ακολουθήσουν ανταγωνιστικές υποτιμήσεις από άλλες εξαγωγικές οικονομίες, ενώ ενδέχεται να επηρεαστεί ακόμη και η αμερικανική Federal Reserve και να προχωρήσει σε περαιτέρω μειώσεις των επιτοκίων του δολαρίου. Αφετέρου, η υποτίμηση αποτελεί έμμεση ομολογία του Πεκίνου πως η κινεζική οικονομία όχι απλώς ητταβραδύνεται, αλλά χρήζει πλέον

Μετά την επιβολή δασμών και την ανταλλαγή απειλών, έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια διπλωματικών ελιγμών.

στήριξης, εν μέρει και εξαιτίας του εμπορικού πολέμου.

Και στο μεταξύ, η συγκυρία είναι εξαιρετικά αρνητική για την παγκόσμια οικονομία, καθώς πυκνώνουν οι ενδείξεις επικείμενης ύφεσης. Μιας ύφεσης που είναι πολύ πιθανόν αυτή τη φορά να βρει τις κεντρικές τράπεζες με οπλοστάσιο μειωμένο και λιγότερο αποτελεσματικό σε σύγκριση με εκείνο που επιστράτευαν για να αντιμετωπίσουν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση της περιόδου 2008-2009. Με την υποτίμηση του γουάν, ο σινοαμερικανικός εμπορικός

πόλεμος αλλάζει τροπή και γίνεται πιο επιθετικός και πιθανώς πιο επικίνδυνος. Υστερα από ένα χρόνο ανταλλαγής δασμών και σχεδόν ενάμιση χρόνο ανταλλαγής απειλών, έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια των διπλωματικών ελιγμών και οι δύο μονομάχοι επικρατούν να καταφέρουν ισχυρότερα πλήγματα στον αντίπαλο. Έχει προηγηθεί προ ημερών η προειδοποίηση του Ντόναλντ Τραμπ πως από 1ης Σεπτεμβρίου θα επιβάλει δασμούς 10% σε εισαγωγές από την Κίνα αξίας 300 δισ. δολαρίων, πρακτικά δηλαδή σε όσα κινεζικά προϊόντα είχαν απομείνει έως τώρα εκτός της ανταλλαγής δασμών. Και όμως, οι δύο χώρες πρόκειται θεωρητικά να ξαναρχίσουν εμπορικές συνομιλίες τον Σεπτέμβριο. Το Πεκίνο επέλεξε να αντιδράσει αυτή τη φορά υποτιμώντας το νόμισμα, αντί να προβεί στα συνηθισμένα αντίποινα των δασμών σε αμερικανικά προϊόντα. Ο λόγος

είναι πως ουσιαστικά δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να συνεχίσει αυτήν τη διεκυστινίδα της εκατέρωθεν επιβολής δασμών. Από τα τέλη του περασμένου έτους η αμερικανική υπηρεσία απογραφών ανέφερε πως τείνουν να εξαντληθούν οι εισαγωγές αμερικανικών προϊόντων στα οποία θα μπορούσε να επιβάλει δασμούς το Πεκίνο. Έμεναν μόνον αμερικανικά προϊόντα αξίας περίπου 10 δισ. δολαρίων, καθώς οι εισαγωγές αμερικανικών προϊόντων στην Κίνα ωχριούν προοστά στον όγκο των κινεζικών προϊόντων που κατακλύζουν την αγορά των ΗΠΑ. Μην έχοντας άλλα περιθώρια, έτσι, το Πεκίνο επιστρατεύει κατά της Ουάσιγκτον τα πιο επιθετικά όπλα του, ανάμεσα στα οποία συγκαταλέγεται και η ισοτιμία του γουάν. Διαθέτει, όμως, και πολύ επιθετικότερα, και η χρήση τους θα επιφέρει κραδασμούς που θα γίνουν αισθητοί παντού.

Δύο ακόμη υπερόπλα επιστρατεύει το Πεκίνο για να πιέσει τον Τραμπ

Διαπιστώνοντας πως δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την Ουάσιγκτον με τους δασμούς, από τις αρχές του έτους, το Πεκίνο έχει αρχίσει τις προειδοποιητικές βολές επιστρατεύοντας τα δύο υπερόπλα του: το ιλιγγιώδες αμερικανικό χρέος ύψους 1,12 τρισ. δολαρίων που διακρατεί, προϊόν των μαζικών εξαγωγών κινεζικών προϊόντων στην αμερικανική αγορά, αλλά και το παγκόσμιο μονοπώλιο της Κίνας στις σπάνιες γαίες, τα 17 μέταλλα που είναι απολύτως αναγκαία για τη βιομηχανία των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας. Σύμφωνα με στοιχεία του αμερικανικού υπουργείου Οικονομικών, το Πεκίνο έχει εδώ και αρκετούς μήνες προχωρήσει σε μαζικές πωλήσεις ομολόγων

του αμερικανικού δημοσίου. Διαψεύδει, έτσι, οικονομολόγους και αναλυτές που προέβλεψαν πως θα αποφύγει να καταφύγει στην ύστατη αυτή λύση για λόγους κυρίως αυτοπροστασίας. Τον Μάρτιο πούλησε ομόλογα αξίας 20,5 δισ. δολαρίων και ήταν ο μεγαλύτερος όγκος αμερικανικών ομολόγων που έχει πουλήσει τα τελευταία δύο χρόνια. Το επιβεβαιώνει, άλλωστε, έμμεσα η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας που μέσα στην εβδομάδα έδωσε για πρώτη φορά στη δημοσιότητα στοιχεία σχετικά με τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας. Εμφανίζουν μειωμένο το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν στα διαθέσιμα οι τίτλοι σε δολάρια ΗΠΑ. Αν προχωρήσει σε εκτετα-

Διακρατά αμερικανικό χρέος 1,12 τρισ. δολ. και διαθέτει μονοπώλιο στις σπάνιες γαίες.

μένες πωλήσεις τίτλων του αμερικανικού δημοσίου, το Πεκίνο μπορεί να οδηγήσει σε πτώση την αξία των αμερικανικών ομολόγων και αναπόφευκτα σε αύξηση των αποδόσεων του. Έχει εν ολίγοις τη δυνατότητα να αυξήσει το κόστος δανεισμού της υπερδύναμης ασκώντας, έτσι, πίεση στην Ουάσιγκτον. Δεν φαίνεται, βέβαια, να έχει επιτύχει ως τώρα κάτι τέ-

τοιο. Συμβαίνει μάλλον το ακριβώς αντίθετο, καθώς τα αμερικανικά ομόλογα έχουν προσελκύσει μαζικά τους επενδυτές ως ασφαλή καταφύγιο σε περιόδους αβεβαιότητας. Την ίδια στιγμή, βέβαια, αν κατορθώσει να αυξήσει το κόστος δανεισμού των ΗΠΑ και να ρίξει την αξία των αμερικανικών ομολόγων διατρέπει τον κίνδυνο να απαξιώσει ως ένα βαθμό τον πλούτο που βρίσκεται στα χέρια του. Προφανώς, όμως, το «πυρηνικό» όπλο της Κίνας αντισταθμίζει την αδυναμία της να ανταποδώσει στο ίδιο επίπεδο όταν η Ουάσιγκτον επιβάλλει δασμούς σε κινεζικά προϊόντα.

Από τον Μάιο, άλλωστε, έχει απειλήσει έμμεσα να διακόψει

τις εξαγωγές σπάνιων γαιών στις ΗΠΑ. Όταν ο Ντόναλντ Τραμπ απέκλεισε τη Ηουάι από την αμερικανική αγορά απαγορεύοντας ουσιαστικά στον κινεζικό κολοσσό εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών να προμηθεύει αμερικανικές εταιρείες αλλά να να προμηθεύεται από αυτές, το Πεκίνο άφησε να εννοηθεί ότι χρειάζεται περισσότερο τις σπάνιες γαίες για τη δική του βιομηχανία. Πέντε ημέρες μετά την απαγόρευση κατά της Ηουάι, ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ εκέκλεψε βιομηχανία σπάνιων γαιών στην Γκουαντζού, μίλησε για την ανάγκη να διασφαλιστεί η χώρα αυτόρκεια στα 17 αυτά μέταλλα και προκάλεσε νέους κραδασμούς στις αγορές.

Η διαμάχη με τις Ηνωμένες Πολιτείες επεκτείνεται και στην αγορά πετρελαίου

Το αμερικανικό πετρέλαιο μπορεί να είναι ο επόμενος στόχος που θα πλύξει η Κίνα, για να εκδικηθεί τους δασμούς στο σύνολο των προϊόντων της. Η πιο ενεργόβορα οικονομία του πλανήτη, αν και σταθερός πελάτης των αμερικανικών πετρελαιοβιομηχανιών, ταυτοχρόνως εισάγει μεγάλες ποσότητες ιρανικού πετρελαίου. Δεδομένου ότι μπορεί να έχει εναλλακτικούς προμηθευτές, το Πεκίνο ίσως αποφασίσει να μειώσει δραματικά τις εισαγωγές αμερικανικού αργού ή και να τις διακόψει εντελώς αν ο εμπορικός πόλεμος κλιμακωθεί περαιτέρω. Για την ακρίβεια μπορεί να τις μειώσει για δεύτερη φορά, καθώς αυτό ακριβώς έκανε όταν άρχισε ο εμπορικός πόλεμος. Μέ-

χρι και το πρώτο εξάμηνο του περασμένου έτους η Κίνα, η πρώτη δύναμη στον κόσμο σε εισαγωγές πετρελαίου, παρέμενε μία από τις σημαντικότερες αγορές για τις αμερικανικές πετρελαϊκές.

Οι κινεζικές βιομηχανίες άρχισαν να μειώνουν τις εισαγωγές αμερικανικού αργού όταν ο Αμερικανός πρόεδρος επέβαλε τους πρώτους δασμούς σε κινεζικά προϊόντα. Σχεδόν τις μισές εισαγωγές, όταν η σχέση των δύο χωρών φαινόταν να επιδεινώνεται ραγδαία. Τους τελευταίους μήνες, οι κινεζικές βιομηχανίες εισάγουν ξανά μεγάλο όγκο αμερικανικού αργού. Σύμφωνα με τη Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας, τον Μάιο

αύξησαν τις εισαγωγές τους που έφτασαν στα 247.000 βαρέλια την ημέρα, σημειώνοντας τα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων εννέα μηνών. Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο CNBC, ο Στίβεν Μπρένοκ, αναλυτής πετρελαίου στην PVM Oil Associates, διέβλεψε την προοπτική να αλλάξει άρδην η κατάσταση και να μειωθούν δραστικά οι εισαγωγές αμερικανικού πετρελαίου στην Κίνα.

Σύμφωνα με τον Μάθιου Σμιθ, στέλεχος της ClipperData, οι κινεζικές βιομηχανίες γνωρίζουν πως εξαντλούνται τα αμερικανικά προϊόντα στα οποία μπορεί να επιβάλει δασμούς το Πεκίνο και «ανησυχούν» για το ενδεχόμενο να γίνει το πετρέλαιο ο

Η κινεζική κυβέρνηση μειώνει τις εισαγωγές αμερικανικού αργού και στρέφεται στο ιρανικό.

επόμενος στόχος. Το ίδιο εκτιμά και ο Μάικελ Μείντάν, στέλεχος του κινεζικού ενεργειακού προγράμματος στο τμήμα Ερευνών Ενέργειας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Προβλέπει συγκεκριμένα πως το Πεκίνο θα επιβάλει δασμούς σε όλα ανεξαιρέτως τα αμερικανικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένου του πετρελαίου. Ο εμπορικός πόλεμος έχει ήδη συμπίεσει τις τιμές του πετρελαίου

με το αργό ΗΠΑ να κυμαίνεται χθες στα 52,5 δολάρια το βαρέλι. Στο μεταξύ, αναλυτές της αγοράς προειδοποιούν πως οι τιμές θα υποχωρήσουν σημαντικά αν η Κίνα αποφασίσει να διακόψει τις εισαγωγές αμερικανικού αργού και να βασισθεί στο ιρανικό.

Στις αρχές της εβδομάδας, η Bank of America Merrill Lynch προέβλεψε πως η τιμή του «μαύρου χρυσού» θα υποχωρήσει έως και στα 30 με 20 δολάρια το βαρέλι αν το Πεκίνο αποφασίσει να εκδικηθεί με αυτόν τον τρόπο. Οπως τονίζουν οι αναλυτές της, «θα υπάρξει πάλι μεγάλη αστάθεια στις τιμές του “μαύρου χρυσού”», καθώς οι αγορές περιμένουν να δουν ποια θα είναι η αντίδραση

της Κίνας στην τελευταία απειλή της Ουάσιγκτον για επιβολή δασμών 10% στα εναπομείναντα κινεζικά προϊόντα αξίας 300 δισ. δολαρίων. Ήδη πάντως η Κίνα καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις ενεργειακές της ανάγκες με ιρανικό πετρέλαιο. Σύμφωνα με την S&P Global Platts, τον Ιούνιο και τον Ιούλιο η Κίνα απορρόφησε περίπου τις μισές από τις εξαγωγές πετρελαίου του Ιράν. Οι εισαγωγές μεγάλου όγκου ιρανικού πετρελαίου μπορεί να αποδειχθούν δικόπο μαχαίρι αν προκαλέσουν την οργή της Ουάσιγκτον που έχει επαναφέρει το εμπάργκο κατά της Τεχεράνης. Κάτι τέτοιο θα επιφέρει νέα κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου.

«Γκουρού» έχασε 1,8 δισ. δολάρια σε μία ημέρα λόγω Αργεντινής

Ξαφνικές απώλειες για τον Μ. Χάζενσταμπ, προβεβλημένο διαχειριστή κεφαλαίων

Αναδείχθηκε σε «γκουρού» των επενδύσεων και προβεβλημένο επενδυτή αναδυόμενων αγορών επειδή εν τω μέσω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης τόληψε να τοποθετηθεί σε περιουσιακά στοιχεία κωρών σε κρίση, όπως ήταν τότε η Ουγγαρία, η Ιρλανδία και η Νιγηρία. Τώρα, όμως, έχασε 1,8 δισ. δολάρια σε μία ημέρα εξαιτίας της μεγάλης πτώσης που σημείωσαν τη Δευτέρα οι τίτλοι της Αργεντινής. Ο λόγος, για τον Μάικλ Χάζενσταμπ, επενδυτή των αναδυόμενων αγορών και προβεβλημένο διαχειριστή κεφαλαίων στην επενδυτική Franklin Templeton της Καλιφόρνιας.

Ο Χάζενσταμπ ήταν από τους κυριότερους πιστωτές της Αργεντινής καθώς έχει αγοράσει μεγάλο όγκο αργεντινικών ομολόγων, ενώ έξι από τα επενδυτικά οχήματα της Franklin Templeton είχαν πολύ μεγάλη έκθεση στη χώρα. Έτσι, με την πτώση που σημείωσαν οι αργεντινικοί τίτλοι μετά τις προκριματικές εκλογές της Κυριακής και τη διαφαινόμενη ήττα του φιλελεύθερου Μαουρίσιο Μάκρι, τα έξι αυτά funds σημείωσαν μεγάλες ζημιές. Όπως τονίζει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, η πτώση των τίτλων της Αργεντινής επέτεινε τη γενικότερη υποχώρηση νομισμάτων και ομολόγων αναδυόμενων αγορών, που έφτασε συνολικά πάνω από το 1% τη Δευτέρα.

Για τις απώλειες της εταιρείας ενδεικτικά να αναφέρουμε πως, σύμφωνα με στοιχεία της Morningstar, το όχημα της Templeton που επενδύει σε ομόλογα αναδυόμενων αγορών με έκθεση στο αργεντινικό χρέος πάνω από 10% υποχώρησε τη Δευτέρα 3,5%, χάνοντας περίπου 400 εκατ. δολάρια.

Ενα άλλο fund της Templeton με έκθεση 6% σε μετοχές της Αργεντινής σημείωσε πτώση 2,5% και κατέγραψε ζημιές ύψους περίπου 440 εκατ. δολαρίων. Ειδικότερα, το fund της Templeton που διαχει-

Εξί από τα επενδυτικά οχήματα της Franklin Templeton έχουν μεγάλη έκθεση στη χώρα και με την πτώση που σημείωσαν οι αργεντινικοί τίτλοι, μετά τις προκριματικές εκλογές της Κυριακής, σημείωσαν ζημιές.

Στέλεχος της Franklin Templeton, έχει αγοράσει μεγάλο όγκο αργεντινικών ομολόγων.

ρίζεται ο Χάζενσταμπ σημείωσε πτώση 1,8% και κατέγραψε ζημιές ύψους 592 εκατ. δολαρίων. Τρία άλλα funds που διαχειρίζεται από κοινού με άλλους επενδυτές, και έχουν μεγάλη έκθεση σε ομόλογα της Αργεντινής, κατέγραψαν απώλειες που άγγιξαν τα 32 εκατ. δολάρια. Η Templeton κατέγραψε ίσως τις μεγαλύτερες απώλειες από όλες τις επενδυτικές με μεγάλη έκθεση στην Αργεντι-

νή, αλλά δεν ήταν η μοναδική. Ανάλογες απώλειες σημείωσαν επενδυτικά funds που διαχειρίζεται ο όμιλος Ashmore Group, καθώς και ο επενδυτικός κολοσσός της Fidelity. Όπως, άλλωστε, τονίζει το Bloomberg, ανάμεσα στις επενδυτικές με μεγάλη έκθεση σε ομόλογα Αργεντινής σε δολάριο συγκαταλέγονται οι BlackRock, T Rowe Price και Pimco.

Οι απώλειες για επενδυτικές με μεγάλη έκθεση σε τίτλους της Αργεντινής συνεχίζονται, ακολουθώντας την πτώση τους, έστω κι αν από την Τρίτη και μετά δεν είναι εξίσου θεαματική. Σε ό,τι αφορά τον Μάικλ Χάζενσταμπ, έχει επενδύσει στις αναδυόμενες αγορές πολλά δισεκατομμύρια δολάρια και μάλιστα στοιχηματίζοντας στην

άνοδο των οικονομιών αυτών. Το 2012 το επενδυτικό κεφάλαιό του, το Templeton Global Bond Fund, σημείωσε μια εντυπωσιακή απόδοση 16,2% και τα περιουσιακά του στοιχεία αυξήθηκαν σημαντικά φτάνοντας το 2014 στο ιστορικό του ρεκόρ των 73 δισ. δολαρίων. Εκτοτε, όμως, τα περιουσιακά στοιχεία που διαχειρίζεται μειώθηκαν κατά το ήμισυ και η απόδοσή του την τελευταία πενταετία περιορίστηκε στο 1,5%. Αιτία ήταν τα στοιχήματά του σε άνοδο των αποδόσεων των ομολόγων.

Στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2019 η Franklin Templeton σημείωσε εκροές κεφαλαίων ύψους 11,7 δισ. δολαρίων από τα αμοιβαία κεφάλαιά της.

Το ισχυρότερο όπλο της Κίνας, ο «στρατός» των πολιτών της

Το πιο δυνατό όπλο της Κίνας, όπως επισημαίνει σε σχετικό άρθρο του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, δεν είναι ούτε οι δασμοί ούτε η αστυνομία της, αλλά οι απλοί καθημερινοί καταναλωτές, μπροστά στην οδόν του υπολογιστή τους. Ολοένα και πιο έντονη είναι η πίεση που δέχεται το Πεκίνο από τον εμπορικό πόλεμο του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ και τις διαδηλώσεις στο Χονγκ Κονγκ, που θέτουν εν αμφιβόλω τον έλεγχο επί του εδάφους αυτού. Αλλά, όπως ακριβώς και κατά το παρελθόν, η Κίνα βρίσκει αποκούμπι σε μια εντόνως εθνικιστική διαδικτυακή κοινότητα, η οποία χρησιμοποιεί τις αδυναμίες των πολυεθνικών επιχειρήσεων για να καταστήσει σαφή την άποψή της.

Οι Κινέζοι καταναλωτές έχουν αποδείξει ότι διαθέτουν τη δύναμη να επιδιώξουν αλλαγές σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος, όπως το μολυσμένο γάλα και τα εμβόλια που δεν πληρούσαν τις σωστές προδιαγραφές. Ανάλογο είναι και το βεληκεές τους όταν μπαίνουν στο τραπέζι θέματα εταιρείας συμβούλων επιχειρήσεων Trivium China με έδρα το Πεκίνο. «Εξικνάνει η κινητοποίηση από τα κρατικά ΜΜΕ και μετά αυτονομείται και έχει τη δική της ζωή». Οι δε πολυεθνικές εταιρείες, οι οποίες βασίζονται ολοένα και περισσότερο

στην ακμάζουσα μεσαία τάξη της Κίνας και στην αγοραστική της δύναμη για να τονώσουν τις πωλήσεις τους, έχουν πάρει σκληρά μαθήματα για το κόστος των αλλαγών. Οι Κινέζοι καταναλωτές αντιστοιχούν στο τουλάχιστον ένα τρίτο των πωλήσεων πολυτελών ειδών και στα δύο τρίτα της ανάπτυξης του κλάδου, σύμφωνα με την Bain & Co. Ακόμα και όσες επιχειρήσεις δεν πωλούν απευθείας στους καταναλωτές και στις καταναλώτριες έχουν δείξει πως δεν είναι άτρωτες από την οργή των κοινωνικών δικτύων.

Στην περίπτωση του ομίλου PricewaterhouseCoopers, αυτός έγινε στόχος ψηφιακών επιθέσεων, εξαιτίας ανάρτησης η οποία φαινόταν πως είναι δική του και καλούσε για στήριξη προς τους διαδηλωτές του Χονγκ Κονγκ. Αν και εξέδωσε διάψευση ο όμιλος και χαρακτήρισε πλαστή την αρχική ανάρτηση, δεν κατόρθωσε να κατευνάσει την κριτική από τα κοινωνικά δίκτυα, σύμφωνα με την κρατική εφημερίδα Global Times, η οποία παρατηρεί πως η PwC δυσaráεστησε το κοινό επειδή δεν καταδίκασε ρητά τις κινητοποιήσεις.

Σε άλλη περίπτωση, ήταν το ελβετικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα UBS το οποίο τέθηκε στο στόχαστρο, επειδή οικονομολόγος του χρησιμοποίησε τη φράση «κινεζικό γουρούνι» σε έκθεση σχετικά με τις επιπτώσεις της νόσου των χοίρων. Η Versace, τέλος, ιδιοκτησίας της εταιρείας συμμετοχών Capri Holdings, που είναι εισηγμένη στην αμερικανική αγορά, ζήτησε συγγνώμη και απέσυρε μιλούζακι όπου στο σχέδιό του δεν κατονομάζονταν ορθώς το Χονγκ Κονγκ και το Μακάο ως περιφέρειες της Κίνας.

BLOOMBERG

Η κάλυψη ενός συμβάντος από τα κρατικά ΜΜΕ παρακινεί τους χρήστες του Διαδικτύου να ζητήσουν μοϊκοτάρισμα στις πλατφόρμες κοινωνικών δικτύων.

Υψηλή τεχνολογία για την τρίτη ηλικία

Σε Ιαπωνία και Κίνα, νεοφυείς επιχειρήσεις δημιουργούν ηλεκτρονικά προγράμματα για την περίθαλψη ηλικιωμένων

Της **ΘΕΑΣΜΑΣ ΧΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Το μαγικό φίλτρο της μακροζωίας φαίνεται πως βρήκαν στην Κίνα και στην Ιαπωνία, όπου το ποσοστό της τρίτης ηλικίας αυξάνεται συνεχώς, δημιουργώντας την επιτακτική ανάγκη καλύτερης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, φροντίδας και ψυχαγωγίας των ηλικιωμένων. Ένας μεγάλος αριθμός νεοφυών επιχειρήσεων, κρατικά και ιδιωτικά επιχειρηγόμενων, έλαβε την πρωτοβουλία να διευκολύνει τις καθημερινές δραστηριότητες των ανθρώπων που ξεπερνούν τα 65 έτη με τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών.

Η Κίνα αριθμεί 250 εκατομμύρια κατοίκους άνω των 60 ετών, ένας αριθμός που θα σκαρφαλώσει στα 500 εκατομμύρια μέχρι το 2050, ήτοι στο 35% του πληθυσμού, όπως προβλέπει η κυβέρνηση. Ανάλογη είναι η κατάσταση στην Ιαπωνία, όπου αναμένεται ότι οι άνθρωποι άνω των 65 θα αποτεάζουν το ένα τρίτο του πληθυσμού μέχρι το 2025. Μάλιστα, σύμφωνα με την εφημερίδα Wall Street Journal, η χώρα θα μετράει περισσότερους από τρία εκατομμύρια Ιάπωνες άνω των 90 ετών μέχρι το 2025. Ο αριθμός αυτός μεταφράζεται σε κρατικά κονδύλια ύψους 298 δισεκατομμυρίων δολαρίων για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στην τρίτη ηλικία.

Ορισμένοι φιλόδοξοι επιχειρηματίες, ιδρύοντας τα τελευταία χρόνια νεοφυείς επιχειρήσεις σε Κίνα

και Ιαπωνία, άσκησαν πίεση στις εκάστοτε κυβερνήσεις να επενδύσουν περισσότερο στην τρίτη ηλικία. Εταιρείες, όπως η κινεζική Lanchuang Network Technology, έχουν κάνει άλματα στον κλάδο της περίθαλψης ηλικιωμένων.

Η εταιρεία αυτή κατασκεύασε ένα πακέτο «πρώτων βοηθειών» με κάμερα για παρακολούθηση και με σύστημα φωνητικών εντολών, που ακούει στο όνομα «Χίαογί». Όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα του Reuters, το Χίαογί μπορεί να προσφέρει στον εντολέα πρόσβαση σε φάρμακα και εάν χρειαστεί εκπέ-

Σύστημα φωνητικών εντολών προσφέρει πρόσβαση σε φάρμακα και, εάν χρειαστεί, εκπέμπει σήμα έκτακτης ανάγκης.

μπει σήμα έκτακτης ανάγκης. Εκτός αυτού, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παραγγελία γευμάτων και για κλήση συνεργείου καθαρισμού. Το κόστος του πακέτου ανέρχεται σε μόλις 0,15 δολάρια την ημέρα, ενώ για επιπλέον 0,30 δολάρια ημερησίως, ο χρήστης μπορεί να έχει σε επιφυλακή ένα μικρό ρομπότ, που σε περίπτωση ανάγκης θα επικοινωνήσει με κοντινό ιατρικό κέντρο.

Στην Ιαπωνία, εκτιμάται ότι έως το 2025 οι άνθρωποι άνω των 65 θα αποτεάζουν το ένα τρίτο του πληθυσμού.

Αξιοσημείωτη είναι και η συμβολή του Γουάνγκ Τζάι στη φροντίδα των ηλικιωμένων στην Κίνα με συσκευές ανίχνευσης κίνησης. Ο Τζάι ανέπτυξε μία εφαρμογή για το κινητό που στέλνει ειδοποιήσεις σε συγγενείς, όταν καταγραφεί κάποια ασυνήθιστη κίνηση στο σπίτι, για παράδειγμα εάν κάποιος πέσει. Μάλιστα, η εταιρεία του, η Beijing eCare Smart Tech, εκπαι-

δεύει απλούς πολίτες, ώστε να μεταβούν στο κρίσιμο σημείο και να προσφέρουν πρώτες βοήθειες. Το κόστος των ανιχνευτών κίνησης επιβαρύνει αποκλειστικά τους συμμετέχοντες κοινοτικούς οργανισμούς και όχι τα νοικοκυριά. Μία άλλη εταιρεία, η ιαπωνική Z-Works, κατασκεύασε δέκα μικρές συσκευές που συλλέγουν τους ζωτικούς δείκτες και ύστερα

αναρτούν τις τιμές σε υπολογιστικό νέφος (cloud). Οι συσκευές αυτές χρησιμοποιούνται πλέον σε περισσότερα από 100 γηροκομεία της Ιαπωνίας και διευκολύνουν τους εργοθεραπευτές στη φροντίδα των ηλικιωμένων.

Πιο εναλλακτική είναι η προσέγγιση του Ιάπωνα καρδιολόγου Μασαχίκο Χάρα, που δημιούργησε ένα βιντεοπαιχνίδι εικονικής πραγματικότητας, ώστε να βοηθήσει στην αποκατάσταση όσων έχουν υποστεί εγκεφαλικά.

Σύμφωνα με την WSJ ο Χάρα, λάτρης των ηλεκτρονικών παιχνιδιών, θεωρεί ότι η συνεχής κίνηση και η εναλλαγή των χαρακτήρων βοηθούν τους ασθενείς αλλά και τους γιατρούς. «Η επαναλαμβανόμενη αποκατάσταση είναι χρονοβόρα. Με αυτό (το βιντεοπαιχνίδι), γιατροί και θεραπευτές μπορούν να συγκεντρωθούν στη θεραπευτική αγωγή», είχε δηλώσει ο καρδιολόγος στην WSJ.

Κατά παράδοση, για την περίθαλψη των ηλικιωμένων φροντίζουν τα παιδιά τους, ωστόσο το μοντέλο αυτό δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει στην Κίνα, όπου η απαγόρευση γέννησης δεύτερου τέκνου ήρθε μόλις το 2015. Το ένα παιδί ανά οικογένεια καλείται να φροντίσει τους δύο γονείς του, ενδεχομένως και τα πεθερικά του. Την ίδια στιγμή το κόστος της διαμονής σε γηροκομείο είναι υψηλότερο για τη μέση κινεζική οικογένεια.

Ταξίδια...

Τα ταξίδια ήταν μέχρι πρότινος απαγορευμένη δραστηριότητα για ηλικιωμένους με κινητικά προβλήματα, παρότι αποτελεί μία μερίδα του πληθυσμού που συνήθως έχει τον χρόνο και αρκετά χρήματα σε αποταμιεύσεις για να τα πραγματοποιήσει. Προκειμένου να βοηθήσει τους γηραιότερους ασθενείς του να ταξιδέψουν μακριά χωρίς να φύγουν από το σπίτι τους, ο Ιάπωνας εργοθεραπευτής Κέντο Τσσίμα έκανε τον γύρο του κόσμου, αποτυπώνοντας τη διαδρομή του σε μία πανοραμική κάμερα 360 μοιρών. Χρησιμοποιώντας την τεχνολογία της εικονικής πραγματικότητας, ο Τσσίμα έκανε το αδύνατο δυνατό και ταξίδεψε τους ασθενείς του από τα κανάλια της Βενετίας μέχρι τη γέφυρα του Σαν Φρανσίσκο. «Με την εικονική πραγματικότητα μπορούν να στρέψουν το βλέμμα τους οπουδήποτε, με όποιο τρόπο θέλουν, και να βιώσουν διαδραστικά τα πάντα», δήλωσε στο CNN ο Τσσίμα.

Σκοτεινιάζει ο ορίζοντας της παγκόσμιας οικονομίας

Επιδεινώνονται οι προοπτικές το τρίτο τρίμηνο σε Ευρώπη και ΗΠΑ

Η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί να στέλνει προειδοποιητικά σήματα καθώς επιδεινώνονται το τρίτο τρίμηνο οι προοπτικές της, σύμφωνα με το γερμανικό Ifo. Παράλληλα, η Goldman Sachs θεωρεί ότι δεν πρόκειται να υπάρξει εμπορική συμφωνία ΗΠΑ - Κίνας πριν από τις αμερικανικές προεδρικές εκλογές του 2020, ενώ ο Ντόναλντ Τραμπ έχει θέσει εν αμφιβόλω ακόμη και τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων με την Κίνα.

«Οι ειδικοί προβλέπουν σημαντικά πιο ασθενική ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου», συνόψισε τα ευρήματα της τριμηνιαίας σφυγμομέτρησης του γερμανικού οικονομικού ινστιτούτου Ifo, ο πρόεδρος του Κλέμενς Φουστ. Οι προσδοκίες για την ανάπτυξη του παγκοσμίου εμπορίου υποχώρησαν στο χαμηλότερο επίπεδο από το ξέσπασμα, πέρυσι, του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας, σύμφωνα με τις απαντήσεις 1.200 οικονομολόγων από 110 χώρες που πήραν μέρος στη σφυγμομέτρηση του Ifo. «Οι συμμετέχοντες προβλέπουν επίσης πιο αδύναμη ιδιωτική κατανάλωση, περιορισμό των επενδύσεων και μείωση των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων επιτοκίων δανεισμού», συμπλήρωσε χθες ο

Φουστ τη δυσοίωνα για την παγκόσμια οικονομία εικόνα.

Παράλληλα αναλυτές της Goldman Sachs προειδοποιούν ότι καθώς εντείνεται ο εμπορικός πόλεμος με την Κίνα αυξάνονται οι πιθανότητες να περιέλθει σε ύφεση η αμερικανική οικονομία. Η αμερικανική επενδυτική τράπεζα θεωρεί πλέον ότι δεν πρόκειται να επιτευχθεί εμπορική συμφωνία μεταξύ Ουάσιγκτον και Πεκίνου πριν από τις επόμενες αμερικανικές προεδρικές εκλογές τον Νοέμβριο του 2020. Παράλληλα αναθεωρεί στο 1,8% από 2% την πρόβλεψη για την ανάπτυξη της αμερικανικής οικονομίας το τέταρτο τρίμηνο του 2019, αναφέροντας ότι οι αμερικανικές επιχειρήσεις ενδέχεται να περιορίσουν τις δαπάνες και τις επενδύσεις τους εξαιτίας της υπάρχουσας αβεβαιότητας. «Εντείνονται οι φόβοι πως ο εμπορικός πόλεμος θα πυροδοτήσει ύφεση», αναφέρουν οι αναλυτές της Goldman Sachs για την αμερικανική οικονομία. «Προβλέπουμε ότι θα υπάρξουν νέοι δασμοί που θα στοχεύουν στις εισαγωγές από την Κίνα ύψους 300 δισ. δολαρίων τον χρόνο», αναφέρουν σε ενημερωτικό σημείωμα οι αναλυτές της GS.

«Εντείνονται οι φόβοι πως ο εμπορικός πόλεμος θα πυροδοτήσει ύφεση», αναφέρουν οι αναλυτές της Goldman Sachs για την αμερικανική οικονομία.

Οι προσδοκίες για το εμπόριο υποχώρησαν στο χαμηλότερο επίπεδο από το ξέσπασμα της διαμάχης ΗΠΑ - Κίνας.

Ο Λόρενς Σάμερς, πρώην υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ και οικονομικός σύμβουλος του Λευκού Οίκου κατά τη διάρκεια της τελευταίας ύφεσης, προειδοποιεί πως η κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου οδηγεί την παγκόσμια οικονομία στην πρώτη της ύφεση από το 2009. Στις ΗΠΑ «η απειλή της ύφεσης είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι πρέπει να είναι και πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι ήταν πριν από δύο μήνες», ανέφερε ο Σάμερς στην τηλεόραση του Bloomberg. Μιλώντας την Κυριακή στο CNN ο Σάμερς είπε

ότι η εμπορική αντιπαράθεση με την Κίνα είναι μια «σαδομαζοχιστική και πλίθια εμπορική διένεξη» στην οποία έχουν εμπλακεί οι ΗΠΑ υπό τον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ. «Χάνουμε πολύ σημαντικά ποσά εξαιτίας της αβεβαιότητας, των μειωμένων επενδύσεων, της μειωμένης απασχόλησης χάριν πλεονεκτημάτων που είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν θα είναι σημαντικά», εξήγησε ο Σάμερς. «Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα γίνουν φτωχότεροι οι Αμερικανοί εργάτες, οι αμερικανικές επιχειρήσεις θα έχουν χαμηλότερη κερδοφορία και η αμερικανική οικονομία θα είναι σε χειρότερη κατάσταση εξαιτίας της πορείας που ακολουθούμε», πρόσθεσε. Αν υπάρχει κάτι παρήγορο στις δηλώσεις Σάμερς αυτό είναι πως θεωρεί απίθανο η επόμενη ύφεση της αμερικανικής οικονομίας να αποδειχθεί τόσο καταστροφική όσο εκείνη του 2008-2009, που είχε προκαλέσει παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση.

Η ζημία της κλιμάκωσης

Στο μέτωπο του νομισματικού πολέμου που άνοιξε ο Τραμπ κατηγορώντας επισήμως την περασμένη εβδομάδα την Κίνα ότι «χειραγωγεί» το γουάν, πολλοί Δυτικοί αξιωματούχοι λένε στο Reuters ότι το Πεκίνο είναι απίθανο να αντιμετωπίσει σημαντικές επιπτώσεις. Η απόφαση των ΗΠΑ προκάλεσε αναταραχή την περασμένη εβδομάδα στις παγκόσμιες αγορές καθώς οι επενδυτές θεώρησαν πως πρόκειται για κλιμάκωση της αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου. Ωστόσο, ούτε το G-7, δηλαδή οι επτά μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, υποστήριξε την αμερικανική θέση, ενώ το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο απέφυγε να σχολιάσει την αμερικανική κίνηση.

Αξιωματούχοι του G-7 ανέφεραν χθες στο Reuters ότι δεν υπήρξε συντονισμός και διαβούλευση προτού

ανακοινώσουν οι ΗΠΑ την απόφασή τους. «Περαιτέρω κλιμάκωση μόνο ζημία θα προξενήσει. Ολοι θα πρέπει να μείνουν νηφάλιοι και να αποκλιμακώσουν λίγο τη ρητορική τους», είχε δηλώσει μια ημέρα μετά την απόφαση Τραμπ ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σολτς. Το δε ΔΝΤ επανέλαβε την προηγούμενη Παρασκευή ότι, σύμφωνα με μελέτη που είχε δημοσιεύσει πριν από ένα μήνα, η συναλλαγματική αξία του γουάν είναι σε γενικές γραμμές σύμφωνη με τα θεμελιώδη οικονομικά μεγέθη της Κίνας, συνεπώς δεν υπάρχει τεχνητή υποτίμηση και χειραγώγηση της αξίας του. Το κινεζικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι κοντά στο μηδέν, ενώ το Πεκίνο έχει δαπανήσει εκατοντάδες δισ. δολάρια ώστε να ενισχύσει τη συναλλαγματική ισοτιμία του γουάν που πλήττεται από τους αμερικανικούς δασμούς.

Πιστή στη δημοσιονομική πειθαρχία η Γερμανία

Η Γερμανία δεν αναμένεται να αλλάξει γραμμή πλεύσης και να αμβλύνει την πολιτική δημοσιονομικής πειθαρχίας, ανεξαρτήτως του ότι η Βιομηχανία της έχει εξασθενήσει, χρειάζονται κονδύλια για ένα μεγάλο πρόγραμμα αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και ότι ενδεχομένως η οικονομία να τείνει προς την ύφεση, όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα του Bloomberg. Εν τω μεταξύ, ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σολτς απέκλεισε κάθε προοπτική να αυξηθεί ο προϋπολογισμός με έκδοση νέου χρέους για να καλυφθούν οι χρηματοδοτικές ανάγκες του περιβαλλοντικού πακέτου. «Μπορούμε να επιτύχουμε τον στόχο μας χωρίς νέο δανεισμό», επισήμανε σε δημοσιογράφους, κάτι το οποίο απαντά σε προηγούμενη δήλωση κυβερνητικού αξιωματούχου πως εξετάζεται η έκδοση ομολόγων. Παράλληλα, θα καταργηθεί από το 2021 και ο φόρος της ενοποίησης των Γερμανιών, ο οποίος είχε τεθεί σε ισχύ μετά την Πτώση του Τείχους και υποστήριξε

Η κυβέρνηση δεν πρόκειται να απομακρυνθεί από τη γραμμή για ισοσκελισμένο προϋπολογισμό.

την όλη διαδικασία μετάβασης. Το 2018 ο εν λόγω φόρος είχε αποφέρει στον κρατικό κορβανά περίπου 19 δισ. ευρώ, αλλά η σταδιακή κατάργησή του έχει προϋπολογισθεί και δεν θα οδηγήσει σε αύξηση δαπανών και έλλειμμα.

Ωστόσο, και εντός του κυβερνητικού συνασπισμού της Αγκέλα Μέρκελ και εκτός ακούγονται ολόένα και πιο έντονα φωνές κυρίως από ορισμένα μέλη των Σοσιαλδημοκρατών να αυξηθούν οι δημόσιες δαπάνες ειδικά όσον αφορά τις πρωτοβουλίες για μετριασμό των επιπτώσεων από την υπερθέρμανση του πλανήτη και τη διεκπεραίωση έργων για ανανέωση υποδομών. Ωστόσο, η ίδια η κα-

Ο υπ. Οικονομικών Ολαφ Σολτς απέκλεισε να αυξηθεί ο προϋπολογισμός με έκδοση νέου χρέους.

γκελάριος και οι συνεργάτες της δεν πρόκειται να απομακρυνθούν από τη γραμμή για ισοσκελισμένο προϋπολογισμό.

«Το παιχνίδι αναμένεται να αλλάξει όχι με τη μείωση των επιτοκίων από την ΕΚΤ τον Σεπτέμβριο, αλλά από τη στάση της γερμανικής κυβέρνησης», παρατηρεί ο

Κάρστεν Μπρέσκι, ανώτατος οικονομολόγος της ING-DiBa. «Θα πρέπει να δράσουν, ώστε με δημοσιονομικές παρεμβάσεις να τονώσουν την εθνική οικονομία και να αναπτύξει ταχύτερο ρυθμό». Το δεύτερο τρίμηνο, όπως προσέθεσε ο ίδιος, το ΑΕΠ αναμένεται να παραμείνει αμετάβλητο, όπως και το πρώτο, ενώ άλλοι συνάδελφοί του, που έλαβαν μέρος σε έρευνα του Bloomberg, εμφανίζονται πιο απαισιόδοξοι και κάνουν λόγο για συρρίκνωση 0,1%, ενώ και η ίδια η Bundesbank, η Κεντρική Τράπεζα της Γερμανίας, προβλέπει για το σύνολο του έτους ανάπτυξη 0,6%, η οποία είναι η χαμηλότερη από το 2013. Τέλος, όπως αναφέρεται στο Bloomberg, εάν διοχετευόταν ρευστότητα από την κυβέρνηση, θα μπορούσε να στοχεύσει στον εκσυγχρονισμό των υποδομών από το σιδηροδρομικό δίκτυο και τους συρμούς που καθυστερούν, έως την ανομοιογενή σύνδεση στο Διαδίκτυο.

BLOOMBERG, REUTERS

Εντείνονται οι φόβοι για ύφεση στη Βραζιλία

Οριακή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας στη Βραζιλία δείχνει ο δείκτης της κεντρικής τράπεζας της χώρας για το β' τρίμηνο του 2019. Η πτώση του δείκτη κατά 0,13% αυξάνει τους φόβους περί ύφεσης στη μεγαλύτερη οικονομία της Λατινικής Αμερικής.

Ακόμη μεγαλύτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι το β' τρίμηνο ακολουθεί την τάση του α' τριμήνου του έτους, όταν ο δείκτης της κεντρικής τράπεζας της Βραζιλίας κατέγραψε πτώση της οικονομικής δραστηριότητας κατά 0,68%. Εξ ορισμού, δύο συναπτά τρίμηνα αρνητικής οικονομικής ανάπτυξης αποδεικνύουν οικονομική ύφεση. Εάν τα επίσημα στοιχεία του ΑΕΠ υποστηρίξουν την πρόβλεψη του εν λόγω δείκτη, η Βραζιλία θα βρísκεται σε ύφεση για πρώτη φορά μετά την περίοδο 2015-2016.

Το υψηλό ποσοστό ανεργίας, η ασθενής βιομηχανική παραγωγή και τα οικονομικά προβλήματα της

γειτονικής Αργεντινής προκαλούν σοβαρά πλήγματα στην οικονομία της Βραζιλίας. Πίση ασκούν και οι δυσοίωνες προβλέψεις της αγοράς σχετικά με το μέλλον της διεθνούς οικονομίας.

Το ΑΕΠ της Βραζιλίας μειώθηκε κατά 0,2% το α' τρίμηνο του έτους και προβλέπεται ότι θα αυξηθεί μόλις κατά 0,8% μέχρι το τέλος του έτους, σύμφωνα με την κεντρική τράπεζα της χώρας, την κυβέρνηση και προβλέψεις της αγοράς.

«Προς το παρόν διατηρούμε την πρόβλεψη για ρυθμό ανάπτυξης 0,5% σε ολόκληρο το 2019 με μια ελαφρώς ανοδική τάση», δήλωσε ο Μαουρίσιο Ορενγκ, υψηλό στέλεχος της Rabobank στο Σάο Πάολο. «Αναμένουμε ότι η οικονομία θα ανακάμψει οριακά το β' εξάμηνο του έτους», ανέφερε ο Ορενγκ στο Reuters και συμπλήρωσε πως «μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι η οικονομία παραμένει ανεμική».

REUTERS

Στο γνώριμο πτωτικό κανάλι επέστρεψε εκ νέου η τουρκική λίρα

Στο στόχαστρο των αγορών βρέθηκε πάλι η τουρκική λίρα, καθώς οι επενδυτές τήρησαν επιφυλακτική στάση έναντι των νομισμάτων των αναπτυσσόμενων οικονομιών μετά την εκλογική ήττα του Μαυρίσιο Μάκρι στην Αργεντινή. Η λίρα υποχωρούσε χθες βράδυ κατά 1,25% έναντι του δολαρίου, ενώ νωρίτερα είχε φτάσει να υποχωρεί μέχρι και κατά 1,4% με τη συναλλαγματική ισοτιμία να διαμορφώνεται στις 5,57 λίρες ανά δολάριο. Η υποχώρηση της τουρκικής λίρας συνδέεται με το γενικευμένο κλίμα που επικρατεί στην αγορά και δεν ευνοεί την ανάληψη επενδυτικού ρίσκου, κλίμα που έχει πλήξει και άλλα νομίσματα αναδυόμενων αγορών, εξηγεί στο Reuters ο Γουίλιαμ Τζάκσον, επικεφαλής οικονομολόγος για αναδυόμενες αγορές στην Capital Economics. «Είχαμε συνθη-

Εφθασε να υποχωρεί μέχρι και 1,4%, με την ισοτιμία στις 5,57 λίρες ανά δολάριο.

σει τόσο πολύ να βλέπουμε τη λίρα να είναι το αναδυόμενο νόμισμα με τη χειρότερη επίδοση όταν επικρατεί κλίμα μη ανάληψης ρίσκου. Οπότε είχαμε κάποιου είδους έκπληξη τις τελευταίες μια-δυο εβδομάδες. Τώρα φαίνεται να επιστρέφουμε στο συνηθισμένο», πρόσθεσε. Από τις 8 Ιουλίου μέχρι και την περασμένη εβδομάδα η τουρκική λίρα είχε ενισχυθεί κατά περίπου 6% έναντι του δολαρίου, παρά την ένταση που επικρατεί στις σχέσεις Τουρκίας -

Η υποχώρηση της λίρας συνδέεται με το γενικευμένο κλίμα που επικρατεί στην αγορά και δεν ευνοεί την ανάληψη επενδυτικού ρίσκου.

ΗΠΑ με επίκεντρο την απόφαση της Αγκυρας να αγοράσει το ρωσικό πυραυλικό σύστημα S-400 παρά τις απειλές των ΗΠΑ περί επιβολής οικονομικών και στρατιωτικών κυρώσεων. Παράλληλα, οι αγορές είχαν αγνοήσει την απόλυση του Τούρκου κεντρικού τραπεζίτη από τον Ερντογάν τον Ιούλιο και την απόλυση του επικεφαλής οικονομολόγου της και άλλων οκτώ υψηλόβαθμων στελεχών της την περασμένη Παρασκευή. Την τουρκική λίρα «σπίριζε» μεταξύ άλλων η διαφαινόμενη περαιτέρω χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής από την αμερικανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα και την ΕΚΤ, κίνηση που ώθει τους επενδυτές να στραφούν σε επιλογές με μεγαλύτερο ρίσκο στην αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων.

Όμως, με το κλίμα να επιδεινώνεται εξαιτίας διαφόρων παραγώ-

γων, οι επενδυτές φαίνεται πως ζύγισαν πιο προσεκτικά τις εξελίξεις στην τουρκική κεντρική τράπεζα τον τελευταίο μήνα. «Αυτή η κίνηση θα ενισχύσει περαιτέρω τις ανησυχίες περί υπονόμευσης της θεσμικής ισχύος της κεντρικής τράπεζας», είχε προειδοποιήσει την περασμένη Παρασκευή ο Τίμοθι Ασ, επικεφαλής αναλυτής αναδυόμενων αγορών στην Blue Asset Management. Ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν έχει δηλώσει πολλές φορές ανοικτά ότι είναι υπέρ των χαμηλών επιτοκίων δανεισμού, όπως επίσης ότι θέλει αυτός να διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της Τουρκίας. Αίσθηση έχει προκαλέσει δήλωσή του Ερντογάν, σύμφωνα με την οποία τα υψηλά επιτόκια δανεισμού προκαλούν ενίσχυση του πληθωρισμού.

Σε ανοδική τροχιά οι τιμές για γραφεία στην Ελλάδα

Αύξηση πωλήσεων λόγω του έντονου ανταγωνισμού σε διάφορες περιοχές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ασφαλής είναι, προς το παρόν, η ελληνική αγορά γραφείων από τη δημιουργία φαινομένων υπερτίμησης, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου οι κίνδυνοι έχουν αρχίσει να πολλαπλασιάζονται το τελευταίο διάστημα. Είναι χαρακτηριστικό ότι, πριν από λίγες ημέρες, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου αναφορικά με τη δημιουργία «φούσκας» στα επαγγελματικά ακίνητα και συγκεκριμένα στην αγορά γραφείων.

Ειδικότερα, όπως τονίζεται στην έκθεση, ο ανταγωνισμός των επενδυτών, για την απόκτηση κτιρίων γραφείων σύγχρονων προδιαγραφών στις μεγαλύτερες πόλεις και πρωτεύουσες ανά την Ευρώπη,

Στην Αθήνα, κατά τη διάρκεια του 2018, καταγράφηκε αύξηση της τάξης του 9%.

έχει απογειώσει δυσανάλογα τις τιμές πώλησης των εν λόγω ακινήτων, χωρίς όμως να προκύπτουν και ανάλογες αυξήσεις στις τιμές των ενοικίων.

Το αποτέλεσμα είναι να καταγράφονται ιστορικά χαμηλές αποδόσεις στα σύγχρονα κτίρια γραφείων σε πληθώρα ευρωπαϊκών πόλεων. Σύμφωνα με τους αναλυτές, στην πρώτη γραμμή κινδύνου βρίσκονται πόλεις στη Γαλλία, στη Γερμανία, στη Σουηδία και στη Δημοκρατία της Τσεχίας. Σε επισηφαλή θέση βρίσκονται επίσης τα γραφεία στη Φινλανδία, στο Λουξεμβούργο, στην Ολλανδία, τη

Η ΕΚΤ προειδοποίησε ότι σε χώρες όπως η Γαλλία, η Γερμανία και η Σουηδία υπάρχει κίνδυνος δημιουργίας «φούσκας» στην αγορά γραφείων.

Νορβηγία, την Πορτογαλία και την Ισπανία.

Όπως σημειώνεται, σε περίπτωση που οι τιμές ξεκινήσουν να υποχωρούν, θα υπάρξει αναταραχή σε μια σειρά από χρηματοπιστωτικούς φορείς που έχουν σημαντική έκθεση σε ακίνητα του είδους, με συνέπεια να υπάρχει κίνδυνος και για την πραγματική οικονομία, όπως έχουν καταδείξει ανάλογες κρίσεις στο παρελθόν. Ακόμα όμως κι αν δεν μειωθούν οι τιμές, ήδη αρκετοί επενδυτές ποντάρουν στην

άνοδο της ζήτησης, δηλαδή στην αύξηση των νέων ενοικιάσεων, προκειμένου να επιτύχουν τις προσδοκώμενες αποδόσεις επί των κεφαλαίων που έχουν επενδύσει.

Πάντως, στην περίπτωση της Ελλάδας, ναι μεν καταγράφεται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των θεσμικών επενδυτών για κτίρια γραφείων υψηλών προδιαγραφών και ως εκ τούτου και μειωμένες αποδόσεις, ωστόσο, επί του παρόντος, η ελληνική αγορά συγκαταλέγεται μεταξύ των ασφαλέστε-

ρων, συγκριτικά με άλλες. Όπως ανέφερε η Τράπεζα της Ελλάδος στην πρόσφατη ενδιάμεση έκθεση για τη νομισματική πολιτική, «στον κλάδο των επαγγελματικών ακινήτων, κατά τη διάρκεια του 2018 καταγράφηκαν θετικές τάσεις τόσο στην αγορά γραφείων όσο και καταστημάτων υψηλών προδιαγραφών. Η αυξημένη ζήτηση χώρων υψηλών προδιαγραφών σε εμπορικές θέσεις από άμεσους χρήστες, σε συνδυασμό με την αναζήτηση ευκαιριών από επενδυτικά χαρτοφυλάκια και επενδυτές, οδήγησε σε επίπεδα ζήτησης τα οποία δεν φαίνεται να ικανοποιούνται από την προσφορά της αγοράς και προκαλεσαν τη σταδιακή μείωση των αποδόσεων κοντά στα προ κρίσης επίπεδα. Στο πλαίσιο αυτό, οι τιμές των γραφειακών χώρων κατά το 2018 κατέγραψαν μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 7%, ενώ κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2018 οι ρυθμοί μεταβολής των τιμών τους ανήλθαν σε 6,4%, σε σχέση με το δεύτερο εξάμηνο του 2017». Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι στην Αθήνα, το 2018, οι τιμές των κτιρίων γραφείων αυξήθηκαν με το εντυπωσιακό 9%.

Η αύξηση των τιμών αποδίδεται στην έλλειψη νέων αναπτύξεων γραφείων τα προηγούμενα χρόνια. Ωστόσο, το επενδυτικό κενό προβλέπεται να αρχίσει να καλύπτεται κατά τα επόμενα χρόνια, καθώς έχουν δρομολογηθεί αρκετές νέες επενδύσεις, π.χ. στην Κάντζα από τη REDS του ομίλου «Ελλάκτωρ», από την Dimand και την Grivalia στις πρώην εγκαταστάσεις του Παπαστράτου στον Πειραιά και από τη Lamda Development στο Ελληνικό. Παράλληλα, νέα κτίρια γραφείων δημιουργούν και οι ΑΕΕΑΠ, όπως π.χ. η Εθνική Πανγαία, η οποία ήδη «τρέχει» δύο σχετικά επενδυτικά σχέδια σε Μαρούσι και Λ. Συγγρού.

Σημάδια ανάκαμψης εμφανίζει η οικοδομή

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ελαφρώς ανοδικά κινήθηκε τον φετινό Μάιο η οικοδομική δραστηριότητα, καθώς, όπως ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), εκδόθηκαν συνολικά 1.453 οικοδομικές άδειες, οι οποίες αντιστοιχούν σε 268,9 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 1.159,9 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου, καταγράφοντας άνοδο κατά 7,4% στον αριθμό των αδειών και κατά 2,1% στον όγκο, αλλά υποχώρηση κατά 5,7% στην επιφάνεια, συγκριτικά με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους. Αντίστοιχα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα ανήλθε σε 1.442 οικοδομικές άδειες, που αντιστοιχούν σε 265,1 χιλιάδες τ.μ. επιφάνειας και 1.147,3 χιλιάδες κυβικά μέτρα όγκου, καταγράφοντας άνοδο κατά 7,3% στον αριθμό των αδειών, κατά 5,8% στον όγκο, αλλά πτώση κατά 3,9% στην επιφάνεια.

Κατά τη διάρκεια του φετινού πρώτου πενταμήνου πάντως τα μεγέθη είναι ελαφρώς χαμηλότερα από πέρυσι, απόρροια της περιορισμένης δραστηριότητας κατά τους πρώτους μήνες του έτους. Συνολικά, κατά το πεντάμηνο (Ιανουάριος - Μάιος), η συνολική οικοδομική δραστηριότητα καταγράφει οριακή μείωση κατά 0,1% στον αριθμό των αδειών, κατά 13,3% στην επιφάνεια και κατά 10,7% στον όγκο, σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Αντίστοιχα, η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα καταγράφει άνοδο κατά 0,1% στον αριθμό των αδειών, αλλά πτώση κατά 11,9% στην επι-

Η επικείμενη αναστολή του ΦΠΑ 24% στις αγορές νεόδμητων κατοικιών θα βοηθήσει στην απορρόφηση του υφιστάμενου αποθέματος απούλητων ακινήτων.

φάνεια και κατά 9% στον όγκο. Την τάση της σταθεροποίησης της οικοδομικής δραστηριότητας (συγκριτικά με την πτώση των προηγούμενων ετών, πλην του 2018) καταγράφει πλέον και ο κλάδος των δομικών υλικών. Για παράδειγμα, ο όμιλος τσιμεντών ΤΙΤΑΝ ανέφερε πριν από λίγες ημέρες, με αφορμή τη δημοσίευση των οικονομικών αποτελεσμάτων εξαμήνου, ότι συνολικά υπάρχουν αισιόδοξες ενδείξεις ότι η αγορά έχει –επιτέλους– ξεπεράσει την προηγούμενη δύσκολη συγκυρία. Παράλληλα, εκτιμάται ότι οι κατασκευές που συνδέονται με τον τουρισμό θα διατηρηθούν σε υψηλό επίπεδο, όπως και η αύξηση που σημειώθηκε στην ιδιωτική κατα-

νάωση δομικών υλικών. Πάντως, στο «μέτωπο» της οικοδομικής δραστηριότητας υπάρχουν πλέον αξιόλογες θετικές προοπτικές για τη μελλοντική τόνωση του κλάδου και ως εκ τούτου και της ανάκαμψης των μεγεθών κατά τη διάρκεια των προσεχών μηνών. Καταρχάς, η επικείμενη αναστολή του ΦΠΑ 24% που επιβάλλεται στις αγορές νεόδμητων κατοικιών (εξαιρείται η πρώτη κατοικία) θα βοηθήσει στην απορρόφηση του υφιστάμενου αποθέματος απούλητων ακινήτων, με αποτέλεσμα να δοθεί και κίνητρο για την έναρξη νέων οικοδομών.

Ακόμα σημαντικότερη κρίνεται η ρύθμιση για την παροχή έκπτωσης φόρου 40% στις δαπάνες για

την ενεργειακή, λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση των κτιρίων. Πρόκειται για μια πρόταση που έθεσε η ΠΟΜΙΔΑ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Ιδιοκτητών Ακινήτων) τα προηγούμενα χρόνια και κατόρθωσε να πείσει για την ορθότητά της. Στο πλαίσιο αυτό, ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος ιδιώτης ή επαγγελματίας θα προχωράει σε εργασίες για την αναβάθμιση/ανακατασκευή του ακινήτου και στη συνέχεια, προσκομίζοντας τα νόμιμα παραστατικά (τιμολόγια εργασιών, ασφαλιστικές εισφορές και ΦΠΑ που έχει καταβληθεί), θα μπορεί να εισπράττει πίσω το 40%, όχι όμως με τη μορφή μετρητών, αλλά μέσω πιστώσης του σχετικού ποσού στον λογαριασμό του στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων.

Ουσιαστικά, δηλαδή, ο ιδιοκτήτης που έχει δαπανήσει π.χ. 10.000 ευρώ για την αναβάθμιση του ακινήτου θα εισπράττει 4.000 ευρώ ως ένα είδος «κουμπαρά» στη ΓΤΠΣ. Με τα χρήματα αυτά θα μπορεί λοιπόν να εξοφλεί τις μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις του, π.χ. την εφορία, τον ΕΝΦΙΑ για το ακίνητό του ή άλλες οφειλές του. Πρόκειται για μια λύση, μέσω της οποίας κινητοποιούνται χρήματα για την τόνωση της οικοδομικής δραστηριότητας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την αύξηση των εσόδων του Δημοσίου από ΦΠΑ και ασφαλιστικές εισφορές, ενώ παράλληλα δημιουργείται και ένα ισχυρό αντικίνητρο για φοροδιαφυγή, η οποία είναι εκτεταμένη στον οικοδομικό κλάδο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ***

Η θέα μου είναι καλύτερη από τη δική σου

Μια γειτονιά ή περιοχή μπορεί να θεωρηθεί πως αναβαθμίζεται όταν εντός αυτής κτίζονται αξιόλογα κτήρια. Το πόσο «αξιόλογα» είναι αυτά τα κτήρια το αφήνουμε έτσι να αιωρείται καθώς τα κτήρια μπορεί να είναι σίγουρα σε κάποιο βαθμό αντικειμενικά, αλλά κυρίως κρίνονται από τον καθένα μας υποκειμενικά. Άρα υπάρχει ένα εύρος απόψεων για το τι είναι «αξιόλογο» και τι όχι και όλες είναι σεβαστές.

Είχαμε προχθές μια light συζήτηση με ένα φίλο για το εξής: Ένα πολυώροφο κτήριο που κτίζεται σε μια περιοχή και του οποίου οι μονάδες (διαμερίσματα) πωλούνται προς €15.000/ μ², όμως αναβαθμίζει την γύρω περιοχή σε τέτοιο βαθμό που ένα παλιό και κακοσυντηρημένο κτήριο δίπλα του να δικαιολογείται στο να πωλείται προς €5.000/ μ² η κάθε του μονάδα;

Η απορία κάποιου τρίτου είναι πως δεν μπορεί ένα διαμέρισμα σε αυτό το παλιό κτήριο να πουλεϊτο προς €1.500/ μ² πριν 3-4 χρόνια και τώρα να πωλείται προς €5.000/ μ². Αυτό – κατά τον ισχυρισμό του – είναι στοιχείο φούσκας.

Η απάντηση – πέραν του τε-

«Μια εναλλακτική σας επιλογή είναι να αποφασίσετε να αγοράσετε διαμέρισμα στο κακοσυντηρημένο κτήριο δίπλα. Μια τέτοια απόφαση έχει σίγουρα μεγάλο ρίσκο και απαιτεί όραμα και υπομονή».

τριμμένου πλην απόλυτα ορθού πως οι τιμές καθορίζονται ανάλογα με την προσφορά και τη ζήτηση – μπορεί να παρουσιάζει και άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία τα οποία με τη σειρά τους παίζουν το δικό τους ρόλο στο να καθοριστεί τόσο η προσφορά όσο και η ζήτηση.

Σκεφτείτε τώρα πως θέλετε να είστε στο συγκεκριμένο σημείο της πόλης, επί του παραλιακού μετώπου, με απρόσκοπτη θέα την θάλασσα και όλες τις υπηρεσίες να βρίσκονται κοντά. Είστε ένας επενδυτής και έχετε ενώπιόν σας πολλές επιλογές. Μια από αυτές θα είναι να επενδύσετε στο πολυώροφο. Θα αποκτήσετε ιδιοκτησία σε μια νέα οικοδομή, πιθανώς σε ένα νέο landmark κτήριο, με πληθώρα προσφερόμενων υπηρεσιών και ανέσεων, όπως 24ωρο concierge service, γυμναστήριο, spa, καφετέριες, γκουρμέ εστιατόρια που θα σας εξυπηρετούν και στο διαμέρισμά σας, μεγάλους ανοικτούς χώρους συνάθροισης κόσμου, για να αναφέρω μόνο μερικά από τα διαφημιζόμενα «καλούδια» που προσπαθούν να αιτιολογήσουν τα πολυάριθμα χιλάρικα ανά τετραγωνικό μέτρο που αγοράζεται.

Μειονέκτημα μπορεί να θεωρηθεί το γεγονός ότι θα ζείτε ανάμεσα σε πολλές δεκάδες παρόμοιων ιδιοκτητών και ακόμα περισσότερων ενοικιαστών/ χρηστών, θα έχετε μικρό ποσοστό ιδιοκτησίας επί της κοινοκτημοσύνης και όλα αυτά τα «καλούδια» έρχονται με ένα κόστος μη ευκαταφρόνητο εν είδει κοινοχρήστων και με ένα καθεστώς εισπραχής τους που συγκαταλέγεται από τα χειρότερα στον κόσμο.

Επιπλέον, πληρώνετε πολλές χιλιάδες ευρώ το τετραγωνικό

μέτρο και, μεταξύ άλλων, έχετε θέα από το μπαλκόνι σας το διαλυμένο κτήριο που βρίσκεται δίπλα!

Μια εναλλακτική σας επιλογή είναι να πάρετε βαθιά αναπνοή και να αποφασίσετε να αγοράσετε διαμέρισμα στο κακοσυντηρημένο κτήριο δίπλα. Μια τέτοια απόφαση έχει σίγουρα μεγάλο ρίσκο και απαιτεί όραμα και υπομονή. Δεν διαθέτει τα σχεδιασμένα lobbies από εγνωσμένου κύρους interior designers, και όλα έχουν περισσότερες πιθανότητες να μην λειτουργούν σωστά παρά να λειτουργούν έστω ικανοποιητικά.

Τι είναι όμως το twist στην όλη υπόθεση;

Πληρώνοντας το ένα τρίτο του κόστους για απόκτηση διαμερίσματος, θα έχετε πολλά περιθώρια να το ανακαινίσετε ριζικά εσωτερικά σε βαθμό που να μην έχει να ζηλέψει τίποτα από το γειτονικό νεόδμητο. Και όταν λέω ριζικά εννοώ ακριβώς αυτό, δηλαδή να πάτε μέχρι την πλάκα του δαπέδου, να αφήσετε μόνο εξωτερικές τοικοποιίες και όλα να στηθούν ξανά από την αρχή: ηλεκτρομηχανολογικά, υδραυλικά, παράθυρα/ μπαλκονόπορτες, δάπεδα, μεσόπορτες, κουζίνα, μπάνια, ερμάρια, κουφώματα με γυψοσανίδες, φωτιστικά σώματα, επιπλώση κλπ. Όλα αυτά δεν θα ξεπεράσουν τα €1.000/ μ² πλέον ΦΠΑ.

Αν είστε ακόμη πιο οραματιστής τότε προσπαθήστε να συνεργαστείτε με τους υπόλοιπους ιδιοκτήτες για πλήρη ανακαίνιση των κοινόχρηστων χώρων και του περιβλήματος του κτηρίου. Εδώ θα απογοητευτείτε επειδή θα ανακαλύψετε πως υπάρχουν άτομα που δεν τους καίγεται καρφύ. Έχουν πλήρη διάθεση κριτικής των υπολοίπων, αλλά μια γενική αδιαφορία στο να πληρώνουν αυτό που τους αναλογεί για να συντηρείται το κτήριο στο οποίο ζουν.

Και ο νόμος μας, είπαμε, είναι από τους χειρότερους παγκοσμίως. Εκείνο που ζητάτε είναι περίπου €2.500 - €3.000 ανά διαμέρισμα. Κάποιοι θα τα δώσουν με ευκολία και κάποιοι όχι. Στην χειρότερη τα βάζετε οι υπόλοιποι και μετά τους τρέχετε στα δικαστήρια.

Ένα κτήριο των 20 διαμερισμάτων χρειάζεται καμιά εξηνταριά χιλιάδες ευρώ να φτιαχτεί πλήρως εξωτερικά και στους κοινόχρηστους χώρους. Αν το δικό σας διαμέρισμα είναι γύρω στα 120μ², τότε αν εσείς επωμιστείτε ολόκληρο το κόστος να κάνετε το κτήριο καινούργιο, τότε προσθέτετε άλλα €500/ μ² στον προϋπολογισμό σας.

Συνεπώς, με ένα μέγιστο συνολικό κόστος €5.000/ μ² + €1.000/ μ² + €500/ μ² = €6.500/ μ² (εξαιρουμένων των φόρων) αποκτάτε ένα ονειρικό διαμέρισμα σε ένα πλήρως ανακαινισμένο κτήριο. Επιπλέον, έχετε την ίδια θέα προς την θάλασσα με αυτό που θα αγοράζατε στο πολυώροφο, τις ίδιες υπηρεσίες στη γύρω περιοχή, και θέα το πολυώροφο! Ας μην ξεχνάμε ότι μια σημαντική μεταβλητή της αξίας του Παρθενώνα, είναι όταν εμείς τον βλέπουμε και όχι όταν μας βλέπει αυτός.

Επενδυτικά οι €6.500/ μ² έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να μεγαλώσουν σε αριθμό επειδή η παρούσα του πολυώροφου και η ανακαίνιση του δικού σας βελτίωσε τη γειτονιά, ενώ οι €15.000/ μ² εντός του πολυώροφου δεν έχουν πολλά περιθώρια αυξήσεων. Εγώ με αυτά τα δεδομένα, ξέρω πού θα επένδυα.

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου, είναι MRICS CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2019

«Δεν έχουμε δει τη διοργάνωση ως θέατρο στην επαρχία, αλλά ως μια αφορμή για να επισκεφθεί κόσμος το χωριό μας και ένα γεγονός που θα μας τυνώσει όλους ψυχικά και δημιουργικά».

Πάρε τη σκηνή σου και δες θέατρο

Το τρίτο φεστιβάλ Αντί-Σκηνο στον Κάτω Πύργο Τηλλυρίας φέρνει σε ισορροπία φύση και πολιτισμό

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Στέλιος Θεοχάρους, μέλος της δημιουργικής ομάδας-θεατρικού φεστιβάλ Αντί-Σκηνο μιλάει στην «Κ» για το πρωτότυπο, αλλά πολύ δημιουργικό φεστιβάλ, που διοργανώνεται για τρίτη χρονιά φέτος στον Κάτω Πύργο Τηλλυρίας (Κοινοτικό Πάρκο) την Παρασκευή και Σάββατο 23 και 24 Αυγούστου. Το τρίτο Υπαιθριο Θεατρικό Φεστιβάλ ANTI-ΣΚΗΝΟ, όπως λέει ο Στέλιος, βασικό στόχος είναι η συνύπαρξη του θεατή με τον πολιτισμό, αλλά και τη φύση, και τονίζει: «Δεν έχουμε δει τη διοργάνωση ως θέατρο στην επαρχία, αλλά ως μια αφορμή για να επισκεφθεί κόσμος το χωριό μας και ένα γεγονός που θα μας τυνώσει όλους ψυχικά και δημιουργικά».

—Ποιοι είναι οι στόχοι του θεατρικού αυτού φεστιβάλ;

—Όπως αναφέρουμε και στο δελτίο τύπου, στη γενικότερη προσπάθειά μας για καθιέρωση του φεστιβάλ ως θεσμού, θέλαμε φέτος να έχουμε ένα ακόμη πιο ελκυστικό και πιο πλούσιο πρόγραμμα, όχι μόνο επιτυχημένων και καινούργιων παραστάσεων, αλλά και πρωτότυπων και δημιουργικών δράσεων. Και βέβαια εγγυημένη διασκέδαση για after-theatre ψυχαγωγία. Κι όλα αυτά χωρίς να αποκλίνουμε από τον βασικό μας στόχο, που είναι η συνύπαρξη του θεατή με τον πολιτισμό, αλλά και τη φύση. Βλέποντας ξανά το πρόγραμμα που καταρτίσαμε, νομίζω πως τα καταφέραμε! Ανυπομονούμε, λοιπόν, και για τα σχόλια του κοινού, που με τον ενθουσιασμό του πέρσι συνέβαλε στην επιθυμία μας για επανάληψη!

—Πώς ήρθε η ιδέα για τη διοργάνωση ενός τέτοιου φεστιβάλ;

—Η ιδέα συνύπαρξης γεννήθηκε, έχοντας ως στόχο και επίκεντρο τον θεατή. Στο Αντί-Σκηνο ο θεατής θα βρεθεί, σε έναν ειδικά για το φεστιβάλ διαμορφωμένο χώρο, ενώπιον μιας σειράς παραστάσεων, που θα τον τυνώσουν δημιουργικά και ψυχικά. Επισκέπτες και ντόπιοι, φιλότεχνοι και τουρίστες θα βρεθούν στον ίδιο χώρο, για να απολαύσουν παραλία και θέατρο, σκηνή και αντίσκηνο, συνοδευόμενα από μουσική.

«Στοχεύουμε αυστηρά στην παρουσίαση και προώθηση των καλών παραστάσεων μέσω ενός ξεχωριστού και διαφορετικού τρόπου, αλλά και να δώσουμε την ευκαιρία σε νέες ομάδες να δείξουν τη δουλειά τους», λέει ο Στέλιος Θεοχάρους, μέλος της δημιουργικής ομάδας του φεστιβάλ Αντί-Σκηνο.

—Μέσα σε αυτά τα χρόνια, πώς κρίνετε τη διαδρομή του;

—Αυτό θα το κρίνουν οι επισκέπτες — θεατές. Εμείς απλώς κάθε χρόνο προσπαθούμε να προσφέρουμε στο κοινό μια πρωτόγνωρη

εμπειρία, όπως την περιέγραφα πιο πάνω, του θεατρικού βιώματος σε ένα πανέμορφο καλοκαιρινό σκηνικό με φόντο τη θάλασσα, με απώτερο στόχο την ποιοτική ψυχαγωγία του κοινού, αλλά και

“

Θέλουμε να παροτρύνουμε τον κόσμο να συζητήσει γύρω από θέματα που αφορούν το θέατρο, να παρουσιαστούν διάφορες ιδέες και διαφορετικές αντιλήψεις, έτσι ώστε όλοι να βγουν κερδισμένοι.

των συμμετεχόντων και των διοργανωτών, ώστε να βιώσουμε από κάθε άποψη μια μοναδική θεατρική εμπειρία. Στοχεύουμε αυστηρά στην παρουσίαση και προώθηση των καλών παραστάσεων μέσω ενός ξεχωριστού και διαφορετικού τρόπου, αλλά και να δώσουμε την ευκαιρία σε νέες ομάδες να δείξουν τη δουλειά τους. Θέλουμε επίσης να παροτρύνουμε τον κόσμο να συζητήσει γύρω από θέματα που αφορούν το θέατρο, να παρουσιαστούν διάφορες ιδέες και διαφορετικές αντιλήψεις, έτσι ώστε όλοι να βγουν κερδισμένοι.

—Υπάρχει κάποιος περιορισμός

στις θεατρικές παραγωγές που φιλοξενείτε;

Ναι, κυρίως είναι παραστάσεις «βαλίτσα» με όχι μεγάλα σκηνικά για να είναι εύκολη και η μεταφορά τους. Αυτό όμως δεν αλλάζει την ψηλή ποιότητα ή την αισθητική των παραστάσεων που φιλοξενούμε.

—Ότι το φεστιβάλ διοργανώνεται σε μία κοινότητα, θα λέγαμε ακριτική, έχει μειονεκτήματα;

—Αντίθετα, και το έχουμε δει αυτό με την προσέλευση του κόσμου τις προηγούμενες δύο χρονιές. Για να έρθει κάποιος στον Κάτω Πύργο μάλλον γουστάρει τρελά τη φάση. Φέτος το μότο μας είναι να πείσουμε τον τέταρτο της παρέας και του εγγυόμαστε ότι δεν θα το μετανιώσει, όταν ενταχθεί και αυτός στην κοινότητα - ομάδα - παρέα - αντίσκηνό μας. Οι συχωριανοί μου αγκάλιασαν το φεστιβάλ από την πρώτη στιγμή. Το Κοινοτικό Συμβούλιο, ο κοινοτάρχης κ. Νίκος Κλεάνθους και η νεολαία του χωριού είναι ενταγμένοι στη οικογένεια του Αντί-Σκηνου. Δεν έχουμε δει τη διοργάνωση ως θέατρο στην επαρχία, αλλά ως μια αφορμή για να επισκεφθεί κόσμος το χωριό μας και ένα γεγονός που θα μας τυνώσει όλους ψυχικά και δημιουργικά. Την Παρασκευή 23 Αυγούστου, λοιπόν, όλοι οι δρόμοι οδηγούν στον Πύργο και στο Αντί-Σκηνο!

Οι παραστάσεις

Πέμπτη 22 Αυγούστου

• **8:00 μ.μ.** «AMIKESCO», Κουκλοθέατρο Ελένη Ιωσιφίδου & Roberto Braham Chavez
Αίθουσα πολλαπλής χρήσης Κοινοτικού Συμβουλίου Κάτω Πύργου
Είσοδος ελεύθερη
• **9:30 μ.μ.** Καφενείο Σταθμός Μουσική με τον Ανδρέα Παπαμικαλόπουλο και όποιον άλλο μουσικό βρεθεί στην παρέα.
Είσοδος ελεύθερη

Παρασκευή 23 Αυγούστου

• **1:00 μ.μ.** «ΠΙΤΣΙΑΚΛΙΣΜΑ», Performance
Πέτρος Κονναρής
Ηχητικό περφόρμανς: Let's talk about the body, Δέσποινα Μιχαηλίδου.
• **7:00 μ.μ.** «Το δωμάτιο του Γιώργου», εφηβική θεατρική παράσταση
Θέατρο Βαλίτσα Intra Portas
Νάγια Τ. Καρακώστα, Αντρέας Κουτσόφτας
Σκηνοθεσία: Ελένη Αναστασίου
• **8:00 μ.μ.** «Orange cake», Contemporary performance
Νάσια Κελεπέσι
• **9:00 μ.μ.** «Ρανωλεθρία» stand-up tragedy, Μονόλογος
Γιώργος Αναγιωτός
Πιάνο - τραγούδι: Στέλιος Βλάχος
Κείμενο: Κώστας Μαννούρης
Σκηνοθεσία: Στέλιος Θεοχάρους
• **10:15 μ.μ.** «Υπο-ποίηση», Προβολή ντοκιμαντέρ
Ιδέα-έρευνα-σκηνοθεσία: Δημήτρης Σπύρου/Μαντώ Παπαδοπούλου
Κινηματογράφηση: Άρτεμις Ευλογημένου
Μοντάζ: Χρίστος Γεωργίου
Μουσική/ήχος: Δημήτρης Σπύρου

Σάββατο 24 Αυγούστου

• **8:00** «INTUNITION», Workshop
Λία Χαράκη, Εύη Χαράκη Μαχαίρα, Γεωργία Ανδρέου.
• **6:00 μ.μ.** «Ο Μικρός Πρίγκιπας στα κυπριακά», Παραμύθι σε μορφή μονολόγου
Γιάννης Μίνως
Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρος
• **7:00 μ.μ.** «Ενδοσκοπιο», Μουσική παράσταση - performance
Δημήτρης Σπύρου
• **8:30 μ.μ.** «Δε μ' αγαπάς. Μ' αγαπάς». Από Μαργαρίτα σε Μαργαρίτα, Σκηνοθετημένο αναλόγιο
Στέλα Φυρογέννη και Ειρήνη Ανδρονίκου
Συρραφή κειμένων / Δραματογραφική επεξεργασία: Βαλεντίνος Κόκκινος
Ιδέα/Σύλληψη: Ειρήνη Ανδρονίκου
Σκηνοθεσία: Στέλιος Θεοχάρους
• **9:30 μ.μ.** «Όλα τα Υπέροχα Πράγματα», Διαδραστικός μονόλογος των Duncan Macmillan και Jonny Donahoe
Χριστίνα Κωνσταντίνου
Σκηνοθεσία: Μαρίνα Βρόντη
Παραγωγή: Θεατρική Ομάδα Persona

Πληροφορίες: Λεωφορεία για το Φεστιβάλ αναχωρούν από την πλατεία Σολωμού την Παρασκευή 23 και Σάββατο 24 Αυγούστου στις 10:00 π.μ. Από Λευκόθεο στις 10:15 π.μ. Επιστροφή από Κάτω Πύργο την Κυριακή 25 Αυγούστου στις 6:00 μ.μ. ή Δευτέρα 26 Αυγούστου στις 06:00 π.μ. Η προπώληση των εισιτηρίων από το www.tickethour.com.cy έχει ξεκινήσει και θα συνεχίζεται μέχρι και την Πέμπτη 22 Αυγούστου στις 6:00 μ.μ.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

18.8.19 - 24.8.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Κλασικά ελληνικά τραγουδία

Η Καίτη Οικονομίδου και η Αύρα Σι-όπη, φωνή και ο Μάριος Ιωάννου στο πιάνο φτιάχνουν όνειρα και τα περνούν στο κοινό, αγκαλιάζοντας τη νύχτα με τραγούδια από το σύγχρονο ελληνικό ρεπερτόριο, γνωστά ξένα τραγούδια από όλες τις χώρες μαζί και ταγκό στο κέντρο της παλιάς πόλης. **Πέμπτη 22 Αυγούστου, ώρα 8:30 μ.μ. Πλατεία Φανερωμένης, Λευκωσία. Είσοδος ελεύθερη.**

ΘΕΑΤΡΟ

Αν αργήσω, κοιμήσου

Η Θεατρική ομάδα Point To Contemporary Theater παρουσιάζει, για πρώτη φορά στην Κύπρο, το έργο «Αν αργήσω, κοιμήσου» του Άκη Δήμου, σε σκηνοθεσία Ευαγγελίας Ονουφρίου. Η παράσταση προσδοκεί να χαρίσει γέλιο και στιγμές χαλάρωσης και ταυτόχρονα, με τρόπο που ο καθένας μπορεί έμμεσα να προσλάβει - γιατί το χιούμορ μας διδάσκει - να μας δημιουργήσει ερωτηματικά και να μας βάλει σε σκέψεις. Το σίγουρο, πάντως, είναι πως η παράσταση δίνει στιγμές χαλάρωσης στον θεατή και τον παρασύρει, μέσα από το γέλιο, σε ευχάριστες διαδρομές, γεμάτες γοητεία ερωτισμό. Χορογραφίες/ κίνηση: Μαρί Τζαγκιάν - Ιωάννου. Παίζουν (αλφαβητικά): Νικόλας Δημητρίου, Παναγιώτης Ζαμπακίδης, Άντρεα Κάσινου, Κώστας Κωνσταντίνου, Ισαβέλλα Μελετίου, Εύα Μιλτιάδου, Ευαγγελία Ονουφρίου, Μαρί Τζαγκιάν - Ιωάννου. **Παραστάσεις: Δημαρχείο Πόλεως Χρυσοχούς, στις 21 Αυγού-**

ΜΟΥΣΙΚΗ

20ό Paradise Jazz Festival

Το 20ό Paradise Jazz Festival θα πραγματοποιηθεί φέτος στον χώρο του Val's Place στο χωριό Γιαλιά, στην Πάφο. Στο φετινό πρόγραμμα περιλαμβάνονται έξι παραστάσεις, τρεις κάθε βράδυ, με δύο επιπλέον jam sessions με ειδικούς προσκαλεσμένους. Συνολικά, θα στο φεστιβάλ θα παρουσιαστούν τουλάχιστον 27 καλλιτέχνες. Την αρχή θα κάνουν οι The Amalgamation Choir, η οποία είναι μια χορωδία που αποτελείται μόνο από γυναίκες και έχει δημιουργηθεί και διευθύνεται από την Βασιλική Αναστασίου. Τη σκυτάλη θα πάρει το Michalis Messios Symmetry Band, το οποίο είναι από τα παλαιότερα σχήματα της τζαζ σκηνής στην Κύπρο. Θα ακολουθήσει το Odysseas Τουμαζου Trio, ένα σχήμα που δημιουργήθηκε στην Κύπρο, βασισμένο στον κιθαρίστα και συνθέτη Οδυσσέα Τουμάζου. Το Σάββατο 24 Αυγούστου ξεκινάει με το Νίκος Χαλαλάμπους Trio, το οποίο βασίζεται σε πρωτότυπες συνθέσεις του Νίκου, και μερικές διασκευές τραγουδιών από τον κόσμο της τζαζ, ποπ/ροκ. Θα ακολουθήσει το Alexis

Kasinos Quartet που θα παρουσιάσει αυθεντικές συνθέσεις που περιλαμβάνονται στον πρώτο προσωπικό δίσκο του μουσικού Αλέξη Κάσινου με τίτλο «Right Place, Right Time». Το πρόγραμμα του Σαββάτου θα κλείσουν οι Trio Misterioso, οι οποίοι

θα υποδεχτούν έναν από τους πιο γνωστούς Ολλανδούς μουσικούς της τζαζ, τον Rob van Bavel. **Παρασκευή 23 και Σάββατο 24 Αυγούστου. Val's Place, Γιαλιά, Πάφος. Πληροφορίες τηλέφωνο 97747327, paradisejazzfestival@gmail.com**

ΘΕΑΤΡΟ

3ο Υπαιθριο Φεστιβάλ Αντί-Σκηνο

Το Φεστιβάλ Αντί-Σκηνο επιστρέφει και φέτος στο κοινοτικό πάρκο Κάτω Πύργου Τυλληρίας. Στο πρωτότυπο και ενδιαφέρον αυτό φεστιβάλ θα παρουσιαστούν θεατρικές παραστάσεις, περιφόρμανς και μουσικά δρώμενα, φέρνοντας τους θεατές κοντά στη φύση, μα και στον πολιτισμό. Στις 22 Αυγούστου το φεστιβάλ ξεκινάει με την παράσταση κουκλοθεάτρου «ΑΜΙΚΕΟ». Στο Καφενείο Σταθμός η διοργάνωση καλωσορίζει εθελοντές και συντελεστές με ροκ διάθεση παρά με τον Ανδρέα Παπαμιχαλόπουλο και όποιον άλλο μουσικό βρεθεί στην παρέα. Το «κυρίως πιάτο» περιλαμβάνει την Παρασκευή την περιφόρμανς του Πέτρου Κονναρή «Πισιάκλισμα» και της Νάσιας Κελεπέση «Orange cake», την εφηβική παράσταση του Θεάτρου Βαλίτσα Intra Portas «Το δωμάτιο του Γιώργου» και τον μονόλογο του Κώστα Μαννούρη «Ρανωλεθρία- stand-up tragedy». Ο Δημήτρης Σπύρου παρουσιάζει το νέο του πρότζεκτ, το ντοκιμαντέρ «Υπο-ποίηση». Το Σάββατο οι εκδηλώσεις ξεκινούν με δώρο εργαστήρι από τη Λία Χαράκη και τη Γεωργία Ανδρέου. Το απόγευμα παρουσιάζεται ο «Μικρός Πρίγκιπας» στα κυπριακά, η μουσική περιφόρμανς του Δημήτρη Σπύρου «Ενδοσκοπία» και το σκηνοθετημένο αναλόγιο «Δε μ' αγαπάς. Μ' αγαπάς». Το βράδυ παρουσιάζεται η παράσταση «Όλα τα Υπέροχα Πράγματα». **23 και 24 Αυγούστου, Κοινοτικό Πάρκο Κάτω Πύργου Τυλληρίας. Η προπώληση των εισιτηρίων από το www.ticketthour.com.cy. Πληροφορίες www.facebook.com/antiskino.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Beautiful Days» από την isnotgallery

Στην isnotgallery contemporary συνεχίζει η καλοκαιρινή ομαδική έκθεση με τίτλο «Beautiful Days». Σε αυτή τη νέα έκθεση, η isnotgallery προτείνει έντεκα καλλιτέχνες από την Κύπρο και την Ελλάδα, καθώς και μία συμμετοχή από τη Γαλλία, διαφόρων γενεών, των οποίων έργα ή και ενόπτες δουλειάς τους με διάφορες αφορμές έχουν παρουσιαστεί ξανά στον χώρο της γκαλερί. Στη θερινή έκθεση «Beautiful Days» οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες εκθέτουν επιλεγμένα έργα τέχνης, τα οποία η διεύθυνση της γκαλερί έκρινε ότι έχουν λόγο και αξία στη σύγχρονη εικαστική σκηνή. Από την Κύπρο συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Μερόπη Παύλου, Άντρος Ευστάθιου, Έλενα Αδάμου, Στέλιος Βότσας, Δώρα Ορόντη, Ελένη Πρατσά, Μαρία Κοφτερού, από την Ελλάδα οι Χριστίνα Πασιγιάδου, Χαρούλα Νικολαΐδου, Μαρία Σπυράκη και από τη Γαλλία λαμβάνει μέρος ο Boris Kurdi. **Διάρκεια έκθεσης 31 Αυγούστου. Ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Παρασκευή 10:30 π.μ. - 1:00 μ.μ. και 5:00 - 7:00 μ.μ. Σάββατο 11:00 π.μ. - 2:00 μ.μ. Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 99569498, www.isnotgallery.com.**

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Προφητεύω νέα ιατρική ειδικότητα: • Σβερκο-γιατρός - ή σβερκίατρος, επί το επιστημονικότερον. • Κύφωση σβέρκου • νέα άμεση απειλή για το ανθρώπινο είδος. • Οχι θανατηφόρα • -ίσως- διότι ποιος μπορεί να ξέρει στα σίγουρα τι φέρνει η χρόνια κατάσταση- • αλλά επιφέρουσα επώδυνη και ανήκεστη βλάβη. • Ζευγαράκι καθισμένο δίπλα δίπλα παρά θιν' αλός, σε ερμητική σχετική παραλία, και το κεφάλι τους σκυμμένο μπροστά, μπαχαταλεύοντας καθένας (όχι τον άλλον, αλλά) το κινητό του. • Καφετέρια γεμάτη παρέες νεαρών, κορτσιών τε και αγοριών, • αραιασμένα όλα ολόγυρα από τραπεζάκια, • με τα μπουτάκια τους εκτεθειμένα και απλωμένα ραχαλιδίσια στο χόδι ανέμων και οφθαλμών • («σαν το θηρίο που δεν τολμά ν' αγγίξει») • και τα κεφαλάκια τους γεμμένα να εποπτεύουν την ιδιωτεία ταχύρρυθμων δακτύλων επί κινητών. • Αλλά και σύμπα ο πληθυσμός, τουλάχιστον μέχρι μια κάποια ηλικία, με τα κινητά στο χέρι • ακόμα και μέσα στη θάλασσα - για «σέλφι» και για «κέφι». • «Το Μαύρο Κέφι», που έλεγε κάποτε για άλλα πράγματα ένας «άλλος» Λαζόπουλος. • Βουτηγμένοι στα βαλτονέρια του Διαδικτύου: • Μόνο οι Έλληνες εμποτεύονται τα λεγόμενα «σόσιαλ μίντια» περισσότερο από τα παροδοσιακά ΜΜΕ (εφημερίδες, ράδια, τηλεοράσεις κ.λπ.) • σύμφωνα με πρόσφατη ευρωπαϊκή έρευνα που διενεργήθηκε σε 38 χώρες • και μας γνωστοποίησε η Δισ-ΝΕΟσις. • Στις άλλες χώρες οι πολίτες τους ενημερώνονται από δυο τρεις ειδησεογραφικές πηγές - εμείς εδώ από πλείστες όσες • «πηγές» ή πηλγές. • Και το οφθαλμοφανέστατον: Το 54% δεν ενημερώνεται καν. • Απου τίποτος. • Ντιπ καταντίπ. • Μαύρ' είν' η νύχτα στα βουβά. • Αλλά «άποψη»; Επί παντός. • Και «κάθετη» μάλιστα. • Όταν κάποτε • μετά κάνα μισό αιώνα • γίνουμε «κανονική χώρα», • με κανονικά κι όχι μπάστε σκύλοι αλέστε πανεπιστήμια • (και αυτό δεν αφορά μόνο τα του «ασύλου» -διότι εκείμιασ ποικίλοι σκύλοι ποικίλα αλέθουν, δεκατίες τώρα, και δεν εννοώ μόνο τα κόμματα), • τότε ίσως βρεθούν έμφορνες δημόσιοι άνδρες και υπεύθυνοι πολιτικοί σχηματισμοί που θα ασχοληθούν και με την ουσία της παρεχόμενης εκπαίδευσης • -προγράμματα σπουδών, τρόπος και βαθμός εφαρμογής τους, επίπεδο και επαγγελματική υπευθυνότητα εκπαιδευτικού προσωπικού, αξιολόγηση και βελτίωσή του, και άλλα σχετικά. • Προς το παρόν, το ελάχιστο που θα περίμενε κανείς από μια νέα, σχετικά φιλόδοξη κυβέρνηση είναι να ασχοληθεί με το πώς • και κατά πόσο • διδάσκεται η ελληνική γλώσσα σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες • -γιατί όλες ευθύνονται για την άθλια γλωσσική κατάτασή μας, που γίνεται όλο και θλιβότερη. • Αλλά ούτε αυτό διαφαίνεται στον ορίζοντα. • Και μετά όχι μισόν, αλλά ολόκληρο αιώνα ίσως υπάρξει κάποια νέα κυβέρνηση που θα θελήσει να σκεφτεί: • Για κάτω ρε, τι γίνεται εδώ; • Είμαστε δεν είμαστε 10 εκατομμύρια ψυχές • (αν δεν έχουμε απομείνει οι μισοί έως τότε) • και διατηρούμε 23 πανεπιστήμια (εικοστρία!), • διασκορπισμένα μάλιστα σε 55 πόλεις και ραχούλες; • Αν δεν έχει «υλοποιηθεί» ως τότε και το «σχέδιο» των συριζίων για την ίδρυση άλλων 38 τμημάτων σε επιπλέον 6 πόλεις, • όπως μας άφησε παρακαταθήκη ο αλήστου Γαβργόλου • -στη λύσσα τους για προεκλογικές πάσης φύσεως «παροχές» μεν, αλλά εξ όνυχοx το «όραμα». • Η Ολλανδία, με αντίστοιχο πληθυσμό και ασυγκρίτως δυναμικότερη οικονομία, έχει μόνο 13 ΑΕΙ • -ένα δείγμα πώς έχουν τα πράγματα στον οργανωμένο κόσμο. • Εμείς εδώ ξεφτιλίσαμε το 2012-13 την προσπάθεια των δανειστών να μας επιβάλουν κάποιο εξορθολογισμό στην οργάνωση της ανώτατης εκπαίδευσης • -μ' εκείνο το μίζερο «σχέδιο Αθηνών» • που το καταντήσαμε και φιάσκο «εφαρμόζοντάς» το. • Σε κάνουν αιώνα βέλπουμε.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Μια το ένα και μια το άλλο

Μα το ξέρετε ότι διοργανώνουμε και τα Κύπρια σε λίγο καιρό; Είναι ένα διεθνές φεστιβάλ που εδώ και πολλά χρόνια μπαίνει στην πολιτιστική ατζέντα του τόπου και φιλοδοξεί να βάλει και την Κύπρο στον πολιτιστικό χάρτη διεθνώς. Νομίζω, όμως, πως δεν τα καταφέρνει και πολύ καλά. Μάλλον, εκεί στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες έχουν μπερδευτεί με τον χρόνο, αλλιώς δεν εξηγείται ότι το Φεστιβάλ Κύπρια έχει την αίσθηση της δεκαετίας του '90. Το τι φταίει γι' αυτό είναι ένα ζήτημα που θα πρέπει να απασχολήσει όλους εκείνους που ασχολούνται με τα Κύπρια εδώ και χρόνια και τίποτα δεν μοιάζει να αλλάζει. Το ότι τα χρήματα, ιδίως μετά την κρίση, περικόπηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό, ήταν μία βολική δικαιολογία. Δεν έχουμε χρήματα, άρα δεν μπορούμε να κάνουμε και πολλά πράγματα, βολευόμαστε με τα λίγα που έχουμε, δεν είναι καιρός για έξοδα. Άλλωστε, ο πολιτισμός σε αυτή τη χώρα ήταν πάντοτε έξοδα, πολυτέλεια...

Η κρίση πέρασε ή τουλάχιστον έτσι λένε όσοι καταλαβαίνουν, και τα πράγματα εδώ

και μερικά χρόνια άρχισαν να ομαλοποιούνται. Το ζήτημα, όμως, του κολοβωμένου προϋπολογισμού έμεινε και σιγά που δεν θα έμενε. Βρήκαν οι τεχνοκράτες τρόπο να κόψουνε λεφτά και τώρα θα τα ξαναδώσουνε; Αστεία πράγματα και δεν γίνονται, μη γελιέστε. Άρα η βολική και για να είμαστε και ειλικρινείς πραγματική αιτία παρέμεινε, αλλά προστέθηκε σταδιακά και το ζήτημα της αυτονομίας του καλλιτεχνικού διευθυντή, και φυσικά η δικαιολογία διά πάσα νόσο, αυτή της γραφειοκρατίας και της αγκυλωμένης κρατικής μηχανής. Έγινε μετά και η προκήρυξη της θέσης του καλλιτεχνικού διευθυντή και μπουμπαρατατζούμ... ουδέν εγένετο το ουσιώδες. Λυπάμαι. Δεν ξέρω πόσοι και ποιοί έδειξαν ενδιαφέρον, αλλά δεν πρέπει να ήταν και πολλοί, ούτε και με μεγάλη εμπειρία, αφού η θέση κατοχυρώθηκε στον επί εξετίας καλλιτεχνικό διευθυντή κ. Παρτζίλη. Τότε η ανακρίση των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού έκανε λόγο για ουσιαστική αναβάθμιση του Φεστιβάλ και είχα γράψει

τον Φεβρουάριο ότι όντως ήταν ένα βήμα ότι δεν κάνουμε απευθείας ανάθεση σε κάποιον. Ισχύει, και το πιστεύω ακόμη και σήμερα. Αλλά βλέποντας το πρόγραμμα δεν παρατήρησα καμία αναβάθμιση στο περιεχόμενό του. Εν πολλοίς είναι λογικό, και έγραφα τότε: «Δεν ξέρω αν μπορεί να σπηθεί επαρκώς ένα φεστιβάλ διεθνών προδιαγραφών -όπως το θέλουν να είναι- μέσα σε μερικούς μήνες - μάλιστα πριν από λίγες μέρες ανακοινώθηκε η υποβολή καλλιτεχνικών προτάσεων, έως τις 22 Φεβρουαρίου - δηλαδή μέσα σε έναν μήνα θα πρέπει να υποβληθούν προτάσεις αξιώσεων, όπως αρμόζει σε ένα διεθνές φεστιβάλ και μέσα σε πέντε περίπου μήνες θα πρέπει αυτές να αξιολογηθούν και να εγκριθούν από τον υπουργό, ο οποίος δεν νομίζω να έχει και ιδιαίτερες αντιρρήσεις, εδώ που τα λέμε». Πραγματικά σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα δεν μπορούν να γίνουν και πολλά πράγματα, δεν υπάρχει ο αντικειμενικός χρόνος αξιολόγησης προτάσεων, ανακοίνωσης του ίδιου του φεστιβάλ στη διεθνή πολιτιστική κοινότητα. Κατέληγα

σε εκείνο το άρθρο μου ότι ο κ. Παρτζίλης θα πρέπει να υπερβάλει εαυτόν για να παραδώσει ένα φεστιβάλ, που θα είναι κάτι παραπάνω από τα προηγούμενα. Δεν νομίζω ότι με το πρόγραμμα που ανακοινώθηκε το κατάφερε και προσοχή, να εξηγηθώ για να μην παρεξηγηθώ, δεν υποβαθμίζω την καλλιτεχνική αξία των παραστάσεων και των συντελεστών τους, απλώς θεωρώ ότι δεν είναι το πρόγραμμα που θα θέλγει τον απαιτητικό θεατή του 2019, και επιμένω ότι το Φεστιβάλ Κύπρια 2019 είναι η λυδία λίθος για τα επόμενα φεστιβάλ, αλλά και για το ίδιο το Υπουργείο και τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες. Εξακολουθώ να είμαι θιασώτης της χάραξης ολιστικής Στρατηγικής για τον Πολιτισμό, που θα εμπλέκει την ντόπια καλλιτεχνική παραγωγή, θα συνδυάζεται με το τουριστικό προϊόν που θέλουμε να δείχνουμε ότι διαθέτουμε, αλλά και θα έχουμε τις κεραίες μας στα διεθνή φεστιβάλ και τι αυτά περιλαμβάνουν, και αν δεν έχουμε χρήματα για πολλά-πολλά να δούμε πώς χαμηλώνει ο πήχης με αξιοπρέπεια.

Βρίσκομαι στον σωστό τόπο και χρόνο

Ο νεαρός μουσικός Αλέξης Κάσινος πρόσφατα κυκλοφόρησε τον πρώτο του δίσκο «Right Place, Right Time» και έχει κάτι να πει

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο Αλέξης Κάσινος είναι ένας νεαρός μουσικός που έχει ξεκινήσει τα μουσικά του ταξίδια, έχοντας στη σκευή του σημαντικές σπουδές. Πρόσφατα κυκλοφόρησε τον πρώτο του προσωπικό δίσκο με τίτλο «Right Place, Right Time» και έχει αρχίσει και τις εμφανίσεις σε διάφορα φεστιβάλ. Με αφορμή την παρουσία του, με το σχήμα Larva, στο φεστιβάλ του Φέγγαρου και στο Windcraft, και την κυκλοφορία του δίσκου του θέλησα να μιλήσω μαζί του για να πάρω μια ιδέα για το πού θέλει να φτάσει, μιας και αρχίζει δυναμικά, αλλά η αίσθηση που έχω, επικοινωνώντας ε τον Αλέξη είναι ότι μπορεί να ελέγχει τον αυθορμητισμό του και να προγραμματίζει σωστά το κάθε του βήμα.

—Πρόσφατα κυκλοφόρησε ο πρώτος σου προσωπικός δίσκος, με τίτλο «Right Place, Right Time», είσαι όντως στο σωστό τόπο και χρόνο;

—Με την ηχογράφιση του πρώτου προσωπικού μου δίσκου στην Ολλανδία συνειδητοποίησα πως κλείνει ένας κύκλος, αλλά παράλληλα ανοίγει ένας νέος. Η απόφασή μου να επιστρέψω στον τόπο που γεννήθηκα τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή ήταν εντελώς συνειδητή. Μετά από έξι χρόνια σπουδών και εμπειριών στην Ολλανδία ένιωσα συναισθηματικά την ανάγκη να γυρίσω στο νησί στην Κύπρο. Θεωρώ πως το περιβάλλον στο οποίο βρισκόμαστε αποτελεί σημαντικό ρόλο για την επαγγελματική, αλλά και προσωπική μας εξέλιξη. Το να έχω την ευκαιρία να ζω σε ένα μέρος που νιώθω οικεία μπορεί να

“

Το να έχω την ευκαιρία να ζω σε ένα μέρος που νιώθω οικεία μπορεί να με ωθήσει στο να ανακαλύψω την ταυτότητά μου πρώτα ως άνθρωπος και παράλληλα ως καλλιτέχνης και ως αποτέλεσμα να είμαι πιο δημιουργικός, βγάζοντας το στοιχείο μου μέσα από τη μουσική. Θα έλεγα πως βρίσκομαι στον σωστό τόπο και χρόνο και νιώθω ιδιαίτερα τυχερός που μπορώ να το επιλέξω.

με ωθήσει στο να ανακαλύψω την ταυτότητά μου πρώτα ως άνθρωπος και παράλληλα ως καλλιτέχνης και ως αποτέλεσμα να είμαι πιο δημιουργικός, βγάζοντας το στοιχείο μου μέσα από τη μουσική. Θα έλεγα πως βρίσκομαι στον σωστό τόπο και χρόνο και νιώθω ιδιαίτερα τυχερός που μπορώ να το επιλέξω.

—Τζαζ δίσκος και κάτι περισσότερο το «Right Place, Right time»;

—Όπως αναγράφεται και στο μέσα μέρος του δίσκου, το «Right Place, Right Time» είναι μια συλλογή προσωπικών εμπειριών, σκέψεων και συναισθημάτων, από ένα μέρος σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Θα έλεγα πως είναι η πρώτη διατύπωση του τι κρύβω μέσα μου ως Αλέξης μέσω της μουσικής και η ανάγκη για αποτύπωση της καλλιτεχνικής μου σφραγίδας. Αν και ο δίσκος ανήκει στην κατηγορία modern jazz θεωρώ ότι ο συγκεκριμένος όρος δεν μπορεί να περιγράψει απόλυτα το είδος της μουσικής του δίσκου. Η τζαζ απο-

Στόχος μου είναι να δημιουργώ, να ανακαλύπτω τον εαυτό μου αλλά παράλληλα να μαθαίνω και να βελτιώνομαι ως μουσικός.

τελεί το κύριο μουσικό υπόβαθρο, αλλά υπάρχουν επιρροές από διαφορετικά είδη μουσικής που συνδέονται υποσυνείδητα με τα ακούσματα που μεγάλωσα.

—Τι νιώθεις ότι κάνει τον δίσκο σου να ξεχωρίζει;

—Αυτό που πιστεύω ότι κάνει τον δίσκο μου και κάθε δίσκο να ξεχωρίζει είναι η προσωπική «φωνή» του καλλιτέχνη. Αυτό μπορεί να εκφραστεί με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Μέσα από τις αυθεντικές συνθέσεις, τις ενορχηστρώσεις, την αισθητική, τον προσωπικό ήχο του εκτελεστή, μέσα από την ανάπτυξη των αυτοσχεδιασμών και τη ροή της μουσικής. Όλα αυτά τα διαφορετικά στοιχεία συμβάλουν στη δημιουργία της προσωπικότητας ενός μουσικού και δίνουν μια μοναδικότητα στον ήχο κάνοντάς τον να ξεχωρίζει.

—Διάβασα ότι προσπαθείς να «ξανακούςεις» τις παραδοσιακές κυπριακές μελωδίες, με ποιον τρόπο; Είναι εύκολο κάτι τέτοιο;

—Εκτός από το Alexis Kasinos Quartet μου αρέσει να συμμετέχω και σε άλλα μουσικά σύνολα επηρεασμένους από διαφορετικά ήδη μουσικής όπως το σχήμα Larva. Η συγκεκριμένη μπάντα ξεκίνησε με την ιδέα αναβίωσης της παραδοσιακής μουσικής του κόσμου, αλλά και πιο συγκεκριμένα της Κύπρου με μια νέα οπτική, χρησιμοποιώντας στοιχεία από δυτική μουσική—κλασική και τζαζ—όπως αρμονίες, φόρμες και ρυθμούς μετατρέποντας ιδέες που πηγάζουν από το παρελθόν σε σύγχρονους ήχους δίνοντάς τους νέα μορφή. Δεν θα χαρακτηρίζα τη διαδικασία αυτή εύκολη η δύσκολη. Προτιμώ να σκέφτομαι πως μπορώ να εξερευνήσω μέσα

από μια καινούργια εμπειρία. Αυτό που πιστεύω ότι ξεχωρίζει τους Larva είναι το ότι αποτελείται από δύο άτομα που μουσικά έρχονται από διαφορετικούς κόσμους, όμως βρίσκουν κοινό τρόπο στο πώς να αντιλαμβάνονται τη μουσική και συνεισφέρουν και οι δύο, ο καθένας με τον δικό του τρόπο στο σχήμα πάντα με σεβασμό στην παράδοση.

—Είσαι και στους Larva, τρέχεις το Alexis Kasinos Quartet μπαίνεις δυναμικά στα μουσικά δρώμενα της Κύπρου, πού θες να φτάσεις με αυτό σου το ταξίδι;

—Στόχος μου είναι να δημιουργώ, να ανακαλύπτω τον εαυτό μου αλλά παράλληλα να μαθαίνω και να βελτιώνομαι ως μουσικός. Πάντα μου άρεσε να εξελίσσω τις εμπειρίες και τη γνώση μου σε συνδυασμό με το να πειραματίζομαι προς το άγνωστο. Ένα μεγάλο κίνητρο που ωθεί την προσπάθειά μου είναι η επιθυμία μου να αφήσω κάτι πίσω μου.

—Ετοιμάζεις κάτι άλλο την παρούσα περίοδο ή ακόμα είναι νωρίς για σχέδια επόμενου δίσκου;

—Αν και ο δίσκος έχει κυκλοφορήσει μόλις πριν από δύο μήνες μπορώ να πω ότι έχω αρχίσει να γράφω καινούργια μουσική για το Alexis Kasinos Quartet και διαμορφώνω τις επόμενες ιδέες για τη πλάνα της μπάντας. Επίσης οργανώνω τις συναυλίες για τη νέα σεζόν. Η επόμενη μας εμφάνιση θα είναι στις 24 Αυγούστου στο Paradise Jazz Festival στη Γαλιά. Παράλληλα, όμως, με το Larva μετά από τη συμμετοχή μας σε δύο υπέροχα φεστιβάλ, στον Φέγγαρο και το Windcraft Music Fest αρχίσαμε να ηχογραφούμε καινούργια μουσική την οποία θα μοιραστούμε προς τα έξω σύντομα.

must20
TWENTY YEARS OF STYLE

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2019

ΜΑΖΙ ΔΩΡΟ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΑΠΟ ΤΗ VINTAGE ΣΕΙΡΑ «ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΑΓΑΠΗΣΑΜΕ» ΓΙΑ ΔΙΑΒΑΣΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ

Μια θλιμμένη πριγκίπισσα στην Κέρκυρα

Εκθεση του Μουσείου Ασιατικής Τέχνης για τη Σίσι, που στο νησί των Φαιάκων ευφραινόταν η ψυχή της...

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Το κτήμα που μάγεψε την αυτοκράτειρα Ελισάβετ της Αυστρίας (1854-1898) όταν έφτασε για πρώτη φορά στο καταπράσινο νησί των Φαιάκων, είναι ένα από τα θέματα της έκθεσης που άνοιξε προχθές στο Μουσείο Ασιατικής Τέχνης στην Κέρκυρα. Ανάμεσα στα εκθέματα είναι και το συμβόλαιο αγοράς της αγροικίας Βράιλα-Αρμένη. Βρέθηκε στο υποθηκοφυλακείο Μέσης Κέρκυρας και αποκαλύπτει πώς αγόρασε η θλιμμένη αυτοκράτειρα –η γνωστή σε όλους Σίσι–, την έκταση από τον επιφανή Κερκυραίο διανοούμενο και πολιτικό του Ιονίου Κράτους (1814-1864) και του Ελληνικού Βασιλείου στη συνέχεια. Εκεί αργότερα αφού γκρεμίστηκε η βίλα, έκτισε το Αχιλλείο.

Ενα ζευγάρι κομψά γάντια, δώρο της αυτοκράτειρας στη φιλική της κερκυραϊκή οικογένεια Τριβόλη-Πιέρη επίσης ξεχωρίζει ανάμεσα στα 30 εκθέματα αυτής της μικρής περιοδικής έκθεσης η οποία εγκαινιάστηκε στα ανάκτορα των Αρχαγ-

Η θαλαμγός της αγκυροβόλησε στο νησί το 1861 και εκείνη ερωτεύθηκε την Κέρκυρα με την πρώτη ματιά.

γέλου Μιχαήλ και Αγίου Γεωργίου, στη βόρεια πλευρά της Σπανάδας, της πλατείας του ιστορικού κέντρου της πόλης. Επίσης, δύο πορσελάνινα ανθοδοχεία από τον εξοπλισμό του Αχιλλείου, στιγμές από το ημερολόγιό της, ποιήματά της, εφημερίδες της εποχής, φωτογραφίες και καρτ ποστάλ.

«Η Σίσι στην Κέρκυρα: Στιγμές μιας αυτοκράτειρας στο νησί των Φαιάκων», η διοργάνωση του Μουσείου Ασιατικής Τέχνης σε συνεργασία με τον κερκυραϊκό πολιτιστικό σύλλογο «Αλμπέρτ Κοέν», αποτίνει έναν ελάχιστο φόρο τιμής στη γυναίκα που διαφώνισε όσο καμία την Κέρκυρα.

Η Ελισάβετ, αυτοκράτειρα της Αυστρίας και βασίλισσα της Ουγγαρίας ύστερα από τον γάμο της με τον αυτοκράτορα Φραγκίσκο Ιωσήφ των Αψβούργων στη Βιέννη, επισκέφθηκε πολλές φορές το νησί λέει στην «Κ» η αρχαιολόγος και διευθύντρια του μουσείου Δέσποινα Ζερνιώτη. Η ίδια επιμελήθηκε την έκθεση με τον Σταμάτιο Θ. Χονδρογιάννη, προϊστάμενο του τμήματος εκθέσεων του μουσείου.

Μια έκθεση που φωτίζει την ιδιαίτερη αυτή γυναίκα, ταξιδεύτρια, ξεχωριστή προσωπικότητα της Ευρώπης του 19ου αιώνα, που λάτρευε την Ελλάδα. «Ηδην ενόσως ζούσε, η βιογραφική πραγματικότητα της αυτοκράτειρας αναμειγνυόταν με τον μύθο και την εξιδανίκευση».

«Μια γυναίκα που μεγάλωσε στο Μόναχο, βίωσε έντονα τον φιλελληνισμό, σε μια εποχή που η Ελλάδα είχε οπτικοποιηθεί από τους περιηγητές. Η αγάπη της για τη χώρα μας δεν οφείλεται μόνο στους Έλληνες δασκάλους αλλά και στο πώς είχε μεγαλώσει. Ξάδελφός της ήταν ο πρώτος βασιλιάς της Ελλά-

Χρωμολιθογραφία της αυτοκράτειρας της Αυστρίας και βασίλισσας της Ουγγαρίας Ελισάβετ. Πλαισιώνεται από θυρεούς των πόλεων της Αυτοκρατορίας.

δος ο Οθων (1832-1862). Όλα συνέβαλαν να διαλέξει για καταφύγιό της το νησί των Φαιάκων, μετά μια περιοδεία. Όταν αγκυροβόλησε η θαλαμγός της στο νησί το 1861, το ερωτεύθηκε με την πρώτη ματιά. Εγραψε πολλά ποιήματα για την Κέρκυρα, την οποία αναπολούσε συχνά μετά την πρώτη της επίσκεψη που κράτησε τουλάχιστον τέσσερις μήνες. Η περιοχή Γαστούρι όπου έκανε ιππασία και περιπάτους ήταν το πρώτο μέρος όπου αντίκρισε. Ήταν ακόμη αγγλοκρατία και μάλιστα φιλοξενήθηκε πολλές φορές από τον τελευταίο Βρετανό ύπατο αρμοστή, τον

σερ Χένρι Στροκς, στο παλάτι. Εδώ όπου σήμερα στεγάζεται το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης». Το Αχιλλείο οικοδομήθηκε ανάμεσα στο 1887-1891. Μέσα από τα ημερολόγια της προκύπτει ότι στην Κέρκυρα η Σίσι ζούσε σαν καθημερινός άνθρωπος. Της θύμιζε τα παιδικά της χρόνια στη Βαυαρία. «Αλλωστε, δεν της άρεσαν ποτέ οι πομπώδεις τελετές και η άκαμπτη δομή. Σε ένα ποίημα μετά τον γάμο της με τον Φραγκίσκο Ιωσήφ αναφέρει: “Συμπνσσα μέσα σε ένα μπουντρούμι με αλυσίδες στα χέρια. Ελευθερία έφυγες μακριά μου”. Οι Κερκυραίοι την αγάπησαν πο-

λύ. Τη δεύτερη φορά που ήρθε στο νησί ήταν σχεδόν 20 χρόνια από την πρώτη της επίσκεψη».

Ο πιο γνωστός δάσκαλος ήταν ο Χρηστομάνος που τη μύπησε στην κλασική αρχαιότητα. Ελεύθερο πνεύμα και όχι των τύπων, η αγαπημένη στους υπηκόους της Ελισάβετ αυτοκράτειρα της Αυστρίας και αντιπαθής στην υψηλή κοινωνία, δεν άντεχε την αυστηρότητα του ανακτόρου του Χόφμπουργκ. Δεν πέρασε καιρός από τον γάμο της (ήταν 16 ετών) με τον 23χρονο Φραγκίσκο-Ιωσήφ όταν εμφανίστηκαν τα πρώτα προβλήματα υγείας και σημάδια μελαγχολίας. Η αυταρκική

μπτέρα του αυτοκράτορα ήθελε να ελέγχει τη νεαρή Σίσι και κυρίως την ανατροφή των εγγονών της. Μετά τον θάνατο της μικρής Σοφίας, οι ρωγμές στη σχέση της με τη μπτέρα του συζύγου της έγιναν ακόμη πιο έντονες.

«Το 1889 το δράμα του Μάγιερλινγκ με τον θάνατο του γιου της ήταν η χαριστική βολή. Με μια κλονισμένη υγεία η Σίσι επέστρεψε στην Κέρκυρα. Ελεγαν πως είχε φυματίωση αλλά αν ήταν έτσι, δεν θα την έστελνε ο γιατρός της σε ένα τόπο με τόσο υγρασία. Στην Κέρκυρα βρήκε καταφύγιο. Εγραφε “εδώ ευφραίνεται η ψυχή μου”.

Το νησί ήταν η λύτρωσή της», λέει η κ. Ζερνιώτη, όσο για την έπαυλη «χτίστηκε σε πομπιανό ύφος, με πομπώδη διακόσμηση κάτι που δεν ταιρίαζε στην προσωπικότητα της, όπως παρουσιάζεται στις σημειώσεις και στα ποιήματά της».

Οι δάσκαλοί της την ερωτεύονταν και της έγραφαν ποιήματα, όπως ο Κωνσταντίνος Μάνος. Ποιήματά του παρουσιάζονται στην έκθεση. Ο επισκέπτης βλέπει και τι έγινε και μετά τη δολοφονία της θλιμμένης Σίσι στη Γενεύη, όταν τη μαχαίρωσε ένας Ιταλός αναρχικός ονόματι Λουίτζι Λουκένι.

Το Αχιλλείο το άφησε με διαθήκη στην κόρη της Γκιζέλα. Εκείνη δεν το ήθελε. Εμβλημα του Αχιλλείου είναι το δελφίνι που φορά στέμμα. Εμπνευσμένο από έναν μύθο, από την Ιασσό της Καρίας. «Η φίλια που αναπτύχθηκε μεταξύ ενός παιδιού κι ενός δελφινιού. Το παιδί έπαιζε με το δελφίνι και το ίππευε, αλλά κατά τη διάρκεια μιας κακοκαιρίας πνίγηκε. Το δελφίνι το μετέφερε στην ακτή και δεν έφυγε από δίπλα του μέχρι που πέθανε

Στην έκθεση παρουσιάζονται προσωπικά της αντικείμενα, ποιήματά της, εφημερίδες της εποχής, φωτογραφίες, καρτ ποστάλ.

κι αυτό. Ο μύθος συνδέεται με τον θάνατο όπως και το σπίτι της αυτοκράτειρας της Αυστρίας, και όσα έζησε με τον χαμό της κόρης της Σοφίας και αργότερα του γιου της».

Ο Ροδόλφος, διάδοχος του αυστριακού θρόνου ήταν ερωτευμένος με τη βαρώνη Μαρία Βετσέρα. Βρέθηκαν νεκροί το 1889 στο κυνηγετικό περίπτερο του Μάγιερλινγκ. Κάποιοι ισχυρίστηκαν ότι ήταν δολοφονία για πολιτικούς λόγους. Άλλοι ότι αυτοκτόνησαν όταν ανακάλυψαν πως ήταν ετεροθαλή αδέρφια. «Η αρχή των δεινών μου ήταν ο γάμος με τον Φραγκίσκο» έγραψε στο ημερολόγιό της η Σίσι. «Η φαινομενική ευτυχία ήταν μια ανείπωτη δυστυχία», λέει η διευθύντρια του Μουσείου Ασιατικής Τέχνης.

Μετά τη δολοφονία της Σίσι, το Αχιλλείο έκλεισε έως το 1905 που το είδε ο αυτοκράτορας της Γερμανίας Γουλιέλμος Β΄, γνωστός ως Κάιζερ. Γοητευμένος κι αυτός από την ομορφιά του νησιού θέλησε να το αποκτήσει. Αργότερα, το 1925 το ανάκτορο βγήκε σε δημοπρασία μαζί με όλα τα αντικείμενα. «Βρήκαμε από ιδιώτη και εκθέτουμε το φυλλάδιο της δημοπρασίας με τις τιμές των αντικειμένων που πουλήθηκαν».

Το Αχιλλείο ωφέλησε για χρόνια τουριστικά τη χώρα. Ακόμη και σήμερα το ανάκτορο - μουσείο, σε μια παρακμή αν δει κάποιες φωτογραφίες του στον κερκυραϊκό τύπο, είναι από τα πρώτα σε επισκεψιμότητα. «Φέρνει 4 εκατ. ευρώ τον χρόνο από τους επισκέπτες του», λέει η κ. Ζερνιώτη. Ανήκει στον ΕΟΤ και σίγουρα έχει βιώσει καλύτερες ημέρες. Από το 1994 που ανακαινίστηκε για τη Σύνοδο Κορυφής μην ξεχνάμε ότι πέρασαν 25 χρόνια.

Καρτ ποστάλ εποχής με απεικόνιση της Ελισάβετ, του παλαιού φρουριού της Κέρκυρας και του Αχιλλείου (αριστερά). Τα ανάκτορα των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Αγίου Γεωργίου, όπου σήμερα στεγάζεται το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης (κέντρο) και το συμβόλαιο αγοράς της αγροικίας Βράιλα-Αρμένη, όπου χτίστηκε το Αχιλλείο.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του Ν. Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Τα χαμένα παιδιά μας και η μάχη για την Παιδεία

Σε μια ταλαιπωρημένη σελίδα τετραδίου βρίσκω τη χρονολογική ένδειξη 15.9.2017, μερικές απόπειρες να τιτλοφορηθεί μια ομιλία («Ο φιλόσοφος και ο θεατρολόγος», «Μικρό εγκώμιο παρρησιαζομένων», «Μετά εικοσιεπτά έτη», «Για το Σχολείο») και μνείες βιβλίων. Αντιγράφω την πρώτη παράγραφο της σελίδας αυτής που δεν την ακολούθησαν άλλες.

«Εκεί που νόμιζα ότι μια ομιλία για την Παιδεία θα ήταν επαρκής αν υποστυλωνόταν από το πρόσφατο βιβλίο του Σταύρου Ζουμπουλάκη “Για το Σχολείο” (Πόλις, 2017) και το προγενέστερο του Ανδρέα Σπύρου “Το ελληνικό σχολείο μετά είκοσι έτη – Η μαρμαρωμένη πρόοδος και τα παιδιά της” (Καστανιώτης, 2008), ήλθαν ξαφνικά στην επιφάνεια η μελέτη του μακαρίτη Αγαππού Γ. Τσοπανάκη και τα “Θέματα Παιδείας” του Βασιλείου Λαούρδα, που επίσης έχει εκδημήσει. Η απόπειρα εξάλλου της δευτερότοκης κόρης μου να φέρει σε λογαριασμό τη φύδρην-μύδρην βιβλιοθήκη του πατέρα της έφερε μπροστά μου το “Καταρρέω” του Τάσου Λιγνάδη (Ακρίτας, 1989) και τα “Απομνημονεύματα-Βιογραφική μυθιστορία” του Β. Ν. Τατάκη (Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1993)».

Η ομιλία –ακριβέστερα οι ομιλίες, αφού ομιλητές θα ήταν και οι συγγραφείς των δύο πρώτων βιβλίων– θα γινόταν σε πολύ καλό βιβλιοπωλείο της Χαλκίδας, ενώπιον ακροατηρίου παλαιμάχων και εν ενεργεία καθηγητών και δασκάλων. Ο Σταύρος Ζουμπουλάκης είχε δουλέψει σε σχολεία προτού αναλάβει τη «Νέα Εστία» και ύστερα το Ίδρυμα «Άρτος Ζωής» αλλά και τα βαρέα βάρη στην Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος.

Ο Ανδρέας Σπύρου, δόκιμος μεταφραστής, καπετάνιος πλωτού, εξαιρετος μάγειρος και καλλιεργητής σχολικών κήπων, εξακολουθεί να θητεύει σε δημόσια σχολεία της μέσης εκπαίδευσης. Πολύ ωραία ασφαλώς θα τα έλεγαν και οι δυο τους, ο Ζουμπουλάκης ασφαλώς θα μνημόνευε και το βιβλίο «Τα χαμένα παιδιά μας» της Νατάσας Πολονού, προλογισμένο από τον ίδιο (Πόλις, 2006).

Όσο για εμένα θα ήθελα να μιλήσω για τα «Θέματα Παιδείας» του Β. Λαούρδα, αλλά αναρωτιέμαι τι θα έλεγα, αφού, παρά τις αλλεπάλληλες προσπάθειές μου δεν κατόρ-

Μια... σχολική τάξη. Λεπτομέρεια από τον πίνακα «Ο γύρος του κόσμου» του Αντρέ Ανρί Νταργκελά (1828-1906).

«Ο καθηγητής που δεν ξέρει καλά, δεν μελετά καλά ή δεν προσφέρει παιδαγωγικά τις γνώσεις του και δεν αγαπά τη δουλειά του, πρέπει να περάση από μετεκπαίδευση ή να αλλάξη επάγγελμα».

Θωσα να πετύχω την επανέκδοση του βιβλίου. Όμως θα συνιστούσα εκθύμως στο ακροατήριο το «Καταρρέω» του Τάσου Λιγνάδη, που εκτός από σπουδαίος θεατρολόγος ήταν και διδάσκαλος των Ελληνικών στη Φιλοσοφική Αθηνών.

Οποιοι καίγεται αληθινά για τη διδασκαλία αρχαίων και νέων Ελλήνων σε μαθητές του Γυμνασίου, του Λυκείου αλλά και σε φοιτητές των φιλοσοφικών σχολών

(γιατί όχι και στα δημοτικά;) δεν έχει παρά να διαβάσει το Δ' μέρος (σελ. 303-430) που τιτλοφορείται «Γλώσσα και Παιδεία» και υποτιτλοφορείται με το προειδοποιητικό «Η εξαμβλώση της γλωσσικής διδασκαλίας ισοδυναμεί με καταστροφή της μήτρας». Και μπορώ να βεβαιώσω ότι δεν είναι καθόλου χαμένος χρόνος η ανάγνωση όλου του βιβλίου.

Οι ομιλίες δεν έγιναν κι έτσι δεν αγγίξαμε τους τύπους των ήλων με τα δάχτυλά μας. Η ματαιώση βαρύνει αποκλειστικά τον γράφοντα. Και το σημείωμα αυτό δεν είναι παρά απελπισμένη προσπάθεια να μη λησμονηθούν αυτά τα σωστικά βιβλία. Ασφαλώς υπάρχουν και άλλα που λησμονώ ή δεν γνωρίζω. Ας τα μνημονεύσουν άλλοι.

Τολμώ τώρα να προτείνω στην κ. Υπουργό Παιδείας να συστήσει σε νηπιαγωγούς, δασκάλους και καθηγητές όλων των βαθμίδων την ανάγνωση του βιβλίου «Απομνημονεύματα-Βιογραφική μυθιστορία»

του Β. Ν. Τατάκη, πανεπιστημιακού καθηγητή, που όμως είχε το μεγάλο προνόμιο, προτού ανεβεί στην έδρα της Φιλοσοφικής Σχολής, να διδάξει μαθητές εξαταξίων Γυμνασίων.

Το ίδιο προνόμιο ή πλεονέκτημα είχε και ο αείμνηστος Αγαππός Γ. Τσοπανάκης, ο οποίος, όταν πια ήταν ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έγραψε ένα πολύτιμο βιβλίο μόλις 47 σελίδων με τίτλο: «Φιλοσοφική θεώρηση και πρακτική αντιμετώπιση των προβλημάτων της Παιδείας (το Σήμερα και Αύριο)» (Θεσσαλονίκη, 1975).

Εχει 16 σύντομα κεφάλαια. Πολύ φοβούμαι ότι ελάχιστοι το διάβασαν, ίσως γιατί ο Τσοπανάκης εγγίζει και θέματα οδυνηρά. Δείγμα: «Ο καθηγητής που δεν ξέρει καλά, δεν μελετά καλά ή δεν προσφέρει παιδαγωγικά τις γνώσεις του και δεν αγαπά τη δουλειά του, πρέπει να περάση από μετεκπαίδευση ή να αλλάξη επάγγελμα». Αρκετά είπα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΛΑ ΣΟΥΛΤΑΤΟΥ

Η Πέλα Σουλτάτου έχει κάνει σπουδές στην Κοινωνιολογία και στη Δημόσια Υγεία, ενώ απέκτησε διδακτορικό στις Επιστήμες της Αγωγής από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Διδάσκει στην Ανώτατη Εκπαίδευση και εργάζεται στη Δημόσια Διοίκηση. Το βιβλίο της «Τα φώτα στο βάθος» (εκδ. Απόπειρα) δραματοποιήθηκε στο Από Μηχανής Θέατρο. Ακολούθησαν το «Ανκόρ» και οι «Ανάποδες στροφές» (εκδ. Καστανιώτη).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τα: «Διηγήματα της Ανατολής» του Μ. Γιορσενάρ, «Η μαζώχτρα» του Α. Εφταλιώτη, «Ομόνοια 1980» του Γ. Ιωάννου, «Ήσυχες μέρες στο Κλίσι» του Χ. Μίλερ, «Το βιβλίο της άμμου» και τις «Μυθοπλασίες» του Χ.Α. Μπόρχες, «Ιδανική μέρα για μπανανόψαρα» του Τζ. Ντ. Σάλιντζερ. Ολα... αλιευμένα από τον θαυμάσιο βυθό παλαιοβιβλιοπωλείου στην Ιπποκράτους.

Ποιος ήρωας/ηρώίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Νίλς Χόλγκερσον της νομπελίστριας Σέλα Λάγκερλεφ ώστε να ταξιδεύω καθώς εξιλιώνομαι.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Δειλινό στην αριστερή όχθη του Σηκουάνα για δείπνο με τον Παούλ Τσελάν. Θα μου μιλούσε γερμανικά, δεν θα γνώριζα λέξη,

αλλά θα κατανοούσα τα πάντα όπως όταν τον πρωτάκουσα να απαγγέλλει τη «Φούγκα του θανάτου», πράγμα όχι μεταφυσικό όπως έμαθα αργότερα στη βιογραφία του από τον Τζ. Φέλστινερ (εκδ. Νεφέλη). Υστερα θα διακτινίζομουν στη νυχτερινή Αθήνα να βρω τον Νίκο Καρούζο για μπάρμπουτι και λυγμούς.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Μελετώ μια σχετικά άγνωστη πτυχή του Εμφυλίου για μια ειδική κατηγορία πολιτικών προσφύγων, οι οποίοι βρέθηκαν ως αιχμάλωτοι του ΔΣΕ στις χώρες του λεγόμενου πρώην ανατολικού μπλοκ με τον χαρακτηρισμό «μοναρχοφασίστες». Ο παππούς μου ανήκε στην κατηγορία αυτή. Κι όμως, όταν επαναπατρίστηκε, εντάχθηκε στο ΚΚΕ.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Ανθρωποι και ποντίκια» του Τζον Στάνιμπεκ.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Αποσπάσματα του ερωτικού λόγου» του Ρολάν Μπαρτ. Γενικά, όμως, αποφεύγω να ξαναδιαβάζω τα λογοτεχνικά βιβλία. Επανέρχομαι μονάχα στην ποίηση και στο θέατρο.

Έχετε Facebook, Twitter κ.τ.λ.; Βοηθάει τη συγγραφή, την προώθηση ενός συγγραφέα;
Βοηθάει στην προώθηση του βιβλίου, εμποδίζει ωστόσο το γράψιμο και τη μελέτη. Η συγγραφή χρειάζεται μοναστικές συνθήκες, παπαδιαμάντιο βίο.

Πώς «γεννήθηκαν» οι «Ανάποδες στροφές»;
Ως ένθετο αφήγημα ενός μυθιστορήματος το οποίο αχρηστεύθηκε. Τώρα που το σκέφτομαι, οι «Ανάποδες στροφές» επικράτησαν ύστερα από αδελφοκτονία, είναι ο Κόιν μου.

Δικαιολογείται το να παίρνουμε ανάποδες στροφές – και τότε;
Όταν θίγεται η αξιοπρέπείά μας.

Πρώτα σε πωλήσεις

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1 «Η τελευταία μπλόφα» των Ελένης Βαρβιτσιώτη, Βικτώριας Δενδρινού (Παπαδόπουλος)

2 «Σύντομες απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα» του Στίβεν Χόκινγκ (Πατάκης)

3 «Μια φυσιολογική ζωή» του Βασίλη Παλαιολόγου (Εκδόσεις των Συναδέλφων)

4 «Μαχάτμα Γκάντι – Το δώρο του Θεού» του Αρούν Γκάντι (Διόπτρα)

5 «Τσερνόμπιλ – Ενα χρονικό του μέλλοντος» της Σβετλάνα Αλεξέβιτς (Πατάκης)

Ξένη Λογοτεχνία

1 «Μαχαίρι» του Τζο Νέσμπο (Μεταίχμιο)

2 «Η σιωπηλή ασθενής» του Αλεξ Μιχαηλίδη (Διόπτρα)

3 «20 βήματα μπροστά» του Χόρχε Μπουκάι (Όπερα)

4 «Η Θέση 7Α» του Σεμπάστιαν Φίτζεκ (Διόπτρα)

5 «Ο Κύριος» της Ε. Λ. Τζέιμς (Πατάκης)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία Public.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Το φανταστικό αριστούργημα

ΦΑΙΔΩΝ ΤΑΜΒΑΚΑΚΗΣ
Η έβδομη ιστορία. Το μυστικό της Σεσάτ: Κορόνα – Γράμματα
εκδ. Εστία, σελ. 138

Το πρώτο που παρατηρεί κανείς παίρνοντας στα χέρια του τη νουβέλα του Φαίδωνα Ταμβάκακη, είναι πως έχει δύο εξώφυλλα και δύο τίτλους. Όταν ο αναγνώστης ολοκληρώνει το ένα μέρος του βιβλίου, το γυρίζει ανάποδα και συνεχίζει στο επόμενο. Κορόνα ή γράμματα; Στην «κορόνα» παρακολουθούμε την πρωτοφανή λογοτεχνική επιτυχία της Σεσάτ, ενός λογομικού τεχνιτής νοημοσύνης. Η «Έβδομη ιστορία» της Σεσάτ κατέκτησε παγκόσμια αναγνώριση, ενώ εξασφάλισε ασύλληπτο αριθμό πωλήσεων. Οι κριτικοί χαρακτήρισαν το έργο της «αρκετυπικό λογοτέχνημα μιας νεωτερικής ευφυΐας που αντλεί από την οικουμενική εμπειρία», την ίδια στιγμή που οι διανοούμενοι του Διαδικτύου αποδύονταν σε επιπερισσασμένο σχολιασμό του πονήματός της, διανοιζόντας τις βιβλιοκρισίες τους με τις προσήκουσες συνωμοσιολογίες.

Γυρίζοντας ανάποδα το βιβλίο του Ταμβάκακη επανερχόμαστε στα γνωρίμα ήθη και έθιμα του λογοτεχνικού σιναφιού. Στα «γράμματα» ένας συγγραφέας, ο οποίος συνέ-

θεσε τη μυθοπλασία του γύρω από ένα λογισμικό με λογοτεχνικές αξιώσεις, αντιμετωπίζει προβλήματα με τον εκδότη του. Ο τελευταίος θέλει να αποσύρει από την κυκλοφορία «Το μυστικό της Σεσάτ», παρά την αναντίρρηση εκδοτική του επιτυχία, εξαιτίας αμφίβολων πνευματικών δικαιωμάτων που αφορούν την εκτεταμένη χρήση συμβόλων της ψηφιακής επικοινωνίας. Το ίδιο στριμωγμένος αισθάνεται και ένας νεαρός συγγραφέας στην «κορόνα», καθώς πιστεύει πως είχε πέσει θύμα κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας. Υποστηρίζει ότι η Σεσάτ υπέκλεψε από τον υπολογιστή του το αριστούργημά του, την «Έβδομη ιστορία».

Πρόσφατα κυκλοφόρησε στα ελληνικά το μυθιστόρημα του Αντουάν Μπελό «Αντα» (Πόλις, μτφρ. Δημήτρης Δημακόπουλος), στο οποίο η ηρωίδα, ένα ακόμα λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης, προγραμματίζεται στη γραφή λογοτεχνικών έργων, αποσιτώντας φήμη και πλούτο. Ο προβληματισμός των δύο βιβλίων

εκβάλλει σε παρόμοιες διερωτήσεις. Πώς θα είναι ο πολιτισμός, αν τελικά υπερκεραστεί από τις επιτεύξεις της τεχνητής νοημοσύνης; Ποια γλώσσα θα μιλούν οι ψηφιακοί εγκέφαλοι; Πόσο τρωτή, άραγε, είναι η ανθρώπινη διάνοια; Στην ψηφιακή εποχή υφίσταται η έννοια της λογοκλοπής; Οι δύο συγγραφείς σαρκαζούν τις ενδεχόμενες συνέπειες μιας εξωφρενικά επονειδιστικής ήττας που ανθρώπινου πνεύματος. Ο Ταμβάκακης υπογραμμίζει την ειρωνική του διάθεση βαφτίζοντας το δικό του λογισμικό Σεσάτ, από την ομώνυμη θεά της γνώσης και της γραφής της αρχαίας Αιγύπτου, καθιστώντας το απόγονο μιας αρχέγονης γραφίδας. Από την άλλη, απεργάζεται την καταστροφή της Σεσάτ, βάλλοντας την τεχνητή της νοημοσύνη με ανθρωπίνες συνήθειες, όπως η αυτοδιάλυση. Σε δι-άφορες ιστοσελίδες το τεχνικό κομμάτι της Σεσάτ, καλυμμένο με μαύρο

αδιαφανές πέπλο, δοκιμάζεται στη δημοσιότητα και στους ακκισμούς του ναρκισσισμού, μέχρι που καταντάλιώμα από ψηφιακά ναρκωτικά.

Περισσότερο από τα καμώματα της Σεσάτ, τον Ταμβάκακη διασκεδάζουν οι έξεις που ενδημούν στον λογοτεχνικό χώρο. Ακόμη και αν έρθει η συντέλεια στη δημιουργική γραφή, οι συγγραφείς θα ξιφουλκούν με τους ομοτέχνους τους, ψηφιακούς και μη, αρπαγμένοι από το μένος της ματαιοδοξίας. Ακόμη και αν κάποτε κάποια Σεσάτ διεκδικήσει τη λογοτεχνική τελειότητα, η εξελιγμένη της νοημοσύνη θα υποκύψει στις αμαρτίες της συντεχνίας.

Σε κάμποσες σελίδες οι φαιδρότητες που ο Ταμβάκακης δικαίως καταλογίζει στον χώρο του βιβλίου, δεν υπερβαίνουν το επίπεδο της αστειότητας. Το χιούμορ παραείναι χονδροειδές. Παρ' όλα αυτά, τόσο η Σεσάτ όσο και οι δύο συγγραφείς που δυναστεύονται από εκείνη, εγείρουν με τρόπο σπαρταριστό σοβαρά ερωτήματα. Τα αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας θα υποσκελιστούν από νοήμονες αλγόριθμους; Η τεχνητή νοημοσύνη θα μοιάζει με την ανθρώπινη ή η υπεροχή της θα συνιστάται ακριβώς στην απόκλιση της από αυτήν; Όταν η Σεσάτ αρχίσει να γράφει, οι θνητοί θα μπορέσουν να της αντισταθούν;

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΕΞΙΚΟ ΣΙΤΙ
100 χρόνια, 100 έργα
Στο Εθνικό Μουσείο Εκτυπώσεων διοργανώνεται έκθεση με αφορμή τα 100 χρόνια από τον θάνατο του Εμιλιάνο Ζαπάτα. Χρησιμοποιώντας καινοτόμους τεχνικές, δημιουργώντας τρισδιάστατες εικόνες, αλλά και την παραδοσιακή χάραξη, οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν τη διάσημη εικόνα του επαναστάτη των αγροτών και στρατηγού της Μεξικανικής Επανάστασης του 1910 για να δημιουργήσουν 100 έργα, όπως το «Aniversario del General, 2019» της κολεκτίβας Asaro.

ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ
Ανθισμένη επέτειος
Στους κήπους δίπλα στο λιμάνι διοργανώθηκε η «Orchid Extravaganza 2019», καθώς οι orchids είναι το εθνικό λουλούδι της χώρας με εκατοντάδες είδη και δεκάδες νέα υβρίδια να καλλιεργούνται. Αφορμή στάθηκε ο εορτασμός των διακοσιών χρόνων σύγχρονης ιστορίας που συμπληρώνονται φέτος από την άφιξη του Τόμας Στάμφορντ Ραφλς, αξιωματούχου της Βρετανικής Εταιρείας Ανατολικών Ινδιών, και τη δημιουργία εμπορικού λιμανιού για λογαριασμό των Βρετανών.

ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ
Τα μυστήρια του ξύλου
Μέχρι τις 13 Οκτωβρίου οι επισκέπτες του Μουσείου Städel έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν την έκθεση «The Mysteries of Material». Ευλογραφίες αλλά και γλυπτά των Ερνστ Λούντβιχ Κίρχνερ (1880-1938), Ερίκ Χέκελ (1883-1970) και Καρλ Σμιτ-Ρότλουφ (1884-1976) σε μια έκθεση με σημείο εκκίνησης το ξύλο, τους πειραματισμούς των καλλιτεχνών πάνω σε αυτό το ζωντανό υλικό και τη σχέση του με τον γερμανικό εξπρεσιονισμό.

ΛΙΝΤΕΝ
Ένα μουσείο για τον Trix
Επέστρεψε ο Trix, ο τυραννόσαυρος Ρεξ, ύστερα από μια μίνι περιοδεία στην Ευρώπη, για να προλάβει τα προγραμματισμένα για τις 31/8 εγκαίνια του μουσείου που θα τον φιλοξενεί. Το νέο Naturalis είναι ένα μουσείο για όλη την οικογένεια με ανοιχτές επισκέψεις σε εργαστήρια και εννέα αίθουσες αφιερωμένες στη Γη, στα απολιθώματα, στη βιοποικιλότητα, αλλά και στον θάνατο και τον πειρασμό, ως αφορμή για την αναγέννηση και την αναπαραγωγή στη φύση.

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
Ψυχεδελικά όνειρα
Ολοκληρώνεται την 1η Σεπτεμβρίου η έκθεση «Dream Box» στο Μουσείο MIMA του Μολεμπέκ. Οι καλλιτέχνες Felipe Pantone, Hell'O, Escif, Elzo Durt, και η κολεκτίβα Gogolplex καλούν τους επισκέπτες να καταρρίψουν τα σύνορα της πραγματικότητας, καθώς με τη χρήση του χρώματος δημιουργούν ψυχεδελικές εικόνες και οπτικές ψευδαισθήσεις, όπως το εικονιζόμενο «Psyche Palace» του Βέλγου γραφίστα Durt.

Επιμέλεια: ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ

Το Μέγα Αιγυπτιακό Μουσείο στην τελική ευθεία

ΓΚΙΖΑ
Σύμφωνα με τους κατασκευαστές του, όταν ολοκληρωθεί θα είναι το μεγαλύτερο μουσείο στον κόσμο αφιερωμένο αποκλειστικά σε έναν πολιτισμό. Αυτή τη στιγμή τουλάχιστον 5.000 εργαζόμενοι δουλεύουν πυρετωδώς όλο το 24ωρο γύρω από το άγαλμα του Ραμσή ΙΙ που μεταφέρθηκε στην είσοδό του το 2018, για να προλάβουν τις προθεσμίες. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό, το μουσείο –που το κόστος του ξεπέρασε το 1 δισ. δολ.– θα παρου-

σιάσει μόλις σε ένα τμήμα του μια εντυπωσιακή έκθεση το 2020 (έκθεση που είχε ανακοινωθεί αρχικά το 2019) με αντικείμενα από τον βασιλικό τάφο του Τουταγχαμών που ανακαλύφθηκε το 1922, με τους συντηρητές να φέρνουν πάλι στη ζωή το ξύλινο κρεβάτι του νεαρού φαραώ ή τα σανδάλια του, μαζί με 5.000 αριστουργήματα από τα οποία μόλις τα 1.800 έχουν εκτεθεί στο παρελθόν. Ο διαγωνισμός για την κατασκευή του κτιρίου ανακοινώθηκε στις 7 Ιανουαρίου του 2002

και κατατέθηκαν 1.557 προτάσεις από 82 χώρες του κόσμου, αριθμός που τον καθιστά τον δεύτερο μεγαλύτερο αρχιτεκτονικό διαγωνισμό στην ιστορία. Τελικά εγκρίθηκε το σχέδιο του γραφείου Heneghan Peng. Το τριγωνικό κτίριο στο οποίο ο επισκέπτης θα έχει άπλετη θέα και προς τις μεγάλες πυραμίδες θα έπαιρνε σιγά σιγά μορφή. Είναι ίσως δύσκολο να καταλάβει κανείς το τεράστιο εγχείρημα της στέγασης τόσων πολύτιμων αρχαιολογικών θησαυρών. Η μόνιμη συλλογή –

μεγάλο μέρος της θα μεταφερθεί από το Αιγυπτιακό Μουσείο στην πλατεία Ταχρίρ του Καΐρου– θα καταλαμβάνει 24.000 τετραγωνικά μέτρα, έκταση ίση με περίπου τέσσερα γήπεδα ποδοσφαίρου. Εκθέματα θα μεταφερθούν και από το μουσείο του Λούβρου, ενώ άλλα θα βγουν από τις αποθήκες και αυτό είναι μόνο ένα μέρος του μουσείου. Θα υπάρξει φυσικά παιδικό μουσείο, κέντρο Τέχνης και εκπαιδευσης αλλά το μεγαλύτερο βάρος δίνεται στη συντήρηση και στη διατήρηση των

εκθεμάτων. Τουλάχιστον 19 διαφορετικά εργαστήρια από τα καλύτερα του κόσμου με την πιο σύγχρονη τεχνολογία βρίσκονται ήδη σε συνεχή λειτουργία για τη συντήρηση των θησαυρών. Αλλωστε, ακόμη και πριν από το άνοιγμα του μουσείου τα εργαστήρια είναι αυτά που δίνουν μια γεύση για το πώς θα επηρεαστεί η τουριστική κίνηση από τα εγκαίνια του εντυπωσιακού κτιρίου, καθώς είναι επισκέψιμα έστω και για μικρό αριθμό τουριστών με ένα εισιτήριο των 11 ευρώ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μικρή ερωτική καλοκαιρινή ιστορία 3

Η αλήθεια είναι ότι γνωρίζονταν καιρό, βρίσκονταν κάθε τόσο στην ίδια παρέα, μα δεν είχε συμβεί ποτέ τίποτα μεταξύ τους. Ίσως, διότι εκείνη του έριχνε καμιά δεκαπενταριά χρόνια, εκείνος σκάρτα τριάντα, εκείνη κοντά στα σαράντα πέντε, ο καθένας παρέμενε στη θέση του διατάζοντας να υπερβεί αυτή την ασήμαντη σύμβαση. Θα έπρεπε όμως να το έχει καταλάβει πρώτος: ήταν σαν κορίτσι ακόμη, και όχι μόνο στα δικά του μάτια. Ένα ζεστό μεσημέρι, αφού η παρέα διαλύθηκε ύστερα από φαγητό σε κάποια ταβέρνα, εκείνη ήταν που, λίγο πριν φύγει, του είπε χαμηλόφωνα: «Έλα απ' το σπίτι για λίγο». Κοιτάχτηκαν με νόημα, ξέροντας καλά τι μπορεί να σημαίνει κάτι τέτοιο. Δεν χρειάστηκε καν να της απαντήσει. Ήταν μεσημέρι, στο σπίτι της είχε ανάψει τον κλιματισμό, η κόρη

Νωχελικές συνθέσεις που μύριζαν θερινή ραστώνη, ξοδεμένο πάθος και ενυδατικές κρέμες μετά την κάψα της παραλίας.

της –έφηβη πια– έλειπε. Κλειδωσε την εξώπορτα και απλώς συνέβη. Καμία εκδήλωση, καμία έκφραση προηγουμένως, καμία χειρονομία ή υπαινιγμός δεν είχε προετοιμάσει το έδαφος. Όπως μου είχε αργότερα, στην ουσία δεν έσμιξαν ποτέ αλλά δεν χώρισαν και ποτέ. Για χρόνια βρίσκονταν εκεί, στο σπίτι της, κλέβοντας ώρες από την κανονική τους ζωή, τρώγοντας και συζητώντας στα ενδιαμέσα – ήταν γραφίστρια

«Θάλασσα των αισθημάτων», έργο του Ρωσοϊσραηλινού σύγχρονου ιμπρεσιονιστή ζωγράφου Λεονίντ Αφρέμοφ.

και του έδειχνε τα σχέδιά της, του μιλούσε για τις ιδέες της, για το διαζύγιο που είχε πάρει χρόνια πριν, τον συμβούλευε μητρικά μεγαλύτερή του ούσα. Έβαζε μουσικές στο παλιό της πικάπ. Είχε μια αδυναμία στις μεγάλες ορχηστρικές μπαλάντες του Γκιλ Εβανς, στις ενορχηστρώσεις που έκανε για τον Μάιλς Ντέιβις, στις αργόσυρτες μουσικές των χάλκινων και των ξύλινων πνευστών, σε αυτές τις νωχελικές συνθέσεις που μύριζαν θερινή ραστώνη, ξοδεμένο πάθος και ενυδατικές κρέμες μετά την κάψα της παραλίας. Κατά καιρούς, συνήπταν άλλες ερωτικές σχέσεις, τις οποίες συζητούσαν σαν απλοί φίλοι στις ιδιαίτερες στιγμές τους. Όλο αυτό ήταν κάτι φυσικό, μου είχε, σαν να αναπνέεις, ο έρωτας να είναι αναπόσπαστο κομμάτι όλων των άλλων πτυχών της επαφής τους. Αυτό που υποτίθεται

ότι θα έπρεπε να τους χωρίζει ήταν αυτό που τους ένωσε. Βεβαίως, κάποτε ξεθώριασε όλο αυτό. Γλυκά όμως, με μια φυσικότητα που κανένας τους δεν ένιωσε ότι έπρεπε να αμφισβητήσει. Ο κύκλος είχε κλείσει, αλλά οι αναμνήσεις που τους συνέδεαν έμοιαζαν να έχουν κάτι ανθεκτικό, παροντικό, να είναι ακόμα και νοητή προέκταση στο μέλλον: ήξεραν στο βάθος ότι η μικρή, ασήμαντη, κρυφή και γεμάτη κενά και θραύσματα ιστορία τους (πάνω απ' όλα: γεμάτη αντιφάσεις) θα τους κρατούσε για πάντα νέους. «Ίσως έπαιξε ρόλο ότι είχε ξεκινήσει καλοκαίρι», μου εξήγησε. Εγραψε στα σώματά τους δαλνώντας προς κάθε κατεύθυνση κάτι μοναδικό: το ότι ανάμεσα στη βαθιά επιθυμία και στην απλή, ανθρώπινη συνομιλία μεσολαβεί ένα καλοκαιρινό μεσημέρι που βρίσκεται πάντοτε τώρα και για όλα, για όλους.

«Μαγνήτης» τέχνης και ανθρώπων

Εφυγε από τη ζωή ο διεθνούς φήμης γλύπτης Takis, ο καλλιτέχνης που αιχμαλώτισε μοναδικά τα φυσικά φαινόμενα

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**Ο Θεός** δεν είναι για φόβο, ο θάνατος δεν προκαλεί ανησυχία»: Αυτές ήταν οι δύο από τις τέσσερις αρχές που πρόβαλε ο Επίκουρος με τη διδασκαλία του, και η φιλοσοφία του –ηδονιστική και φυσιολατρική– παρηγορεί την υπαρξιακή αγωνία. Ο γλύπτης Takis συνήθιζε να αυτο-συστήνεται ως «Επικούρειος», αναζητούσε τα ενεργειακά κέντρα του σώματος, πίστευε στη διαρκή ροή της ενέργειας και, όπως ο αρχαίος φιλόσοφος, οραματιζόταν ένα σύμπαν άπειρο και αιώνιο.

Πνεύμα οξύ και ψυχή διονυσιακή, προβοκάτορας και προκλητικός μέχρι τα γεράματά του, αυτός ο αυτοδιδάκτος «μάγος» που με τη γλυπτική του κατάφερε να «αιχμαλωτίσει» ένα φυσικό φαινόμενο –τον ηλεκτρομαγνητισμό– και να του δώσει εικαστική μορφή, πέθανε την προηγούμενη εβδομάδα σε ηλικία 94 ετών.

Είχε μια πλούσια και έντονη προσωπική ζωή. Είχε μια καλλιτεχνική σταδιοδρομία με διεθνείς τιμές. Αλλά πάνω απ' όλα είχε το ταλέντο, την ευφυΐα και το σθένος να εμπνευστεί και να εκτελέσει ο ίδιος το σχέδιο της ζωής του. Ο Παναγιώτης Βασιλάκης, το φτωχό παιδί μιας πολυ-

Από τον φωτογράφο Κλέι Πέρι, ο Takis και ο κριτικός τέχνης Γκάι Μπρετ (1966), ο οποίος υπήρξε στενός του φίλος και υποστηρικτής του έργου του.

Κεντρική φυσιογνωμία των διεθνών καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών κύκλων στις χρυσές δεκαετίες του 1960 και του 1970, υπήρξε με τον τρόπο του ένα φυσικό φαινόμενο μεγάλης ισχύος.

μελούς αθηναϊκής οικογένειας που έζησε δύο μεγάλους πολέμους και ανδρώθηκε στην εμφυλιακή Ελλάδα με έντονο κοινωνικό ενδιαφέρον, μετασχηματίστηκε σε έναν πολυσχιδή καλλιτέχνη που διάλεξε ο ίδιος το όνομά του και εκπροσώπησε την avant-garde της εποχής του.

Κεντρική φυσιογνωμία των διεθνών καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών κύκλων στις χρυσές δεκαετίες του 1960 και του 1970 –τότε που όλα ήταν εφικτά και έμοιαζαν ολοκαινούργια–, υπήρξε με τον τρόπο του ένα φυσικό φαινόμενο μεγάλης ισχύος.

Αυτοδιδάκτος καλλιτέχνης και πολυμαθής, έθεσε στην υπηρεσία της γλυπτικής τις δυνάμεις που κυβερνούν το σύμπαν, γι' αυτό ποτέ δεν έπαψε να λογίζεται ως ένας «μοντέρνος άνθρωπος».

Ο ίδιος έλεγε για τον εαυτό του ότι διέθετε «μαγνητική ευαισθησία» και παραδεχόταν ότι, παρά

Από αριστερά το γλυπτό «Musical Sphere» (1985), Takis Foundation, στο μέσον, «Magnetic Wall 9 (Red)» (1961), Centre Pompidou, Musée national d'art moderne και, δεξιά, λεπτομέρεια από το «Télélumière No. 4» (1963-4), Tate.

την ηλικία και την κακουχία των χρόνων του, γελούσε πολύ, ακόμη και μόνος του.

Μια τέτοια ελαφρότητα και η απλότητα ήθελε ο Takis να χαρακτηρίζει την αναδρομική του έκθεση που εγκαταστάθηκε την τρίτη μέρα του Ιουλίου στην Tate Modern (διάρκεια έως 27/10), τη μεγαλύτερη έκθεση στη Μεγάλη Βρετανία που διοργανώθηκε ποτέ προς τιμήν του.

Οι επιμελητές της Μάικλ Ουέλεν και Γκάι Μπρετ είχαν συναντήσει τον καλλιτέχνη στην Αθήνα, στο σπίτι του στο «Κέντρο ερευνών για την τέχνη και την επιστήμη»: μια έκταση 10 στρεμμάτων στους πρόποδες της Πάρνηθας, στον λόφο

Από αριστερά το γλυπτό «Musical Sphere» (1985), Takis Foundation, στο μέσον, «Magnetic Wall 9 (Red)» (1961), Centre Pompidou, Musée national d'art moderne και, δεξιά, λεπτομέρεια από το «Télélumière No. 4» (1963-4), Tate.

Λεπτομέρεια του «Radar» (1960). Έργο από αλουμίνιο, μαγνήτη και νάιλον κλωστή, Takis Foundation.

Από αριστερά το γλυπτό «Musical Sphere» (1985), Takis Foundation, στο μέσον, «Magnetic Wall 9 (Red)» (1961), Centre Pompidou, Musée national d'art moderne και, δεξιά, λεπτομέρεια από το «Télélumière No. 4» (1963-4), Tate.

Γεροβουνό, όπου βρίσκεται εκτός της κατοικίας, το μουσείο, το εργαστήριό του, και αυτός ο μοναδικός, τεράστιος κήπος με μερικά από τα μεγάλα γλυπτά του καλλιτέχνη να ζουν κυριολεκτικά και να αναπνέουν μέσα στον ανοιχτό αέρα. Ζήτησε από τους δύο επιμελητές να μην υπάρχει σοβαροφάνεια, ούτε στόμφος.

Και εκείνοι πραγματικά δημιούργησαν μια έκθεση ευφάνταστη και παιγνιώδη, παρά το μέγεθος και τη σημασία της –καλύπτει την καλλιτεχνική παραγωγή επτά δεκαετιών και περιλαμβάνει 80 έργα. Απόδειξη το πλήθος των επισκεπτών που περνούν από τις αίθουσες της γκα-

λερί, στην πλειονότητά τους νέοι που αναγνωρίζουν στα έργα την έκφραση μιας από τις αυθεντικότερες καλλιτεχνικές φωνές της Ευρώπης από τη δεκαετία του 1960.

«Πώς είναι δυνατόν να καταρρίπτει τις συμβάσεις με τέτοια καρά;» αναρωτήθηκε ο Μάικλ Ουέλεν, επιμελητής διεθνούς τέχνης της Tate Modern ξεκινώντας την ξενάγησή του στις αίθουσες της γκαλερί. Η εγκατάσταση με τίτλο «Μαγνητικό πεδίο» εισάγει τον επισκέπτη απευθείας στη μαγεία της δουλειάς του καλλιτέχνη: ένα μοντέρνο «λιβάδι» όπου εκατοντάδες μικρά γλυπτά με μαγνητικά κεφάλια ενεργοποιούνται κάθε λεπτό μέσω μαγνητών που κρέμονται από την οροφή. Το έργο δεν έχει παρουσιαστεί ξανά από τη δεκαετία του 1970. Κατασκευάστηκε στη Νέα Υόρκη το 1969, στο στούντιο που είχε ο Takis στο ιστορικό πλέον Chelsea Hotel. «Θέλω να πιστεύω ότι οι μαγνητικές δυνάμεις που εκλύονται, συναντούν κάπου την Τζάνις Τζόπλιν και τον Τζιμ Μόρισον», είπε ο Ουέλεν θυμίζοντας τη φιλική σχέση του γλύπτη με μερικούς από τους μύθους της μουσικής σκηνής της Νέας Υόρκης των '60s.

Ολόκληρη η έκθεση δονείται ανά 15 λεπτά από τον ήχο των δύο μεγά-

Με το έργο του απέδειξε εμπράκτως την πίστη του στην απόλυτη δύναμη του πνεύματος και στην αδιάκοπη μεταμόρφωση της ύλης μέσω της κίνησης.

λων μουσικών έργων που βρίσκονται τοποθετημένα στην τελευταία αίθουσα. Τα δύο γλυπτά –«Musical Sphere» (1985) και «Gong» (1978), που είναι κατασκευασμένο από τη σκουριασμένη δεξαμενή ενός τάνκερ– προσκαλούν το κοινό σε έναν σύγχρονο διαλογισμό. Το μπλε φως του υδραργύρου ακτινοβολεί μαζί με τα πολύχρωμα σινιάλα που στέλνουν οι ομώνυμες εγκαταστάσεις («Signal»). Παντού κυριαρχεί η ορμή και ο δυναμισμός της επιστήμης σε συνδυασμό με την εφευρετικότητα της αυθεντικής δημιουργίας. Ο Takis με το έργο του απέδειξε εμπράκτως την πίστη του στην απόλυτη δύναμη του πνεύματος και την αδιάκοπη μεταμόρφωση της ύλης μέσω της κίνησης. Έτσι τα υλικά του –φαινομενικά σκληρά και δύσπλαστα μέταλλα– ακυρώνουν τη βαρύτητα, παίζουν με το φως και μετατρέπουν το αόρατο σε ορατό.

Σπάζοντας τα όρια μεταξύ επιστήμης, τεχνολογίας και γλυπτικής

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Υπήρξε κάτι σαν μάγος και εφευρέτης μαζί. Μπορούσε να τιθασεύσει τον ηλεκτρομαγνητισμό και να τον μετατρέψει σε τέχνη. Δεν είναι αυτό μαγικό; Πριν το κάνει όμως, έπρεπε να εφεύρει την τέχνη του.

Ο Takis, κατά κόσμον Παναγιώτης Βασιλάκης, γεννήθηκε στην Αθήνα το 1925. Πέρασε δύσκολη εφηβεία, ζώντας τη γερμανική κατοχή και τον εμφύλιο πόλεμο, τασσόμενος αρχικά στο πλευρό του ΕΔΕΣ και έπειτα του ΕΛΑΣ, ενώ φυλακίστηκε ως μέλος της ΕΠΟΝ για έξι μήνες.

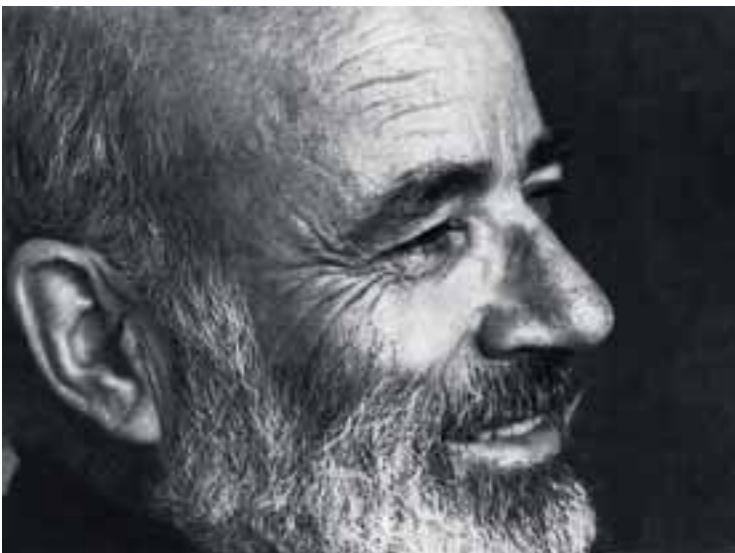
Η οικογένειά του αντιδρά στις καλλιτεχνικές ανησυχίες του, αλλά εκείνος δουλεύει μόνος του. Συναντιέται με τα έργα του Πικάσο και του Τζακομέτι στο Αμερικανικό Πολιτιστικό Κέντρο της Αθήνας και δημιουργεί τις πρώτες γύψινες προτομές του. Η επηρώη τους είναι μεγάλη στον νεαρό καλλιτέχνη και τα πρώτα ολοκληρωμένα έργα που φτιάχνει είναι γλυπτά από σί-

δηρο και γύψο, όπως οι «Τέσσερις Στρατιώτες», που κατασκευάζει σε ένα μικρό εργαστήρι στην Ανάκασα, το οποίο έχτισε ο ίδιος με τους φίλους του και καλλιτέχνες Μίνω Αργυράκη και Ραϋμόνδο.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '50 ο Takis εγκαθίσταται στο Παρίσι και δουλεύει πάνω στα πρώτα του κινητικά έργα, τα «Σινιάλα», και ερευνά τις ιδιότητες των μαγνητικών πεδίων. Εντυπωσιασμέ-

Οπως λένε οι μελετητές του έργου του, ο Takis προσέγγισε τότε αυτό που σήμερα ονομάζουμε «διεπιστημονικότητα» στην τέχνη.

νος από τις τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής, τα ραντάρ, τις κεραίες, πειραματίζεται με την επιστήμη, τη μηχανική, τη μουσική, το φως. Εξερευνά τις μαγνητικές δυνάμεις

Ο Takis συναντήθηκε με την πρωτοπορία της εποχής του και τη συνδιαμόρφωσε με τα έργα του.

και πώς θα τις κάνει «ορατές» χωρίς να ενδιαφέρεται για τη φόρμα. Οπως λένε οι μελετητές του έργου του, ο Takis προσέγγισε τότε αυτό που σήμερα ονομάζουμε «διεπιστη-

μονικότητα» στην τέχνη. Δημιουργεί «Τηλεγλυπτά», «Τηλεπινάκες», «Τηλεφώτα», τα «Μουσικά» και ταξιθεύει συνεχώς στις μεγάλες καλλιτεχνικές μητροπόλεις του κόσμου.

Στο πρώτο του ταξίδι στις ΗΠΑ, το 1961, γνώρισε τον μετέπειτα φίλο του Μαρσέλ Ντισάν.

Τα χρόνια του '60 και του '70 είναι ιδιαίτερος δημιουργικά για τον Έλληνα καλλιτέχνη και τα έργα του μεταφέρουν κάτι από την ενέργεια εκείνης της εποχής. Θρυλική ήταν η περφόρμανς «L'Impossible - Homme dans l'Espace» (Το Αδύνατον - Ο άνθρωπος στο Διάστημα) που έκανε σε συνεργασία με τον Νοτιοαφρικανό ποιητή Σινκλέρ Μπεϊν, στο τέλος της οποίας αιωρείται στιγμιαία από το μαγνητικό πεδίο ενός μαγνήτη που συνδέεται με τη ζώνη του. Εκείνα τα χρόνια γνώρισε τον Τζον Λένον, τη Γιόκο Ονο και τον Πολ Μακάρτνεϊ, ενώ για ένα διάστημα έμενε στο θρυλικό ξενοδοχείο Chelsea. Στο ΜΠΤ δημιούργησε μια σειρά από ηλεκτρομαγνητικά και υδρομαγνητικά γλυπτά, ενώ επιστρέφοντας στο Παρίσι ξεκίνησε τη σειρά των ερωτικών γλυπτών του. Παράλληλα και μέχρι το 1990 δημιούργησε σκηνικά και επιμελήθηκε μουσικά

θεατρικές παραστάσεις των Κώστα Γαβρά, Μιχάλη Κακογιάννη, Βαρβάρας Μαυροθαλασσίτη κ.ά.

Τα έργα του κοσμούν τις συλλογές των μεγαλύτερων μουσείων του κόσμου όπως το Κέντρο Πομπιντού στο Παρίσι, το MOMA και το Γκούγκενχάιμ της Νέας Υόρκης, η Tate Modern, αλλά η συμβολή του και η διεθνής ακτινοβολία του άργησαν πολύ να αναγνωριστούν από την ελληνική πολιτεία. Μόλις τον περασμένο Ιανουάριο αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτωρ της ΑΣΚΤ.

Το 1986 ίδρυσε το Κέντρο Ερευνών για την Τέχνη και τις Επιστήμες (KETE) στο Γεροβουνό της Αττικής με την πρώτη σύζυγό του, την καλλιτέχνηδα Λίλιαν Λιν, ένα ζωντανό μουσείο γεμάτο με τα έργα του, το οποίο αποτελούσε και το σπίτι του τα τελευταία χρόνια. Η προχωρημένη ηλικία του τον κρατούσε σχεδόν ακίνητο, τον καλλιτέχνη που ύμνησε την κίνηση. Εφυγε την προηγούμενη Παρασκευή το πρωί, πλήρης ημερών, σε ηλικία 94 ετών.

«Δεν έχω μαγικό ραβδάκι»

Η υπ. Πολιτισμού της Ελλάδας Λίνα Μενδώνη ανοίγει για πρώτη φορά τα χαρτιά της

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Την επιστροφή σε διορισμούς καλλιτεχνικών διευθυντών ανακοίνωσε η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, με τοποθετήσεις νέων προσώπων σε Εθνικό Θέατρο και Φεστιβάλ Αθηνών μέσα στον Αύγουστο και διευθυντή στο ΕΜΣΤ. Η υπουργός τόνισε την ανάγκη δημιουργίας εξυγίανσης του ΤΑΙΠ, ζήτησε αξιοποίηση των δυνατοτήτων του πολιτισμού για την αυτοχρηματοδότησή του, αλλά και περισσότερους εθνικούς πόρους, λύση στις εκκρεμότητες του Ελληνικού, έβαλε «κάτω από το μηδέν» στην Ελευσίνα-Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021. «Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να αποκατασταθεί η ομαλή λειτουργία στο υπουργείο. Δεν έχω κάποιο μαγικό ραβδάκι», σημείωσε.

Ειδικότερα για το θέμα που ανέδειξε η «Κ» (31/7/2019) σχετικά με την κατάργηση του άρθρου 8 του ν. 4369/2016 που έδινε τη δυνατότητα για την επιλογή καλλιτεχνικών διευθυντών με προκηρύξεις, η κ. Μενδώνη σημείωσε ότι η κατάργηση του εν λόγω άρθρου στον νόμο για το επιτελικό κράτος ήταν επιλογή της κυβέρνησης και πως το ΥΠΠΟΑ ζήτησε την ανάκληση των προκηρύξεων λόγω εκλογών, αλλά και νομικών προβλημάτων που παρατηρήθηκαν. «Για να μη μείνουν οι φορείς ακέφαλοι θα οριστούν καλλιτεχνικοί διευθυντές σύμφωνα με τους ιδρυτικούς νόμους των φορέων», σημείωσε και προσέθεσε ότι σε συνεργασία με τον γενικό γραμματέα Σύγχρονου Πολιτισμού Νικόλα Γατρομανωλάκη θα εξεταστεί το καθεστώς των προκηρύξεων σε φορείς του εξωτερικού,

Η υπουργός Πολιτισμού Λ. Μενδώνη.

Επιστρέφουν οι διορισμοί καλλιτεχνικών διευθυντών, ξεκινεί η μελέτη για το ΕΑΜ, η Εθνική Πινακοθήκη «πάει» για το 2021.

προκειμένου να θεσμοθετηθεί «ένα σωστό πλαίσιο προκηρύξεων». Στο ίδιο θέμα, η υπουργός σημείωσε ότι πιθανώς θα γίνουν αλλαγές και στα διοικητικά συμβούλια των φορέων, τόνισε ότι δεν θα γίνονται ανεκτές οι συγκρούσεις μεταξύ Δ.Σ. και διευθυντών, ενώ ανακοίνωσε ότι σύντομα θα προκηρυχθεί η θέση του γενικού διευθυντή στο Μουσείο της Ακρόπολης.

Για το μεγάλο θέμα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου η κ. Μενδώνη σημείωσε ότι στόχος του υπουργείου είναι να ξεκινήσει η εκπόνηση της μελέτης σκο-

πιότητας μέσα στον Αύγουστο. Σχετικά με την υπόγεια επέκταση του ΕΑΜ και την επάρκεια χώρου, είπε ότι η υφιστάμενη έκταση του μουσείου είναι 16.500 τ.μ., ενώ υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας ενός ή δύο (με βάση τις μελέτες) υπόγειων επιπέδων κάτω από τον κήπο, έκτασης 15.000 τ.μ. το καθένα. Επανέλαβε τη δέσμευση για την παραμονή και τη λειτουργία της Αρχιτεκτονικής Σχολής και, όπως σημείωσε, το σχέδιο προβλέπει ακόμη να εξασφαλιστούν πόροι για την αποκατάσταση των κτιρίων της σχολής και να υπάρξουν συνέργειες. «Ο καθένας διατηρεί την αυτοτέλειά του, τη συνεργασία θέλουμε», τόνισε. Το «Ακρόπολ», σύμφωνα με το σχέδιο, θα συνδεθεί υπογείως με το ΕΑΜ και θα διαθέτει πολυπύργιο και εστιατόριο.

Η υπουργός σημείωσε ακόμη ότι μελετάει το θέμα του μετρό Θεσσαλονίκης και την κατάσταση στους σταθμούς Βενιζέλου και Αγίας Σοφίας σχετικά με τη διαχείριση των αρχαίων ευρημάτων και επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί σύντομα επί του θέματος.

Οι θέσεις της υπουργού Λίνας Μενδώνη για τα ανοικτά θέματα του πολιτισμού παρουσιάζονται εν συντομία και συμπύκνωση παρακάτω: • ΤΑΙΠ: Κατάθεση νέου νομοσχεδίου για τη λειτουργία του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων και οργανισμός, ενδεχομένως μέχρι το τέλος Οκτωβρίου, χωρίς «να πεταχτεί η δουλειά που έγινε». Προσπάθεια για λειτουργία ορισμένων αναψυκτηρίων στους μεγάλους αρχαιολογικούς χώρους μέσα στον Αύγουστο και ενίσχυση πωλητηρίων. Χρηματοδότηση του

Ταμείου Αλληλοβοήθειας (παιδικός σταθμός, κατασκηνώσεις) από το ΥΠΠΟΑ, ρυθμίσεις για εξασφάλιση εξαιρέσιμων.

• Ελληνικό: Τροποποίηση της ΚΥΑ για το σχέδιο ολοκληρωμένης ανάπτυξης του μητροπολιτικού πάρκου σύμφωνα με τις υποδείξεις του ΣτΕ, επανεισαγωγή στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και εισαγωγή για πρώτη φορά στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, καθώς υπάρχουν τέσσερα κτίρια που έχουν χαρακτηριστεί νεότερα μνημεία.

• ΕΜΣΤ: Απομακρύνεται το ενδεχόμενο εγκαινίων του ΕΜΣΤ το φθινόπωρο. Το χρονοδιάγραμμα θα οριστεί μετά την ενημέρωση του Γ.Γ. Σύγχρονου Πολιτισμού Νικόλα Γατρομανωλάκη.

• Εθνική Πινακοθήκη: Η επαναλειτουργία της πινακοθήκης δεν θα γίνει το 2020. Το στοίχημα για το υπουργείο είναι το 2021.

• Μουσεία: Κατάθεση προς διαβούλευση του νομικού πλαισίου για την ίδρυση κρατικών μουσείων με τη μορφή Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου μέχρι το τέλος του χρόνου, με στόχο την αυτοτέλειά τους και την εφαρμογή της μουσειακής πολιτικής του ΥΠΠΟΑ. Η μετατροπή θα γίνει σταδιακά και αφορά περίπου 8 μουσεία, όπως το Αρχαιολογικό και το Βυζαντινό, δεν θα αλλάξουν οι εργασιακές σχέσεις των υπαλλήλων, ενώ κάθε μουσείο θα αντιμετωπιστεί ξεχωριστά. Ακόμη δεν είναι ξεκάθαρος ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται η διαχείριση των εσόδων τους.

• Πνευματικά δικαιώματα: Εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου σε εθνικό επίπεδο με τη συνεργασία

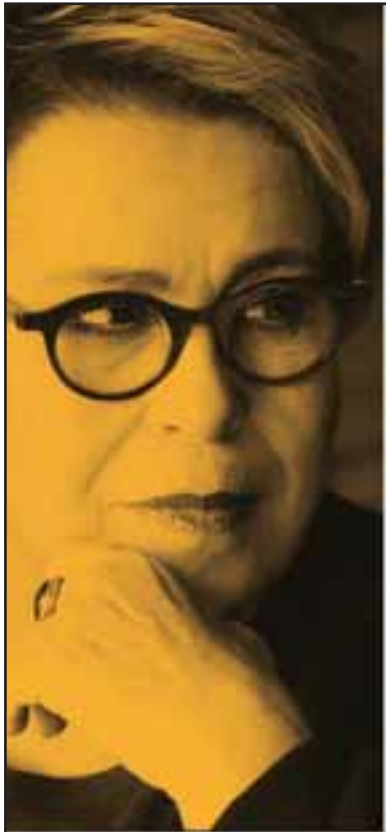

Στόχος του υπουργείου είναι να προχωρήσει η μελέτη σκοπιμότητας της επέκτασης του Αρχαιολογικού Μουσείου μέσα στο υπόλοιπο του καλοκαιριού.

των δημιουργιών ώστε να διαχειρίζονται τα του οίκου τους. Εφαρμογή του νόμου για μετάβαση στο νέο σχήμα από την ΕΥΔΕ.

• ΕΣΠΑ: Διαπιστώθηκαν προβλήματα και υστέρηση στην απορροφητικότητα των πόρων του ΕΣΠΑ από τα έργα που είναι ενταγμένα σε προγράμματα. Το αρχαιολογικό κτηματολόγιο και η ψηφιοποίηση των κινητών μνημείων θα προχωρήσουν. • Νέοι δημιουργοί: Δυνατότητα

υποστήριξης νέων δημιουργών μέσω χαμηλότοκων δανείων με ευνοϊκούς όρους σε συνεργασία με τα αναπτυξιακά υπουργεία, τις τράπεζες και το ΥΠΠΟΑ. • Κρίσεις προϊσταμένων: Εν αναμονή για τις οδηγίες του υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την εφαρμογή του δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα. Υπέρ των κρίσεων και των αξιολογήσεων η πολιτική ηγεσία του ΥΠΠΟΑ και συζήτηση με όσους εκφράζουν ενστάσεις.

www.alkonides.org.cy

Το Φιλανθρωπικό Σωματείο Αλκυονίδες παρουσιάζει

ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΑΛΑΝΗ
ΝΑΤΑΣΣΑ ΜΠΟΦΙΛΙΟΥ

1998
ΑΛΚΥΟΝΙΔΕΣ

Πέμπτη 12 Σεπτεμβρίου 2019
Αμφιθέατρο Μακάριου Γ' – Σχολή Τυφλών, Λευκωσία
Ώρα έναρξης: 21.00 Τιμές εισιτηρίων: €35 και €30

Χορηγός: Γεωργία - Πόλυς Πολυβίου
Όλα τα έσοδα θα δοθούν για στήριξη ατόμων με σοβαρά προβλήματα υγείας

Πώληση Εισιτηρίων:
tickethour.com.cy και ACS courier **77777040**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE 100% LOCAL

SEED POINT

24th 25th

Limassol
ACOUSTIC FESTIVAL
UNIVERSITY SQUARE

August 2019

KEO 1951 FINEST QUALITY BEER

CHAFFINS FM

BEEJAY 93.5

Ηχοστάδια

YOUTH BOARD OF CYPRUS

στο δρόμο

Το αμερικανικό όνειρο «ντεραπάρει»

Ενας πράκτορας, ένας καπάτσος αντιήρωας και οι εμμονές τους

Ο πρίγκιπας του καρτέλ ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Νικ Χαμ
Ερμηνείες: Τζέισον Σουντέικις, Λι Πέις, Εριν Μοριάρτι, Τζούντι Γκριρ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Από τις λίγες απροσδόκητα καλές ταινίες του φετινού καλοκαιριού, αυτή η ιδιότυπη περιπέτεια του Νικ Χαμ έρχεται να ενώσει την ιστορία με τη μυθοπλασία και ταυτόχρονα με έναν θρύλο της μηχανικής που απαθανάτιστηκε και από το σινεμά. Βρισκόμαστε στο 1974 και στο Σαν Ντιέγκο, όπου ο Τζιμ Χόφμαν (Τζέισον Σουντέικις), ένας φαινομενικά συνηθισμένος οικογενειάρχης, μετακομίζει σε κάποιο προάστιο ευκατάστατων κατοίκων φαινομενικά, διότι ο Τζιμ είναι στην πραγματικότητα τέως πιλότος-βαποράκι και νυν πληροφοριοδότης του FBI. Ταυτόχρονα, ωστόσο, θα γνωρίσει τον γείτονά του, ο οποίος δεν είναι άλλος από τον διάσημο σχεδιαστή αυτοκινήτων Τζον Ντελόριαν, ο οποίος έχει στα σκαριά ένα φιλόδοξο πρότζεκτ με στόχο να επαναπροσδιορίσει την αυτοκινητοβιομηχανία.

Το φιλμ έχει ως πρωταγωνιστή του έναν αντιρωικό, ελαφρώς κωμικό αλλά καπάτσο τύπο, τοποθετώντας γύρω του διαφορετικές εκφάνσεις ενός αμερικανικού ονείρου, το οποίο αρχίζει να στραβώνει. Από τη μια ο ίδιος, που προσπαθεί με νύκια και με δόντια να εξασφαλίσει το μεσοαστικό του στάτους και φυσικά να μείνει μακριά από

τα κάγκελα της φυλακής· από την άλλη, ο πλούσιος Ντελόριαν με το ρομαντικό –και εν πολλοίς ανεφάρμοστο– όραμα, που θα τον οδηγήσει στο χείλος της καταστροφής. Τέλος, ένας ανερχόμενος πράκτορας του FBI που χτίζει ένα παράτολμο παιχνίδι προκειμένου να διακριθεί στην υπηρεσία.

Χαρακτήρες καλογραμμένοι και οι τρεις τους, παγιδεύονται σε ελπίδες και εμμονές, έχοντας όμως κατά κύριο λόγο αγνά κίνητρα. Η υπόθεση του Ντελόριαν, η οποία είναι στη βάση της πραγματικής, ταιριάζει όμορφα και κινεί την πλοκή, δίνοντας επιπλέον το στοιχείο της απολαυστικής κινηματογραφικής αναφοράς.

Το αυτοκίνητο που ο πρώην εξέχων μηχανικός της Ford προσπαθεί να κατασκευάσει είναι φυσικά το φουτουριστικό όχημα από την καλτ σειρά ταινιών «Επιστροφή στο μέλλον». Εδώ συμβολίζει τα όνειρα και ταυτόχρονα τη ματαιωσή τους, σε έναν κόσμο πολύ πιο σκληρό από όσο δείχνει η γυαλιστερή επιφάνεια.

Μιας και αναφερθήκαμε στο φαίνεσθαι, ειδική μνεία αξίζει στην ατμοσφαιρική φωτογραφία του Καρλ Γουόλτερ Λίντενλαουμπ, αλλά και στη γενικότερη κινηματογράφηση, η οποία αναδεικνύει ακριβώς αυτή την εικόνα πλαστικής ομορφιάς, σαν διαφημιστική ρεκλάμα. Ο εκτυφλωτικός ήλιος της Καλιφόρνιας, άλλωστε, δεν αποκάλυπτε τόσο τα πράγματα, αλλά περισσότερο τα μεταμορφώνει προς την πλευρά ενός «γοττευτικού» ρεαλισμού.

Στην ιδιότυπη περιπέτεια του Νικ Χαμ «Πρίγκιπας του καρτέλ», μείγμα Ιστορίας και μυθοπλασίας, ο εκτυφλωτικός ήλιος της Καλιφόρνιας δεν αποκαλύπτει τόσο τα πράγματα, αλλά περισσότερο τα μεταμορφώνει προς την πλευρά ενός «γοττευτικού» ρεαλισμού.

HOME CINEMA

Εβραϊκή «Εξοδος» με τη βοήθεια κομάντος της... Μοσάντ

Μία παράτολμη αποστολή αναλαμβάνει ο πρωταγωνιστής της ταινίας, Κρις Εβανς.

The Red Sea Diving Resort ★★ ½
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Γκίντεον Ραφ
Ερμηνείες: Κρις Εβανς, Μάικλ Κένεθ Ουίλιαμς, Αλεσάντρο Νιβόλα

Βασισμένο σε αληθινά γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα στις αρχές της δεκαετίας του 1980, το φιλμ του Ισραηλινού Γκίντεον Ραφ (εκ των βασικών σεναριογράφων του τηλεοπτικού «Homeland») αφηγείται τη συναρπαστική ιστορία μιας κρυφής ομάδας κομάντος της Μοσάντ, οι οποίοι ανέλαβαν την ασφαλή μεταφορά ομοδόξων τους προσφύγων πολέμου από την Αιθιοπία.

Πρωταγωνιστής της ταινίας του Netflix είναι, μάλλον ταιριαστά, ο «Captain America» Κρις Εβανς, ο οποίος ηγείται της ομάδας που θα

λάβει μέρος σε μια παράτολμη αποστολή: χρησιμοποιώντας ως βάση –και κάλυψη– ένα εγκαταλειμμένο παραθαλάσσιο θέρετρο στις ακτές του Σουδάν, επιχειρούν να φυγαδεύσουν σταδιακά χιλιάδες ανθρώπους, οι οποίοι καταφθάνουν εξαντλημένοι από τηνω Αιθιοπία. Ολα αυτά συμβαίνουν κάτω από τη μύτη των (διόλου φιλικών) ντόπιων Αρχών, οι οποίες φυσικά δεν θα αργήσουν να παρέμβουν, ξεκινώντας έτσι έναν αγώνα δρόμου που θα εξελιχθεί σε μάχη ζωής ή θανάτου.

Ο Ραφ παραλληλίζει επί της ουσίας τη μεταφορά των Εβραίων Αιθιόπων με την Εξοδο από την Αίγυπτο, υπογράφοντας και εδώ ένα σενάριο που κρατάει το σασπένς σε υψηλά επίπεδα. Θέτοντας πολύ δια-

κριτά τα όρια ανάμεσα σε «καλούς» και «κακούς» –απολαυστικά μοχθηρός ο Σουδανός συνταγματάρχης– κερδίζει σε καθαρό χρόνο δράσης, υστερεί όμως σημαντικά σε οποιαδήποτε πρωτοτυπία ή έκπληξη μπορεί να περιμένει κανείς. Τα κλισέ είναι εδώ ο κανόνας, χωρίς βέβαια αυτό να είναι πάντα και αρνητικό, μιας και δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η ταινία βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα και αυτά είναι γενικώς... συνηθισμένα.

Στα των ρόλων, ο Κρις Εβανς, με πιο... ατημέλητο λουκ από εκείνο του αψεγάδιαστου «Κάπτεν», τα καταφέρνει αρκετά καλά στον κεντρικό χαρακτήρα, ενώ πολύ καλός είναι δίπλα του –και σε ρόλο αφηγητή– ο Αφροαμερικανός ηθοποιός Μάικλ Κένεθ Ουίλιαμς.

PIK1

THΛ.: 22862000

22.15 One Chance

08.00 Συναυλία αφιέρωμα στο Μάνο Λοΐζο - (Ε)

10.00 Καμώματα

τζι αρρώματα - (Ε)

11.10 Road Trip - (Ε)

11.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε)

12.00 Χάλκινα χρόνια - (Ε)

13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης

Με τον Π. Κωνσταντίνου.

14.15 ArtCafe, II - (Ε)

15.15 ΕΥ4U - (Ε)

16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε)

17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)

18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

(στη νοηματική)

18.20 Ξαν θέλει η νύφη

τζι ο γαμπρός - (Ε)

18.50 Κυπριώτικο σκετς,

Χωρίς αποσκευές - (Ε)

Ταξιδιωτική εκπομπή.

19.20 Πεταλούδα - (Ε)

Δραματική σειρά.

20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

21.05 Τετ - Α - Τετ - (Ε)

(Ζ' κύκλος). Talk show,

με τον Τάσο Τρύφωνος,

Επ. 8ο. «Ξένια

Καλογεροπούλου».

22.15 Κυνηγώντας το όνειρο

(One Chance).

Βιογραφική-

κωμική ταινία,

με τους Τζέιμς Κόρντεν,

Τζούλι Γουόλτερς, κ.ά.

23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

23.05 Συνέχεια της ταινίας

00.00 The Graham

Norton Show, XXII

01.00 ΕΥ4U - (Ε)

02.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)

03.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε)

PIK2

THΛ.: 22862000

22.00 Smallville

07.00 Παναγίες του Αιγαίου-(Ε)

07.30 Παιδική ζώνη

Ο ταχυδρόμος Πατ

Ντετέκτιβ Νόντι

Το ταχυδρομικό τρενάκι

Παρέα με τον Ανδρέα

Πη και Πίμπα

Ντράκο

Μπομπ ο μάστορας

Σούπερ Γουίνγκς

Τα παπούτσια της Φράνι

Η Μάρθα μιλά

Ο Σούπερ Γουάι

Ο Ροζ Πάνθηρας

11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)

Παιδικό πρόγραμμα.

11.30 Παιδική ζώνη

15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)

16.00 Ορόρα : Μια σύγχρονη

Σιντερέλα

(Cenerentola/Cinderella)

Ρομαντική μίνι σειρά,

Σε δύο μέρη - Μέρους Β'.

17.45 Road Trip - (Ε)

18.15 Know It - (Ε)

18.45 Mythical Movie

Theatres - (Ε)

Σειρά ντοκιμαντέρ.

19.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

(στην Αγγλική)

19.55 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**

(στην Τουρκική)

20.00 Victoria - (Ε)

Σειρά εποχής.

21.10 The Graham Norton

Show, XXII - Επ. 7ο. (Ε)

22.00 Smallville, IX - (Ε)

Νεανική σειρά,

περιπέτειας

και φαντασίας,

23.30 Από ηπλό - (Ε)

Ντοκιμαντέρ.

00.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)

OMEGA

THΛ.: 22477777

22.00 The Space Between Us

06.00 **OMEGA NEWS** - (Ε)

07.00 OMEGA Kids

Παιδικό πρόγραμμα.

08.00 Η μαμά λείπει ταξίδι

για δουλειές - (Ε)

09.00 Κυπριακή κωμική σειρά.

09.00 Revenge body - (Ε)

Ψυχαγωγική εκπομπή.

10.00 Για πάντα παιδιά - (Ε)

Κωμική σειρά.

11.00 Celebrity Travel - (Ε)

Ταξιδιωτική εκπομπή.

11.45 FAKATΕΙΤΟΥΣ - (Best Of)

12.15 Life is a beach

Ταξιδιωτική εκπομπή.

12.45 Τροχός της τύχης - (Ε)

Τηλεπαιχνίδι.

15.00 Πάρτι στο χωριό - (Ε)

Ψυχαγωγική εκπομπή.

17.00 Για την παρέα...-(Best of)

Ψυχαγωγική εκπομπή.

18.00 **OMEGA NEWS**

18.10 Χαρούμενος

ταξιδιώτης - (Ε)

19.10 Ευτυχημένοι μαζί - (Ε)

Κωμική σειρά.

20.10 **OMEGA NEWS**

21.05 Fars Attack - (Ε)

Σατιρική εκπομπή.

22.00 Το διάστημα

ανάμεσά μας

(The Space Between Us)

Ρομαντική ταινία

επιστημονικής φαντα-

σίας, με τους Γκάρι Όλ-

ντμαν, Είσα Μπάτερ-

φιλντ, κ.ά.

23.40 Στο Αλαλούμ - (Ε)

Κωμική σειρά.

00.40 Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε)

01.40 Ζωή μου - (Ε)

02.40 DanSing Junior - (Ε)

05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

01.10 Westworld

06.10 Πρωινή ενημέρωση

06.40 Πλάκα μου κάνεις - (Ε)

07.30 Το έβδομο κλειδί - (Ε)

08.30 Santa Γιολάντα - (Ε)

09.50 Mamma Mia - (Ε)

10.30 Άκρως οικογενειακών-(Ε)

12.10 La Pasta Pomilwri 2 - (Ε)

13.00 Εσύ... στον κόσμο

σου-(Ε)

14.00 Street Food

Εκπομπή μαγειρικής,

με τον Βασίλη Καλλιόη.

14.50 Κωνσταντίνου

και Ελένης - (Ε)

15.40 Εκείνες κι εγώ - (Ε)

16.30 Ο πόλεμος

των άστρων - (Ε)

17.20 Εσύ... στον κόσμο

σου-(Ε)

18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**

18.10 Την πάτσα - (Ε)

18.40 Μην ψαρώνεις - (Ε)

Κωμική σειρά.

20.20 **Τα νέα του ANT1**

21.20 La Pasta Pomilwri - (Ε)

Κωμική σειρά.

22.15 Εσύ... στον κόσμο

σου-(Ε)

23.15 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

23.30 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

23.40 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

23.50 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

24.00 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

24.10 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

24.20 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

24.30 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

24.40 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

24.50 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

25.00 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

25.10 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

25.20 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

25.30 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

25.40 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

25.50 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

26.00 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Κωμική σειρά.

26.10 Πιτερ Σέλερς για πάντα

Καρυδοτσουφλα εν μέσω τρικυμίας

Ενα βιβλίο για την ιστορία της πανώλης, με εκατομμύρια θύματα στο διάβα της, που ρίχνει φως στην... ανθρώπινη γύμνια

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΓΚΡΑΤΗ**

«**Η πίστη** των ανθρώπων ότι μπορούν να εξαλείψουν την πανώλη ήταν η κύρια αιτία της ήττας της».

Με βάση την παραπάνω πρόταση από το βιβλίο του Κώστα Κωστή θα ήθελα να παρουσιάσω, ως αναγνώστης, τις εντυπώσεις για ένα έργο 462 σελίδων, αποτέλεσμα δέκα ετών αναζητήσεως στοιχείων, μελέτης πηγών, και καθραυτής συγγραφής. Ξεκινώντας, παραδόξως συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι η παραπάνω ρήση υποδεικνύει την ανθρώπινη «αδυναμία» μας να ερμηνεύσουμε χωρίς να φτιάζουμε μία ιστορία ή, με άλλα λόγια, χωρίς να στηριχθούμε αξιωματικά σε μία αρχή αφηγήσεως και στην πίστη ότι θα οδηγηθούμε στο τέλος αυτής. Στην περίπτωση της πανώλης η αρχή ορίζεται στο έτος 1347 που εμφανίστηκε στην Ευρώπη και το τέλος ήρθε όταν οι άνθρωποι πίστεψαν στη δυνατότητά τους να την εξαλείψουν. Χωρίς την πρώτη βεβαιότητα δύσκολα θα σκεκόταν ο μύθος που περιβάλλει την πανούκλα και που ξεπερνά κατά πολύ τη σημασία της. Χωρίς την πίστη για την ήττα της δεν θα είχαμε την ανθρώπινη ιστορία της.

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι η συμβολή του βιβλίου στην ελληνική σκέψη έγκειται στην επιμονή του συγγραφέα να εντοπίζει την αδυναμία ορθολογικών αφηγήσεων σχετικά με τη διάδοση της πανώλης. Σε αυτές κεντρική θέση κατέχει ο άνθρωπος και η συμβολική τάξη με την οποία ερμηνεύει τον κόσμο του, αποκλείοντας άλλους παράγοντες πλνν του ίδιου. Οι προκαταλήψεις παίζουν τον σοβαρότερο και καθοριστικό ρόλο στην εξέταση και στην ερμηνεία των γεγονότων και ενισχύουν τη σύνδεση με τις ψυχολογικές διαθέσεις των ανθρώπων.

Για παράδειγμα, κατά τους αρχαίους χρόνους αιτία της νόσου ήταν η σχέση του ανθρώπου με τη φύση που τον περιέβαλλε ενώ, για την εκδήλωση της ασθeneίας, συνηγορούσαν και άλλες αιτίες όπως η ευκρασία ή δυσκρασία του εν δυνάμει ασθενούς. Κατά τους βυζαντινούς χρόνους η ασθένεια μετατίθεται στον χώρο της θηικής και αποκτά το στοιχείο της ιδιοπάθειας (είμαι κακός άνθρωπος άρα καλά να πάθω). Η ιατρική τότε δεν εθεωρείτο μια μεμονωμένη, στεγανή επιστήμη.

Αργότερα, ως καλός αγωγός της πανώλης εντοπιζόταν το χαρτί και κατ' επέκταση το χρήμα. Αντιθέτως, το σιτάρι θεωρείτο προστατευτικό της αγωνιμότητας της πανώλης.

Ακριβώς στον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα ερμηνείας της επιδημίας βρίσκειται άλλωστε και η σύνδεση του λοιμού με τον λιμό – τη μεγάλη πείνα. Ξενιστής της πανώλης είναι

«Ο θρίαμβος του θανάτου». Πίνακας (1562-1563) του Φλαμανδού ζωγράφου Πίτερ Μπρέγκελ του πρεσβύτερου.

Η κριτική παρουσίαση των δεκάδων ερμηνειών για την εκδήλωση και μεταφορά της ασθeneίας ως μιάσματος ή τιμωρίας άνωθεν, θεϊκής προελεύσεως, συνιστά μια σημαντική προσφορά του συγγραφέα.

ο αρουραίος και φορέας της ο ψύλλος. Ο αρουραίος περιθάλλει τον βάκιλο και ο ψύλλος τον μεταφέρει στον άνθρωπο. Ο συγγραφέας φωτίζει προσεκτικά το θέμα του από όλες τις πλευρές: η πείνα φέρνει την αρρώστια («δεν πεινάνε μόνο οι άνθρωποι αλλά και οι αρουραίοι, οπότε μετακινούνται προς άγρην τροφή, η πείνα πέζει στη μεταφορά σιτηρών από περιοχές ήδη προσβεβλημένες από τον βάκιλο και οι ψύλλοι διαμένουν ευκαρίστως στους περισυλλεγμένους καρπούς»). Η αρρώστια από την άλλη μεριά φέρνει την πείνα είτε γιατί οι άνθρωποι δεν φρόντισαν, άρρωστοι όντες, τη σιτορά είτε γιατί δεν είχαν τις δυνατότητες να κάνουν τη συγκομιδή. Το βιβλίο

επανερχεται συνεχώς στην έλλειψη των εμπειρικών στοιχείων μιας διηγήσεως, όπως εκείνης του Γκαμπριέλ ντε Μουσί, συμβολαιογράφου από την Πιατσέντζα, που είναι η σημαντικότερη πηγή για την εξάπλωση της πανούκλας το 1346 (ο μοναδικός πίνακας καταγραφής απωλειών για την περίοδο πριν από τον 19ο αιώνα για την ελληνική χερσόνησο συντάχθηκε από τις βενετικές αρχές στον Χάνδακα, Κρήτης τον 16ο αι.). Επισημαίνει τη «λογική συγκρότηση μιας πλοκής που στηρίζεται σε επιλεκτική συλλογή σκόρπιων διηγήσεων και στην οποία μοναδικός πρωταγωνιστής είναι ο άνθρωπος». Φυσικά, αργότερα αποδείχθηκε ότι η πανώλη είναι μία ασθένεια των τρωκτικών, επομένως η διάγνωσή της και ακολούθως η θεραπεία της τίθενται με κεντρικό άξονα τη ζωή των ζώων και όχι του ανθρώπου.

Η εμμονή

Πρώτη, λοιπόν, κεντρική εντύπωση για τον αναγνώστη είναι η μέχρι εμμονής... εμμονή του Κωστή να δείξει τη σαθρότητα του εδάφους στο οποίο για εκατονταετίες εδράζονταν εκτιμήσεις, απόψεις, βεβαιότητες και θεραπείες για την πανούκλα, εξαιτίας όχι μόνο λόγω της έλλειψης εμπειρικών στοιχείων

αλλά κυρίως εξαιτίας των προκαταλήψεων με τις οποίες οι άνθρωποι τις περιέβαλλαν.

Η κριτική –έως και περιγελαστική– παρουσίαση των δεκάδων ερμηνειών για την εκδήλωση και μεταφορά της ασθeneίας ως μίσμα ή τιμωρία άνωθεν, θεϊκής προελεύσεως, συνιστά μια ακόμα σημαντική προσφορά του βιβλίου.

Η εκτεταμένη αναφορά στη σχέση των ανθρώπων με την πανώλη ως όργανο τιμωρίας του Θεού για τις αμαρτίες τους δείχνει τους τρόπους της τέχνης του θνήσκειν (ars moriendi), τη συμπεριφορά μπροστά στον θάνατο και κυρίως την προσπάθεια εξαγνισμού τους. Στη λογική του Χριστιανισμού πρωταγωνίζει η αντίληψη της ανταλλακτικής σχέσης ανάμεσα στο θείο και στον πιστό, τον μεσολαβητικό δε ρόλο αυτής της σχέσης αναλαμβάνει η εκκλησία «που σε περιόδους θηικών κρίσεων και έντονων ψυχολογικών εντάσεων το συμβολικό κεφάλαιο που διαθέτει αποδίδει το μέγιστο των δυνατοτήτων του». Οι μεταβιβάσεις των περιουσιών των πιστών προς την εκκλησία, (βλ. μοναστήρια) είχε τρεις άξονες: την άμεση προσπάθεια άφρεσης των αμαρτιών όταν ο πιστός ήταν ήδη στο κατώφλι του θανάτου, την εκπλήρωση της υπο-

χρέωσης του σιτισμού της οικογενείας ή μέρους αυτής από το μοναστήρι κατά τη διάρκεια της ασθeneίας, και τέλος την πώληση με μικρό αντίτιμο της ακίνητης περιουσίας από τους κληρονόμους που δεν είχαν άλλο τρόπο να απαλλαγούν από αυτήν ή είχαν άμεση ανάγκη των μετρητών για να επιβιώσουν.

Η θεία δίκη

Αυτό, όμως, που νομίζω ότι διασκεδάξει πραγματικά τον Κώστα Κωστή είναι οι αναφορές στις ερμηνείες, τις σχετικές με τα αίτια των μολύνσεων, που δίνονται από τις ανθρώπινες κοινότητες και που, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, καταλήγουν στις παραξενιές της θείας δίκης που εμφανίζεται όποτε και όπως θέλει. Τις απόψεις περί θείας προνοίας ενισχύει η μόλυνση που διασπείρεται άνευ ταξικών, θηικών ή άλλων διακρίσεων στον πληθυσμό, δεν φείδεται ηλικίας, φύλου, και το σημαντικότερο, αξιωματός ή αρετής. Τι συμβαίνει, λοιπόν, όταν ο Θεός τιμωρεί τους αγαθούς; Σε ποιο σχέδιο προνοίας έχει μπλέξει τους αναμάρτητους; Πώς γίνεται να γλιτώνουν οι ψευτες και οι λωποδύτες και να τιμωρούνται οι έντιμοι και ενάρετοι; Πολύ θα ήθελα να συνηγορήσει

Το εξώφυλλο του βιβλίου «Στον καιρό της πανώλης» του Κώστα Π. Κωστή, που κυκλοφορεί από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

ο Θεός στην εντύπωσή μου ότι ο συγγραφέας έγραψε το βιβλίο με τον συστηματικό τρόπο ενός σοβαρού επιστήμονα ιστορικού, όχι μόνο για να ανοίξει ένα παράθυρο στον ορίζοντά μας αλλά και για να μας διασκεδάσει με το ασύστατο της υποστάσεώς μας ή, ακόμα καλύτερα, με το ανυπόστατο της υπάρξεώς μας. Φαντάζουμε ως καρυδοτσουφλα σε τρικυμία, την ίδια στιγμή που κτίζουμε έναν ολόκληρο κόσμο πάνω στο τσόφλι.

Ο «μακάβριος χορός» κορυφώνεται στις προσπάθειες εκμετάλλευσης των επιπτώσεων της πανώλης. Βανδαλισμοί, καταπατάσεις, κατασκέσεις, κλοπές. Ο φόβος για τη ζωή έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Μήπως είμαστε ασυνείδητα γνώστες της συμμετοχής μας στο θείο σχέδιο, μήπως πιστεύουμε ο καθένας χωριστά ή σε συλλογικές κλίμακες (ως έθνη ή φυλές) ότι αποτελούμε μέρος των εκλεκτών του Θεού που, ενώ για εμάς προορίζει μία ιδιαίτερη θέση στην καρδιά του, στους άλλους (ποιοι είναι αυτοί ο άλλοι άραγε;) έχει ήδη απαγγείλει και υλοποιήσει την ετυμηνγορία του; Μήπως είναι καταστατική συνθήκη της υπάρξεώς μας η εξατομικευμένη βεβαιότητα της επιλογής από τον Υψιστο; Εβραίοι, χριστιανοί, μουσουλμάνοι, άθεοι ρίχνουν ο ένας στον άλλο το κακό, όπως στο «παιχνίδι με τον παπά». Εκείνο που μένει ζημιωμένο είναι το Δημόσιο, το κράτος: με άλλα λόγια, η συμφωνημένη ενότητα μας.

Πέραν πάσης αμφιβολίας ο Κωστής δεν αναδεικνύει απλώς όλες τις πτυχές της ιστορίας της πανώλης: ξεδιπλώνει το ύφασμα που την ενδύει σε τέτοιο βαθμό που την ξεγυμνώνει μπροστά στα μάτια μας και τίποτα δεν μένει πια κρυφό. Το διαβολικότερο δε όλων είναι ότι μας κλεινάζει με τη γύμνια της γιατί φανερώνεται και η δική μας γύμνια, η ανθρώπινη γύμνια που συνοδεύεται από μια παιδική βαναυσότητα.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Επιτυχημένος Τσαϊκόφσκι, ατυχής Μπετόβεν από την Κρατική

Για τους περισσότερους, ειδικά τους παλαιότερους, ο Βλαντίμιρ Ασκενάτζι παραμένει ένας χαρισματικός πιανίστας. Στις 7 Ιουνίου στην πρώην αίσουσα «Φίλων της Μουσικής» υπενθύμισε για πολλοστή φορά ότι γνωρίζει άριστα και την τέχνη του αρχιμουσικού. Ειδικά όταν το έργο «βοηθά», όπως η Πέμπτη Συμφωνία του Τσαϊκόφσκι, το αποτέλεσμα μπορεί να είναι έως και εξαιρετικό.

Σε σχέση με τη φωτεινή Ογδοή Συμφωνία του Μπετόβεν που προηγήθηκε, και η οποία θέτει στην орκήστρα ζητήματα στυλ και ακρίβειας που έχουν ανάγκη συστηματικής προετοιμασίας και διαρκούς καλλιέργειας, η έντονα δραματική Πέμπτη βασίζεται περισσότερο στην ερμηνεία του μουσικού υλικού και σε μεμονωμένες ολίσθητες συνεισφορές πνευστών οργάνων. Ο Ρώσος πιανίστας και αρχιμουσικός φρόντισε για το πρώτο, οι καλοί μουσικοί της Κρατικής για το δεύτε-

ρο. Με αμεσότητα, χωρίς περιττούςμανιερισμούς ο Ασκενάτζι απέδωσε το συναισθηματικό περιεχόμενο του έργου. Οριζε με σαφήνεια τα διαφορετικά εδάφια καθενός από τα μέρη της Συμφωνίας χωρίς να δημιουργεί ρωγμές στη ροή της μουσικής. Ο τρόπος που περνούσε από το ένα στο άλλο ενδυνάμωνε τη συναισθηματική ένταση, δημιουργούσε συναρπαστικές κλιμακώ-

Στον Μπετόβεν ο Ασκενάτζι φαινόταν να ξέρει τι ζητεί, ωστόσο η орκήστρα δεν μπορούσε να ανταποκριθεί.

σεις, οι οποίες αποφορτίζονταν με εξίσου δραματικό τρόπο, γρήγορα και με ταχύτατη μείωση της δυναμικής. Το αποτέλεσμα ήταν ένας

Αντιλαμβάνόμενος σε βάθος όσα πραγματεύεται η «Πέμπτη» του Τσαϊκόφσκι, ο Βλαντίμιρ Ασκενάτζι οδήγησε με επιτυχία την Κρατική.

συναρπαστικός, διαρκώς παλλόμενος ήχος, ο οποίος εξέφραζε συναισθήματα που διατυπώνονται με μεγάλη ένταση και αγωνία ιδιαίτε-

ρα στις τελευταίες Συμφωνίες του Ρώσου συνθέτη. Το διαρκώς επανερχόμενο θέμα της Συμφωνίας ξεχώριζε με σαφήνεια σε όλες του

της εκφάνσεις, αποτελώντας τον συνεκτικό ιστό της μουσικής αλλά και το ευδιάκριτο σημείο αναφοράς για τους ακροατές. Τα βαλς του τρίτου μέρους λικνίζονταν με αριστοκρατική ελαφράδα χωρίς να χάνουν τον μελαγχολικό τους τόνο, το φινάλε υπήρξε ταυτόχρονα μεγαλόπρεπο όσο και τραγικό. Με δυο λόγια, αντιλαμβάνόμενος σε βάθος όσα πραγματεύεται το έργο, ο Ασκενάτζι μπόρεσε να τα αποσπεί από την Κρατική.

Αργώς στο έργο του οι πολύ καλές συνεισφορές των Χρήστου Σαλβάνου (κόρνο), Σπύρου Μουρίκη (κλαρινέτο), Γιάννη Οικονόμου (όμποε) και Βασίλη Λιοδάκη (φαγκότο).

Αρκετά διαφορετικά ήταν τα πράγματα στο πρώτο μέρος της βραδιάς, κατά το οποίο ακούστηκε η «αισιόδοξη», ζωηρή, σβέλτη, σύντομη Ογδοή Συμφωνία του Μπετόβεν. Στο έργο αυτό δεν αρκεί να

«μεταφραστεί» η έκφραση του έργου ή μάλλον η ουσία του δεν βρίσκεται πρωτίστως εκεί. Απαιτείται στυλ, πειθαρχία και συντονισμός προκειμένου να αναδειχθούν οι ποιότητες της γραφής και τα στοιχεία αυτά δεν είναι τα πιο δυνατό χαρακτηριστικά των εγχόρδων της Κρατικής. Λόγω της συχνά αναπόφευκτα ταχείας μουσικής διεύθυνσης του Ασκενάτζι, σε αρκετά σημεία υπήρξε αποσυντονισμός και στιγμιαία σύγχυση, η οποία προσδιόριζε το αποτέλεσμα.

Ο αρχιμουσικός φαινόταν και πάλι να ξέρει τι ζητεί, ωστόσο η орκήστρα δεν μπορούσε να ανταποκριθεί, τουλάχιστον όχι σε αυτή την ταχύτητα και –προφανώς– όχι με την ανεπαρκή προετοιμασία που είχε προηγηθεί.

Ατυχής επιλογή έργου, την οποία ευτυχώς έσβησε η επιτυχημένη απόδοση της Συμφωνίας του Τσαϊκόφσκι που ακολούθησε.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΚΡΟΥΤΖ

Μαθήματα οικονομίας από το πιο πλούσιο παπί του κόσμου

5ο ΜΑΘΗΜΑ

**ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ
ΜΙΚΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ**

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney είναι στην Καθημερινή και σάς κάνουν παρέα και αυτό το καλοκαίρι.

Πρωταγωνιστής σε αυτή τη νέα σειρά - το πιο διάσημο παπί του κόσμου, ο Σκρουτζ Μακ Ντακ. Απολαύστε, λοιπόν, τις ιστορίες του αγαπημένου σας ήρωα, διαβάστε τα κείμενα με τις συμβουλές του και μάθετε τα πάντα για την οικονομία!

Στον **πέμπτο τόμο** ο Σκρούτζ Μακ Ντάκ ασχολείται με το πολυσυζητημένο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης.

Την Κυριακή 25 Αυγούστου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα